דבר

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל
דבר
עיתון פועלי ארץ ישראל
מייסדו ועורכו הראשון ברל כצנלסון ז"ל
מאוחד עם למרחב

היום בדבר
● הביון הישראלי: הצלחות וכשלונות — פרופ' זאב לקוויר
● פוליטיקה ותקציב: ראיון מיוחד עם שר הבריאות
● ירושלים: עשרים שנה ושדי אחד
● עיון ראשון: יומני בן־גוריון 1954/55
● חיים גורי, יאיר גרבוז, קובי לוריא, חנה זמר
● „משא" לספרות ולאמנות ו„דבר השבוע"

רק בדימור!!!
חדר שינה יוקרתי במחיר
449.000 שקל
כולל מיטה 2.1.90x1.40 ארונות לילה, גב למיטה, מזרן 1.90x1.40 ומצעי
המבצע מוגבל ל־50 חדרי שינה בלבד!!!
מחוזי „סילי" „מבר" ו„מרדיוד" במחירים מבחינים.
פתוח במוצאי שבת משעה 18.30
דימור החברה הוותיקה והאמינה בישראל
ארלוזורוב 53 תל־אביב (בנין השופרסל)

יום שישי, ט"ז בכסלו תשמ"ו, 29 בנובמבר 1985 ● גליון 18673 ● השנה השישים ואחת

היום 68 עמודים כולל דבה"ש ● המחיר 940 שקלים כולל מע"מ

אמריקאים יוכלו ,לראיין' בישראל 2 הדיפלומטים

ישראל תפעל להפגת המתיחות עם ארה"ב „אך תשמור האינטרסים שלה" ● מתנגדת להחזרת מסמכים ● וואשינגטון אינה מרוצה מההבהרות ● השערה: סוכני האף־בי־איי ניסו לארגן חזיון לכידת פולארד בשער שגרירות ישראל

מאת יוסי מלמן סופרו המדיני של „דבר"

ישראל תאפשר לנציגים של רשויות השיפוט בארה"ב להי־פגש עם שני הדיפלומטים ש־עזבו את וושינגטון לאחר ה־שיפתו של המרגל ג'ונתן פול־ארד, בתנאי שמדובר ב„שיחה" ולא ב„חקירה" — כך סוכם בתום ישיבה מיוחדת של ה־קבינט אתמול ובהתייעצויות ב־דרג בכיר ביותר בירושלים. ה־מגמה המועדפת היא שהפגישה תהיה בישראל ולא על אדמת ארה"ב.

בהתייעצויות אלה סוכם להחיש את שיתוף הפעולה עם ארה"ב כ־די למנוע אפשרות של קרע ב־יחסים עם וושינגטון. יחד עם זאת הודגש כי „ישראל תפעל בזהירות ובדיסקרטיות בלי לפגוע ב־אינטרסים החיוניים שלה".

על רקע זה יש בירושלים ת־רת רוח רבה מדרישת ארה"ב ל־המציא לה את המסמכים שהעביר פולארד לישראל. „אין לכך תק־דים בין מדינות ידידות", אמר מקור בכיר ל„דבר" שהשתתף ב־דיונים.

היום ובמשך סוף השבוע יו־מסרו לוושינגטון הבהרות נוספות על הפרשה, במגמה להביא לסיו־ מה המחיר.

מדיווחים שהגיעו משגרירות ישראל בוושינגטון עולה כי ה־מימשל „מאבד את סבלנותו על מה שנראה סחבת של ישראל ב־טיפולה בפרשה". במיוחד היתה קשה השיחה בין שגריר ישראל מאיר רוזן לסגן שר החוץ מייקל ארמקוסט. הפקיד האמריקאי בעט על ששני הדיפלומטים אילן רביד ויוסי יגור, ששמם נקשר לפרשה, הוחזרו לארץ. הוא האשים את ישראל כי המעצה נוגד את הב־טחת ישראל לשתף פעולה עם ארה"ב. השגריר רוזן הסביר כי לא ידע על נסיעתם. (פקיד בכיר בירושלים אמר אתמול בעניין זה „דיפלומטים הם אנשים בעלי ני־דות גבוהה"). ארה"ב דורשת נו־סף לאפשרות חקירתם — שיש־ראל תמציא לידיה את המסמכים ותמסור לה את כל ההבהרות ב־עניין.

ראש הממ/לה שמעון פרס סי־רב אמש להגיב על פרשת הרי־גול ובראיון לתוכנית „ערב ח־דש" בטלוויזיה אמר רק זאת כי יש לפעול בסודיות ובזהירות. ראש הממשלה, שר החוץ ושר ה־בטחון פועלים בתיאום מלא בפ־רשה והמסר כי גם שאר שרי ה־קבינט תומכים בלי ביקורת ב־צעדים שהם נוקטים.

איגרת מפרס לריגן?

אפשר שראש־הממשלה שלח איגרת אישית אל הנשיא רייגן שבה הוא מסביר את עמדת ישר־אל ומתחייב שמקרים דומים לא יישנו. לא ניתן היה להשיג אי־שור לידיעה.

מקורות בכירים בישראל משי־

(סוף בעמ' 2)

ג'ונתן פולארד ואשתו אן בבית המשפט של וושינגטון — רישום. צילום רדיו של אי.פי.

לואיס: לא להתחמק משיתוף פעולה עם החקירה בארה"ב

מאת אביר אורן, סופר „דבר" בארה"ב

וואשינגטון, (מיוחד ל„דבר"). — שגריר ארה"ב ב־ישראל לשעבר סמואל לואיס הזהיר אמש כי התחמקות ישראלית משיתוף־פעולה פומבי ומלא עם שלטונות ה־אמריקאים החוקרים את פרשת הריגול של הזוג פולארד תפגע קשות ביחסי ישראל—ארה"ב. בשיחה עם „דבר" הגיב לואיס גם על הידיעה, כי בשנים האחרונות נחשפו בישראל וטופלו בצינעה חמישה נסיונות־ריגול אמרי־קאיים. לואיס, שכיהן בתפקידו שמונה שנים עד מאי השנה, הכחיש ידיעה זו בתקיפות.

פרשת פולארד „מצערת במיוחד מכל הבחינות, אך אני מודאג במיוחד מהיעדר תגובה ישראלית להאשמות שהושמעו כאן", אמר לואיס. „נראה לי שהם אינם מודעים לנ־זק העתידי הכבד העלול להיגרם ליחסי ישראל—ארה"ב, אם הפרשה לא תטופל במהירות ואם לא יובהר לציבור, לקונגרס ולמימשל, כי היתה כאן פעולה של סטיה מוחלטת ממדיניות ממשלת ישראל".

קבילותן של ההבהרות הישראליות באוזני התקשו־רת, הציבור, המימשל והקונגרס האמריקאים מותנית „בשיתוף פעולה ישראלי פומבי ומלא עם הרשויות ה־חוקרות כאן בפרשה ומנסות להגיע לחקר האמת בה", אמר השגריר לשעבר.

בתגובה על ידיעת נסיונות הריגול האמריקאים ב־ישראל אמר לואיס, „זה בוודאי לא אירע בתקופתי — אני מניח שהייתי מובא בסוד העניין. יתכן שבשנות ה־50 השתעשעו שירותי ביון מצדדים שונים במשחקים כ־אלה, אך למיטב ידיעתי הולד מכך ובשנות כהונתי לא היו פרשיות כאלה".

המימשל האמריקאי שבת אתמול מכל מלאכה, לרגל חג ההודיה. דובריו נמנעו מפירסום כל תגובה נוספת בפרשת פולארד. מקורות מהימנים דיווחו על זעם גובר במימשל על הטיפול בפרשה בירושלים.

עצת קיסינג'ר

מקור מהימן דיווח כי שר החוץ לשעבר הנרי קי־סינג'ר יעץ השבוע לפקיד ישראלי המקורב לשרים משה ארנס ויצחק שמיר „להחזיק מעמד ולא להדיח את האח־ראים לפרשה, מחשש שיסרבו לשמש שעירים־לעזאזל ויסבכו אחרים, גם בחשיפת פרשיות נוספות".

רשמית ממשיכה שגרירות ישראל כאן להימנע מתגובה על החזרת רביד ויגור. אך אתמול נפגשו דוגן ר־

(סוף בעמוד 2)

שר הדתות ד"ר יוסף בורג עם בנו אברהם בורג במהלך דיוני צמרת המפד"ל.

בורג לא הסכים לביזיון - לא החזיר המנדט וממשיך לכהן

מאת עליזה וולך, סופרת „דבר" לענייני מפלגות

הכל ציפו, בעקבות מישדר „מוקד" בשבוע שעבר, כי ד"ר יוסף בורג יחזיר אתמול להועד־הפועל של המפד"ל את המנ־דט שקיבל ממנו לכהן כשר מ־טעמו עד נובמבר השנה, ויתב־קש להמשיך בכהונת השר עד מועד ועידת המפד"ל, אך לא כך אירע. ד"ר בורג ממשיך ל־כהן כשר גם הלאה.

באיחור של כשעתיים מהמועד שנקבע להתכנסות הועד־הפועל, אתמול אחרי־הצהריים, עלה יו"ר הועד־הפועל רפאל בן־נתן על ה־במה והודיע, כי על־פי בקשת רע־דה יגר ופריבס, המופקדות על שי־קום המפד"ל, לא יקויים סדר־היום שיועד לישיבה, ונושא החזרת ה־מנדט של ד"ר בורג יידחה לישיבה נוספת אחרי חנוכה.

ביטול הישיבה נגרם כתוצאה מ־סירובו של ד"ר בורג, בגיבויה של סיעתו „למפנה", לקבל תכתיב של הוועדות לנוסח המכתב שימסור, ד־בעיקר לנמענו. כ„פוליסת ביטוח" לפרישתו הסופית בעוד חודשים מספר. ד"ר בורג רצה למען את ה־מכתב לראשי שתי הוועדות, יצחק יגר וישעיהו פריבס, ואף עשה כך במכתב שהביא עמו לישיבה את־מול. הם, לעומת־זאת, רצו, שה־מכתב ימוען לראש־הממשלה, אך יופקד בידי עו"ד פריבס, בטענה כי מכתב לראש־הממשלה מקנה ל־התחייבות אמינות יתרה.

בורג: ביזוי

אחרי הישיבה בת חמש הדקות אמר ד"ר בורג ל„דבר", כי „מרוב רצה טוב הציעו לי הוועדות הח־לטה שלא יכולתי לקבלה. שללתי את ההצעה הזאת בגלל פגיעה ב־כבודו של שר ובגלל הוסר תכלי־תה המעשית: אחרי כל מכתב הת־פטרות יש למתפטר זכות לחזור בו בתוך 48 שעות. לפיכך, משקל מש־פטי אין כאן, וביזוי יש. ואני איני קונה שום דבר במחיר של ביזוי".

יצחק יגר וישעיהו פריבס אמרו אחרי הישיבה, כי „הדחיה תאפשר לנו למצוא פתרון הוגן שלא יפגע באמינות שלנו. כן תאפשר לנו ל־הביע את עמדתנו בציבור, כדי ש־איש לא יתלה בנו במעשיה". ה־דחיה תאפשר לידידים של הווע־דות גם להחליט על אפשרות של התפטרות ההנהגת בוועד־הפועל על המנדט לשר, כמתכן עד להועי־דה.

אם, בסופו־של־דבר, יחליטו שתי הוועדות לא להתנגד להתמודדות על המנדט לשר, לא מן הנמנע שד"ר בורג יגיש אף הוא את מוע־מדותו, ואם ינצח, יהיה לידידיה

(סוף בעמוד 2)

רמת השכר לקדמותה תוך שלושה חדשים - מבטיח רה"מ

שר־האוצר: מדד נוב' לא יעלה על 1.5%

מאת משה גבע ויעל אדמוני

„תוך שלושה עד ארבעה חוד־שים אנו קווים שרמת השכר ה־ישראלי במשק תחזור ותשתווה ל־רמה שהיתה לפני החלת התוכנית הכלכלית החדשה", אמר ראש ה־ממשלה.

בכנס של מליאת הוועד הציבורי להבראת המשק הבטיח ראש ה־ממשלה, שתוך שלושה עד ארב־עה חודשים תחזור ותשתווה רמת השכר במשק למה שהיתה לפני הפעלת התוכנית הכלכלית.

שר האוצר, שדיבר לפניו, הב־טיח לנוכחים שמדד נובמבר לא יעלה על 1.5 אחוז. עוד גילה מתעל, כי לולא החיסכון של התש־חשים האחרונים לא היתה הממש־לה מסוגלת לפרוץ את מניות הבנקים שביצרי הקשישים. לדבריו, ירדה האבטלה בחודש שעבר ל־6.9 אחוזים ובכל מקרה היא לא תעלה בעתיד מעבר לשיעור שנב־מה על־ידי כלכלני האוצר (7.5 אחוזים).

על־פי תוצאות סקר דעת הקהל האחרון שנערך על־ידי ד"ר מינה צמח, יוצא כי 69.8 אחוז מן ה־ציבור מגדיר את התוכנית הכלכ־לית כמוצלחת. בעוד ש־28 אחוז מגדירים אותה כלא מוצלחת.

באשר לעתיד, השיבו 65 אחוז בחיוב לשאלה באם תצליח הממ־שלה להוציא את התוכנית לפועל, ובעוד ש־32 אחוז השיבו על־כך בשלילה.

ראש הממשלה שמעון פרס אמר אתמול כי היצוא הישראלי יעמוד השנה על סכום של מיליארד ו־מאתיים מליון דולר, לעומת 800 מליון דולר בשנה שעברה דבר המעיד על התאוששות בשיווק ה־תוצרת הישראלית לחו"ל.

פרס אמר את הדברים בכינוס איגוד חברות הביטוח שהתקיים בירושלים. פרס אמר כי יש לתת תמריצים למחקר ופיתוח וכי הציע לממשלות קנדה וגרמניה להקים קרן משותפת למחקר ופיתוח כ־דוגמת הקרן האמריקאית־ישראלית הפועלת בתחום הזה.

ראש הממשלה אמר עוד כי עד עתה הניבה התכנית הכלכלית פי־רות טובים מן הצפוי וכי שתי הסכנות העיקריות — אבטלה ו־אובדן הרזרבות במטבע זר — „בטעם נמנעו".

בהתייחסו לאבטלה ציין פרס, כי „אנו עושים מאמץ מיוחד להו־ריד את האבטלה בערי הפיתוח מ־6,000 איש כיום לרמה הרגילה בכל ימות השנה". פרס הדגיש כי התכנית הכלכלית לא פגעה בבעלי ההכנסה הנמוכה ולא ב־שכבות החלשות. „קיצצנו בתקציב יותר מכפי שתיכננו, פיטרנו יותר עובדים מכפי שתוכנן. שיפרנו את הפרופורציה בהכנסות המדי־נה ושומר היחס בין ההכנסה ה־שכירים לבין ההכנסה מעצמאים והחורים" — אמר פרס.

מיטראן מתחמק מקריאת חסן ליזום דו־שיח ישראלי־ערבי

מאת גדעון קוץ, סופר „דבר" בצרפת

פאריס (מיוחד ל„דבר"). — חסן השני מלך מרוקו קרא באליזה לדיאלוג בין ישראל לערבים. „ה־אלימות אינה פותרת לעולם מאו־מה", אמר המלך. בארוחת ערב חגיגית שנערכה לכבודו באליזה, קרא חסן לשים קץ „לסכסוך ה־מפלג בין בני אברהם, יהודים, מוסלמים ונוצרים".

חסן השני הפליא בקריאה באת־מית לנשיא מיטראן ליזום פתיחת דיאלוג בין ישראל למדינות ערב והפלשתינים.

לפני שהשיק כוס מים עם ה־נשיא מיטראן, בנאומי הברכה באולם האליזה, הוא השמיע נאום של שוחר שלום. „העתיד אינו טמון אלא באיכות הדיאלוג", אמר, „יותר מדי זמן הלך לאיבוד בלי לפתוח בדרישה. מכל מדינות מועצת הבטחון, רק צרפת יכולה ליזום פתיחתו". המלך שיבח את אומץ ליבו של הנשיא מיטראן, כמי שהגן על זכויות הערבים בהיותו בישראל, ופעל למען זכו־יות הישראלים במדינות ערב.

הנשיא מיטראן ציין את התלה־בותו של מלך מארוקו, באומרו כי צרפת פנויה „להקל על פתרון אפשרי, אך אין להפריז בכוחה. היא אינה יכולה או רוצה למלא תפקיד של בתווכה. אמר מיטראן חזר שוב על עמדתו בעד שיחות ישירות כבוהל צדדי, אך מבינו שנבצר להגיע לכך, מוטב לכנס ועידה או פורום בין־לאומי.

המזרח התיכון עומד במוקד בי־קורו של חסן השני בצרפת, אך כי לא חסן ולא מיטראן מסוגלים ליזום שיחות. נראה שהשניים חותרים ליצור אווירה ליתורים ד־פרס. המלך גם מסר ל„נשיא על מגעיו עם הישראלים.

עדיין לא פורסם מתי יקבל חסן מלך מארוקו את משלחת הכינוס העולמי של יהודי מארוקו, שבה יטלו חלק ישראלים. ביניהם הח"כ רפי אדרי.

ראשי הארגון בפאריס הצמים על אדרי, שלדבריהם קלקל — בשל שאיפות אישיות — הידוק מגעיה בין ישראל למארוקו. הם גם אמרו, כי ראש הממשלה שמעון פרס לא השיב לתבאים שהציג חסן השני בנוגע ליוזמה כלפי הפלשתינים והשטחים הכבושים.

המלך חסן זוכה בפאריס לקבלת פנים חמה במיוחד. הנשיא ה־סוציאליסט מביע לו הערכה חמה. חסן, אמר מיטראן, הוא מנהיג דגול, אחד מאלה הראויים לדבר בשם רבים.

השר המצרי: מאמץ בדצמבר לפיסגת פרס־מובארק בינואר

בשיחה ל„דבר": אחר הביקורים ההדדיים של קבוצות העבודה יבוא שחל לקאהיר לגבש הנוסחה המשפטית של „שטר הבוררות המורחב" לטאבה

מאת דן אבידן, סופר „דבר" לענייני ערבים

בשיחות שקיים שר־המסחר המ־צרי עבד אלהאדי קנדיל ב־ארץ, ביוזמת הנשיא מובארק, ובעיקר בשיחתו עם ראש־ה־ממשלה שמעון פרס, סוכם כי במהלך חודש דצמבר ייעשה נסיון מואץ להגדיר את הבעיות המעיבות על יחסי מצרים ויש־ראל ולמצוא את המיכניזם ל־פתרונן כדי לסלול את הדרך לקיום פגישת פיסגה בין פרס למובארק בחודש ינואר.

במסגרת זו סוכם כי ב־3 או ב־4 בדצמבר תצא משלחת ה־מנכ"לים לקהיר כדי לדון ב־„פיסקת הבילה" שתביא לפתרון בעיית טאבה וסילוי תוכן מס־שי ובהסכמי הנורמליזציה, להבות החזרת השגריר המצרי לישראל, ולקיום הפגישה בין פרס למובארק. קנדיל נתן אמש ביטוי לעובדה זו באומרו בנמל התעופה בלוד, טרם צאתו את הארץ, שהוא חוזר למצרים „מלא אופטימיות" שחי־דוש השיחות על טאבה בקהיר יסלול את הדרך לפגישת הפיסגה בין ראשי שתי המדינות.

חבוב ההצעות של שחל לטאבה ל„דבר" נודע כי במוקד שיחות משלחת המנכ"לים לקהיר יעמדו חמש ההצעות שהעלה בשעתו ה־שר משה שחל לפתרון בעיית טאבה שעיקרן ניסוח „שטר בור־רות רחב" אשר יכלול אלמנטים של פישור ובוררות כאחד. חלק מהצעות אלה מקובלות גם על דרגי עבודה במשרד־החוץ.

בשיחה מיוחדת ל„דבר" הגדיר אמש השר קנדיל הצעות אלה „כראויה הזהה" של ההצעות ה־קיימות לפתרון בעיית טאבה (ש־גובשו בשעתו על־ידי השר שחל). על פי המתוכנן, זמן קצר לאחר שיחות משלחת המנ־כ"לים בקהיר תגיע ארצה משלחת מצרית להמשך השיחות ובמחצית השנייה של חודש דצמבר יצא השר שחל לקאהיר וייפגש עם הנשיא מובארק. בשליחותו בקא־היר אמור שחל לגבש נוסחה משפטית מוסכמת על שני הצדדים בדבר אותו שטר הבוררות לפת־רון המחלוקת על טאבה, ולהביא עימו ארצה את הדיווח המצרי האופר בעניין חקירת הרצח בר־ראס־בורקה.

פרטים ראשונים מדו"ח זה

(סוף בעמ' 2)

„אמל" מכוון פיגועים לאיזור הביטחון וגם נגד צפון המדינה

במסירת מידע לתקשורת ניסה יוניפי"ל לסכל סריקות צה"ל

מאת מלי זלינגר הכתבת הצבאית של „דבר"

תנועת „אמל" השיעית החי־לה להפעיל חוליות מחבלים נ־גד נוכחות צה"ל וצד"ל באי־זור הבטחון. לאחר מה שנראה כנסיון התבטנות של „אמל" על מנת להגיע להבנה עם יש־ראל, ניכרת עתה מגמת ריכוז מאמץ, גם של התנועה הזאת, לפגוע בצה"ל וצד"ל ואף ל־כוון פיגועים לצפון מדינת יש־ראל.

צה"ל עשה אמש סריקות באזור הכפר יאטר, כקילומטר מצפון ל־גבול אזור הבטחון בלבנון. ה־פעולה שנטלו בה חלק חיילי יחידות חי"ר עם נגמ"שים, מסוקי קרב לחיפוי וטנקים. נמצאו משגרי הקטיושות שמהם נורו שלשום בלילה שני טילים שנחתו בגליל המערבי. בסביבה נמצאו גם משג־רים נוספים לפני הפעלה, שק ותחמושת ומטען צד מוכן לה־פעלה, שנוטרל בלי שגרם נזק.

הנחת מטען הצד מלמדת, כי המחבלים שהפעילו את הקטיו־שות ציפו לאפשרות של סריקות באזור שיבצעו כוח של צה"ל או צד"ל.

גורמים צבאיים הביעו אמש הר־עומת וביקורת גלויה על מפקדי כוח יוניפי"ל באיזור הבטחון אשר מיהרו לדווח לכלי התקשורת ב־שעות הבוקר המוקדמות על ה־פעולה שעומד לבצע כוח של צה"ל. עם מעבר הכוחות ,יד מפקדת יוניפי"ל ובאמצעות משקי־פים בשטח, התברר למפקדי או"ם כי צה"ל יוצא לסרוק בעקבות הקטיושות. הודעה על כך, ש־כללה את כל פרטי הכוח הסורק עד מספר החיילים שהשתתפו, נמסרה לתקשורת ושודרה במהד־רות בסוכנויות. בצה"ל הביעו כאמור מרירות על מה שנראה כנסיון סיכול פעולה בטחונית חשובה ובסיסית, בעקבות ירי על ישובי הצפון.

פרס קיסר ומודעי יחתרו היום להסכם על הסיוע לקופ"ח

מאת עליזה ודך וצבי זרחיה, סופרי „דבר"

בפגישה משולשת בין ראש ה־ממשלה לשר האוצר ולמזכיל ה־הסתדרות ייעשה היום נסיון ל־גבש הצעה מוסכמת לסיוע לקו־פת־חולים, כדי לפתור את מצו־קת מערכת הבריאות.

בישיבת הממשלה בתחילת ה־שבוע היתה כוונה לדון בהמל־צות מר יעקבי על פיזור הוועד־ת של ועדת השרים, בראש־ תיה של קופת־חולים אחרי ב־דיקת היקפם. כיוון ששר האוצר נעדר מהישיבה הזאת, לא הת־קיים הדיון.

ועדת יעקבי המליצה על חלו־קת נטל החובות בין הממשלה ל־בין ההסתדרות, ובישיבה היום מ־צפים להגיע להסכמה על כך. עד כה ערער שר האוצר על החלטה זו בטענה, כי ועדת השרים אי־נה יכולה לקבוע את היקף החו־בות השנויים במחלוקת.

ראש־הממשלה, שר האוצר ו־שר־הבטחון יפגשו במשך היום בביתו של ראש הממשלה לדיון בקיצוץ המוצע בתקציב הבטחון. גורמים ממשלתיים מקווים כי ה־שלושה יצליחו להגיע לידי הח־לטה ב־הסכמה. הקיצוץ בפועל של תקציב הבטחון יהיה נמוך בהר־בה מהקיצוץ של 180 מיליון דו־לר שהציע תחילה האוצר, לאחר ששר הבטחון יצחק רבין קיבל אישור מהאמריקאים להמיר 50 מיליון דולרים נוספים מהסיוע לשקלים במקום לפרוע סכום זה בדו"ל.

הממשלה תדון בישיבתה מחר־תיים פעם נוספת בהצעת האוצר לקיצוץ בתקציב המדינה. צופים ישיבה ארוכה וסוערת שבה, לא מן הנמנע כי יוחלט על „צעדים שונים" הנגזרים מקיצוץ בתק־ציב. כבר עתה ברור שיש הסכמה עקרונית בין כל השרים לקצץ 104 מיליון דולר בסעיף הסובסידיות. שר האוצר פנה אתמול אל ועדת הכספים של הכנסת וביקש להקציב 30 מיליון דולר ערבות לחקלאים, שעליה הוחלט בממשלה.

משרד המסו"ת מאשר ייקור חמישה מוצרים

מאת צבי זרחיה, סופר „דבר" בירושלים

שני מוצרים יתייקרו בימים הקרובים. המדובר במוצ־רים המצווים חומרי־גלם לתעשיה. משרד התעשיה וה־מסחר כבר אישר בימים האחרונים את התייקרותם של סוללות יבשות ב־20 אחוז, זכוכית מייצור מקומי ב־5 אחוזים, ואבקת־ציר ב־15 אחוז. כך נודע לסופרו הכלכלי של „דבר" בירושלים. ובסך־הכל יועלו בימים הקרובים מחיריהם של חמישה מוצרים.

סופרו הכלכלי של „דבר" בירושלים מציין, כי המש־מעות של ייקור חריג זה של מוצרים בתקופה של הקפאת המחירים היא פחות מעשירית האחוז על מדד חודש דצמבר. התייקרות זו, באמור, חורגת ממדיניות הקפאת המחירים.

במשרדים הכלכליים אומרים, כי אי־העלאת המחירים למוצרים אלה היתה עלולה לגרום להתמוטטות של עס־קים, שמפעלים הקרי־ייצור, ובעיקר בערי הפיתוח.

במשרדי התעשיה והאוצר אומרים, כי מחיר המוצרים שלהם אושרה העלאה נמוך מעבר לכל קריטריון שמקובל על כלכלני המשרדים בירושלים.

דובר משרד התעשיה והמסחר אמר בתשובה לשאלת „דבר", כי למרות צאת מדיניות הקפאת המחירים תישמר ולא יתירו העלאות חריגות. כוונת משרדי התעשיה והאו־צר להוזיל את מחיר השמן ב־10 אחוזים מתעכבת בשל התנגדות של משרד החקלאות.

כדורסל: ישראל ניצחו בלונדון 77:87

מאת סופר „דבר"

נבחרת הכדורסל של ישראל עש־תה אמש צעד גדול לקראת הו־פעה בגמר אליפות העולם, כאשר ניצחה בלונדון את נבחרת אנג־ליה בתוצאה 77:87.

כדי להופיע בגמר זקוקה יש־ראל לנצחון נוסף על נבחרת צ'כיה. משחק זה יהיה בחודש פברואר בתל־אביב.

בשבת: גשם

היום יהיה בהיר עד מעונן חלקית. אבל מחר יחלו ממטרים פזורים בצפון הארץ ובמרכזו, ול־דברי החזאי ימשך מזג האוויר הגשום גם בימים א' וב'.

הטמפרטורות החזויות להיום: ירושלים 10—23, רמת הגולן 13—26, נהריה 12—28, צפת 12—20, חיפה 18—26, טבריה 15—26, גב־רת 14—25, עפולה 10—28, עינ־רון 10—25, תל אביב 13—25, נמל תעופה בן גוריון 10—27, ע־זה 14—23, באר שבע 11—28, אילת 14—29.

אסתר ברוך, מעולות אתיופיה, מזהה בתמונתו של הצלם פרדריק ברנר מ־1983 את משפחתה באיזור גונדאר. התמונה מוצגת בתערוכה על יהודי אתיופיה במרכז הקליטה בכפר־סבא. צילום אנדרה ברוטמן

שמיר מבטיח „כל א"י לכל עם ישראל — בדורנו"

ז'בוטינסקי רצה סגן ר"מ ערבי מזכיר הרצוג ביובל חרות הצה"ר

מאת אוריאל בן־עמי, סופר „דבר"

נשיא המדינה חיים הרצוג בירך אתמול את חברי תנועת הצה"ר (הציונים הרביזיוניסטים) במלאת להם 60 שנה וקרא בפניהם כי־ דברי זאב ז'בוטינסקי, מנהיג ה־ תנועה, כי „בכל קבינט שבו ישמש יהודי במשרת ראש ממש־ לה, תוצע משרת סגן ראש הממ־ שלה לערבי וכן להיפך".

בכינוס שנערך אמש בבית־העם בירושלים, אמר ממלא־מקום ראש הממשלה יצחק שמיר: „רוחו של ז'בוטינסקי, השראתו של מנחם בגין והאמונה שלנו יעמדו לנו — אנו ניתן את ארץ־ישראל כולה לעם ישראל כולו עוד בדורנו ר בחיינו. ארץ־ישראל לא תחולק עוד מהירדן ועד הים, שלנו היא", אמר שמיר לתשואות הקהל.

נשיא המדינה חיים הרצוג הפליג בשבחו של זאב ז'בוטינסקי. הוא אמר (שמהיום) לקרוא היום את כתביו של ז'בוטינסקי מלפני 60 שנה, עד כמה הם הולמים היום את צורכי הזמן במדינת־ישראל.

הוא ציטט מדברי ז'בוטינסקי ש־ אמר: „אני מוכן להישבע ב־ שמנו ובשם צאצאינו, שלא נפר לעולם שיווי זכויות זה ולעולם לא ננסה ביטולן לגרש מישהו".

הנשיא הרצוג השווה את ז'בו־ טינסקי לדוד בן־גוריון ואמר, כי תורתו והים כמעט בתוכנם למר־ חשותו של בן־גוריון שדיבר על „אור לגויים". „מעל לכל המח־ לוקות, אמרו כולות הכל שותפים כולנו למסורת אחת גדולה", אמר הנשיא הרצוג.

בן 15 חשוד בהשחתת תחנות אוטובוסים בירושלים

קולק הכריז על פרס של 5000 ד' לגילוי המשחיתים

(ע.) — מחלק הנוער של משט־ רת ירושלים עצר ביום שני נער תורני בן 15 שנחשד בהשחתת אוטו־ בוס.

רס"ל שלום אלחסיד והסמ"ר יורם בלימאן שהיו בסיור בילוש ב־ שכונת סלוה בירושלים, הבחינו בנער כשהוא שובר את הזכוכית פלסטיק שבתחנה. לאחר מכן הו־ [illegible] את הפלסטיק הצבעוני וקרעו לגזרים. [illegible]

מערים חרדים נוספים. שלושת החשודים, תלמידי ישי־ בה חרדית בשכונת בית וגן מבצרו לחקירה ובמהלכה הודה כי ה־ נער בן ה־15 אחראי למקרה נוסף של השחתת תחנת אוטובוס ב־ שכונת בית וגן בירושלים. הנער [illegible] בות, בחשד גילוי הבעיר.

ראש עיריית ירושלים טדי קולק [illegible] על פרס בסך 5.000 דולר למי שיביא לתפיסתם והעמדתם לדין של האחראים ל־ הרס ולשריפת תחנות האוטובוס החרשות בירושלים.

בתחילת אוקטובר ועד היום הר־ עלו באש והושחתו 16 תחנות. ראשי העיר הדגישו, כי הציבור הרחב יסבול בתקופת החורף כתו־ צאה ממעשי הוונדליזם אלה מאחר ובמצב הכלכלי הנוכחי לא ניתן להקים מחדש את התחנות.

ברה"מ מכשירה 2 כורים לקראת טיסה בחלל

מאת דליה שחורי, סופרת „דבר" בלונדון

לונדון (מיוחד ל„דבר"). — ה־ חלטה לאמן בברה"מ שני קוס־ מונאוטים סורים שעליה הודיע בשבוע שעבר ה„קראסנאיה זווזדה", בטאון הצבא האדום, באה כנראה מגבוה — כך אומרים מקורות מזרח־תיכוניים המצוי־ נים בלונדון. לטענת המקורות הללו, זוהי מחווה סובייטית כלפי סוריה, הבאה לקזז התקרבות אפ־ שרית בין ברה"מ וישראל.

הנושא אמנם לא הוזכר כחלק מן הסיכומים של המגעים בין ברה"מ וסוריה בחודשים האחרו־ נים, כאשר סוריה קיבלה מברה"מ סיוע ניכר לפתוח תעלות ההשקיה, מסילות הברזל ואספקת החשמל. הרוסים גם מקווים, כך טוענים פרשנים בלונדון, שיעלה בידם לחדש את תרומתם כמשתפי פעו־ לה עם מדינות העולם השלישי ב־ נושאי החלל. מאז שובו לכדור הארץ של הקוסמונאוט ההודי רקש שרמה, ב־1984, לא נודע על תשיתוף פעולה מסוג זה. פרט להודו, סיפקו עד כה קובה מונ־ גוליה וויטנאם קוסמונאוטים ל־ תוכנית החלל הסובייטית. הרו־ סים אף חוששים, כי טיסתו של המשקיף הערבי בטיסה האמרי־ קאית שבה שוגר לוויין התקשורת הערבי „ערבסאט" העיבה על תד־ מיתם זאת.

מזג האוויר ביעדי הטיסה החשובים של סוויסאיר

אוסלו	3—11-	מעונן
אמסטרדם	1—1-	גשום
בואנוס איירס	22—18	גשום
הלסינקי	1—4-	מעונן
הונג קונג	22—21	גשום
וינה	0—-	מעונן
ז'נבה	0—2-	מעונן
טוקיו	17—7	בהיר
טורונטו	10—1	מעונן
יוהנסבורג	29—13	בהיר
לונדון	5—3	מעונן
ליסבון	14—7	מעונן
מדריד	9—3	מעונן
מונטריאול	18—5	מעונן
ניו־יורק	24—16	גשום
סאו פאולו	30—18	מעונן
פאריס	1—2-	מעונן
פרנקפורט	2—2-	שלג
ציריך	1—2	מעונן
ריו דה ז'נרו	32—20	מעונן
שטוקהולם	0—1-	מעונן
שיקאגו	3—8-	גשום

swissair

דבר DAVAR
מאוחד עם למרחב
העורכת: חנה זמר
משנה לעורך: דוד פדהצור
מנהל כללי: אהרן קראוס
הוצאת „דבר" בע"מ, תל־אביב.
רח' שינקין 45, ת.ד. 199, מיקוד 65230
טלפון (03)286141 (קווים).
מחלקת המודעות: טלפונים ישירים 281860, 298032.
סניפים: תל־אביב, בית „דבר" רח' שינקין 45 טלפון 286141 מיקוד 65233
ירושלים, המערכת: רח' הלל 38, טל' 241315, 241306/7
המינהלה: רח' הלל 36 טל' 231251/2
חיפה, רח' הנביאים 27 טלפונים 642111-2-3 מיקוד 33104

מודעי היה נותן למחזיקי הבנקאיות לאבד כספם

מאת עליזה ולך, סופרת „דבר" לענייני מפלגות

„אילו הייתי שר אוצר ב־1983, כל מי שהיה מחזיק מניות בנקים היה מפסיד את כספו". אמר אתמול שר האוצר יצחק מודעי בהתכנסות של איגוד העובדים הליב־ רלים בתל־אביב.

לדבריו, לא היה מציל את המחזיקים במניות הבנקאיות מפני שהיו אלה בעצם מניות ספקולטיביות, והסדר המניות הטיל על המדינה מעמסה כבדה שתבוא בעת פדיונן ב־1987 ו־1988, שהממשלה לא תוכל להתחמק ממנה כדי לא לפגוע באמינותה ובאמון שרוחש לה הציבור.

שר האוצר סיפר לשומעיו, כי הלילה הראשון שבו ישן בלי דאגה היה הלילה שאחרי היום שבו נגמר מניות הגימלאים ותמורתן לא הציפה את השוק בביקושים.

מודעי אמר עוד, כי בעקבות הפעילות האינטנסיבית של מנגנוני גביית המיסים לא מאתרים עוד העובדים 5 אחוז מכלל משלמי המיסים והישורים בגבייה שהם יורד כיום ל־45 אחוז.

לואיס לא להתחמק

(המשך מעמוד 1)

צעיריו עם רעייתו של רביד, שנותרה עם ילדי הזוג בוואשינגטון וביקשה את סיוע השגרירות בהסדרת ענ־ ייניה.

המערכת שראשי תיבותיה „קקטוס", דיווח אתמול „ניו יורק טיימס" בהסתמכו על שבתון־הנשק „ג'יינס", היא מערכת טילי קרקע־אוויר מתוצרת דרום־אפריקה. שם הצופן „קקטוס" היה אחד ממוקדי עדות סוכן האפ. בי. איי. בדיון המשפטי שלשום בבקשת הזוג פולארד להשתחרר בערבות. פרקליטי ג'ונתן פולארד ויתרו על בקשתם והשופט פטריק אטרידג' דחה לפי שעה את בק־ שת אן פולארד.

ח"כ פורוש על מינוי סגן שר מש"ס

„הרס הגשר האחרון בין אגו"י לליכוד"

מאת אהרן גבע, סופר „דבר"

מנוי איש ש"ס, ח"כ רפאל פנחס, לתפקיד סגן שר הרווחה פירושה הרס הגשר האחרון המקשר בין האגודה לבין הליכוד — אמר לנו ח"כ מ. פורוש.

כידוע היה ח"כ מנחם פורוש סגן שר־הרווחה והתפטר כיון שהליכוד לא העניק לו את הסמכויות שהובטחו לו בהסכם בין נציגי האגודה לבין נציגי הליכוד.

פורוש הוסיף כי אילו היה זה הסעיף היחיד בהסכם שהופר — ניחא, אבל בהסכם היו תשעה סעיפים ורק אחד קויים — מנוי ח"כ אברהם שפירא לתפקיד יו"ר ועדת הכספים של הכנסת. גם בעבר לא קיים הליכוד הסכמים עם ה„אגודה" והדברים מתייחסים גם לתקופה שבה כיהן יצחק שמיר כראש הממשלה וגם לתקופה שבה כיהן בגין בתפקיד זה.

סקר מאשר: „קציני הביקור" מטפלים בתלמידים החלשים ביותר

מאת טובה צמוקי, סופרת „דבר" בירושלים

44 אחוז מהילדים שנשרו מהלימודים בשנת הלימודים האחרונה, וטופלו ע"י קציני הביקור הסדיר, הם ממשפחות שתפקודן לא תקין. 33.7 אחוז הן ממשפחות שמצבן סביר ורק 22.3 אחוז ממשפחות שמצבן תקין.

במשרד החינוך הדגישו אתמול, כי הכל נבון דוחה מכל וכל את הצעת האוצר לקצץ במספר קציני הביקור הסדיר ולסכן את הטיפול באלפי ילדים שמערכת החנוך מחוייבת לדאוג לשיקומם הלימודי והחברתי.

נמנעה השבתת מפעל הפוספטים

המו"מ המרתוני להסכם ארך 20 שעות

סיכסוך עבודה חמור שבעטיו עמדה לפרוץ שביתה במפעל ה־ פוספטים בנגב, יושב אתמול לא־ חר שאתמול נחתם הסכם בין הנ־ הלת המפעל לבין ועד העובדים ומועצת פועלי דימונה. זאת בעק־ בות משא־ומתן מרתוני שנמשך בבית הוועד הפועל בתל־אביב 20 שעות רצופות בראשותו של מנהל האגף לאיגוד מקצועי, מאיר גת.

נמסר, כי בהסכם נקבע שעובדי המפעל יועדפו על פני קבלנים מבחוץ וכן יושבו חילוקי־דעות בכל הקשר למעמד העובדים וקי־ דומם בעקבות הפעלת מערכת תקנים ותיפקוד חדשה בתחום ה־ מכרות.

במהלך המו"מ, שנמשך במשך כל שעות הערב והלילה של יום ד', התחוללו כמה משברים וה־ דיונים היו על סף „פיצוץ", ר אולם אתמול בשעות הבוקר הושג בסופו־של־דבר הסכם בין הצדדים.

על ההסכם חתמו, בין־היתר, מנכ"ל חברת פוספטים בנגב דני יקיר, מזכיר מועצת פועלי דימונה יוסי בוקבזה ויו"ר ועדת העוב־ דים של המפעל אבי כלוה. במפעל מועסקים 1,400 עובדים.

ב־19 בדצמבר ייבחרו במר... העבודה רוב חברי הוועדה הנ...

מאת עליזה ולך, סופרת „דבר" לענייני מפלגות

מרכז מפלגת העבודה אישר את־ מול את השיטה החדשנית לבחירת חברי מפלגת העבודה לוועדה ה־ מרכזת של ההסתדרות בבחירות אישיות־חשאיות במרכז.

ח"כ עוזי ברעם, מזכ"ל מפלגת העבודה, ציין בהקשר זה, כי צעד זה מבטא את קיום הבטחתו עם בחירתו למזכ"ל לבטל את ועדות המינויים והוא מקווה, ש־ אימוץ השיטה החדשה יהווה כיוון דרך גם לשינוי שיטת הבחירה של נציגי המפלגה לכנסת ול־ מוסדות המפלגה.

על־פי השיטה החדשה נבחרים 18 מבין חברי הוועדה המרכזת במסגרת משבצות מיגזריות. בחלק מהמשבצות תחול על חברי המרכז החובה לכלול באופן הצבעתם צעיר ובחלק מהן אשה. זו גם הפעם הראשונה שנציגים דרוזים וערבים ייבחרו על ידי מרכז ה־ מפלגה, ושנציג דרוזי ייכלל ב־ וועדה המרכזת.

ידלין טוען על קיפוח התק"ם

ההצעה החדשה לנוהל בחירת חברי המפלגה לוועדה המרכזת אושרה קודם שהובאה למרכז את־ מול בלשכת המפלגה. מלבד טענתו של אהרן ידלין, אחד מסגני מזכירי התק"ם, כי אין לתנועה הקיבו־ צית ייצוג הולם בוועדה המרכזת, כיוון שלא התאפשר דיון ממושך קודם לגיבוש ההצעה, שררה ב־ לשכה אווירה אחדות וחזיונית.

מזכ"ל ההסתדרות ישראל קיסר ציין בישיבת הלשכה, שאף כי לא עלה בידו להקטין את ה־ וועדה המרכזת לממדים שרצה (31 חברים) אין לדבר על עוול שנעשה לקיסר אלא על עוול לעניין עצמו.

ח"כ אהרן נחמיאס התלונן ב־ פתיחת ישיבת הלשכה על כך שלא הוקדש בה דיון לבעיית אבטלה בערי הפיתוח, ובתגובה

אמריקאים

(המשך מעמ' 1)

מים את האף.בי.איי כי יש לו ענ־ יין „לנפות" את פרשת הריגול והוא פועל במרץ רב, „יותר ממה שהיה מצופה בפרשה מביכה בין שתי מ־ דינות בעלות ברית".

לפי מידע שהגיע לירושלים, אפ־ שר שסוכני האף.בי.איי הם שאיר־ גנו את חזיון לכידתו של מושתו ב יגול ג'ונתן פולארד בשערי שג־ רירות ישראל בוושינגטון. על פי מידע זה, נלכד החשוד על ידי הסוכנים זמן מה לפני ש„נתפס" בשערי השגרירות. בחקירתו הת־ ברר לחוקריו כי פ ס למסמכים שנמצאו ברשותו ולהודאתו כי רי־ גל למען ישראל, אין בידיהם שום הוכחה מוצקת אחרת על קשריו עם ישראל. לפיכך כדי להשיג ראיות מסייעות הם שיכנעו אותו לטלפן לשגרירות. אחר כך הו אילצו אר־ תו, כשהוא נתון תחת מעקב צמוד, להופיע בבניין השגרירות ולבקש לכאורה מקלט מדיני.

כל הצעדים האלה התנהלו ואחת עינם הפתוחה של סוכני האף.בי־ איי, כולל שלב „לכידתו על חם", לאחר שבקשתו של פולארד למקלט נדחתה והוא סולק מהבניין. לדב־ רי הסקר זה, גם הדרישה להחזיר את המסמכים שהעביר פולארד, מ־ חזקת את הערכה כי לא היו לאף־ בי. איי ראיות ברורות הקושרות את ישראל לעניין.

המקורות ציינו כי בעבר כשנוד־ עו מקרי ריגול של אזרח"ב נגד ישראל, כפי שדווח אתמול ב„ד־ בר". הסכימה ישראל להשתיק את הפרשות, לא ל להם פומבי ובוו־ דאי שלא „לפב ק" עוד ראיות נג־ דם. (ראה רשימה בעמוד 17).

עולה מאתיופיה ניסתה להתאבד

מאת סופר „דבר" בצפון

עולה חדשה מאתיופיה, בת 3,ע ניסתה אתמול להתאבד בקפיצה מן הקומה החמישית בבית־ילידות בטבריה. היא נמצאת באורח קשה מאוד והועברה לבית־החולים „פו־ ריה".

בימים האחרונים סיפרה לחברה כי היא שרויה בדיכאון בשל גע־ גועים לבני־משפחתה שנותרו ב־ אתיופיה. יצויין, כי לפני כמה שבועות ניסה עולה אחר מאתיופיה לשלוח יד בנפשו כשקפץ מגג מרכז הקליטה בטבריה, שוב בשל דיכאון מסיבות דומות.

השר המצ...

(המשך מעמ' 1)

נכללו כבר בשדר שהעביר השר קנדיל מנשיא מובארק לראש הממשלה פרס. יצויין כי בשעתו לא הושגה הבנה בין המצרים ל־ ישראל בדבר ניסוח שטר הבוררות. הרהוב, בעיקר בגלל תביעת המצ־ רים להגדיר בזמן קצוב את משך הליך הבוררות.

נודע כי בשליחות קנדיל בארץ סוכם — על דעת פרס ומובארק — כי לשר שחל תהיה יד חופשית בניסוח המשפטי של שטר הבור־ רות הרהוב כדי להגיע עד סוף דצמבר לנוסחה מוסכמת בעניין זה על שני הצדדים. להערכת גור־ מים מוסמכים בארץ לנשיא מו־ בארק יש עתה עניין מיוחד לפתור את בעיית טאבה כדי להפגין בפני המצר הישג נוסף מצבר הפנימי הקשה בעקבות יירוט המטוס ה־ מצרי על ידי האמריקאים וחטיפת מטוס מצרי נוסף למאלטה. לכן קום מובארק, להצעת אותם גור־ מים, את שליחותו המדינית של השר קנדיל בארץ.

שמיר רוצה הבהרות נוספות בפרשת ראס־בורקה

משרד המדיני של „דבר", יוסי מלמן מוסר:

שר החוץ יצחק שמיר מבקש לקבל הבהרות נוספות מאת ממ־ שלת מצרים, כדי שאפשר יהיה למשלחת ישראל לצאת ביום ג' לקהיר לשיחות על שתיר טאבה. מקורביו של שמיר אמרו ל„דב־ ר" כי בלי הבהרות נוספות בקשר לרצח שבעת הישראלים בראס־

בורג לא ד...

(המשך מעמ' 1)

במפד"ל קשה להבלע ממנו הת־ [illegible] הוועידה.

ירידה ניכרת ביבוא מכוניות טלוויזיות ווידיאו

מאת צבי זרחיה

בשלושת החודשים הראשונים של התוכנית הכלכלית (יולי־ספטמבר 85), נרשמה ירידה גדולה בהספקת מכוניות חדשות, מכשירי טלוויזיה, וידיאו ומכונות כביסה. בתקופה זו סופקו לשוק המקומי כ־5,300 מכוניות נוסעים חדשות, כ־58% מהיקף ההספקה בשלושת החודשים שלפני כן. האספקה בשלושת ה־ חדשים הראשונים של התוכנית הכלכלית היתה הנמוכה ביותר ב־ תקופה זו בחמש השנים האחרו־ נות.

הספקת מקלטי טלוויזיה ירדה בכ־23 אחוזים באותה השוואה — סופקו רק 13,000 מקלטי טלוויזיה. וירידה זו היא המשך לירידה של 20 אחוזים שנרשמה בהיקף ה־ הספקה ברבע השני. בהשוואה ל־ רבע הראשון של השנה.

הספקת מכשירי וידיאו בשלושת החודשים הראשונים של התוכנית הכלכלית ירדה בכ־40 אחוזים ב־ השוואה להיקף ההספקה ברבע השני של השנה.

הספקת מכונות כביסה ירדה ב־ חודשים יולי־ספטמבר 85 ב־50% לערך לעומת החודשים אפריל־ יוני 1985. בחודשים אפריל־יוני נרשמה ירידה של 32 אחוזים בהשוואה לרבע הראשון של ה־ שנה.

סופרו הכלכלי של „דבר" ב־ ירושלים מציין כי במשרדים ה־ כלכליים מביעים שביעות רצון נוכח הירידה ביבוא שפירושה בלימה מסויימת של ההידלדלות יתרות מטבע חוץ.

בני משפחה מערערה נוכ־ חו ביום חמישי לפנות בוקר, כי אבי המשפחה יצא לפני כחצי שנה לעבודה באילת ומאז נעל־ מו עקבותיו. כתב עתים מר־ סר. כי על אף שחלפו ששה חו־ דשים מאז עזב את הבית, הת־ לוננו בני המשפחה רק עתה. ה־ נעדר הוא אחמד פארס מטראווה (43). המשטרה פותחה בחקירה.

לחיים סרור ומשפחתו
השתתפותנו הכנה באבלכם במות
אמך ז"ל
החופר (ישראל) בע"מ
ההנהלה והעובדים

לחברתנו אודיה שבת
אתך באבלך במות
אביך ז"ל
בנק הפועלים בע"מ
סניף נוה מונוסון
ההנהלה והעובדים

במלאת שנה לפטירת
הלדה פרנק ז"ל
לבית ברנדס
נעלה לקברה לאזכרה ביום ראשון י"ח כסלו תשמ"ו 1.12.85 בשעה 3.00 אחה"צ בבית העלמין ברחובות.
המשפחה

אנו משתתפים בצערה של חברתנו
לילי מנוח
על מות
אביה ז"ל
קבוצת דגניה א'

בצער רב אנו מודיעים על פטירת אבי וסבנו היקר
יעקב עברי
הלוויה תצא בשעה 11.00, היום, יום שישי, ט"ז כסלו תשמ"ו (29.11.85), מביתו ברח' מורדי הגיטאות 24 רחובות, לבית העלמין החדש.
האבלים
בתו וחתנו חוה ושרגא קלוש
כלתו אביבה עברי
נכדיו: זיוה ואבנר שרף
אמיר ואורלי עברי
גיל, יפעת ואיה והנינים

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של חברנו הפנסיונר
משה לבטון
ומשתתפים באבלה הכבד של המשפחה
הלוויה תצא היום, יום ו', 29.11.85, בשעה 1.30 אחה"צ, מבית המנוח רח' הוורדים 17 גבעת אויה, יהוד, לבית העלמין ביהוד.
ועד עובדי חברת החשמל לישראל, מחוז הדרום
התחברים הפנסיונרים בחברת החשמל

אנו משתתפים באבלו הכבד של חברנו לעבודה
ליטנר דוד
במות
אמו ז"ל
תנחומינו למשפחה האבלה
תנובה סניף מחוזי ת"א
ההנהלה והעובדים

אנו מודיעים בצער על מותו של חברנו
יהודה אורן
הלוויה תתקיים היום, יום שישי, ט"ז כסלו תשמ"ו (29.11.85) בשעה 14.00.
המשפחה
ובית שדה נחום

על מותו של
יוסקה רבינוביץ ז"ל
ידיד ביתנו שנים רבות
אבל
בית כפר סאלד

לחברנו מתי לוי
אתך באבלך במות
אביך ז"ל
בנק הפועלים בע"מ
סניף ירושלים
ההנהלה והעובדים

ההלוויה תיערך היום, יום ... 29.11.85, בשעה 11.00, ב... (הכניסה ליד בית הע...)

הננו משתתפים בצ...
אברהם ד...
מייסד ויו"ר אגודת „זהבי", ... ולוחם עקבי למניעת מצוקה ... תנחומינו למשפחה, ל... ולמועצת פועל...
ההסתדרות הכלל... הרע...

ביום שני, י"ט כסלו ת... יום השנה לפטירת
מרים קר... (פרבר)
נעלה לקברה ונתייח... בשעה 3.00 אחה"צ, בבי...

השתתפותנו באבל...
ד"ר יעקב ...
עורך המפר סמינריון...
על מותו המרכזי...
חנ...

האיגרת שהביא קנדיל - הארוכה ביותר ששיגר מובארק לפרס

ערפאת מבין הצורך לנקוט עמדה בלתי מתפשרת כנגד הטרור

מאת יוסי מלמן

האגרת של נשיא מצרים חוסני מבארק אל ראש הממשלה שמעון פרס משתרעת על פני חמשה עמודים. היא נמסרה לפרס שלשום על ידי שר הנפט עבדול האני קנדיל. זו האגרת הארוכה ביותר ששלח הנשיא לראש

שר האנרגיה המצרי קנדיל בסיורו אתמול ביפו העתיקה בחברת מנכ"ל משרד האנרגיה בישראל נתן ארד. צילום אנדריי ברוסטמן

הממשלה והיא כתובה בסיגנון ידידותי ופייסני. יש בה למעשה שלושה חלקים. א. כללי. ב. ראס בורקה וג. תהליך השלום.

בראשית אגרתו מרחיב הנשיא את הערכתו לראש הממשלה על „נחישות דעתך להתקדם בתהליך השלום".

הוא מדגיש שיש צורך ששני הצדדים יימנעו מהצהרות המחריפות את האוירה בדעת הקהל" ומצביע על „המאמץ המשות פלשיפור האוירה והתוכן של היחסים הדו-צדדיים. מובארק מוסיף כי יש צורך להימנע מצעדים „המעכירים את המים". הוא קורא ל„שיפור היחסים המחייב רגישות לעיתוי. למרות שדעת הקהל טרם נרגעה לחלוטין מרצף כל הארועים המסעירים, אך בכל זאת נראה שהזמן בשל לחידוש שיחות טאבה".

„הרצח הנפשע של תיירים בסיני זיעזע את הצבור בישראל וזה מובן מאליו. גם אני זועזעתי ממנו. אל יהא ספק, כי זה מעשה הריג אשר אינו משקף את ההתייחסות של הציבור המצרי, המגנה את המעשה הבזוי הזה. לא נחסוך מאמץ בחיפוש האמת, והנושא מטופל במלוא הרצינות וכובד הראש. בקרוב מאוד נוכל להביא מידע זה בפניכם, בלי לפגוע בהליך השיפוטי. אני מבקש מכל ישראלי להאמין, כי מצרים לא תתייחס בקלות-ראש לאירוע מסוג זה. גם מתוך החשיבות העליונה שאנו מייחסים למסורת הכנסת האורחים וההגנה על אורחים מכל סכנה".

„אני צופה באהדה אחר הצעדים שלך, אדוני ראש הממשלה, למען השלום ומקווה שיימשכו בנחישות ובמרץ. ידועה לי ההתנגדות הרחבה בישראל לכל שותפות של אש"ף בתהליך. אנו מצויים בעיצומן של שיחות אינטנסיביות עם הנהגת הארגון, במטרה לשכנע את המתונים שבהם, לאמץ מדיניות חיובית וקונסטרוקטיבית. אני משוכנע שיאסר ערפאת מבין את הצורך לנקוט עמדה בלתי-מתפשרת כנגד הטירור. מצרים תסייע בכינוס ועידה בין-לאומית אך ברור לכל, שהועידה לא תבוא במקום משא-ומתן ישיר בדרגי ועדות.

„כדאי לזכור, שכאשר מצרים הביאה הצעתה למועצת הבטחון של האו"ם ב-23.3.77 לחידוש ועידת ז'נבה, ישראל תמכה בהצעה זו, ללא תנאי הסתייגות".

„אני שולח לך את מיטב איחולי ומקווה שהמאמצים המשותפים יעלו פרי."

פניית תיאטרון חיפה לבג"ץ נגד פסילת ,אפרים חוזר לצבא' מסעירה הקואליציה

מאת אריאלה ראובני
סופרת „דבר"

„אנו טוענים כי נימוקי הצנזורה לפסילת המחזה „אפרים חוזר לצבא" מתבססים כולם על פרשנות של טקסט אשר ניתן לפרשו לפנים רבות. הפרשנות של הצנזורה לא רק שהיא חד-צדדית אלא שאינה מעוגנת בעובדות, בי-טקסט" — נאמר בנימוקי העתירה של תיאטרון חיפה לבג"צ אשר תוגש בימים הקרובים נגד החלטת הצנזורה על ההחלטה לפסול את המחזה. על הגשת העתירה הוחלט שלשום בדיון מיוחד של מועצת התיאטרון העירוני.

בתגובה על אחד מנימוקי הצנזורה לפסול את המחזה כיוון שהוא מציג את המימשל „בצורה מעוררת חידונית תוך השוואתו עם המשטר הנאצי". נאמר בעתירה כי אין במחזה התקפה או השמצה על צה"ל או על המימשל הצבאי ואין גם מקום לטענה כי המחזה עושה השוואה בין צה"ל לבין שלטונות הכיבוש הנאצי באירופה. „אפרים — נאמר בעתירה — הוא קצין בעל ערכים מוסריים והמחזה מתאר את מתח בין הרצון להיות נאמן לערכיו המוסריים האנושיים לבין הוראותיו לתוקף תפקידו".

„הפיסקה המוצעת ביותר במכתב הפסילה של הצנזורה" נאמר בהמשך העתירה „היא הפרדה שהיא עושה בין מה שראוי ומותר לקהל צופים יהודי לראות לבין מה שראוי ומותר לקהל צופים ערבי. התיאטרון שלנו הגיע לקהל צופים ממוזג. איננו עושים כל אבחנה בין מה שאנו מראים לצופים ערבים ד לשאר קהל ומתגובת הצופים אנו יודעים שאין שום הבדל בין תגובותיהם של צופים יהודים ל-צופים ערביים בתיאטרון, שלא לדבר על כך שעצם ההפרדה הזו שהצנזורה מציינת במכתבה, היא שעלולה לגרום להסיסה ודנזק חמור למדינת ישראל".

סערה בקואליציה

ההחלטה של מועצת הנהלת התיאטרון לעתור לבג"צ עוררה את מול סערה בקואליציה של עיריית חיפה. אל נציגי סיעות הליכוד והסיעות הדתיות, שהביעו מורת רוח רבה מההחלטה של מועצת התיאטרון לעתור לבג"צ, הצטרפו גם כמה חברים מסיעת המערך אשר ביקשו לזמן במועצה דיון מחודש בנושא. כמה מחברי ה-מועצה טענו אתמול כי צריך לתחום קו אדום גם במאבק על חופש ביטוי בעיקר כאשר מדובר בנימוקים לאומיים.

מהנהלת התיאטרון נמסר כי ה-מחזה „אפרים חוזר לצבא" נועד מלכתחילה להיות מועלה במסגרת הבמה הנסיונית, ובהחלטה לעתור לבג"צ אין משום נקיטת עמדה. זהו לטענתם הליך טבעי הכרחי לתיאטרון אשר מייצג את חופש היצירה ואת חופש הביטוי. עוד נאמר, כי עם כל הכבוד לנבחרי הציבור במועצת העיריה, אין הם אנשי תיאטרון ואין זה מתפקידם לנהל את התיאטרון ולהתערב ב-בחירת הרפרטואר שלו.

איך אפשר לקבל הכנסה נוספת כל חודש?
וגם לקבל הטבות

ב-מטמון תשואה להכנסה חודשית

חדש!

הכנסה חודשית צמודה למדד

לראשונה, באפשרותך לחסוך בתכנית המאפשרת לך לקבל הכנסה חודשית שוטפת, צמודה למדד.

* תהנה מהכנסה שוטפת צמודה למדד ופטורה ממס בשיעור של 0.55% לחודש.
* בתום תקופת החסכון תקבל את מלוא הסכום שהפקדת בתכנית, כשהוא צמוד למדד ופטור ממס.
* תוכל למשוך את כספי החסכון בתום שנתיים ולאחר מכן מדי חצי שנה וליהנות ממלוא התנאים.
תקופת החסכון המירבית בתכנית היא 5 שנים.
* ניתן להפקיד בתכנית סכום של 2.5 מיליון שקל ויותר.

התכנית לתקופה מוגבלת בלבד

פרטים נוספים בכל אחד מסניפי בנק הפועלים ובנק אמריקאי ישראלי.

שרות השקעות מקיף אצלך בסניף

בנק הפועלים

אבות|קרסון|ערפרין|נעמן

דגם מדוייק נדיר של ירושלים ב-1872 יוצג מיום א'

מאת סופרת „דבר" בירושלים

החל מיום ראשון יוצג במגדל דוד בירושלים דגם נדיר של ירושלים בשנת 1872, שנבנה ע"י אמן הונגרי אשר חי בירושלים במאה שעברה. הדגם, שגודלו 18 מ"ר הוא בקנה מידה של 1:1,500 ועשוי אבץ.

הדגם נבנה על פי המיפוי הטופוגרפי של ירושלים שפורסם ע"י קפטן צ'רלס וילסון בשנת 1864. חשיבותו המדעית של הדגם גדולה, שכן נוסף למתווה העיר העתיקה, לפרטיה, הוא מציג את שכונות שאנגית, מבנים ומוסדות נוצריים ואת מכלול המבנים בהר ציון.

זהו גם הדגם הראשון שבו מופיעים קווי הטלגרף שהיו קיימים בירושלים ב-1865. הדגם נבנה במיוחד להצגה בביתן העותומני בתערוכה העולמית שהתקיימה בוינה ב-1873.

עקבות הדגם התגלו בעבודת בלשות של סטודנט מן האוניברסיטה העברית בירושלים. הוא גילה אותו בעליית גג בספריה העירונית של ז'נווה, לאחר שנדד בוינה ובערים שונות באירופה. בהתערבות ראש עיריית ירושלים טדי קולק, הובא הדגם ארצה ויוצג במגדל דוד כחלק מתצוגת הקבע של המוזיאון לתולדות ירושלים.

ראשי ערים מגרמניה לישראל לעידוד תיירות

מאת דויד משיוב, סופר „דבר" לענייני תיירות

במסגרת הפעולות שעורכת „אל על" לעידוד תיירות מגרמניה לישראל, הוזמנו לישראל ראשי ערים קטנות, בהן יש אוכלוסיה של כ-100,000 תושבים, לביקור בישראל. אל ראשי ערים מתלווים סוכני נסיעות ועיתונאים מקומיים. האורחים שוהים בארץ שבוע כאורחי „אל על". הם יוכלו לסייע לנציגי החברה בארגון כינוסים קהילתיים בהם יספרו על רשמיהם מישראל ויוקרנו סרטים על המקומות הקדושים ואתרי נוף בארץ.

בימים אלה ביקרה בישראל קבוצה שניה של ראשי ערים כאלה וכן עיתונאים וסוכני נסיעות בלווית נציג „אל על" מפרנקפורט.

בפברואר 1986 מתכוננת להגיע לישראל חמש קבוצות תיירים מגרמניה שזה להם הביקור הראשון בארץ.

ישראלי — הנשיא העולמי של איגוד מנהלי קבוצות תיירים

יושב ראש הסניף הישראלי של האיגוד הבין-לאומי למנהלי קבוצות תיירים, משה אשד, עומד להיבחר בראשית דצמבר לנשיא העולמי של הארגון בועידה שתתקיים בסאן חואן בפורטו ריקו.

הסניף הישראלי הוקם בשנת 1972 והוא מונה 171 חברים העוסקים בלווי קבוצות תיירים ישראלים ליעדים בחו"ל.

בשנת 1980 נבחר משה אשד כסגן נשיא האיגוד הבין-לאומי בקונגרס שנערך בוינה.

פיצויים למשפחת אשה שמתה בגלל עישון אחרים

שטוקהולם, („רויטר ועתים"). — בית משפט שוודי לענייני ביטוח העניק אתמול פיצויים למשפחתה של אשה שמתה מסרטן הריאה, בציינו כי העובדה שחבריה לעבודה עישנו היתה, במידה מסויימת, הגורם למותה.

גאן פאלם, שמתה לפני שלוש שנים כשהיתה בת 55 לא עישנה מעולם, אך עבדה במשך 18 שנים במשרד קטן, שבו ישבו יחד עמה שישה מעשנים.

תעשיית הטבק השוודית ומועצת הביטוח הלאומית מתנגדות מן ההשלכות האפשריות של פרשה זאת, והן פנו לבית המשפט העליון בבקשה לדחות את תביעת הפיצויים.

מחקר: המפד"ל לא התעניינה בנושאי חוץ וביטחון

מאת נתן רועי, סופר „דבר"

„אין לציין נושא אחד שהמפד"ל מילאה בו תפקיד מפתח בקביעת מדיניות ישראל. עובדה זו גרמה תסכול רב אצל מנהיגי המפד"ל במשך יותר מ-30 שנה", טוען ד"ר שמואל אשכול, חוקר מן המחלקה למדעי המדינה באוניברסיטת בר-אילן, במחקר העומד להתפרסם בקרוב.

לטענתו סרבו אישים בכירים במפד"ל להתראיין לצורך המחקר וביניהם הד"ר יצחק רפאל. בראיון העוסק בנושא זה, שהתפרסם בעיתון הדתי „ערב שבת", טוען ד"ר אשכול, כי „המפלגה הזאת פשוט לא התעניינה בנושאי חוץ וביטחון. זכות קיומה היא בנושאי דת ומדינה והו לא ואי לכך היא מעולם לא התעניינה בנושאים שיצאו מעבר לתחומי דת ומדינה. נושאי חוץ וביטחון היו נושא נגרר לנושא העיקרי שבו עסקה. היה להם נוח להיות בשמרת מפלגת השלטון. היה פשוט: המפד"ל תמכה במפא"י בכל הקשור למדיניות חוץ וביטחון ומפא"י בכל הקשור לחברה ולמדינה וזאת למרות מאבקים קשים בנושאי דת ומדינה. על רקע דברים אלה נוצרו לעיתים משברים ממשלתיים".

ד"ר אשכול טוען, כי המפד"ל לא התייחסה לדעתם של ראשי הרבנות הראשית בנושאי חוץ וביטחון ואף לא שאלה לדעתם של אנשי התורה — בתקופה שבין שנת 1948 ל-1967. רק לאחר מכן החלה להתעניין בדעתם של אנשי הרבנות הראשית. „המפד"ל איננה מתייחסת לדעת תורה פרט לנושא אחד — החזרת שטחים לידי האוייב. כאן מביאה המפד"ל את דעת רבניה שרובם ככולם שוללים החזרת שטחים", כותב אשכול במחקרו.

שבוע שיא בהטסת מטענים ב„אל על" – 3600 טונות

מאת דויד משיוב, סופר „דבר"

בשבוע שבין ה-17 ל-22 בנובמבר היה שבוע שיא בהטסת מטענים ב„אל על" והיא הטיסה 3600 טונות מטענים לעומת 2500 טונות בממוצע כל שבוע. במקביל גדלה הכנסת החברה בשבוע זה ממטענים.

התפלגות המטענים היתה כדלהלן: יצוא חקלאי — 1100 טונה; יצוא תעשייתי — 400; יבוא — 1100; הובלה בקווים סדירים — 1000 טונה.

בנובמבר השנה תוביל החברה כ-14,000 טונה מטענים במטוסי מטען ומטוסים. לשם הובלת כמויות גדולות אלה של מטען חכרה החברה פעם בשבוע מטוס מטען מדגם „איירבוס" מחברה זרה.

אנשים · אנשים · אנשים

זכויות הדדיות

שר הנפט המצרי עבד אלהאדי קנדיל סייר אתמול ביפו העתיקה יחד עם מארחו, סגן ראש עיריית תל-אביב, יגאל גריפל. קנדיל הוא אמנם מהנדס במקצועו ומומחה לענייני נפט, אך הוא ידוע גם כחובב מושבע של מוסיקה קלאסית ואמנות. במשך שעה ארוכה סרק קנדיל יחד עם מארחיו כמה מהגלריות המפורסמות ביפו העתיקה והתפעל מהמוצגים האמנותיים. באתר עשר סימוס סיפר גריפל לאורחו כי בקרוב ישוקם האזור שמסביב לאתר ויקרא „גן ראמסס". הגיב על כך קנדיל באומרו: „אם כך, תהיינה גם לנו, המצרים, זכויות על גן זה". גריפל לא נשאר חייב ואמר: „מדוע לא? הרי גם לנו יש זכויות במצרים מאז ימי המקרא עת התגורר אצלכם יוסף וסייע לכם בפתרון בעיותיכם הכלכליות".

דן אבידן

מקום ראשון

המלחין הצעיר משה זורמן (33), (בתמונה) שזה לא מכבר השלים את לימודי הדוקטורט שלו בקומפוזיציה באוניברסיטת ניו-יורק, התבשר בימים אלה על זכייתו בתחרות הסינפונייטה הישראלית באר-שבע למלחינים צעירים השמינית. במסגרת התחרות השנתית, הנערכת מתוך כוונה לאתר כשרונות צעירים, הוגשו חמש יצירות בעילום שם שאורכן משתנה, מאת מלחינים ישראלים אשר נולדו אחרי ינואר 1950. יצירתו של זורמן „וריאציות קאמריות" נבחרה במקום הראשון על ידי צוות שופטים שכלל את המלחין צבי אבני והמבקר המוסיקלי נתן מישורי בראשות פרופ' מנדי רודן, המנהל המוסיקלי של הסינפונייטה. בנוסף לפרס כספי בסך 100 אלף שקל, תבוצע היצירה במסגרת סדרת הקונצרטים של הסינפונייטה בעונה הקרובה.

אמיר רוזנבליט

★

זורמן התפרסם כמעבד ומנהל מוסיקלי בתיאטראות, ולקח חלק באולפנים ציבוריים וממלכתיים. בשלב מסויים החליט לחזור למוסיקה רצינית יותר ולפני ארבע שנים נסע לניו-יורק עם רעייתו, שהיא בעצמה פסנתרנית. קרן התרבות אמריקה ישראל, במסגרת מאמציה להשיב בנים אובדים, מימנה לכל אחד מבני הזוג חצי משרה באקדמיה למוסיקה בתל-אביב, כבסיס לחזרתם ארצה. אגב, במסיבת הפרידה שנערכה לזורמן לפני נסיעתו לניו-יורק, חיבר דן אלמגור לכבודו הראציה היתולית בשם „חושו אחים חושו מארץ אבותינו". הזוג זורמן, הוכיח שאפשר גם לחזור בחזרה, ואפילו להשתלב מחדש בהצלחה.

טעם המסורת

כמי שהיתה שגרירה של ישראל בדנמרק, יודעת אסתר הרליץ (בתמונה) כי דיפלומטים אוהבים לחוש את חיי הארץ שבה הם משרתים. על כן, כמו בשנים קודמות הזמינה גם השנה חברים מהסגל הדיפלומטי להדלקת נר ראשון של חנוכה בביתה. היא גם הודיעה להם מראש מה יהיה הכיבוד: לביבות, שיטעמו מטעם המסורת המקומית.

רמונט

משרד הבטחון עובר בימים אלה הליכי הרזה. מערכת חדריו של הדובר הותיק של המשרד רני וינרייך, מוסבת למקום משכנו של הסגן השר ש„יולד" לאחר אישור מינוי בממשלה ביום א', ח"כ מיכאל דקל. ויינרייך עובר לשבת מעבר למסדרון, בדלת ממול. מי שיוצא מקופח משינויים אלה הוא מתאם הפעולות בשטחים שמואל גורן שרצה להשתמש בחדרו של ויינרייך לצורך הקמת חדר ישיבות רחב ידים. אחר כך הוא היה מוכן להסתפק בחדר ממול. עכשיו, כנראה, לא יהיה לו חדר ישיבות.

הנצחה

אחרי שדחו הצעה לקרוא רחוב על שמה הוליטו אנשי מועצת העיר ברגן במערב גרמניה לקרוא בית ספר על שמה של אנה פרנק (בתמונה) שנפטרה בת ה-16 שנספתה במחנה הריכוז ברגן-בלזן בחודש מרץ 1945. זוהי פעולת ההנצחה הראשונה המוקדשת לאנה פרנק בלבד, הנערה שיומנה הפורסם על פני 25 חודשים של חיים במחבוא מפני אימת הנאצים, פרסם את שמה ברחבי העולם.

סופגניות למכירה

נשות ניל"ה מקיימות ביום ד' הבא אירוע מיוחד בגראורדים בתל-אביב שמטרתו איסוף עשרות אלפים דולאר למבצע הטלתרום של הטלוויזיה המוקדש הפעם לרווחת הקשישים בארץ. אורחת הכבוד היא שולמית שמיר העומדת בראש המבצע, ובמקום תיערך מכירה פומבית של סופגניות ענק, תרומת גראורדים שיצאו חמות ממטבחו של אבנר אמרף, השף של המקום. מני פאר וטוביה צפיר יופיעו בשעשועי ווסציה.

אמנים נגד איידס

אליזבת טיילור, אודרי הפבורן, ראש עיריית פאריס ז'אק שיראק ונכבדים צרפתים אחרים, נרתמו לארגון ערב שהתקיים השבוע והכנסותיו יוקדשו למחקר מחלת האיידס. 600 איש שילמו 250 דולאר לאדם עבור ארוחת ערב ותכנית בידור בה לקחו חלק ארתה קיט, לין רנו (הזכור עם שירו „סה סי בון") ואמנים אמריקאים וצרפתים נוספים. רנו הוא נשיא אגודת אמנים נגד איידס, שהנהגה חסות לערב, והקימה את הקרן למחקר שיתנהל במכון פסטר בפאריס.

מזכ"ל ההסתדרות ח"כ **ישראל קיסר** וגזבר ההסתדרות **נתן אלמוזלינו** נועדו אתמול עם שגריר קולומביה בישראל **מיגואל דורן אורדונז** והביעו את צערם של העובדים בישראל על האסון שפקד את קולומביה בהתפרצות הר-הגעש ואשר גרם את מותם של למעלה מ-25 אלף בני אדם ונזק עצום ברכוש. קיסר ואלמוזלינו העניקו לנפגעים בקולומביה תרומה כספית לסיוע לנפגעים וציינו כי ההסתדרות, באמצעות קופת-חולים, שיגרה לקולומביה גם תרופות וציוד רפואי מיד לאחר האסון.
בתמונה מימין: ישראל קיסר מוסר את התמחאה לשגריר קולומביה.
צילום: י.פ.פ.א.

המדור מוגש היום על-ידי עירית נחמני

חדשות חוץ · חדשות חוץ · חדשות חוץ · חדשות חוץ · חדשות חוץ · חדשות

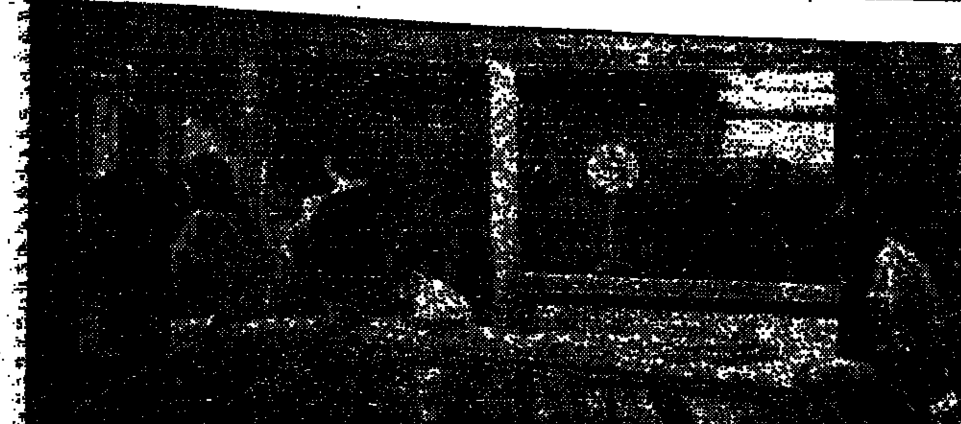

בביירות העסקים כרגיל — קונים צובאים על אטליז שחזיתו נקובה כדורים, שעה שרוב החנויות במערב ביירות שבו ופתחו את שעריהן ביום ד', לראשונה אחרי שבוע ימים, כשוך הקרבות העזים שניטשו בעיר בין המיליציות הדרוזיות והשיעיות היריבות. הרובע המוסלמי של העיר מחדש את חייו בהדרגה, אך עשרות מכוניות שרופות עדיין גודשות את הרחובות.

מומחה צרפתי טוען במחקרו:
מדיניות הנשק של מעצמות העל עלולה לגרום ערעור האיזור בחלל

פאריס („רויטר" ועתי"ם). — מדיניות החימוש הגרעיני של שתי מעצמות־העל עלולה לגרום ערעור כללי של היציבות בחלל — כך העיד אתמול מומחה צרפתי בכיר לענייני הגנה.

בעבודת מחקר שהגיש המומחה מישל דיקלו בפתיחת ועידה בת־יומיים לדיון בהיבטי ניצול החלל למטרות אזרחיות וצבאיות נאמר: „הסיכון הגדול ביותר הצפוי מ־תכניותיהן של ארה"ב וברה"מ הוא ערעור כללי של האיזון, בגלל האמצעים הצבאיים ואמצעי־הנגד הרבים שבדעתן לנקוט."

דיקלו, שהוא מומחה בכיר מ־טעם משרד החוץ הצרפתי, כתב עוד: „הבעיה המושכת עתה את מירב תשומת־הלב בעיקר בגלל תוכניות „מלחמות הכוכבים" של הנשיא רייגן, היא ניצול החלל על־ידי מעצמות העל לשם פריסת כלי־נשק מתוחכמים נגד טילים באליסטיים.

„אלה המגוננים על תוכניתו של רייגן אומרים, שהיא תשמש גורם הרתעה שיבוסס על איום ההשמדה ההדדית".

דיקלו התווה במסמך שלו שני תסריטים אפשריים בנוגע לתוכניות „מלחמות הכוכבים": או שהפרוייקט יספק הגנה למתקנים צבאיים, או שיצליח לספק „מיסוך מגנה כולל בחלל".

„לפי התסריט הריאליסטי ב־יותר", המשיך וכתב, „לאמור, ה־הגנה על מתקנים צבאיים — וה־כוונה בעיקר לאתרי הצבת ה־טילים האסטרטגיים — תוביל תוכ־נית „מלחמות הכוכבים" לגיבוש כושר המהלומה הראשונה שיש כיום בידי שתי המעצמות.

„לטילים הבאליסטיים שבידיהם העולם לא יהיו עוד סגולות טב־עיות לפגוע בהן כגון מרכזים צבאיים ומאגרי טילים, והמעצמות ייאלצו לפתח אסטרטגיה אנטי־דימוגראפית — היינו, יהיה עליהן לשמור כושר השמדה הדדי".

ביחס לרעיון „מיסוך מגנה מושלם בחלל" אמר דיקלו, כי הוא חושש שמערכת כעין זו תהיה יעילה רק לשם ייזום מלחמה נגד של אוייב.

בנוגע לברה"מ ציין דיקלו, כי טעות היא להאמין שהקרמלין מת־מסר לתחומי ההגנה בלבד. „ה־קריטריון החשוב לברה"מ", אמר, „הוא הכוח העוצר בשילוב של מערכות התקפה ומגננה".

ההתקרבות הירדנית - סורית גדלה: יתהדק שיתוף הפעולה הכלכלי

מאת דן אבידן
סופר „דבר" לענייני ערבים

ממשלת ירדן הודיעה אתמול, כי מעתה ואילך לא יצטרכו עוד תושבי ירדן המבקשים לצאת לסוריה להשיג קודם לכן היתרי יציאה מיוחדים לשם כך משלטונות הבטחון של המדינה.

צעד זה מבטל את התקנה בדבר הצורך בהשגת היתרי יציאה מירדן לסוריה, שפורסמה ע"י המשטר הירדני ב־19.11.83, בתקופת ה־משבר ביחסים עם סוריה. התקנה החדשה התקבלה במסגרת תהליך ההתקרבות בין ירדן וסוריה.

לאחרונה אמר שר החוץ ה־ירדני, כי לפני סוף החודש הבא יתפגשו המלך חוסיין והנשיא אסד. אולם, כנראה שאסד עדיין מתנה את קיום הפגישה בכך שחוסיין יכריז קודם כל על ביטול הסכם ההבנה המדיני שנחתם בינו לבין ערפאת בפברואר השנה.

בתוך כך הכריזו אתמול ירדן ומצרים, כי מעתה יתאמו ביניהן את הרשתת הסיוע „לעמידתם ה־איתנה" של התושבים הפלשתינים בשטחים. ההודעה על כך התפרסמה בקהיר וברבת עמון, כימפם לאחר סיום דיוני הועדה הירדנית־מצרית המשותפת, בראשות ראשי שתי הממשלות, שנערכו השבוע ב־קהיר.

בהודעה המשותפת נמסר עוד על נקיטת שורה של צעדים משות־פים לצורך הידוק שיתוף הפעו־לה המסחרי, התעשייתי, והתעבור־תי בין מצרים וירדן ובין שתי מדינות אלה לעיראק.

חברות השקעה ופיתוח

סוכנות הידיעות הירדנית „פט־רה" הודיעה אתמול, כי ירדן ו־מצרים הסכימו להקים חברה להש־קעות ולפיתוח וכן חברת תעבורה, במשותף עם עיראק. כן נמסר ש־יוקמו חברת בנייה וחברות דייג, שיהיו קשורות לחברת הפיתוח, שבסיסה יהיה ברבת־עמון, והונה — 50 מיליוני דולארים.

סוכנות הידיעות הודיעה עוד, כי הונה של חברת התעבורה יהיה 6 מיליוני דולארים, אך לא מסרה פרטים נוספים.

ההסכם של הקמת החברות ש־צויינו לעיל בא בעקבות שיחות בין ראש־ממשלת ירדן זייד אל־רימעי וראש הממשלה המצרי עלי לוטפי, כך מסרה „פטרה".

מדינות ברית נאט"ו שוקלות הצעות חדשות לשיחות וינה

וינה („רויטר"). — ברית נאט"ו שוקלת בימים אלה מהלכים יזו־מים, שמטרתם לפרוץ את המבוי הסתום שאליו נקלעו שיחות וינה על קיצוץ הכוחות הקונבנציונא־ליים של המזרח והמערב באירופה — כך מסרו אתמול דיפלומאטים אירופיים.

הדיפלומאטים, שאמרו את ה־דברים שבוע אחרי שריגן ו־גורבאצ'וב הטעימו בוועידתם שהם מייחסים חשיבות רבה לשיחות אלה, ציינו בשיחות פרטיות, כי עתה על המערב לגבש תגובה נאו־תה להצעות שהעלו מדינות ברית וארשה בפברואר האחרון.

הדיפלומאטים אמרו, כי בימים אלה נערכת בדיקה מדוקדקת ביו־תר של העניין במטה נאט"ו ב־בריסל.

דובר של משלחות המערב אי־שר אחרי הישיבה השבועית של צוותי השיחות — המתמשכות כבר 12 שנים — כי „בדיקה יסודית ביותר, ניתוח והערכות מחודשות" של העמדות בשיחות וינה אכן נערכים עתה, אך הוא סירב לגלות פרטים נוספים כלשהם.

הדובר לא הכחיש ואף לא אי־שר את הדיווחים שנדפסו באחרו־נה בעיתונות האוסטרית, לפיהם מתכוונת ברית נאט"ו להעלות שורה של הצעות חדשות לפני שייצאו המשלחות לפגרת חורף, ביום ה' הקרוב.

מקורות אחדים מן הגוש ה־מזרחי ציינו, כי הם מאמינים ש־אכן יש אפשרות שהמערב יעלה הצעות חדשות, וכי הם מצפים לכך, במיוחד לאור העובדה ש־ההצעות שהעלתה ברית וארשה באפריל, הועלו גם הן בסופו של סיבוב דיונים.

הצעות מדינות ברית וארשה בפברואר היו מבוססות על עקרון של הסכם ראשוני, שבמסגרתו יחלו וואשינגטון ומוסקווה בהוצאת 33,000 חיילים ממרכז אירופה. מס־פר החיילים שמתכוננים שני ־ הצדדים להסיג מן הזירה האירופית — מספר שבכך הסכם על שני הצדדים באופן עקרוני — הוא 900,000.

המערב טוען, כי דאגתו העיקרית היא לקבוע מראש מספרי כוחות לשני הצדדים, וכי הצעת ברית וארשה, איטית מדי.

מקורות שונים אמרו, כי צוותי מדינות ברית נאט"ו עמלים עתה על עיבוד שיטות יעילות לאימות מימושם של קיצוצים שהוסכם עליהם. יצויין, כי מדינות ברית־וארשה אמנם קיבלו את עקרון האימות, אולם אינן מוכנות להס־כים לבדיקות כה דקדקניות כפי שמציע המערב.

נקאסונה: יפאן עלולה להיעלם בן־לילה

טוקיו („רויטר" ועתי"ם). — יפאן מוכרחה לשנות את אורח התנהגותה הכלכלית, כדי למנוע אפשרות שקיעה בעתיד — באזהרה זו יצא אתמול ראש הממשלה יאסוהירו נאקאסונה.

בהצביעו על העובדה שבשנים האחרונות נהנית יפאן מעודפים גדולים בסחר הבין־לאומי שלה, אמר נאקאסונה: „עלינו לנסות ולשנות את המבנה התעשייתי של יפאן, כדי שלא יביא נזק לאחרים. אם לא ננהג כך, קיימת הסכנה שניעלם מעל פני הקרקע בן־לילה, כפי שקרה בעבר לקארתא־גו".

„האם נוכל להמשיך ולהיות ב־מצב שבו העודפים שלנו מגיעים ל־30—40 מיליארד דולאר לשנה? הרי זה כאילו שהיית משחק מא־ג'ונג — אם תמשיך לנצח, איש לא ישחק עמך" הטעים נאקאסונה.

בנאום שהשמיע בסעודה ש־נערכה במועדון העיתונות, שיבח נאקאסונה את הנשיא רייגן ו־הביע את הדעה, כי מנהיג ברה"מ מיכאיל גורבאצ'וב „ינהיג חידו־שים מפליגים במארכסיזם".

גורבאצ'וב גינה שוב את תוכנית „מלחמות הכוכבים"

מוסקווה, („רויטר" ועתי"ם). — מנהיג ברה"מ מי־כאיל גורבאצ'וב קרא אתמול לנשיא רייגן להצטרף להפ־סקה החד־צדדית של הניסויים הגרעיניים, שעליה הודיעה מוסקווה בחודש יולי. מוראטוריום זה, יימשך עד ה־1 ב־ינואר 1986.

בנאום שהשמיע מעל במת הסובייט העליון, שוב מתח גורבאצ'וב ביקורת על יוזמת ההגנה האסטרטגית של הנשיא רייגן, המכונה „מלחמות הכוכבים".

גורבאצ'וב אמר, כי עתה יש סיכוי מוחשי לצמצם במידה ניכרת את הסכנה של פרוץ מלחמה גרעינית ולפעול לאחר מכן לביטול האפשרות שמלחמה מעין זו תתרחש אי־פעם.

הפרלמנט הבריטי אישר את ההסכם עם אירלנד

מאת דליה שרון, סופרת „דבר" בלונדון

לונדון (מיוחד ל„דבר"). — הפרלמנט הבריטי אישר שלשום בערב ברוב גדול את ההסכם עם אירלנד.

לקול קריאות „אולסטר לעולמים" ו„לא ניכנע", אי־שר הפרלמנט הבריטי את ההסכם האנגלו־בריטי בענין צפון אירלנד, שנחתם לפני שבועיים על ידי ראשי הממ־שלות של בריטניה ואירלנד.

ההסכם התקבל ברוב של 426, כאשר 473 הצביעו בעד ההסכם, 47 נגד, ו־100 נמנעו מהצבעה.

מנהיג היוניוניסטים הדמוקראטים, התומכים באיחוד בין בריטניה וצפון אירלנד יאן פיסלי וסגנו פיטר רובינ־סון הגישו לאחר ההצבעה את התפטרותם מן הפרלמנט.

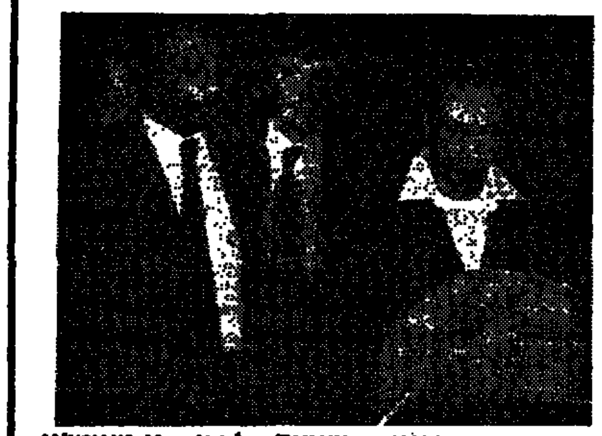

איש הסי.איי.איי. בדימוס לארי וו־טאי־צ'ין (מימין) מלווה למכונית על־ידי אנשי הבולשת, אחרי שהובא לפני שופט באלכסנדריה שבמדינת וירג'יניה, ביום ד' אחרי הצהרים. צ'ין, שנעצר על־ידי אנשי הבולשת לפני כשבוע, בחשד שריגל שנים ארוכות לטובת סין העממית, יישאר במע־צר לאחר שחרור בערבות, עד שייפתח משפטו.
צילום רדיו של „אסושיאייטד פרס"

מחבר הרומן „מילכוד 22" מתעד בספר את מחלתו

לונדון („רויטר ועתים"). — מחבר „מילכוד 22" ג'וזף הלר, שגופו משותק לאחר שפגעה בו מחלת עצ־בים נדירה, התאהב באחות המטפלת בו ועתה הוא כותב ספר על מחלתו.

הספר „אין זה עניין מצחיק" אמור לצאת לאור ב־פברואר, והלר בטוח כי ינחל הצלחה.

נשואיו של הסופר מניו־יורק, שנמשכו 35 שנים, הסתיימו בגירושים והוא נפגע על ידי „גילן־בארה סינ־דרום", מחלת עצבים נדירה ביותר, שבגללה שכב בבית־חולים במשך 6 חודשים והיה זקוק לתקופת החלמה מ־משכת.

האחות ואלרי המפריז וידידו של הסופר הלר, איש העסקים בדימוס, עזרו לו להשתקם אט־אט. הלר כותב באיטיות: ב־25 השנים האחרונות חיבר רק ארבעה רו־מאנים.

המשטרה הגרמנית חושדת:
מחבלים פלשתינאים ביצעו הפיצוץ בכל בו בפרנקפורט

מאת זאב פטרומינסקי,
סופר „דבר" בגרמניה

בון (מיוחד ל„דבר"). — מומחים גרמנים חוששים, כי הפצצה ש־התפוצצה ליד בית הכלבו של צבא ארה"ב בפראנקפורט ביום א' השבוע, ואשר פצעה 35 בני־אדם, הונחה על ידי מחבלים פלשתינים.

העיתון „פראנקפורטר רונדשאו" מציין, כי חומר הנפץ ששימש להכנת הפצצה שבפראנקפורט היה מסוג צבאי מתוחכם, הדומה לזה שהונח לפני כמה חודשים ב־נמל־התעופה בפראנקפורט, כנראה על ידי פלשתינים.

לעומת זאת, אין חומר־נפץ כזה נמצא בשימוש המחבלים השמאל־נים הגרמנים מ„סיעת הצבא ה־אדום", שהחשד הראשון לאחר פי־צוץ פראנקפורט כוון נגדם. „הצבא האדום" אמנם טרם נמחק מרשימת החשודים, אבל גם לא נטל על עצמו את האחריות לפיצוץ מיום א'. בדרך כלל, נוהג הארגון הזה להודות במעשיו, בהקדם כדי ל־נצלם למטרות תעמולה.

הרכב שמולכד בפראנקפורט נרכש על ידי ערבי שנשא דרכון מרוקאי, אך גורמי במחוז ב־גרמניה ציינו, כי אין בכך הוכחה שאכן מדובר במרוקאי, משום ש־בזירת הטרור המזרח תיכונית מר־בים להשתמש בדרכונים מרו־קאים מזויפים.

סוריה מגדילה כוח משקיפיה בביירות

ביירות, („רויטר"—עתי"ם). — סוריה התחילה לשגר משקי־פים צבאיים נוספים לביירות, כ־די לסייע בהחזרת הסדר על כנו, בעקבות הקרבות העקובים מדם שהתנהלו בשבוע שעבר בין ד־רוזים ושיעים.

מקורות מדיניים אמרו, כי יש לצפות שכוח המשקיפים יוגדל מ־40 עתה עד לפחות ל־100 כבר בימים הקרובים.

מצרים מזרימה כוחות שריון לעבר גבול לוב

כווית, (ע"ס). — מצרים מוסי־פה להזרים כוחות לעבר גבולה עם לוב ובו בזמן הוכרז על כוננות חירום בחיל האוויר שלה — כך מוסר העיתון „אל־אנבאא" הכוויתי.

אל־קבאס הכוויתי מוסר מצי־דו, כי שלטונות מצרים הטילו איפול על תנועת הכוחות המזר־חים המצריים בכיוון מרסה מטרוח.

העיתון מוסיף בידיעה מקאהיר, כי אורחים מצריים המתגוררים ב־אזור הפירמידות ראו טורים של כלי רכב משוריינים זורמים ל־כביש המדברי המקשר בין קאהיר ואלכסנדריה, שעדיין סגור לתנו־עה אזרחית.

בינתיים, מסר העיתון „אל־אנבאא", כי במצרים ננקטו צעדים בטחוניים פנימיים, מחשש מפני התפרצויות הפגנות באוניברסי־טאות המצריות. השלטונות חוששים, כי הסטודנטים עלולים לנצל את הכשלון בהתקפה על המטוס ב־מאלטה, שבה נהרגו כ־60 בני־אדם, אומר העיתון.

ועידת ארגון המזון העולמי אשרה „אמנה נגד הרעב"

רומא 28 (ע"ס). — הוועידה ה־כללית ה־23 של ארגון המזון והחקלאות אישרה אתמול „אמנה לבטחון תזונתי עולמי", שהיא למעשה התחייבות קולקטיבית של הקהילה הבין־לאומית להאבק ב־רעב.

האמנה הזאת כוללת עקרונות כלליים והצעות, והיא קוראת ל־„חיזוק הבטחון התזונתי, בכל ה־מישורים, ברחבי תבל".

האמנה קוראת למדינות המתפת־חות לעודד ייצור מזון מקומי ולהימנע, במידת האפשר, מתלות מוגזמת ביבוא של מוצרי מזון.

המדינות המתפתחות נקראות גם לעודד את ייצור המזון ולשפר את מצבן הכלכלי של הקבוצות ה־חברתיות המקופחות במיוחד, ול־עודד במידה מירבית את גידול כח הקנייה שלהן.

האמנה קוראת למדינות המתו־עשות „להתחשב באינטרסים של האנושות כולה", כאשר הן קוב־עות את מדיניות הייצור, האחסון והיבוא של מזון. יצויין, כי סעיף זה באמנה נתקל בהתנגדות תקיפה מצד ארה"ב, קנדה ואוסטרליה.

האזינו
ביום שני, 2.12.85 בשעה 15.55 ברשת א'
בתכנית „סקירה על ספר חדש"
הערכה על הופעת
„משנה תורה של הרמב"ם"
בכרך אחד
עם 5 מפתחות
בסגנון אנציקלופדי
בעריכת צבי ה. פריזלר

הבלט הישראלי מציג בחנוכה
מפצח האגוזים
מוסיקה — צ'יקובסקי כוריאוגרפיה — ברטה ימפולסקי
הבימה ת"א — ביום שני 9.12, יום שלישי 10.12, יום רביעי 11.12 וביום חמישי 12.12 בשעה 9.00 בערב.
בית העם כפר בלום — מוצ"ש 14.12 בשעות 4.00 ו־6.00 אחה"צ.
היכל התרבות כרמיאל — יום ראשון 15.12 בשעות 5.00 אחה"צ ו־8.00 בערב.
תיאטרון ירושלים — יום ראשון 5.1 בשעה 4.00 אחה"צ ו־8.00 בערב.
אודיטוריום חיפה — מוצ"ש 18.1 בשעה 8.00 בערב.
כרטיסים ניתן להשיג: במשרדי הכרטיסים ובערב המופע בקופת התיאטרון.

תרום ברוחב לב במבצע
תרום לפקודת הזקן
הטלוויזיה הישראלית ט' חנוכה כ"ז בכסלו תשמ"ו 10 בדצמבר 1985
תרומתך תסייע בהקמת קרן למצבי חירום, וברכישת אמצעי מיגון, מכשירי מצוקה, אמצעי חימום לתקופת החורף, מכשור רפואי, ציוד ביתי בסיסי, ארוחות חמות ועוד
תרומות לפקודת הזקן מתקבלות כבר עכשיו באחד מסניפי הבנקים הבאים:
בנק לאומי - 912-330/84000/87
בנק הפועלים - 690-05-200201
בנק דיסקונט - 50601 - 933333
בנק המזרחי המאוחד - 61-116-669326
בנק הבינלאומי הראשון - 012-105 - 550000
הלוח הכללי
ידיעות אחרונות · דבר ראשון בבוקר

Honeywell
עם הרחבת הפעילות והתקנת מערכות ממוחשבות לבקרת מיזוג אויר ובקרת מבנים
אנו מחפשים
עבור מחלקת הבקרה
מהנדס מכירות
תיאור התפקיד:
★ שיווק ציוד ומיכשור של חברת HONEYWELL לבקרת מיזוג אויר ובקרת מבנים
★ ארגון מכירות בקנה מידה ארצי
★ מיומנות תכנון והכנת הצעות
★ תמיכה בלקוחות בתכנון מערכות בקרה.
על המועמד להיות מהנדס חשמל/בקרה בעל נסיון בשיווק/בקרה.
אנו מציעים:
— תפקיד בעל אתגר אישי ומקצועי
— מעורבות בפרוייקטים המובילים בארץ
— עבודה עם קבוצות מומחים בחו"ל
— השתלמות בארץ ובחו"ל
נא לכתוב בכתב יד ולפרט נסיון ורקע מקצועי למשה שקד.
— סודיות מובטחת —
המודעה מתייחסת לגברים ולנשים.
איסטרוניקס בע"מ
ת.ד 39300 תל אביב 61392

חוק הזדמנות שווה בעבודה, תשמ"א 1981

בנק כללי לישראל בע"מ
דרוש
בנקאי
לתפקיד בכיר
דרישות התפקיד:
• נסיון בנקאי או נסיון מקביל של 10 שנים לפחות.
• השכלה אקדמאית הכרחית. רצוי תואר שני במינהל עסקים.
• ידע רחב ומקיף בכל תחומי הבנקאות.
• נסיון וידע בניהול והפעלת צוות עובדים.
• ידיעת השפות עברית ואנגלית על בוריין.
• גיל 35-45.
המועמדים מתבקשים לפנות בכתב יד למנהל האדמינסטרציה - ת.ד. 677, ת"א 61006
סודיות מוחלטת מובטחת

לרמ—פון תקשורת
דרוש
איש מכירות
עם נסיון · רכב
טל. 03-204389

למושב בורגתא
דרוש
עובד תחזוקה ומים
לפנות טל: 053-88130 לדני או ליוסי

לבי"ס תיכון בת"א דרוש
עוזר למנהל
בעל נסיון חינוכי או הדרכה בת"א.
מורים לאנגלית ולשון עברית.
ת.ד. 22092 ת"א 61220

דיירי רב־קומות באשדוד ניסו למנוע כניסת עולים מאתיופיה לדירותיהם

(ע) — קבוצת שלוש משפחות מאתיופיה, שהגיעה שלשום לאכלוס קבע באשדוד, מצאה את עצמה בפני כניסה סגורה למחרת היום, כאשר דיירי המבנה הרב־קומתי ברחוב הגפנה 16 ניסו למנוע מהם את הכניסה.

שבע משפחות העולים יצאו אתמול בבוקר עם אנשי משרד הקליטה לסיור הכרות במשרד הדירות בבניין. התארגנו כדי למנוע את הוכנסם לדירות שהוקצו להם ואשר עדיין היו ללא רהיטים. בצהריים התחוללה מהומה, כאשר הדיירים ניסו למנוע את כניסת האתיופים לתוך המבנה בטענה שלא הודיעו להם מראש שבבנין זה יגורו עולים מאתיופיה. כאשר המהומה התחממה, הוזמנה למקום המשטרה, ורק בהתערבותה נפתחה הכניסה לבנין ושבע המשפחות הגיעו לדירותיהם.

כתב שתי"ם באשדוד מוסיף, שהבניין ברחוב הגפנה 16 ברובע א' באשדוד הוקם על ידי החברה „דיור לעולה", שהיא חברה בת של הסוכנות היהודית ובו 32 דירות. רק 14 מתוכן אוכלסו על ידי דיירים, שרכשו את הדירות מהחברה הבונה וחלק מהיתרה נמסרה למשרד הקליטה אשר, כאמור, הקציב שבע דירות למשפחות האתיופיות.

בשעות אחר הצהריים הביאו אנשי מחלקת הקליטה את ציודם וחלק מהריהוט שהסוכנות מקצה לעולים מאתיופיה.

עמוד קומיקס בעלון המוסד „שומריה" במשמר העמק מעורר סערה בקיבוצים

„הרצל הזיונות" — זו כותרתו של עמוד קומיקס, שהתפרסם בעלון המוסד החינוכי „שומריה" בקיבוץ משמר העמק, ועורר סערה בקיבוצים.

העמוד המצוייר, כפי שמוצג ב„המצן", מציג את דיוקנו של חוזה המדינה תוך שילוב זקנו המפורסם ואיבר מין גברי. „הרצל כנער כמעט שלא היה מודע ליהדותו", נכתב מתחת לציור, „למרות שאונן באינטנסיביות כמו כל נער אחר, וכוודאי שם לב לקיצוץ שחל באיבריו".

מתחת לציור אחר, המתאר זוגות אוהבים בפסולה, מספר הכותב איך התקבל הספר „מדינת היהודים" (שהוא תרגום עברי של ה„קמה סוטרה", על פי „הפרשן" הקיבוצי): „כבר עם צאת הספר לאוויר העולם היה ברור לרבים, כי רבות מן התנוחות לא ניתנות לביצוע".

במוסד „שומריה" לומדים בני נוער מקיבוצים אחרים: הזורע, גבעת עוז, כנרת ומשמר העמק. „הרצל הזיונות" עורר תגובות נזעמות, בעיקר בקיבוץ הזורע, ששניים מבניו הם שכתבו וציירו את העמוד.

המנהל הפדגוגי של ה„שומריה", חנוך באורי, אמר בתגובה לשבועון הנוער המפרסם את הפרשה: „המצן", „קיבלנו את זה בצורה קשה. התברר, שהדף נעשה וצורף ל„קול מעמק" אחרי סגירת הגליון ללא ידיעת כלל חברי המערכת. אחרי ההדפסה העמדנו את החניכים על חומרת המעשה".

התלמיד שכתב את העמוד, סיפר ל„המצן": „למדנו בשיעור היסטוריה על הרצל, וזה נתן לנו כל מיני רעיונות. התגובות מהחברים המבוגרים לא היו טובות. אמרו שזה לא רמה ושזה לא מצחיק. אבל החבריה שלנו אהבו את זה. זאת לא יצירת אמנות, אבל אני לא מצטער".

„הליטאים" מחדשים דרישתם לגיורם כדין של עולי אתיופיה

מאת בת זבולוני
סופר „דבר"

היהדות החרדית חידשה את דרישתה כי עולי אתיופיה יעברו את כל תהליכי הגיור כמי שבא להתגייר אף שנולד מהול.

בגילוי דעת שפורסם מטעם רבנים, ראשי ישיבות ודיינים בדימוס של היהדות החרדית הליטאית הם טוענים כי הפלאשים הם ספק יהודים וצריכים לעבור גיור כדין, כלומר „קבלת עול מצוות, הטפת דם ברית, וטבילה ואין לאף אחד לשנות את הדבר".

על גילוי הדעת חתומים הרב אליעזר מנחם שך, ראש ישיבת פוניבז' בבני־ברק ומנהיג היהדות החרדית הישיבתית הליטאית, הרב יוסף שלום אלישיב, לשעבר חבר בית הדין הגדול, הרב שלמה זלמן אויערבאך הפוסק מירושלים. אליהם הצטרפו שבעה דיינים לשעבר ביניהם ראשי אבות בית הדין וחברים בבית הדין הגדול.

לגילוי הדעת צורפו גם דעותיו ההלכתיות של הרב הישיש משה פיינשטיין, נשיא מועצת גדולי התורה וידיד אגודת הרבנים בארה"ב, שכתב — לאחר שנתעורר מחדש דבר ה„פלאשעס" — כי „מחוייבין בגיור כהלכה כלומר הטפת דם ברית טבילה וקבלת עול מצוות כדת משה וישראל ואין מקום לפשרות בזה".

כעס במשרד רה"מ על משה"ח

הסיור היחיד שאורגן ל'וועידת הנשיאים' – באריאל

מאת מוטה צינובקי,
סופרת „דבר" בירושלים

במשרד ראש הממשלה הגיבו שלשום בתדהמה וכעס על משרד החוץ, שתכנן ביקור בשומרון וביוזמה במועצה המקומית אריאל לוועידת הנשיאים של הארגונים היהודיים בארה"ב, שמושבה יתקיים בישראל בשבוע הבא.

זו הפעם השלישית מאז הקמת ועידת הנשיאים, שחבריה, המקיימים קשר הדוק עם ראשי הממשל האמריקאי, מקיימים את ישיבתם בארץ. הוועידה תימשך שלושה ימים בלבד, והסיור היחיד מחוץ לירושלים שנקבע לאנשי הוועידה יהיה בשומרון.

„האם שומרון הוא המקום הדוחף ביותר שיש למדינת ישראל במה להתגאות בפני ועידת הנשיאים", שאל אתמול גורם בכיר במשרד ראש הממשלה, והביע תמה על כי משה גלבוע ממשרד החוץ והוא שהכין את תוכנית הסיור בשומרון.

במשרד ראש הממשלה הובעה גם ביקורת על הגישה של משרד החוץ בקשר לאירועים עם ההנהגה של יהדות ארה"ב והקשורות הבין־לאומיות, בלי לשתף גורמים במשרד ראש הממשלה.

בתגובה אמר שלשום דובר משרד החוץ השגריר צבי גביל, כי תוכנית הוועידה הוכנה באופן בלעדי על ידי מחלקת ההסברה במשרד החוץ.

חברות הביטוח חוששות מהרעה במצב העסקים

מאת מוטי הלבלי
של „דבר"

למרות השיפור שחל בענף הביטוח במחצית הראשונה של שנת 1985, חוששים ראשי הענף מהשפעת המיתון, שסימניו העיקריים כבר ניכרים בירידה בביקוש לביטוח עסקי בשל התמוטטות עסקים, וקשיים כלכליים.

היו"ר היוצא של איגוד חברות הביטוח יוסף חכמי מסר שלשום כי במחצית הראשונה של שנת 1985 חל גידול בהכנסות ענף הביטוח בסך כ־22 אחוז, בהשוואה להכנסות בכל השנה שעברה.

הבעיה העיקרית שבפניה ניצבות החברות היא הפרמיה הגבוהה שהן נדרשות לשלם למבטחי־המשנה שלהן בחו"ל. פרמיה זאת שולשה לאחרונה, בעקבות רעידת האדמה שפקדה את מקסיקו־סיטי דווקא. בענף ביטוח דירות ובתים פרטיים, ממשיכות חברות הביטוח להפסיד כספים. הן תולות את האשם בעיקר בהוראה שהוציא המפקח על הביטוח, שלפיה אין אפשרות להחזיר את סניף „הרעשי" בפוליסה, גם כשהמבוטח מבקש זאת בהסכמת המבטח.

היו"ר הנכנס של איגוד חברות הביטוח, אלפרד גולן, זוכה, להביע ביום חברות הביטוח היא הטבילת אשי הדעה בשל עסקת הביטוח של „הסנה", שהוא עומד בראשה, עם חברת „אשיות". אתמול שלח עוזי לוי, מנכ"ל חברת „מגדל", מהחברות הגדולות בענף, מכתב ביקורת חריף לגולן על עסקת „אשיות".

עוזי לוי, אומר, במכתבו, כי אם „הסנה" לא תבטל את הסכם אי־ההפליה כלפי ביטוחי מנוע השקט, עובדי „הדיזנגוף" ועובדי חברת החשמל (ביטוחים העוברים לחברה לאחר ההסכם עם „אשיות"), תראה עצמה „מגדל" משוחררת מהתחייבותה להסכם אי־הפליה והתחרות עם „הסנה" באותם ביטוחים, ובנושאים המצוים את ההסכם בין חברות הביטוח.

בביקור מתאם הפעולות וראש המינהל

ראשי מחנה הפליטים בלטה הוזהרו מהמשך פעולות עוינות

מאת אוריאל ברקמי,
סופר „דבר"

מתאם הפעולות בשטחים, שמואל גורן, וראש המינהל האזרחי ביהודה ושומרון, אפרים סנה, ביקרו שלשום במחנה הפליטים בלאטה הסמוך לשכם.

זו הפעם הראשונה שמתאם הפעולות בשטחים נפגש עם ראשי הציבור במחנה הפליטים בלאטה, שנחשב מוקד של פעילות חבלנית עויינת. ביקורו של מתאם הפעולות נקבע בעקבות הפגישה שביקשו לאחרונה כמה מנכבדי מחנה הפליטים, ושבה לכבוד תרומות וכלי־נשק.

מתאם הפעולות בשטחים וראש המינהל האזרחי הזהירו את ראשי מחנה הפליטים מפני המשך פעילות עוינת. הם הבטיחו להם כי רמת החיים תשופר, אם יקפידו לשמור על השקט באיזור.

כוחות הבטחון הרסו השבוע שני הדירים בתחום של שני מחבלים, שזרקו בקבוקי תבערה לעבר רכב ישראלי ליד מחנה הפליטים אל־עסכר הסמוך לשכם. דובר צה"ל מסר, כי השניים הודו בכמה מקרים שזרקו בקבוקי תבערה.

אמנון אורן, סופר „דבר" בארה"ב מוסר: הממשל האמריקאי שיבח שלשום את מינויו של זאפר אל־מסרי לראשות עיריית שכם. דובר מחלקת המדינה צ'ארלס רדמן אמר, כי הממשל רואה בהחזרת ערבי לראשות עירייה בגדה המערבית וברצועת עזה, או לראשות מועצה עירונית, „צעד חיובי ומהותי בשיפור איכות חיי הפלשתינאים בשטחים הכבושים".

„ניו יורק טיימס" דיווח שלשום, כי מינוי אל־מסרי אושר בשתיקה על־ידי ירדן ואש"ף כאחד. בתשובה לשאלה על אשמת בתחום בשטחים, אמר הדובר כי אין לו אישור לכך, אך אם הדיווח נכון, הוא „מצער מהווה נוספת".

שופט בית המשפט המחוזי בת"א אורי שטרוזמן דחה אתמול את בקשתו של משה בדש, בעל מפעל „פיקנטי" להשתחרר מעצר. בדש הואשם בזיוף דולרים והפצתם.

הכנסות „הרץ" השנה שמונה מיליון דולר

מאת דויד מושיוב, סופר „דבר" לענייני תיירות

פעילות חברת „הרץ" להשכרת רכב התרחבה השנה בשיעור 15 אחוז וההכנסה מהשכרת רכב לתיירים תהיה השנה שמונה מיליון דולר לעומת שבעה מיליון בשנה החולפת — מסר יוסף בהט, מנכ"ל „הרץ".

יעקב שחר, אחד הבעלים הישראליים של „הרץ", אמר כי החברה תשקיע 1.5 מיליון דולר בהקמת מרכז שירות ארצי למכוניות שיוקם באיזור מגל תעשיה בגדרה. להערכתו מתנהל מגעים על רכישת שטח בן 10 דונם להקמת המרכז.

החברה מפעילה 100 כלי רכב ומחזור עסקיה בישראל השנה יהיה 1 מיליון דולר. 62 עד 65 אחוז מהיקף השכרת הרכב הוא לתיירים והשאר לישראלים.

החברה השקיעה 150 מיליון שקל בהרחבה ושיפוץ המוסך המרכזי של „הרץ" השנה היא נבחרה ל„תיירן מצטיין בכירי".

פרס וקוברסקי ממשיכים בהחרמת אום־אל־פאחם

מאת נתן רועי, סופר „דבר"

שר הפנים ומנכ"ל משרדו ממשיכים בהחרמת ראש עירית אום אל פאחם, השאם מחמיד, בטענה, כי אמר דברים שיש בהם עילה להעמדה לדין על המרדה והכפשה של צה"ל. מאז הוכרזה אום אל פאחם כעירייה לא פנה אף אחד מבכירי המשרד למחמיד ומאז הוחרם הטקס של הכרזת המקום כעיר לא הגיע אף אחד מעובדי העירייה למקום ולא נשלח שום מכתב.

המכתב האחרון שנשלח ממשרד הפנים היה של מנכ"ל המשרד, חיים קוברסקי, שהודיע למחמיד, כי דבריו בכרוז ישלחו ליועץ המשפטי כדי לבדוק אם יש בהם עילה להעמדתו לדין על המרדה והכפשה של צה"ל. המכתב, שנשלח למחמיד ב־7 בנובמבר, הועבר ליועץ המשפטי לממשלה ולראש הממשלה.

„מאז מכתב זה", אומר מחמיד, „אין מתייחסים אלינו במשרד הפנים וסבורים כי אנחנו עיר בארץ אחרת ולא במדינת ישראל".

'דן' מפעיל הקו לקאהיר מיום ראשון עם חברה ממשלתית מצרית „דלתה איסט"

מאת דויד מושיוב
סופר „דבר"

קואופרטיב „דן" מפעיל החל מיום ראשון, 1 בדצמבר את הקו תל אביב־קאהיר־תל אביב, לאחר שזכה במכרז, שפורסם מטעם משרד התחבורה בדבר הפעלת קו זה. עד כה הפעיל „אגד" את הקו.

הקו למצרים יופעל על ידי „דן" בשותפות עם חברת האוטובוסים המצרית „איסט דלתה".

בהתאם למתכונת ייצא בכל יום אוטובוס אחד מתל־אביב לקאהיר ואוטובוס אחד מקאהיר לתל־אביב. במסגרת זו יופעלו שלוש נסיעות הלוך חזור בשבוע של אוטובוס ישראלי ושלוש נסיעות של אוטובוס מצרי.

„איסט דלתה" היא חברה ממשלתית מצרית, אשר ברשותה 1200 אוטובוסים ומעסיקה כ־10,000 עובדים.

סופר „דבר" מציין, כי בגלל האירועים הטרוריסטיים ובמיוחד לאחר רצח שבעה הישראלים בראס בורקה, חל צמצום ניכר במספר הנוסעים מישראל למצרים. האוטובוסים של „אגד", שהפעיל עד כה, כאמור, את הקו — נסעו עם שלושה עד חמישה נוסעים בלבד בכל כיוון והקואופרטיב הפסיד על כל נסיעה כ־700 עד 1,000 דולר.

ב„דן" מקווים לימים טובים יותר בהם תחלים תנועת תיירות דו־סטרית בין ישראל למצרים.

מחיר כרטיס הנסיעה 35 דולר.

זמיר התבקש לבדוק אם נסיעת קרפין מתאימה למדיניות בשירות המדינה

מאת צבי זרחיה,
סופר „דבר"

היועץ המשפטי לממשלה נתבקש על ידי נציב שירות המדינה לבדוק אם נסיעתו לחו"ל לפני מספר חודשים של עורך „מבט", מיכאל קרפין, עולה בקנה אחד עם המדיניות הנקוטה בנושא זה בשירות המדינה.

הנציב, אברהם נתן, ציין במכתבו לפרופ' זמיר כי הוא מוטרד בעקבות יצירת שתי נורמות לעובדים בשירות הציבורי. במכתבו מציין נתן כי מהדו"ח הפנימי של רשות השידור, שבדק את הנושא, עולה כי העובד קיבל מחברה בחו"ל כרטיסי טיסה ודירות על חשבונה בלי שהוצגה כל התחייבות לסיקור במדיה הישראלית. „לא ברור מתוך הדו"ח מדוע נשלחה מתנה זו לאיש ומה עשה בו שימוש פרט לכך שהבדיק לבא שמקובל שעיתונאים מקבלים מדי פעם הזמנות אירוח", כותב הנציב.

„גורמים ממשלתיים טוענים כי התנהגות זו אינה עולה בקנה אחד עם המדיניות הנקוטה בשירות המדינה בהתבסס על הוראות התקשי"ר. לפיכך מציין נתן כי הוא מוטרד שמא מתמודדים עם עובדי המדינה יותר על המידה הנוהגה אם רשאים עובדים בשירות הציבורי לקבל כרטיסי טיסה וכיוצ"ב. במכתב מציין הנציב כי „אם יש שלילה במקרה" (קרי נסיעתו של קרפין לחו"ל — צ. ז.), יש לפעול כדי שהתופעה לא תחזור על עצמה.

סופר „דבר" מציין כי מבקר המדינה פרסם לפני כחודש חוות דעת בעניין. באחת ממסקנות הדו"ח קובע המבקר כי לנציב שירות המדינה ולממונה על המשמעת בנציבות שירות המדינה אין כל מעמד על פי חוק המשמעת לגבי עובדי רשות השידור. אומנם במקרה הספציפי פנה מנהל הטלוויזיה לנציב.

בקשר למקרה קרפין לא התיימרו הנציב והממונה ליטול לעצמם סמכויות שאין להם ולערוך חקירה אלא הביעו דעתם באופן כללי על סמך הידיעות שהומצאו להם בנושא. מתוך נסיון בעניני משמעת. בהתחשב בעמדה שאין לשלול את האפשרות שהמוסמכים לכך ברשות השידור יתייעצו בעניין משמעתי עם נציב שירות המדינה ונוכח העובדה כי לפני מתן תשובתו שוחח הנציב עם יו"ר רשות השידור על הבקשה לחוות דעת, אין למצוא כל דופי בכך שהנציב נענה לפנייתו של מנהל הטלוויזיה, קובע מבקר המדינה.

צעירה שחזרה בה מהצהרה על דתיותה רוצה להתגייס לצה"ל אך נתקלת בסחבת

מאת אריאלה ראובני, סופרת „דבר"

צעירה מבית דתי בטירת הכרמל, מיכל בר־סיסט (19), שקיבלה לפני כשנה פטור מצה"ל לאחר שהצהירה על דתיותה, ביטלה כעבור שבועות אחדים את ההצהרה וביקשה להתגייס לצה"ל. התלוננה השבוע כי גיוסה מתעכב בטענה שתיקה האישי איננו בלשכת הגיוס. כל בקשותיה לזרז את תהליך גיוסה, נתקלו בסחבת בלשכה, לדבריה.

מיכל סיפרה לסופרת „דבר" כי את ההצהרה על דתיותה מסרה בלחצו של אביה, עובד צה"ל לשעבר ואיש דתי. היא עצמה, הגם היותה שומרת מסורת, מעוניינת לשרת בצה"ל הן משום שזו חובה לאומית ורוב חברותיה משרתות בצה"ל הן משום שליוצאות צה"ל קל יותר להסתדר בעבודה לאחר השירות ולהתקבל למוסדות להשכלה גבוהה. למיכל שתי אחיות בוגרות: האחת שחזרה משירות בצה"ל לאחר שהצהירה על דתיותה והשניה התגייסה, סיימה קורס קצינות ומשרתת בבסיס הדרכה. בהתערבותה של אחותה הורחה האב וביטל את הצהרת דתיה לגיוסה של מיכל לצה"ל.

מיכל טוענת כי פניותיה במשך ששת החודשים האחרונים ללשכת הגיוס בחיפה לגייסה לצה"ל לא נענו ועוד העובדה שיש בידיה צו התייצבות ל־18 בספטמבר. „חבל לי על הזמן המבוזבז. בתום השירות אני מעוניינת ללמוד טכנאות הנדסאי. ללא שירות בצה"ל אין לי סיכוי ללמוד את המקצוע" היא אומרת.

בלשכת הגיוס נמסר כי התיקים האישיים של צעירות שהצהירו על דתיותן נמסרים ומועברים לארכיון צה"ל בתל־אביב. מדובר צה"ל נמסר, בתגובה על פניית סופרת „דבר" בקשר לסוגיה, כי צעירות המצהירות על דתיותן והמבטלות לאחר מכן את הצהרתן, צפויות על פי החוק, לעמוד לדין על מתן הצהרה כוזבת. במקרים שצה"ל מוכן לקבל בנות כאלה לשירות הן יכולות לעשות זאת רק במסגרת התנדבותית. מיכל הודיעה כי היא מוכנה להתגייס לצה"ל על בסיס התנדבותי ועניינה נבדק ותוך כמה ימים יוחלט אם לקבלה לצה"ל.

זכו בפיס

בהגרלת ל„ביפוס" מצטבר של מפעל הפיס מס. 48/85 שהתקיימה ביום 28.11.85 זכו הכרטיסים הבאים:

בסך 170,000,000.— שקל זכה המספר 328520.

בחוד הגדול לא עלה בגורל הפרס המצטבר בסך 80,080,000 שקלים יוצבר לשבוע הבא. מקסימום פרס ראשון בשבוע הבא יהיה 280,000,000 שקלים (כולל צבירה).

בסך 6,000,000.— שקל זכה המספר: 748210.

בסך 3,000,000.— שקל זכו המספרים: 333916 477590.

בסך 180,000.— שקל זכו המספרים:

003196	078616	118678	
128590	134532	139412	189941
195347	201315	290120	304412
328888	332067	371355	371964
400783	438104	480782	573907
576543	619618	696962	708191
726321	740691	743085	771225
832489	859985	875518	882586
886893			

בסך 90,000.— שקל זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־: 3333, 5552.

בסך 15,000.— שקל זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־: 242, 330.

בסך 9,000.— שקל זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־: 049, 511, 814.

כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים בספרה 4 או 6 או 9 זכו בסך של 1,500.— שקל.

בסך 3,000.— שקל זכו המספרים התלת־ספרתיים: 006 012 127 225 250 257 283 293 333 376 414 486 497 505 593 686 720 721 771 789 790 805 853 888 909 985.

בסך 1,500.— שקל זכו המספרים הדו־ספרתיים: 05 09 12 14 19 25 26 33 38 44 47 50 54 56 65 70 74 85 86 88 95 96 98.

רק הרשימה הכוללת של תוצאות ההגרלה מחייבת את מפעל הפיס.

חוק התכנון והבניה תשכ"ה — 1965
מרחב תכנון מקומי אופקים
הודעה בדבר הפקדת שינוי תכנית מפורטת

נמסרת בזה הודעה בהתאם לסעיף 89 לחוק התכנון והבניה, תשכ"ה — 1965, כי במשרדי הוועדה המחוזית לתכנון ולבניה מחוז הדרום, ובמשרדי הוועדה המקומית לתכנון ולבניה אופקים הופקד שינוי תכנית הנקראת שינוי תכנית מס. 87 לתכנית מפורטת 102/03/23, ביחד עם התשריט המצורף אליה.

עיקרי הוראות השינוי:
א) שינוי יעוד משטח ציבורי פתוח לשטח לבנייני ציבור ושטח לדרך.
ב) שינוי יעוד משטח לתכנון מחדש לשטח לבנייני ציבור ושטח ציבורי פתוח.
ג) לקבוע הנחיות בניה.

ואלה הם השטחים הכלולים בתכנית: שטח התכנית: כ־16.4 דונם.

כל המעוניין בשינוי רשאי לעיין בו ללא תשלום בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל.

כל המעוניין בקרקע, בבנין או בכל פרט תכנוני אחר, הרואה עצמו נפגע על ידי שינוי התכנית וכן זכאי לפי סעיף 100 לחוק, רשאי תוך חודשיים מיום פרסומה של הודעה זו ברשומות להגיש התנגדות לשינוי במשרדי הוועדה המקומית האמורה.

שלום דנינו
יו"ר הוועדה המחוזית לתכנון ולבניה, מחוז הדרום

יצא לאור
חבר כנסת
מאת
יוסף תמיר
* אורות וצללים בכנסת
* החקיקה ששינתה את סדרי המינהל
* האטימות בנושאי הפנים
* פרשיות פרלמנטריות
* המאבק על איכות החיים
* סוד האטרקטיביות של היחיד בכנסת
* מדריך לסירון פוליטי
425 עמוד וצילומים
בהוצאת אחיעבר ושות' — ירושלים

טבע תעשיות פרמצבטיות בע"מ. TEVA

בתי־מרקחת

תל־אביב
שחר — פנקס 27 — 441449.
בני — דיזנגוף 174 — 222386.
ירושלים
מרפאת רוממה — הפ"ג 28 — 523191.
חיפה
הנשיא — שד' הנשיא 33 — 333312.
פתח־תקוה
סופרפארם — שפירא 43 — 909030.
בני־ברק — רמת־גן
רמת־יצחק — ירושלים 96 רמת־גן — 737506.
בת־ים — חולון
בלפור — בלפור 90 בת־ים — 583448.
נתניה — פרומקלינג 4 — הרלון — 858194.

בתי מרקחת ליום שבת 30.11
תל־אביב
אביב אפקה — אחימאיר 28 רמת אביב ג' — 427198.
בריאות — המלך ג'ורג' 28 — 283731.
סופרפארם — איינשטיין 40 רמת אביב — מוצ"ש.
בריאות — המלך ג'ורג' 28 — 283251 — מוצ"ש.
ירושלים
הר הזיתים — הר הזיתים — 287488.
מרפאת רוממה — הפ"ג 28 — 523191 — מוצ"ש.
חיפה
שפרינצק — דרך צרפת 57 — 337544.

פתח־תקוה
רסל — רוטשילד 49 — 911406.
בני־ברק — רמת־גן
רש"י — רש"י 13 רמת־גן — 790971.
בת־ים — חולון
מזור — חביבה רייך 20 בת־ים — 583360.
המרכז — כצר ויצמן 12 חולון — 845236.

מוקד מידע טלפוני של קופת חולים הכללית המוסר אינפורמציה על מרפאות קופת חולים של ההסתדרות, בתי־חולים, עזרה ראשונה, מרפאות הפתוחות בשבת ובחג וכן אינפורמציה על הגורמים הרפואיים בישראל.

בתל־אביב
בימים א' עד ה' מ־8.00 בבוקר עד 20.00 בערב. ביום ו' מ־8.00 בבוקר עד 15.00 אחה"צ — טלפונים 03־433300 03־433500.

מרפאות שינים לעזרה ראשונה

אזור תל־אביב
רחוב בר־כוכבא 49 תל־אביב — 03־284649 בימים א'—ה' בין 21.00 עד 23.00 בימי ו' וערבי חג בין 18.00 עד 24.00, שבתות וחגים — בין 15.00 עד 21.00.
אזור חיפה
רחוב הגפן 26, קומה ג' — 04־523566 יום יום כולל ערבי שבתות, שבתות וחגים מ־20.00 עד 23.00.

אלמקס לכל המשפחה!

קבלת מודעות 24 שעות ב„דבר"
מודעות משפחתיות דחופות
וכל יתר סוגי המודעות ל
הלוח הכללי
דבר
מתקבלות 24 שעות ביממה
ב„דבר" דיזנגוף
רח' דיזנגוף 118
(מול כסית)
טל 239952 248518

המתנה לחנוכה
3 ספרי הלצון והלשון
של
אבשלום קור.
לצונו של אדם־כבודו
קור קורא במדבר
בלצון רב
להשיג בחנויות הספרים ברחבי הארץ
ספרית מעריב

המועצה הארצית של קופת־חולים
ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ־ישראל
קופת חולים

ישיבת המועצה הארצית
תתקיים ביום שלישי כ' בכסלו תשמ"ו 3 דצמבר 1985 בשעה 16.30 אחה"צ, באולם הישיבות בבית מרכז קופת־חולים רח' ארלוזורוב 101 ת"א.
סדר היום:
1. דו"ח הועדה לשירותים רפואיים — סיכומים בנושא רפואה תעסוקתית (בהתאם להחלטות הועידה).
2. תקון לסעיף 86ב' וסעיף 110 בתקנון קופ"ח.
3. שונות.

ישיבת הועדה לתקנון
תתקיים ביום ראשון 1.12.85 בשעה 11.00 לפנה"צ, באולם הישיבות הקטן בבית מרכז קופ"ח רח' ארלוזורוב 101 ת"א.
סדר היום:
1. תיקון לסעיף 110 בתקנון קופ"ח.
2. שונות.

ישיבת הועדה לזכויות חברים
תתקיים ביום ראשון 1.12.85 בשעה 14.30 אחה"צ, באולם הישיבות הקטן בבית מרכז קופ"ח רח' ארלוזורוב 101 ת"א.
סדר היום:
1. זכויות חברים — מזון תרופתי: נוטרמיגן, פרגסטימיל, לופלק, מסט ויוונקס.
2. שונות.

בצער רב הננו מודיעים על פטירתו בשיבה טובה של יקירנו

אברשה (אברהם) סברנסקי

בן 94 היה במותו

ההלוויה תערך בבית־הקברות בקיבוץ יפתח ביום שישי ט"ז כסלו תשמ"ו (29.11.85) בשעה 13.00.

אשתו: ליאה
בניו: חנן, דודיק, דני
כלותיו: רותה, מלי, סילבי
נכדיו: צביקה ודניאלה, ברק ואילנה, דן ולי, איתמר, זמיר, אביגיל, גיא, עירן, עמית, יובל.
נינו: עמרי ועידו.

ב"ה

„ימי האבל תמו, והחלו ימי הגעגועים"
במלאת שנה לפטירת יקירנו ועטרת ראשנו

ד"ר חביב לוי ז"ל

נעלה לקברו לאזכרה וגילוי מצבה בהר המנוחות ביום ראשון י"ח כסלו תשמ"ו (1.12.85) נפגשים ליד השער בשעה 15.30

משפחת לוי

ה„אונו 45": עשויה ליהפך ללהיט

אולם הצרכן הזהיר יעדיף אולי לחכות שנה עד שיתוקנו מחלות הילדות העלולות להתגלות במנוע ה„פייר"

מאת אריה ארד

„על המכונית הזאת אפשר לכתוב רק מלה אחת – מצויינת", קבעה מיכל, שסייעה לי באחרונה בסידרה של מבחני דרך. צריך לדעת, שבתשע שנותיה צברה מיכל נסיון רב בנסיעה במכוניות במושב שליד הנהג או מאחוריו. תודות לכך האבחנה שלה חדה וישירה יותר, פחות מצטעצעת ומתהדרת – אם גם פחות מקצועית.

הפעם פסקה פסוקה על ה„אונו 45" החדשה, שבה הותקן מנוע ה„פייר" החדשני. וגם אם אולי אין היא „מצויינת", היא בהחלט מרשימה.

ה„פייר 1000" הוא מנוע, שתוכנן כולו במחשב. משקלו פחות ב־70 קילוגרם תודות להקטנת מספר חלקיו בשליש. בעקבות זאת פחת משקלה של המכונית לכדי 710 קילוגרם, כאשר המשקל הכללי המורשה הוא 1120 ק"ג בלבד. הפחתת המשקל נותנת אותותיה בראש ובראשונה בתאוצה, אבל גם בכך, שהלחץ על הסרן הקידמי מועט ובהאצה ממצב עמידה נוטים הגלגלים הקידמיים להסתובב במקום, לפני שהם מניעים את הרכב כולו. עובדה זו נובעת גם מכך, שברגם הנבחן הורכבו צמיגים (135SR13) מתוצרת ציאט. זה צמיג גרוע, שכשמו לא הוא. הוא קשה מדי ומשום כך אינו נאחז די בכביש שמתחתיו. לי נדמה, שהצמיג הזה עוד יגרום צרות לנהגים לא מעטים ובאמצעותם ליבואנים.

ה„אונו" הוצגה לראשונה לפני כשנתיים ונבחרה מייד ל„מכונית השנה" בגבורה על ה„פיז'ו 205", שהוצגה באותה השנה. היא מכונית מרווחת, נעימה לנהיגה, שאפשר לקבלה עם שלוש או עם חמש דלתות. בדגם 45 הותקן עד כה מנוע ה„פיאט 127" בן 903 סמ"ק, או מנוע הריתמו בן 957 סמ"ק. עם מנועים אלה סבלה ה־45 מתת־כוח וליקוי זה תוקן עתה במנוע ה„פייר" בן 999 סמ"ק.

ה„פייר" הוא מנוע יעיל מאד, המפיק מכל ליטר דלק יותר קילומטרים ממכוניות אחרות בסוגה. בעוד שהמנוע הישן הפיק לכל היותר כ־15 ק"מ מליטר, מפיק המנוע החדש בתנאים דומים כ־20 ק"מ. יעילות זו נובעת לא רק מהקטנת מספר חלקי המנוע, אלא גם מהצתה אלקטרונית מעולה „בריקולס". מערכת זו פועלת ללא מגעים (פלטינות). היא מדייקת בעיתוי ההצתה ומרכזת את כל האנרגיה בניצוץ עצמו, הנעשה כתוצאה מכך חזק יותר. תודות לכך אין הצטברות פחם על האלקטרודות של המצתים (פלגים) וניצול הדלק מלא יותר.

צימצום ממדי המנוע בולט לעין, מרגע שמרימים את המיכסה הקידמי. המנוע הקטן תופס רק מעט מן המקום שנועד לו. הגישה קלה לכל אחד מחלקיו. תודות לתיכנון הטוב אין עוד מיני צינורות הסובבים בחלל, כאשר על המתבונן לחפש כל הזמן מנין ולאן. הכל ברור במנוע זה.

מספר החלקים הקטן יותר, ההצתה האלקטרונית ותא המנוע המרווח מוזילים את התחזוקה ומפחיתים את הזמן הדרוש לה. נדמה לי, שהאבהות לגישה זו היא של פולקסווגן, שהיתה הראשונה שעשתה את חשבון הצרכן לא רק בצריכת הדלק, אלא גם בהוצאות התחזוקה. פיאט הפנימה גישה זו והתחזוקה של ה„פייר" היא כיום אולי הזולה ביותר.

התאוצה: נמרצת: מ־0 ל־100 קמ"ש – 15.3 שניות, לפי מדידת „קומפיוטסט" (בהשוואה ל־16.2 שניות כנתוני היצרן).

המנוע: גמיש מאוד, פעולתו חלקה; התנועה קלה, אך משתנק מעט עוד זמן מה. ההספק, על פי מדידת המחשב של „קומפיוטסט", 47 כוחות־סוס ב־5000 סל"ד (בהשוואה ל־45 בהצהרת היצרן); המומנט 8.2 ב־2750 סל"ד מעיד על גמישותו הטובה של המנוע.

תיבת ההילוכים: מותאמת היטב; מהלך המוט נוח, קל להתרגלות; מאפשר החלפה מהירה ומדוייקת למדי; נסיעה שליווה בהילוך חמישי.

ההגה: רך למדי, מדוייק, תחושת כבוש טובה. יציבות ואחיזת כביש: טובות מאד לרבות דרכים משובשות ומהמורות בפניות חדות; לא מושפעת מרוח צד.

הנהיגה: נעימה ונוחה, כושר תימרון טוב מאד.

הבלמים: משביעי רצון; יעילות הבלימה לפי „קומפיוטסט" 56 אחוז – בינונית; הבלימה יציבה בכל דרך, לרבות כביש רטוב.

תנוחת הנהיגה: טובה.

עזרי השליטה: רובם טובים.

לוח המחוונים: נאה ויעיל; היה רצוי שמד סיבובי המנוע יסומן לא רק בקצה הגבוה מדי, אלא גם בתחום הנמוך מדי, להנחות נהג לא מנוסה לעבור להילוך נמוך יותר. סימן כזה קיים במחוון המקביל ב„סופר 5" וזו ברכה.

הראות: טובה, פרט לקצוות שאין המגב היחיד מנקה מלפנים; מגש החפצים משתקף בשמשה הקידמית; מראות קטנות מדי עלובות מאד; מראת צד ימין הכרחית.

מושבים: מלפנים – לא די נוחים לירכתיים; מאחור – מרווחים לשניים, צפופים מדי לשלושה.

הנסיעה: קופצנית למדי: צמיגי ציאט הקשוחים ברגם הנבחן פועלים נגד בולמי הזעזועים – הקשים למדי לעצמם – שנועדו לרכך את הנסיעה; קופצנית מאד – אם כי יציבה – בדרכים לא סלולות. נראה שהקופצנות הזאת היא המחיר בעד אחיזת הכביש הטובה מאד.

רעש: שקט פרט לסל"ד גבוה, כפי שאוהבים האיטלקים; מאפשר שיחה נעימה או האזנה לרדיו בנסיעה רגילה.

הסקה: יעילה.

איוורור: סביר; המערבל רועש במהירות הגבוהה.

אביזרי נוחות: מגירה עליונה טובה; מקום המצית נוח אבל קשה למצוא מקום מתאים לקופסת הסיגריות; מקום רב להנחת חפצים; תא מטען מרווח מאד יחסית.

אמינות: מוקדם מדי לדעת.

צריכת הדלק: נסיעה בין־עירונית – 19.44 ק"מ לליטר; נסיעה עירונית 12.38 ק"מ לליטר.

מהירות מירבית: 146 קמ"ש.

המחיר: 15 מיליון שקל (10,000 דולר).

אחריות: שנה ללא הגבלת קילומטראז'; שש שנים להחלדה.

טיפול: כל 10,000 קילומטר.

סיכום: מכונית חביבה, שעשויה ליהפך ללהיט; אולם הצרכן הזהיר יעדיף אולי לחכות שנה, עד שיתוקנו מחלות הילדות העלולות להתגלות במנוע החדש.

חדרים מותאמים לנכים – מחידושי מלון גני חמת

מאת דוד מושיוב

האגף החדש של מלון גני חמת בטבריה נחנך בימים אלה, באיחור של חצי שנה ובהשקעה עודפת של 1.8 מיליון דולר, כדי לעמוד בדרישות הרבנות. בגלל טענת חוגים חרדיים, כי באזור ההרחבה מצוי בית קברות יהודי, היה הכרח להכניס שינויים בתכנית ההרחבה בהתאם להסכם עם הרבנות.

באגף החדש חדרים המותאמים במיוחד לנכים, כדי שיוכלו להסתובב באורח חופשי הן בחדר והן בשירותים הצמודים לו. כן יש מעלית מיוחדת לנכים ואפשרות כניסה למלון ללא מדרגות.

מלון גני חמת זוכה בתפוסה גבוהה של 80 אחוז בממוצע שנתי לעומת ממוצע של 57.2 אחוז של כלל מלונות טבריה.

חמש טיסות בשבוע בין ישראל ויוון

הסכם תעופה לעונת חורף נחתם בימים אלה באתונה בין „אל־על" ו„אולימפיק". „אל־על" ו„אולימפיק" יקיימו החורף חמש טיסות שבועיות בין ישראל ויוון.

נמשך זרם היפאניות

מאת שמואל תגר

למעלה מאלף מכוניות „סוברו" ו־135 „סוזוקי" מדגמי 1986 הגיעו בשבוע שעבר לנמל אילת. הובילה אותן אניית המטען היפאנית „קאר־סטאר" והן נפרקו במהירות. יבואני „סוברו" אומרים, שמרבית המכוניות כבר נמכרו. גם יבואני „סוזוקי" הצליחו למכור את מרבית המכוניות, לדבריהם. למעשה אין שינוי גדול בין דגמי 1985 לדגמי השנה. מחירה של מכונית סובארו 1300 אוטומטית עומד כיום על 20.5 מיליון שקל כולל מ.ע.מ והפקדה.

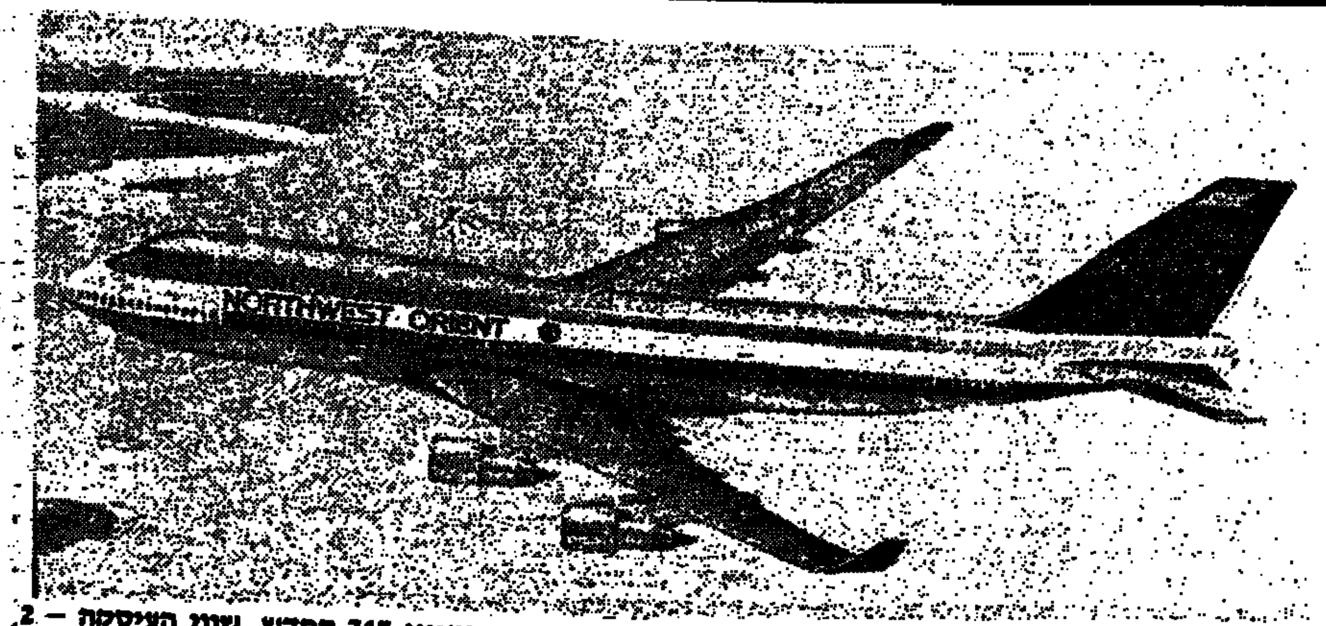

חברת התעופה האמריקאית נורתווסט היא בין הראשונות שהזמינו את הבואינג 747 החדש. שווי העיסקה – 2 מיליארד דולר. המטוס החדש יוטס בידי שני טייסים בלבד. הטווח המירבי שלו יהיה כ־14,000 קילומטר. צילום: „אסושיאייטד פרס"

עודף קיבולת בקו הטרנס־אטלנטי מחריף התחרות בין חברות התעופה

מאת יפה אברמוביץ

חברת „סאואר איר" החלה מוכרת לנוסעיה סוברי טיסה בתוך ארה"ב בקווי חברת „נורתווסט". חבילה של ארבעה יעדים עולה 150 דולר ואפשר להוסיף על כך עוד ארבעה יעדים תמורת 33 דולר האחד.

יוזמה שיווקית חדשה זו של „סאואר" באה, בעת שהתחרות בקו הטרנס־אטלנטי לישראל החריפה מאד עם כניסת „פן אמריקן" לקו. „סאואר" מקיימת שתי טיסות שבועיות בין ניו־יורק ותל־אביב דרך בריסל. מקורות תעופתיים אומרים, שלפחות שתי חברות אמריקאיות מחכות לשעת כושר לפתוח קוים לישראל.

גידול בתנועה – ירידה בהכנסות

החברות הפועלות בקו הטרנס־אטלנטי צופות גידול של 6–20 אחוז בתנועת הנוסעים האמריקאים החורף. בו בזמן הן חוזות גידול של 30 אחוז בקיבולת. אולם הן אינן אופטימיות באותה המידה לגבי הכנסותיהן, למרות שהקו הטרנס־אטלנטי נחשב לריווחי ביותר. התחזיות נעות בין מינוס 3 אחוזים לפלוס 4 אחוזים בהכנסות.

עליה בהיצע המושבים בהשוואה לביקוש מעוררת בדרך כלל תקווה בקרב הצרכנים למלחמת התעריפים, שממנה יוצאים הנוסעים נשכרים. אולם ראשי חברות התעופה סבורים, שהתחרות תתבטא הפעם לא בהוזלת תעריפי הטיסה לכשעצמם, אלא בשיווק חבילות מוזלות. „פן אמריקן", למשל, מציעה הנחה של 25 דולר ממחיר הכרטיס למי שיזמין לו טיסה עד 31 במארס. כן מוצעות הנחות בתעריפי המלונות והשכרת מכוניות. „אל על" המציאה שיטת שיווק מהפכנית לגבי מחלקת העסקים, וגם ט.ו.ו.א. אינה טומנת ידה בצלחת.

סגן הנשיא הבכיר של „פן אמריקן" לשיווק, ג'ון קרימסקי אומר, כי התנועה בקווים הטרנס־אטלנטיים של החברה גדלה ב־10 אחוזים במחצית הראשונה של אוקטובר. „אנו עדים לחולשה בקווים הטרנס־אטלנטיים כתוצאה מהחרדה בעקבות חטיפת מטוס ט.ו.ו.א.", אמר קרימסקי.

קבוצת מטוסים מדגם חדיש המצויידים ב־48 מקומות ישיבה, וזוג מנועים המאפשרים פיתוח מהירות תוך חיסכון בצריכת דלק ושמירה על מפלס רעש נמוך ביותר – תשולב בהדרגה בטיסותיה של נתיבי אוויר אוסטריים בחמש השנים הקרובות. גודל ההשקעה במטוס הדו־מנועי החדש מדגם Fokker F-50 מוערך בכ־356 מיליון שילינגים אוסטריים (כ־19 מיליון דולרים). המטוס, שמנועיו מיוצרים ע"י „פראט אנד ויטני", נבחר ע"י נתיבי אוויר אוסטריים ישר משולחן השרטוט של היצרן, לאחר שהנהלת החברה בחנה שישה סוגים שונים של מטוסים בעלי 30 עד 70 מקומות ישיבה. טיסת הבכורה של המטוס תתקיים בסוף השנה. ה־F-50 יטוס בקווים הפנים־ארציים של החברה מווינה לגרץ, קלגנפורט, לינץ וזלצבורג.

„האמריקאים מעדיפים מוצרים בני קיימא" – סגן הנשיא של ט.ו.ו.א. ב"ס

ליבמן אומר, כי תנועת הנוסעים תגדל החורף ב־6 אחוזים, אולם בו בזמן תעלה הקיבולת ב־17.5 אחוז. כתוצאה מכך הוא צופה ירידה בהכנסות ב־3–4 אחוזים. ליבמן אומר, כי היחלשות הדולר גורמת עצבנות בקרב האמריקאים והם מעדיפים להוציא את כספם על מוצרים בני־קיימא במקום על נסיעות.

המוביל הלא־אמריקאי הגדול ביותר בקו הטרנס־אטלנטי הוא „בריטיש איירווייז". בחודש האחרון גדלה תנועת הנוסעים בבי.איי. ב־12 אחוז וההזמנות לדצמבר גדלו ב־19 אחוז. החברה הבריטית עומדת להגדיל את מספר טיסותיה השבועיות בקו הטרנס־אטלנטי מ־108 ל־123.

ישראל עשויה ליהנות

„אל על" תפתח בסוף החורף את הקו החדש שלה לטורונטו, משם תפזר את הנוסעים לחמישה יעדים בארה"ב. על פי הסכם התעופה החדש עם קנדה תורשה „אל על" לאסוף נוסעים בקנדה בדרכם לארה"ב ולהיפך וכן, כמובן, לאירופה ולישראל.

כל זה מכוון בעיקר לנוסע האמריקאי, אולם ישראל – גם אם לא בהכרח „אל על" – עלולה ליהנות מכך. מחד, הגידול בתיירות האמריקאית לאירופה יתן ללא ספק את אותותיו גם בארץ. „איר פראנס", למשל, משווקת חבילות משולבות צרפת־ישראל באמריקה. מאידך, החרפת התחרות בקו הטרנס־אטלנטי תשפיע לא רק על התנאים הניתנים לאמריקאים היוצאים לאירופה, אלא גם על ישראל – כמו על אירופאים אחרים – היוצאים לארה"ב, שהרי חברות התעופה מעוניינות למלא את מטוסיהן, לא כל כך איכפת להן במי. בחורף השחון הצפוי לנו כאן, עשויה התחרות בקו הטרנס־אטלנטי להוות קרן אור דקיקה באפילת המיתון.

החברה הקנדית: גשר למזרח הרחוק לא מעל ארצות ערב

מאת רחמים בז

חברת התעופה הקנדית „סי.פי.איר." („קנדיאן פסיפיק") פירסמה בימים אלה את לוח טיסותיה לחורף ובו מספר חידושים בעלי עניין לנוסע הישראלי.

מנהל „סי.פי.איר." בישראל, גדעון כהלר מסר, כי החידוש המרכזי הוא הנהגת טיסות ללא חנייה, הראשונות אי־פעם, בין טורונטו וטוקיו. טיסות אלה יאפשרו לנוסע הישראלי להגיע למזרח הרחוק בההדרות מירבית, במסלול תל־אביב – אמסטרדם – טורונטו – טוקיו, כתחליף למסלול העובר בעל כדינות ערב. כל הטיסות בקו זה ממשיכות להונג־קונג. חידוש נוסף, שינהג לראשונה החורף: שתי טיסות ללא־חנייה בין ואנקובר להונג־קונג, שיאפשרו לנוסע הישראלי להגיע למזרח הרחוק במסלול המהיר תל־אביב – אמסטרדם – ואנקובר – הונג־קונג. החודש תמנה „סי.פי.איר." קו טיסה חדש בין קנדה לניו־זילנד. בשלב ראשון תופעל טיסה אחת לשבוע במטוסי „בואינג 747" עם חניית־ביניים בהונולולו.

מעל לאוקיינוס האטלנטי מקיים „סי.פי.איר." לראשונה החורף, טיסות יומיומיות ללא חנייה, מאמסטרדם לטורונטו עם קשר נוח מישראל, נוסף לארבע טיסות מרומא למונטריאול וטורונטו. בקו שבין אירופה לואנקובר שבמערב קנדה מעל לקטב הצפוני יהיו חמש טיסות בשבוע, שתיים מהן מאמסטרדם לואנקובר ללא חנייה. לשתיים נוספות תהיה חניית־ביניים בקלגארי ולאחת באדמונטון.

ישראל לתצוגת סינגפור

מאת רחמים בז

עשר חברות ישראליות נרשמו לתצוגת התעופה האסייאתית הדו־שנתית שתוצג בעוד חודשיים בסינגפור. לפני שנתיים השתתפו בתצוגה 400 מציגים מארה"ב, מצרפת, מבריטניה, ממערב־גרמניה, מקנדה, משוודיה, מהולנד ומסינגפור. 20 אלף איש ביקרו בתצוגה ההיא.

עשר החברות הישראליות שנרשמו לתצוגה הקרובה הן: אלביט מחשבים בע"מ, עייט, אסטרונאוטיקס, אלישרא – מערכות אלקטרוניות, ג'י.קיי, רפאל – רשות פיתוח אמצעי לחימה, התעשיה האווירית, ראדה – תעשיות אלקטרוניות, פיברוטקס וכן סיב"ס – החברה לסיוע יצוא בטחוני.

לתעשיית התעופה הישראלית יתרונות יחסיים באזור שבו מתקיימת התערוכה, שכן היא מציעה מוצרים חדישים, מתוחכמים שבחלקם עמדו בנסיון בשדות הקרב, וכן ידע טכנולוגי מתקדם, מערך הסכמי קניות־גומלין עם חברות אמריקאיות, תדמית חיובית של חיל־האוויר, שהוא הלקוח החשוב של כל מפעלי הענף.

יצוא הענף בשנה הנוכחית היה 120 מיליון דולר לעומת 150 מיליון דולר בשנה שעברה. תחזית יצוא הענף בשנה הבאה צופה גידול של 30 מיליון דולר.

כני־נסע ישראליים למטוס ארגנטיני

מפעל שה"ל, העוסק בפיתוח, בייצור ובשיווק כני־נסע למטוסים – בחטיבה לטכנולוגיות משולבות של התעשיה האווירית בלוד – זכה באחרונה בחוזה לפיתוח ולייצור כני־נסע של מטוס־האימונים הארגנטיני IA-63.

כתב־העת התעופתי „JP4 – אירונוטיקה", היוצא לאור בארגנטינה, כותב שמטוס האימונים החדש הוא פרי פיתוח משותף של חברת „דורנייר" הגרמנית והתעשיה האווירית הארגנטינית. הוא נועד לשמש לא רק מטוס־אימונים מתקדם, אלא גם סיוע לכוחות הקרקע.

בואו לבלות בחורף בקיץ של ים־המלח
במלון עין בוקק
★★★★

החל מ־1.12.85 עד – 28.2.86 יתקיימו חוגים לפעילות גופנית בשילוב של רחצה במרחצאות חמי זוהר בהדרכתו של משה זוהר. משך החוג שבעה ימים.

התוכנית כלולה במחיר יום אירוח מוזל ללא כל תוספת.

פרטים והרשמה:
תל־אביב 03-239211
חיפה 04-664241
מלון עין בוקק 057-84331

אבנר אגוד לבטוח נפגעי רכב בע"מ
תל־אביב, שד' רוטשילד 39, ת.ד. 31848, מיקוד 61318 טלפון: 627333

חברת „אבנר" היא בבעלותן של 41 חברות הביטוח הפועלות בענף ביטוח הרכב בישראל.

„אבנר" נושאת ב־70% מהתשלומים לנפגעי תאונות דרכים ומקבלת באמצעות חברות הביטוח 70% מן הפרמיות לביטוח חובה.

★

„אבנר" מתאמת ומכוונת את מדיניות חברות הביטוח למען פיצוי מהיר לנפגעי תאונות דרכים, כולל תשלומים תכופים על חשבון הפיצויים הסופיים, תוך נאמנות לרוח החוק.

★

כל הכספים הנצברים ב„אבנר" מפרמיות ומפירות ההשקעות מיועדים לתשלום נזקים. אם יתברר שיש עודף של תקבולים על תשלומים יביא הדבר להפחתת הפרמיות בעתיד.

★

"פולו" — במהירות של 218 קמ"ש

מאת רחמים בן

בנסיעת סיבולת 24 שעות, שאורכה עלה על 5,000 ק"מ, הציבה פולו קופה חדשה, בעלת מנוע מצויד בסופרצ'רג'ר מדגם G, שיא ביחס חדש למכוניות מסוגה: שדה הניסוי של פולקסווגן, הנמצא באהרה־לסין היא מחקה את השיא הקודם לנסיעת סיבולת ל־24 שעות, אשר הוחזק ע"י פורד־אסקורט (168.63 קמ"ש). העמידה אותו על ממוצע של 208 קמ"ש.

בפולו קופה GT G 40 החדשה מותקן מנוע בן ארבע בוכנות, שנפחו 1.3 ליטר. הודות לסופרצ'רג'ר טיפוס G (כינוי זה בא מצורת הספירלה הפנימית שלו, הדומה לאות G), שפותח על־ידי פולקסווגן, הוא מסוגל לפתח הספק של 129 כוחות סוס.

פולו 40 עם מנוע 1.3 ליטר בעל הספק של 129 כח־סוס מציב שיא מהירות חדש למירוץ סיבולת 24 שעות: ממוצע של 208 קמ"ש ומהירות מירבית של 218.4 קמ"ש.

הוקטן מקדם הגרר

כדי להשיג את השיא החדש, הוקטן מקדם הגרר של המכונית ב־10 אחוזים בעזרת תוספות שונות למרכב הסטנדרטי, בו הוספו למכונית השיא וסגרת מיגון פנימית, מיכל דלק בטיחותי, מערכת כיבוי אש, מושבי ספורט עמוקים וחגורות בטיחות מיוחדות לתחרויות — כדי לעשותה כשירה לנסיעה במהירות כה גבוהה.

שלוש קבוצות של נהגים — נהגי מירוץ, טכנאים בכירים בפולקסווגן ועיתונאים — השתתפו בשבירת השיא במכונית, שהיתה מצוידת גם במכשיר קטליטי לטיהור הסביבה ותודלקה בדלק 95 אוקטן "אירוסופר" נטול עופרת.

הגירסה המסחרית — "רק" 115 כ"ס

הגירסה לשיווק, הרי של פולו הצמרת, תהיה אותו מנוע בהספק של 115 כוחות סוס (בלבד...). המנוע הבסיסי שממנו נגזר המנוע החדש הוא בעל הספק של 55 כ"ס ומותקן בדגמי פולו, גולף וג'טה. הפולו ה"רגילה" מאיצה מ־0 ל־100 קמ"ש תוך שניות ומהירותה המירבית 95 קמ"ש. עם נתונים אלה היא מוצבת בין גולף GTI ובין גולף GTI 16V. הדגם המסחרי של פולו קופה החדשה יוצא לשוק ומני ברבע הראשון של השנה הבאה בפחות מ־20 אלף מארק, ובהדרגה — לשאר הארצות באירופה ומחוצה לה.

איתן כץ, מנהל השיווק של חברת צ'מפיון מוטורס, יבואנית פולקסווגן־אאודי בישראל, מסר כי החברה כבר מטפלת בהבאת אב־טיפוס של הדגם החדש, כדי שתוכל לאשרו במשרד התחבורה, לטפל בהדרכת מערך השירות ולהיערך לקראת השיווק השוטף, שיבוצע לאחר שפולקסווגן תאשר את יצואו לישראל.

"ג'ימקאנה" בישראל

חברת "מירוצי ישראל בע"מ", בשיתוף עם המועדון המוטורי הישראלי, פותחת בארגון אירועי ספורט, שבמסגרתם תערוך אירוע בנהיגה מתקדמת נוסח "ג'ימקאנה".

ה"ג'ימקאנה" בודק את ה־מיומנות ואת רמת התיחכום של הנהג. על מגרש חניה בגודל של 100x100 מטר מסמנים מסלול מפותל באמצעות עמודים, שביניהם צריך הנהג לעבור, בדומה למסלול "סלאלום". המסלול כולל גם סיבובי 360 מעלות, חניה בהילוך אחורי.

כל נהג עובר את המסלול לבדו וזמן המעבר נמדד. כל שגיאה בנהיגה גוררת תוספת של שניות בהתאם לסוג השגיאה ולאופי המסלול. המטרה היא לעבור את המסלול במינימום זמן ובמינימום שגיאות.

המהירות הממוצעת למסלול "ג'ימקאנה" היא 15—20 קמ"ש. מהירות כזו אינה מחייבת ציוד בטיחות מיוחד, תוצאות טובות על מסלול ה"ג'ימקאנה" מעידות על מיומנות גבוהה של הנהג ועל שליטה טובה ברכב, בניגוד למירוץ מכוניות, הדורש גם תעוזה רבה ועמידה בלחצים.

האירוע המרתק פתוח לקהל הרחב, וכל מי שהוא בעל רשיון נהיגה ישראלי בעל תוקף יוכל להשתתף בו תמורת דמי השתתפות. מספר המכוניות המשתתפות מוגבל וכדי לאפשר הרשמה מוקדמת, ידווח מקום האירוע מראש. בימים אלה מתנהלים מגעים לקיום ה"ג'ימקאנה" הראשון עוד החודש באזור תל־אביב.

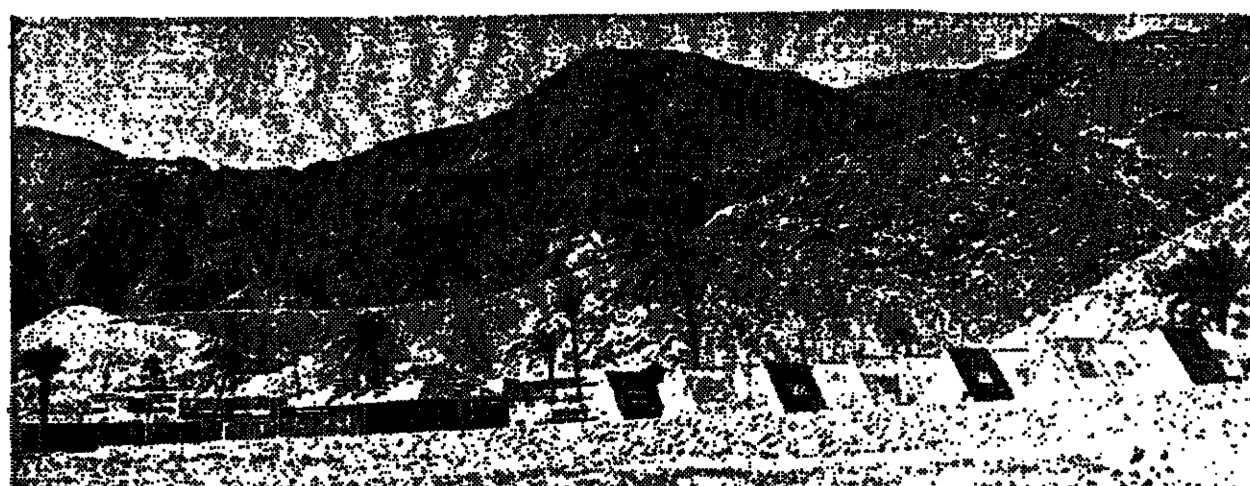

בחניון הציבורי של אילת הוקמו 30 אוהלים וחדרונים מסוג חדש לשירותם של הנופשים. אם הפרוייקט יצליח, עשויים לקום "מחנות" דומים גם במקומות אחרים. צילום: שמואל

הנגב רוצה שדה בין־לאומי

מאת אופיר שהם, דובר עיריית באר שבע

מאמרו של אריה ארד מיום ו' (13.9) "אין תחליף לנמל בן־גוריון" סובל מאי דיוקים כבדים.

הכותב קובע, כי נמל תעופה בין־לאומי בנגב אמור לבוא במקום נמל התעופה בן־גוריון. מהיכן שאב הכותב את הקביעה הזו? נמל בן־גוריון מסוגל כיום לקלוט 6 מיליון נוסעים. תכנית ההרחבה שלו מתוכננת לקליטת 12 מיליון נוסעים. תכנית זו כרוכה בשינוי ביעודי קרקע באזור, בהשקעות עתק בבניה אטימה לרעש ובהרחבה משמעותית של מעגל הרעש לאזורים כפריים, המתיימרים לאפיין איכות חיים גבוהה.

ארד בוחר לציין דווקא את נמל־התעופה החדש של מונטריאול לחיזוק התיזה שהציג. לדוגמא זו יש כיום דוגמאות נגד מאלפות ובראשן נמל התעופה "נריטה" של עיר גדולה בהרבה ממונטריאול — טוקיו. "נריטה" נמצא במרחק של 110 ק"מ מהכרך היפאני, במרחק זהה כמעט למרחק משדה נבטים לתל־אביב.

נימוק נוסף בידי ארד הוא: יהיה צורך בסלילת מאות קילומטרים של אוטוסטרדות ומסילות ברזל במאות מיליונים אם לא במיליארדי דולרים..." אנו סבורים, כי רשת של אוטוסטרדות ומסילות ברזל מתל־אביב ועד אילת אינה אלא מקשה אחת לשיפור תנאי התחבורה בחלקת ארץ קטנה, כמדינת ישראל.

טעות נוספת היא קביעתו של ארד, שראש העיריה אליהו נאוי רואה בהקמת נמל תעופה באר־שבע אמצעי לפיתוח באר־שבע בלבד. נאוי רואה בכך מנוף לפיתוח לאומי ולא אמצעי מוגבל לפיתוח בירת הנגב. רק לשם דוגמא, נמל באר־שבע עשוי להיות קרש קפיצה אדיר לתוצרת החקלאית של הערבה, שתנחת באירופה הקרה והמושלגת הרבה לפני התוצרת של יוון, פורטוגל וספרד.

פרט חשוב נוסף: בשדה התעופה נבטים כבר הוכנה תשתית לנמל תעופה בין־לאומי. כל האמור לעיל מחזק את החיוניות בהקמת נמל תעופה בין־לאומי נוסף בישראל, סמוך לבאר־שבע, הקרובה הרבה יותר למרכז הגיאוגרפי של מדינת ישראל מתל־אביב.

אריה ארד מעיר:

● היקף הפעילות הבין־לאומית בנמל בן־גוריון מסתכם כיום ב־3 מיליוני נוסעים בשנה. מוסכם על הכל לרבות דובר עיריית באר־שבע, להקים נמל תעופה חדש בנגב לפני שיהיו 6 מיליוני נוסעים בשנה. ואילו 12 מיליון נוסעים בשנה צפויים רק במאה הבאה. נמל בן־גוריון כבר הגיע למלוא קיבולתו במרכיביו העיקריים: המרחב האווירי, מערך־המסלולים וההשלכות הסביבתיות שלו. לאחר הכשרתו לקליטת 6 מיליוני נוסעים בשנה לא יידרשו שינויים בתשתיות להיקף פעילות של 12 מיליוני נוסעים בשנה. שינוי המרחב האווירי ע"י פתיחת נתיב הגישה הצפוני והפרדת התנועה האווירית הנכנסת מהיוצאת יאפשר קליטת כל היקף תנועה בין 4 ל־12 מיליוני נוסעים בשנה, ללא תוספת של רעש אחר או שינוי ייעודו לקליטת כל ההיקף המתוכנן של 12 מיליוני נוסעים. הדבר אמור גם לגבי הגבלות בניה בסביבתו ובגין רעש מטוסים.

● אשר לשדות התעופה של טוקיו, שדה נריטה החדש נפתח, רק לאחר ששדה הנדה הגיע למלוא קיבולתו. שדה הנדה עלה יותר מ־20 מיליון נוסעים בשנה, ממוקם בתוך העיר טוקיו, וחושף מאות אלפי תושבים לדמות רעש חמורות ביותר. הדבר אינו כך בנמל בן־גוריון.

● שדה נבטים הוא שדה צבאי, הכולל בתוכו פעילות של מטוסים צבאיים. לעירוב פעילות בין־לאומית ופעילות צבאית משמעויות חמורות ביותר מבחינת בטיחות הטיסה באזור השדה ועל מסלוליו. סוגי המטוסים הצבאיים, מהירויותיהם, כושר תמרונם, רמת־הטייסים, מיכשור הניווט הבטיחותי המותקן בהם שונים באורח קיצוני מאלה של סוגי המטוסים האזרחיים. שדה צבאי אינו זמין די לפעילות האזרחית בשל סגירה תדירה של המרחב האווירי שלו לפעילות אזרחית בעתות חרום, בתרגילים והכוננות. עומס התנועה של הפעילות הצבאית שונה במהותו מהעומס האזרחי. מדובר במשכי טיסה קצרים, באימוני גישה, בנחיתה והמראה מרובים. הדבר יגרום לעיכובים ותקלות רבים מאוד על הקרקע ויפגע ברמת השירות לנוסעים ובכלכליות הפעילות האזרחית. אין צורך להרחיב את הדיבור על המשמעויות מבחינת בטחון שדה, בשל חשיפת כל השדה לכל עין.

בחנוכה: שבוע המלונאות

מאת דוד מושיוב

התאחדות המלונות בישראל תקיים בחג החנוכה את "שבוע המלונאות" בסיסמה — "המלונאות נכס לאומי". כוונת המיבצע לקרב את הציבור לנושא המלונאות.

במהלך שבוע המלונאות יתקיימו אירועים שונים ובכללם מיפגש עם הנשיא הרצוג, הועידה הארצית של התאחדות המלונות והאירועים מיוחדים בבתי המלון עצמם.

בעיניי חניה המשטרה חזקה מאד; מציאת רכב גנוב — זה כבר סיפור אחר

מאת משה כהן

כשאתה קם בבוקר ומגלה שרכבך היקר נגנב, אתה נתקף בזעם. מנסה לאתר את מכוניתך ברחובות סמוכים וממהר לתחנת משטרה קרובה. קבלת הפנים שמכינה לך משטרת ישראל רק מגבירה את זעמך.

חשתי זאת היטב על בשרי, לאחר שגנבו את ה"מיניבוס" שלי משכונת נווה אביבים (סמוך לביתם של ראש הממשלה ושר הבטחון). מיהרתי למשטרת רמת־גן, אך כשראיתי את התור הארוך, התייאשתי. בלית ברירה המתנתי עד ששוטר רשם את תלונתי.

בימים שלאחר מכן חיפשתי את הרכב בכוחות עצמי, אך לשווא. התעניינתי כמה גובות חברות ה"מרקיט" למיניהן ונדהמתי — יותר מ־100,000 שקל בעד מציאת המכונית.

כעבור שבועיים התקשרתי למשטרה, אך שם סרבו אפילו לבדוק מה התחדש, בטענה שהם כבר יודיעו לי. ניסיתי את מזלי בחברות הגרירה שלרוב אינם עובדים בתיאום עם שאר הגורמים, אך לשווא.

ידידי כבר שיכנעו אותי, שמכוניתי פורקה ושחלקיה נמכרו. לכן לא היה לי מנוס מלקנות רכב חדש. לאחר קניית המכונית החלטתי לבצע פעולת יאוש ופירסמתי מודעה ב"העיר".

להפתעתי ביום פרסום המודעה התקשר בחור צעיר והודיע לי, שהרכב נמצא ברחוב ז'בוטינסקי פינת אבן גבירול. מיהרתי לשם ונדהמתי לגלות, שעל שימשת המכונית היו מונחים דו"חות חניה למכביר, למרות שהרכב עצמו היה מוחנה ומוזהם. מסתבר, שהמכונית הגנובה נמצאה מרחק מה ממטה משטרת מחוז תל־אביב, צברה דו"חות חניה אך איש מהשוטרים והפקחים לא טרח לבדוק, שמא הרכב נגנב.

הבאתי את המכונית למשטרה, שמא ימצאו בה טביעות אצבעות. טביעות אצבעות לא נלקחו, אך לעומת זאת גם סירבו לתת לי אישור על גניבת הרכב. "תבוא בעוד יומיים בשעות הבוקר", נאמר לי.

אבל זה לא נכון, שהם אינם יכולים לעשות דבר, אלא "בעוד יומיים בשעות הבוקר". בזמן ששהיתי בתחנת המשטרה, גררו את המכונית, שזה עתה נמצאה — ולא על־ידי המשטרה — חייבו אותי ב־35 אלף שקל. בעיניי חניה הם חזקים מאד.

קאופרטיב זורם בעורקי התנועה

שיפורים ושינויים נוספים לשירות ציבור הנוסעים

בקווים: 3, 17-16, 19, 21, 28, 41, 42-40-42 א', 54 ב', 57, 66-63, 86.

החל מיום ראשון 1.12.85 יחולו שיפורים ושינויים נוספים בקווי השירות הנ"ל — כדלקמן:

קו 3 מחולון · למסוף הכרמלית (מנשייה)

קו 3 ישנה את יעדו ותחנתו הסופית תועתק למסוף הכרמלית.
תחנות חדשות:
מחולון — אלנבי 3
ממסוף הכרמלית — אלנבי 28

קווים 17 — 6

מסלול הקווים הנ' ישונה בכיוון ממסוף הכרמלית לדרום העיר.
תחנות: רחוב אלנבי 2, רחוב אלנבי 46
* התחנה ברחוב יד הנביא פינת אלנבי — **מבוטלת**

קו 19

מסלול קו 19 ישונה — ויגיע עד רחוב שלום עליכם (בנין אל־על).

קו 21

מסלול קו 21 יוארך למסוף כרמלית (מנשייה).
תחנות חדשות:
למסוף כרמלית — בן־יהודה 11, אלנבי 3
לנוה־שרת — גרוזנברג 8, אלנבי 71, בן־יהודה 40.

קו 28 (למסוף קריית־עתידים)

קו 28 ישנה את מהלכו בתחום שכונת רמת־החייל, ונוה־שרת ואזור התעשייה — ויסיים את מהלכו בקריית עתידים (נוה־שרת).
תחנות בכוון מתל־אביב: רח' משמר הירדן מול 119
* **תחנות מבוטלות** — ברחוב הארד, ברחוב הברזל פינת הארד, תחנת ויטלגו — המשך עשר טחנות.

תחנות בכוון ממסוף עתידים: רחוב עשר טחנות פינת הנחושת.
* מבוטלת תחנת מפעל ויטלגו.

השינוי — בא לשרת את קריית־עתידים עתירת המדע, אשר הולכת ומתפתחת במקום.

קו 41

לרגל שינויי סדרי התנועה וביטול הפנייה שמאלה מיהודה הימית לשד' ירושלים — שונה מסלול קו 41 בכוון הנסיעה מגבול בת־ים לרכבת דרום.
הקו חזר למסלולו הקודם — (לפני השינוי ליהודה הימית).
התחנות:
מרגוזה פינת עולי־ציון (שוק הפשפשים)
רחוב יפת — ככר השעון — (יחד עם קו 46)

40/42 — 42א' — שינויים במסלולי ויעדי הקוים

קו 40/42 ישנה את מסלולו — ויפעל ב־3 שלוחות נפרדות:

קו 40

בבת־ים ללא שינוי אך יעדו הסופי בעבר הירקון יהיה להדר יוסף, מעוז אביב, תל־ברוך (יעדו ומסלולו הקודם של קו 42).

קו 42

בבת־ים ללא שינוי באיזור עבר הירקון, לשיכון "דן" ולרמת החייל (במסלול קודם של קו 40).

קו 42א'

מבת־ים: במסלול קו 42 רגיל ממשיך עד תחנת הרכבת מרכז במסלול עד דרך פ"ת ללא שינוי מדרך פ"ת לדרך חיפה, פרשת דרכים, כניסה למסוף הרכבת.
לבת־ים: תחנת יציאה מול הכניסה הראשית לבית הנתיבות במסוף הרכבת, שמאלה על פרשת דרכים, ימינה דרך פ"ת ובמסלול הרגיל של קו 42 לבת־ים.
תחנות:
התחנות היחידות המשתנות במערכת הינם תחנות הורדה וקליטה בתחום **רכבת מרכז**, מול הכניסה הראשית לתחנה.

* בימים א'—ה' — יציאה בבוקר 07.40
בימי ו' וערב חג — יציאה בבוקר 08.25
אוטובוס אחרון ממסוף הרכבת 19.10
התדירות הממוצעת — 25 דקות
* הקו אינו פועל במוצאי שבת.

קו 54ב'

במהלך קו 54ב' יחול שינוי באיזור רמת החייל
תחנות:
בכוון מנוה שרת:
1. רחוב מרכוס 14 (תח' 28 לשעבר).
2. רחוב עולי הגרדום (תח' 28).
3. רחוב עשר טחנות (מוסך "דן").

בכוון מבני ברק:
1. עשר טחנות (מול מוסך "דן").
2. עולי הגרדום (קו 40).
3. מרכוס 13 (קו 20).

קו 57

קו 57 ישנה את מסלולו בגבעתיים
תחנות חדשות:
מרמת:
1. מסוף כורזין.

מגבעתיים:
1. מסוף כורזין.
2. הרצוג 28.

קווים 66 — 63

מסלול נסיעתם של הקווים 66 — 63 באיזור ת"א ישונה.
* התחנה ברחוב טרומפלדור פינת הירקון — **מבוטלת**

תחנות חדשות: רחוב בן יהודה 9, רחוב אלנבי 3.

קו 86 (ת"א, פ"ת, מפגש הבקעה, אריאל)

קו 86 מרחיב את שרותיו לציבור הנוסעים.
* **יכנס לקריית נטפים**
* **אקספרסים לאריאל**
* **אוטובוסים מתל־אביב ומפ"ת יבצעו נסיעות פנימיות באריאל**
* **אוטובוסים יסעו בכביש החדש (עוקף כפר קאסם)**

לוחות זמנים מפורטים מחולקים לנוסעים בלשכות המודיעין ובמזכירויות היישובים.

ניתן להשיג בתחנות המרכזיות בת"א ובפתח־תקווה, בקופת "דן" ארלוזורוב 17 ת"א ובסוכנויות למכירת כרטיסיות.

בברכת נסיעה נעימה
ההנהלה - המח' ליחסי ציבור

מאה שערים · מאה שערים · מאה שערים · מאה שערים

נטיה לעליות בשוק המניות; צבירה בכל סוגי קרנות הנאמנות

מאת ורדה בר

יום המסחר האחרון של השבוע עבר על שוק המניות בבנסה מעורבת המלווה בנטיה חזקה יותר לעליות שערים.

עודפי ביקוש גדולים נרשמו ל־מספר מניות „חצי כבדות" כמו שלחלק מהמניות „הכבדות" נרשמו עודפי ביקוש בהיקף בינוני.

במניות הבנקים ש„בהסדר" נרשמו היצעים בהיקף כספי של 2.5 מיליארד שקל.

שעריהן של מניות „ההסדר" ירדו בין 0.5 ל־1.0 אחוזים ה־תשואה הדולרית בהן נקבעה ב־רמה שבין 13.4 ל־13.8 אחוזים.

בשוק הצמודים נרשמה אתמול פעילות מצומצמת שלוותה בתנודות שערים מתונות.

מגמת קרנות הנאמנות צברה אתמול כספים הן בקרנות הסולידיות בהיקף של כ־2 מיליארד שקל והן בקרנות המשקיעות ב־מניות בסכום כ־700 מיליון שקל.

החל מיום א' ה־1 בדצמבר 1985, תוטל עמלה בשעור של 0.1% על בעלי השבונות פת"מ עו"ש.

לפי הערכות מוחזקים כיום כ־1.4 ביליארד דולר בהשבונות פת"מ עו"ש. מאז ביצוע התוכנית הכללית האחרונה — הקפאת שער הדולר גרמה למחזיקי פ־ת"מ עו"ש הפסד ריאלי של למ־חות כ־25%. לעומת זאת הרוויחה הממשלה סכום הנאמד בכ־350 מיליון דולר בכך שלא נאלצה לשלם ריבית למחזיקי ה־1.4 מיליארד דולר.

הטלת העמלה של 0.1% לחודש, מהווה איתות ברור לבעלי פת"מ עו"ש שכדאי להם לנטוש אפיק השקעה זה, שכן לא רק שאינם מרוויחים אלא הם נושאים ריבית שלילית. ההסבר הכמעט יחיד לצעד זה היא רצונה של הממשלה להינתק מהתחייבויות צמודות דולר וזאת ככל ה־נראה לקראת ביצוע פיחות הבא שהפיחות יהיה אטרקטיבי מנסים לשכנע את הציבור לנטוש את אפיק ההשקעה הדולרי — פת"מ עו"ש.

בשלב זה לא ברור כיצד מת־כוונים לטפל בכל שאר אפיקי ההשקעה הצמודים לדולר מסוג אגרות חוב דולריות ומניות הבנ־קים ש„בהסדר". נראה שהמסקנה המתבקשת יחידה מהטלת העמלה על פקדונות פת"מ עו"ש היא שכ־דאי לחזור ולהשקיע בפקדונות צמודי מטבע חוץ וזאת כדי לש־מור על ערך הכסף אם יהיה פי־חות.

ביקוש מצומצם לצמודים

לאגרות החוב צמודות המדד נרשם עודף ביקוש התחלתי של 3 מיליארד שקל לעומת עודף היצע התחלתי של 2.2 מיליארד שקל. עיקר ההיצע נרשם בסדרה אחת של אגרות „גליל" כך שב־סך הכל נרשמו עליות שערים ב־פרופ' סוגי האג"ח. באגרות „ג־ליל" נרשמו עליות שערים „עד־3% ובאגרות הצמודות - ב־80% נרשמו עליות שערים של אחוז אחד.

באגרות החוב הדולריות נר־שם בסך עודף ביקוש של מיל־יארד שקל. אגרות „אדמון" נס־חרו ללא שינוי בשער. אג"ח „רמון" ירדו עד אחוז אחד ואג־רות „גלבוע" נסחרו בתנודות ש־ערים של אחוז אחד.

בהנפקת „גליל" ו„שגיא" בריבית מאתמול, בהיקף של 50 מיליארד שקל. נקבע שער של 82% לאגרות „גליל" ושער של 87.5% לאגרות „שגיא".

מניות פעילות

עודפי ביקוש גדולים נרשמו אתמול למספר מניות „חצי כב־דות" והן לחלק מהמניות „הכב־דות". מבין המניות „החצי כב־דות" בלטו מניות „דלתא־גליל 1" להן נרשם עודף ביקוש של 1.2 ביליון שקל ע"נ ושערן עלה ב־3.5% תוך מחזור עסקות מ־צומצם.

למניות „זנלכל" 5 נרשם עודף ביקוש של 950 אלף שקל ע"נ ו־שערן עלה ב־3.5%.

למניות „התכול" נרשם שער של „קונים בלבד" וזאת בעקבות עודפי ביקוש גדולים שמקורם בתוצאות הכספיות הטובות ש־פורסמו ע"י החברה.

מבין המניות „הכבדות" בלטו מניות „כלל־תעשיות" עם עודף ביקוש של 6.7 מיליון שקל ו־שערן עלה ב־1.3%. למניות „אי.די.בי. פיתוח" נרשם עודף וביקוש של 3.3 מיליון שקל ע"נ ושערן עלה ב־2.7%.

את עיקר תשומת הלב והכסף ריכזו מניות „דיסקונט השקעות" להן נרשם עודף ביקוש של 18 מיליון שקל ע"נ — כ־500 מיל־יון שקל תמורה כספית לפי ה־שמועות חלק מהקונים של את־מול הם טורניסטים משלשום — יום המסחר בוכיות — צבר את „ההתנפלות" על מניות אלו. שע־רן של „דיסקונט השקעות" עלה ב־8% במחזור עסקות של 8 מיל־יון שקל ע"נ.

הודעות בורסה

מאיר עזרא — החברה רכשה באמצעות חברת הבת דג פרוסט בע"מ 50% ממניות חברת רד־קור בע"מ, חברה המפעילה בית קירור בעל כושר שיווק ושנוע גבוה.

הפסקת מסחר בכתבי אופציה

בכתבי האופציה של חברות: „טראויל", „מחסני ערובה", „בר־צוביץ", „ליפסקי", „דסקו", „אמ־אס", „אופיס", „אמצעים מתוח־כמים", „בריטון", „מיץ גליקו", „מקסימה" ו„קדם כימיקלים", יה־יה יום המסחר האחרון בהם ב־יום א' 29.12.85 עפ"י השקלים; החל מה־2.1.86 יימחקו מן הרי־שום בבורסה.

רכוש ספר מספרית דבר

שערי המניות

בנקים מסחריים

המניה	השער אתמול	המחזור באלפי שקל ע"נ	השינוי היומי בנקודות	השינוי היומי באחוזים
א.ה.ה. ש	13100	5	+200	+1.6
הספנות 0.1	1380	201.8		
הספנות 0.5 א	580	922.4	+12	+2.1
כללי לא בהסדר	34000	8	-700	-2
בנק צ'אמרי 1.0	הפסקה	מסחר		
בנק צ'אמרי 5.0	הפסקה	מסחר		
בנק צ.אמר' אופ 1	הפסקה	מסחר		
דנות א 1.0	הפסקה	מסחר		
דנות 5.0	הפסקה	מסחר		
דנות שה 2	הפסקה	מסחר		
בנק בינלאומי 05	2259	2491.8		
פ.י.ב.י. 0.5	1880	1920.7		

בנקים מסחריים הכלולים בהסדר ההצמדה

המניה	השער אתמול	המחזור באלפי שקל ע"נ	השינוי היומי בנקודות	השינוי היומי באחוזים
אידיבי רג 100.0	73880	409	-360	-0.5
אידיבי ב 100.0	75000	0.1		
אידיבי בב א	459000	0.3		
אגוד 0.1	55400	168.2		
דיסקונט ב	94800	11.4	+150	+0.2
דיסקונט א	94700	105.1		
דיסקונט שה ב	11131	33		
המזרחי ש	30200	2587.4	-310	-1
המזרחי ם	30450	27.5		
המזרחי שה 9	13985	1.2		
הפועלים מבב	107800 תב	5.3	+9800	+10
הפועלים ש	49800	1678.6	-505	-1
הפועלים ם	49649	332.3	-301	-0.6
כללי א 1.0	129100	14.7		
כללי אופ 9	126700	0.1		
כללי שה 5	97000	2.6	+150	+0.2
כללי שה 7	6100	85.1	-90	-1.5
כלל 0.1	31700	1456	-300	-0.9
כלל שה 9	43500	25.7	+150	+0.4
כלל שה 11	12050	376		
מימון וסחר 1.0	44400	0.2	+100	+0.2
מימון וסחר 5.0	22500	4.7	-900	-3.9

בנקים למשכנתאות

המניה	השער אתמול	המחזור באלפי שקל ע"נ	השינוי היומי בנקודות	השינוי היומי באחוזים
אדנים 0.1	6696		-50	-0.7
לאומי משכנתאות ש	3320	155	+152	+4.8
לאומי משכנתאות ם	3168	0.4		
כרמל ש	2600			
כרמל שה 1	2470		+28	+1.2
בנין ב' 5.0	3079	41.9	+139	+4.7
פת משכ ש	680	596	+10	+1.5
משכן ב ש	1748 תב	0.1	+88	+5.3
עצמאות 0.1	3050	78.4		
טפחות מבכ ש	11200	17.2	-300	-2.6
טפחות רג ש	10665	23.8		
טפחות שה 1	6498	26		
טפחות שה 2	3275	65.6		
יעסור 1.0	592	85	+2	+0.3
יעסור 5.0	330	1.6		
מירב 1.0	1250	98.8		

מוסדות מימון

המניה	השער אתמול	המחזור באלפי שקל ע"נ	השינוי היומי בנקודות	השינוי היומי באחוזים
שילטון א ש	241	1700.2	+6	+2.6
החקלאות מבכ א	29400	1.7	+400	+1.4
החקלאות מבכ ג	155500	[illegible]		
לאומי תעשיה ש	5004	50	+25	+0.8
פתוח תעשיה מבכ	לא	נסחר		
פת תעש בכ ג	לא	נסחר		
פת תעש בכ גג	לא	נסחר		
פת תעש בכ גגג	לא	נסחר		
פת תעש בכ ד	לא	נסחר		
פת תעש בכ דד	לא	נסחר		
מרכז קבלנים 5.0	509	1402.1	+19	+3.9
תיירות בב	171000			
כלל ליסינג א 0.1	3199	74.6	+149	+4.9
כלל ליסינג ב 0.5	1500 תב	50	+80	+5.6
כלל ליסינג אופ 1	10640	50.4	+340	+3.3

שערי מטבע חוץ ליום 28.11.1985

המטבע	השינוי	בנקנוטים לאומי קניה	לאומי מכירה	הפועלים קניה	הפועלים מכירה	דיסקונט קניה	דיסקונט מכירה	העברות והמחאות לאומי קניה	לאומי מכירה	הפועלים קניה	הפועלים מכירה	דיסקונט קניה	דיסקונט מכירה	שער יציג
1 דולר ארה"ב	+0.50	1444.2	1509.2	1443.7	1508.7	1444.7	1509.7	1468.339	1486.660	1467.842	1486.157	1468.836	1487.163	1477.4
1 לירה שטרלינג	+5.30	2121.3	2216.8	2125.5	2226.5	2124.4	2222.3	2162.129	2189.107	2163.600	2190.596	2159.923	2186.874	2172.5
1 מארק גרמני	+3.94	570.07	595.72	569.51	596.58	570.70	596.98	579.5696	586.8011	579.7167	586.9500	580.2237	587.4634	582.05
1 פרנק צרפתי	+1.25	184.13	195.35	183.99	195.20	184.67	195.13	190.0517	192.4231	189.6805	192.0472	189.6496	192.0159	190.89
1 גולדן הולנדי	+3.69	506.67	529.47	506.41	530.48	505.68	528.97	515.1165	521.5438	515.4847	521.9166	514.1184	520.5332	517.30
1 פרנק שווייצרי	+0.76	691.03	722.13	690.62	723.43	690.93	722.74	702.5548	711.3208	702.9897	711.7612	702.4564	711.2212	706.11
1 כתר שוודי	+27.72	188.37	196.85	187.82	196.75	188.24	196.91	191.5142	193.9038	191.1876	193.5731	191.3793	193.7672	192.50
1 כתר נורווגי	+0.78	189.47	198.00	188.98	197.96	189.20	197.91	192.6323	195.0358	192.3652	194.7654	192.3567	194.7568	193.57
1 כתר דני	+0.71	157.22	164.30	156.81	164.26	156.99	164.22	159.8454	161.8398	159.6218	161.6135	159.6127	161.6043	160.67
1 מארק פיני	+1.35	264.27	276.17	263.52	276.05	263.88	276.03	268.6806	272.0330	268.2461	271.5931	268.2806	271.6280	270.04
1 דולר קנדי	-1.60	1046.5	1093.6	1044.9	1094.5	1046.6	1094.8	1064.014	1077.290	1063.654	1076.925	1064.142	1077.420	1069.9
1 דולר אוסטרלי	-7.40	966 .94	1063.6	993.28	1046.5	981.61	1048.5	1007.280	1019.849	1008.407	1020.990	1008.062	1020.640	1012.8
1 ראנד דרא"פ	+1.30	494.98	544.48	483.48	556.27	481.92	538.10	549.5995	556.4570	549.4135	556.2687	550.5198	557.3889	552.99
10 פרנק בלגי	+1.22	279.57	292.15	277.49	294.78	279.17	292.03	285.3915	288.9525	286.4641	290.0385	285.8214	289.3877	287.64
10 שילינג אוסטרי	+4.18	809.68	846.11	810.80	849.33	811.65	849.03	823.1756	833.4467	825.3267	835.6240	825.1889	835.4851	828.26
1000 לירטות איטלקיות	+5.95	838.90	885.46	837.91	890.87	839.42	893.07	857.1743	867.8695	855.0059	865.6741	857.7146	868.4167	860.68
100 ין יפני	-0.49	717.47	749.75	715.99	750.01	717.35	750.37	729.4285	738.5298	728.8191	737.9129	729.3130	738.4129	733.57
1 דינר ירדני	+1.40	381.22	404.80	370.19	393.93	377.13	398.29	—	—	—	—	—	—	3870.8
1 לי"ל לבנונית		—	—	—	—	66.68	85.25	—	—	—	—	—	—	84.430
1 לי"מ מצרית	-8.70	808.74	859.01	811.57	863.63	813.10	867.46	—	—	—	—	—	—	856.89

דולר נוסעים: 1,752.5 — דולר שחור: 1,560—1,550 — דולר יציג: 1,477.4

(נדל"ן ובינוי)

המניה	השער אתמול	המחזור באלפי שקל ע"נ	השינוי היומי בנקודות	השינוי היומי באחוזים
דרור 0.5	1550	1	+15	+1
ת.ל.ב. 0.1	הפסקה	מסחר		
ת.ל.ב. 0.5	הפסקה	מסחר		
נכסים ובנין	3500	764.8	+135	+4
גבים 0.1	5360	111.3	+250	+4.9
גבים 0.5	3374	150	+148	+4.6
הכשרת הישוב ש	20020	90	+250	+1.3
ישפרו 0.1	1629 תב	106.5	+124	+8.2
ישראלום 1.0	4600	33		
ישרס 10.0	6050 תב	201	+500	+9
כהן פיתוח 1.0	3200	9.6	+83	+2.7
כלל בדלן	750	1930.7		
לומיר 1.0	1535 תב	41.5	-171	-10
לומיר 5.0	854	150		
מ.ת.מ. 1.0	1350 תב	333	+118	+9.6
מאגרי בניה 1.0	הפסקה	מסחר		
מאגרי בניה אופ 1	הפסקה	מסחר		
מודל בטון	1260	10	+60	+5
מישגאל 5.0	385	347		
מרבג 5.0	349	1293	+8	+2.4
מר־לו 1.0	290 תב	409	-20	-6.5
מר־לו אופ 1	2610			
לוינשטין 1.0	2050	103.7	-29	-1.4
לוינשטין 5.0	427	539.9		
לוינשטין אופ 1	230	502.1		
ליפשיץ 1.0	552 תב	1415	+50	+10
ליפשיץ 5.0	284	461		
ליפשיץ אופ 1	185	500	+10	+5.7
נאות אביב 0.5	12950	1	+500	+4
נכסי אזורים	2360 תב	133.3	+130	+5.8
סהר החזקות 1.0	6000	75		
סהר החזקות 5.0	4000 תב	50	+305	+8.3
סולל בונה מבכ א	4440	115.6	-60	-1.3
סתף 1.0	1621			
סתף 5.0	1000	99.5	-10	-1
סתף אופ 1	680	183.6	+3	+0.4
עפר וסלע מר 1 ש	695	117.1	-25	-3.5
קיסריה 1.0	1069	276.1	-11	-1
קיסריה 0.5	421	700.1	-2	-0.5
רובינשטיין 1.0	הפסקה	מסחר		
רובינשטיין 5.0	הפסקה	מסחר		
רוגובין 1.0	1485	494.7	+50	+3.5
רוגובין 5.0	1030	122	+30	+3
רסקו מבוכר	2831 תב	333.2	+240	+9.3
רסקו רג	2644	317.2	-18	-0.7
רסקו אופ 1	• 2531	15	+130	+5.4

חקלאות

המניה	השער אתמול	המחזור באלפי שקל ע"נ	השינוי היומי בנקודות	השינוי היומי באחוזים
מטעי הדר 0.1	2290	110	+20	+0.9
מטעי הדר 0.5	945	100	+40	+4.4
מהדרין 0.1	9000	101.4		
נכסי הדרים 1.0	1470	567.2	+60	+4.3
פרי אור 0.5	3160 תב	57.9	+159	+5.3
שנ־הר 5.0	5755	96.5	-265	-4.4

מזון וטבק

המניה	השער אתמול	המחזור באלפי שקל ע"נ	השינוי היומי בנקודות	השינוי היומי באחוזים
אסאס	1110	68	+26	+2.4
אסאס אופ 0.1	לא	נסחר		
אטלנטיק 1.0	הפסקה	מסחר		
גולדפרוסט 1.0	2950	43.3	+140	+5
גולדפרוסט 5.0	612 תב	89.2	+56	+10.1
גולדפרוסט אופ 1	447	118.5	-28	-5.9
דובק מב ש	2550	151.5		
דובק מב ם	2510	150	-30	-1.2
זנלכל 1.0	955	309.3	+35	+3.8
זנלכל 5.0	409	753	+14	-3.5
פרי־זה 1.0	4785 תב	575.2	+350	-7.9
פרי־זה 5.0	2350	774.9		
טמפו בירה 1.0	6405	5	-305	-5
טמפו בירה 5.0	4220		-130	-2.9
יצהר 1.0	915	132.3	-10	-1.1
יצהר א 5.0	561	115	+9	-1.6
מן 1.0	11000			
מן 5.0	5350	0.5	-17	-0.3
סנפרוסט 1.0	4190	63.1		
עלית	10300	40.1		
עסיס ב 0.5	16000	4		
אנגל 1 שקל	1841	25	-56	-3
שמן מבכ ש	3800	57.4		

טכסטיל והלבשה

המניה	השער אתמול	המחזור באלפי שקל ע"נ	השינוי היומי בנקודות	השינוי היומי באחוזים
אדגר מר 1 ש	600	166.7		
אדגר אופ א	2099			
אופים 1.0	1024	235.3	+49	+5
אופים אופ 1	2021			
אופנת ברוך 1.0	1050	410		
אופנת ברוך 5.0	771	401.1		
אפתן 1.0	הפסקה	מסחר		
אפתן אופ 1	הפסקה	מסחר		
ארגמן רג ש	3780			
אתא ב 1.0	הפסקה	מסחר		
אתא ג 0.1	הפסקה	מסחר		
דלתא גליל 1.0	3260	298	-110	-3.5

חברות ביטוח

המניה	השער אתמול	המחזור באלפי שקל ע"נ	השינוי היומי בנקודות	השינוי היומי באחוזים
אריה 1.0	הפסקה	מסחר		
אריה אופ ב	הפסקה	מסחר		
אריה שה 1	הפסקה	מסחר		
אררט 0.1	2565	0.5	-10	-0.4
אררט א 0.5	1299 תב	303	-100	-7.2
בטוח משנה 0.1	873 תב	73.3	-97	-10
בטוח משנה 0.5	410 תב	255.8	-36	-8.1
הדר 1.0	1045	191.2	+32	+3.2
הדר 5.0	419	1632.3	+19	+4.8
הסנה ש	1842	1380.4		
הפניקס 0.1	4950	29.5	-115	-2.3
הפניקס 0.5	• 2285	210.8	-120	-5
המשמר הראל 1.0	3467			
המשמר הראל 5.0	1370		-16	-1.2
ירדניה 0.1	הפסקה	מסחר		
ירדניה 0.5	הפסקה	מסחר		
מנורה 1.0	14995	5.1	+205	+1.4
מנורה 5.0	5000	0.1	+100	+2
סהר ב 1.0	2450	139.9	+60	+2.5
סקוריטס 0.1	3750	162	+45	+1.2
צור ש	1300	70		
ציון החזקות 1.0	6070 קו		+289	+5
ציון החזקות 5.0	1251	139.4	+1	+0.1

מסחר

המניה	השער אתמול	המחזור באלפי שקל ע"נ	השינוי היומי בנקודות	השינוי היומי באחוזים
אינטר גאמא 1 ש	3300	20	+120	+3.8
אינטר גאמא 5 ש	1045	50	-5	-0.5
אינטר גאמא אופ 1	542	260.1	+32	+6.3
מאיר צורא 1.0	3700	40	+90	+2.5
מאיר צורא אופ 1	3400	40	+80	+2.4
[illegible] 1.0	הפסקה	מסחר		
סתה 5.0	הפסקה	מסחר		
[illegible]	1166 תב	1098	+106	+10
[illegible] 1.0	2400	81.3	-60	-2.4
רפק 0.1	25500	0.1		
רפק 0.5	3900	6.7	-100	-2.5
שופרסל א 2.0	4180	200.9		
שופרסל ב 10.0	2220	393	+40	+1.8

שרותים

המניה	השער אתמול	המחזור באלפי שקל ע"נ	השינוי היומי בנקודות	השינוי היומי באחוזים
דלק ב ש	3450	1384.5	+59	+1.7
הראל 1.0	1900	22.3	-1	-0.1
הראל 5.0	831 קו		+40	+5.1
ספנות הספקה 0.1	9790	73.2	-10	-0.1
ספנות הספקה 0.5	3960	385.9	-100	-2.5
קרור 0.1	799	136.3	-34	-4.1
קרור 1.0	220	1083.7		
חברת החשמל	הפסקה	מסחר		
מחסני ערובה 0.1	2152	100		
מחסני ערובה 0.5	820 תב	167.5	+45	+5.8
מחסני ערובה אופ1	440	1588.3	+37	+9.2
קונטרסטים 0.1	812	19	+22	+2.8
קונטרסטים 0.5	346	250	-8	-2.3
קופל 1.0	הפסקה	מסחר		
קופל אופ 1	הפסקה	מסחר		

תיירות ומלונאות

המניה	השער אתמול	המחזור באלפי שקל ע"נ	השינוי היומי בנקודות	השינוי היומי באחוזים
גלי זוהר 1.0	11100	6	+390	+3.6
גלי זוהר 5.0	3663 תב	8.2	+333	+10
מלונות דן 1.0	3050	20.2		
מלונות דן 5.0	1910	149.7	+20	+1.1
חוף האלמוג 0.1	הפסקה	מסחר		
כנס מר 1 ש	1700	30	-80	-4.5
מלונות הירדן	1800 תב	25	-125	-6.5
מלונות יהלום 1	422	335.3		

מחשבים ושרותי מחשב

המניה	השער אתמול	המחזור באלפי שקל ע"נ	השינוי היומי בנקודות	השינוי היומי באחוזים
דטה מיכון 1.0	1260	200		
ת.י.ל.ן. 1.0	5750	22.4		
יעצא 1.0	2401	14.5		
יעצא אופ א	2031			
כלל מחשבים 1.0	2163 קו		+103	+5
מ.ל.ל. 1.0	4830	45	+91	+1.9
מ.ל.ל. 5.0	2370	24.1	+20	+0.9
משוב מחשבים 1.0	2249	10	-61	-2.6
ניקוד מחשבים 1	3320	34.2		
ניקוד מחשבים 5	1600	35		
תים מחשבים 1.0	1150			
תים מחשבים אופ1	12000	2.3		

אחזקות נדלן והשקעות

המניה	השער אתמול	המחזור באלפי שקל ע"נ	השינוי היומי בנקודות	השינוי היומי באחוזים
אברהם גינדי 1 ש'	694	325.9	+1	+0.1
אברהם גינדי 5 ש'	412	0.3	-4	-1
אורן 1.0	509	504		
אורן 5.0	220	1442.5	+9	+4.3
אזורים	1615	581	+50	+3.2
אילון 1.0	870	845	+5	+0.6
אילון אופ 1	805	8	+20	+2.6
אל־רוב 1.0	1537 תב	150	+140	+10
אל־רוב 5.0	955	6	-10	-1
אמבנים 1.0	720 תב	34.7	-40	-5.3
אמבנים אופ 1	603	60	-7	-1.2
אפריקה 0.1	25000	7.5		
אפריקה 1.0	18000	80	+450	+2.6
ארזים	663 תב	515	+60	+10
ארלדן 0.1	5750 תב	25.1	-623	-9.8
ארלדן 0.5	3500	7.4		
בריקר גת 1.0	2740			
ברנוביץ 1.0	1246 תב	153.8	-139	-10
ברנוביץ 5.0	615			
ברנוביץ אופ 1	561	8.2	+1	+0.2
דזקור 1.0	3230	144.9	+100	+3.2
דזקור 1.0	332	90.1	+4	+1.2
דזקור 5.0	192 תב	37.6	-11	-5.4
דזקור אופ 1	126	50.1		
דזקר 0.1	2580	30	-30	-1.2

(טכסטיל — המשך)

המניה	השער אתמול	המחזור באלפי שקל ע"נ	השינוי היומי בנקודות	השינוי היומי באחוזים
דלתא גליל א 3.0	2280	150		
מטריות מאוחד 1	הפסקה	מסחר		
מטריות מאוחד 5	הפסקה	מסחר		
מטריות אופ 1	הפסקה	מסחר		
ויטלגו 1.0	1485	220.9	+15	+1
ויטלגו 5.0	1091	41.2	+31	+2.9
ורדינון 1.0	2480	127		
זיקית 1.0	• 2811	64.6	+134	+5
זיקית 5.0	1745	166.9	+50	+3
טיב טוב 1.0	הפסקה	מסחר		
טיב טוב אופ 1	הפסקה	מסחר		
יהודאי 1.0	1560	0.1		
לודזיה 0.1	1125 תב	575.2	-125	-10
לודזיה 0.4	382	1397.4		
ליבנת 1.0	430	895.9	+10	+2.4
מים גליקו	940	300	+20	+2.2
מים גליקו אופ 1	2010	226	+110	+5.8
מקס 0.1	21632 קו		-1138	-5
מקס 0.5	5149	15	+109	+2.2
פים 1.0	8650	6.6	+345	+4.2
פים 5.0	2940	99		
עמק סרינגו 1 ש'	הפסקה	מסחר		
פולגת א 0.1	7000	250		
פולגת ב 0.4	3810	548	+110	+3
פוליגון א 0.5	2222	0.1	+60	+2.8
פרגוד	800 תב	138	+50	+6.7
שלרינה 1.0	8840	41.3	-80	-0.9
תעש רוגוזין 1.0	4235	751	+210	+5.2

מתכת ומוצריה

המניה	השער אתמול	המחזור באלפי שקל ע"נ	השינוי היומי בנקודות	השינוי היומי באחוזים
אוקסבון 5.0	הפסקה	מסחר		
אוקסבון אופ 1	הפסקה	מסחר		
אורדן 0.1	12100	147.8	+210	+1.8
אורדן 0.5	9750	70.6	+50	+0.5
כבלים ש	9300			
התכוף 1.0	4386 קו		+209	+5
התכוף 5.0	2633 קו		+125	+5
קופסאות פח 1.0	560	150	+5	+0.9
קופסאות פח 5.0	436 תב	500	+40	+10.1
מורגן 1.0	458	380	-45	-9
מורגן אופ א	379	300	-2	-0.5
מתכת סדום 1.0	1720	80.3	-86	-4.8
מתכת סדום אופ 1	1230	56.6		
בבלי ציון 1.0	1650	141		
בבלי ציון 5.0	459	2323.2		
	650	480.7		
קרבני 1.0	הפסקה	מסחר		
קרבני 5.0	הפסקה	מסחר		
נחושתן 0.1	6400	30		
נחושתן 0.5	2330	65.8	+45	+2
צרד 3.0	1280	250	-50	-3.8
קפר פלדה 1.0	3400	100		
קינג 1.0	5650	100	+150	+2.7
קינג 5.0	2860	38		
קליל 1.0	2352	15	-124	-5
קליל 5.0	1182 תב	155.4	-100	-9.2
שלדות 5.0	1321	66.7		
תעשיות לכ"ש 1.0	920	165	+10	+1.1
תעשיות לכ"ש 5.0	480	200	+20	+4.4

מכונות, חשמל, אלקטרוניקה ואופטיקה

המניה	השער אתמול	המחזור באלפי שקל ע"נ	השינוי היומי בנקודות	השינוי היומי באחוזים
אלביט 3.0	368000	7.6	+8000	+2.2
אלקו 0.1	2929	54.7	+29	+1
אלקו 0.25 ש	1835	116.3		
אלקו 0.25 ם	1900	15.7		
אלקטרה 0.1	9700	10.8	-486	-4.8
אלקטרה א 0.5	4945	54.7	+180	+3.8
אלרון 3.0	371000	9.8	-8000	-2.1
ארית 1.0	28355	4.6	+556	+2
ארית אופ 1	הפסקה	מסחר		
כלל תעש אלקטרו	2210	1038.3	+58	+2.7
ספקטרוניקס 1.0	1680	280	+80	+5
ספקטרוניקס 5.0	1180	590.2		
פרכטגבר 1.0	1900	613	+100	+5.6
פרכטגבר 5.0	825	1815	+35	+4.4
ציקלון 1.0	4680 תב	38.2	+280	+6.4
ציקלון 5.0	3080	106.6		
קצנשטיין אדלר 1.	3255	121.4	+155	+5
קצנשטיין אדלר 5.	1560 תב	220	+97	+6.6
ת.א.ת. 1.0	2815	36.2		
ת.א.ת. 5.0	845	391.1		
ת.א.ת. אופ 1	6200	20	+385	+6.6
תדאה	3450	5.8	+10	+0.3

מוצרי בניה

המניה	השער אתמול	המחזור באלפי שקל ע"נ	השינוי היומי בנקודות	השינוי היומי באחוזים
אי.פ. תעשיות 1.	2000 תב	339.6	+15	+0.8
אלקטל 5.0	3840 תב	100	+290	+8.2
אקרשטיין 1.0	7550	13		
אקרשטיין 5.0	5790	0.1		
בטון תדיר 1.0	לא	נסחר		
בטון תדיר 5.0	לא	נסחר		
בר־טון 1.0	1628	20.7	-52	-3.1

פק"מ נייר — השקעה כדאית לטווח קצר בריבית משתנה

ריבית פק"מ ל־7 ימים או ריבית במרווח קבוע מה פריים הגבוה מבין השניים.

בנק לאומי

(השקעות — המשך)

המניה	השער אתמול	המחזור באלפי שקל ע"נ	השינוי היומי בנקודות	השינוי היומי באחוזים
בריטון 5.0	560	181.6	+10	1.8
בריטון אופ 1	400		+30	8.1
המסלול 1.0	755	65	+15	+2
המסלול 5.0	390 תב	150	+20	5.4
טרמוסבסט 1.0	6300		-50	.8
טרמוסבסט 5.0	1301	5.3		
מ.ל.פ. 1.0	749			
מ.ל.פ. 5.0	350 תב	50	+20	+1
מחזל השק בתעש	1305	71.7	-15	-1
מוזאיקה ולפמן 1	לא	נסחר		
מוזאיקה ולפמן 5	לא	נסחר		

תעשיות ומוצרים כימיים

המניה	השער אתמול	המחזור באלפי שקל ע"נ	השינוי היומי בנקודות	השינוי היומי באחוזים
אבן 5.0	12275	37.6	-20	-0.2
אליאנס ב	790	193	-12	-1.5
גל תעשיות 1.0	3320	60	+160	+5.1
גל תעשיות 5.0	1830	9.3	-10	-0.5
דיספר 1.0	3410	32.1	+60	+1.8
דשנים 0.1	9570 תב	49.3	+870	+10
דשנים 0.5	3530	113	+80	+2.3
חיפה כימיקל 10.0	785	3242	+14	+1.8
מבע ש	47500	28.7	+600	+1.3
מבע אופ 4	43500	6.2		
ליפסקי 1.0	840	32.4	-35	-4
ליפסקי אופ 1	1300 תב	309.1	-222	-14.6
ים המלח	11240	895.8	+200	+1.8
פטרוכימיים 10.0	269	2959.8		
מקסימה 1.0	3100	34.1		
מקסימה 5.0	1370	30	+20	+1.5
מקסימה אופ 1	1502	35.5	+54	+3.7
נקה כמיקל 1.0	4950	15	+150	+3.1
סנו 1.0	6425	25.4	+80	+1.3
סנו 5.0	3250 תב	160	+180	+5.9
קדם כימיקל 1.0	4800	12	-99	-2
קדם כימיק אופ 1	4519	22	+245	+5.7
ת.ג.ל. 1.0	1410 תב	128.3	-130	-8.4
ת.ג.ל. 5.0	815	100.3	-35	-4.1
תיא 5.0	3570	79.6	-100	-2.7
פרומאורים 10.0	8795 תב	7	+645	+7.9
תרין א 5.0	2680	96.7	+10	+0.4

עץ ומוצריו, נייר ודפוס

המניה	השער אתמול	המחזור באלפי שקל ע"נ	השינוי היומי בנקודות	השינוי היומי באחוזים
דפרון 1.0	• 3876	35.8	+185	+5
דפרון 5.0	1757 קו		+84	+5
ת.מ.ר. 1.0	2196 תב	295	+200	+10
ת.מ.ר. אופ 1	1940	0.1		
יואה 1.0	3140	16.7	+150	+5
יואה אופ 1	הפסקה	מסחר		
לבידי אשקלון 1	300	423.8		
ל. אשקלון אופ 1	437	140		
מולט ב 0.5	14000	20.6	+1	
מפעלי נייר 10.0	125000 תב	61.2	+7100	+6
סקאוויה 1.0	1220 תב	165.1	+75	+6.6
רים 0.1	2300	100	+100	+4.6
רים 0.4	1080	347.2	+30	+2.9
תפל ב 0.2	9100	82.4	-100	-1.1

תעשיות שונות

המניה	השער אתמול	המחזור באלפי שקל ע"נ	השינוי היומי בנקודות	השינוי היומי באחוזים
אלומית 1.0	3080	45	+80	+2.7
אלומית 5.0	1518	0.2		
אגודין 1.0	1969	164.5	+79	+4.2
אגודין 5.0	865	175.7	+15	+1.8
אגודין אופ א	645	108.3	-15	-2.3
תמיכה יחד	8370	3.5	+400	+5
דיקה 1.0	3515	31.3	+15	+0.4
דיקה 5.0	1905			
ה.ג.פולקו 1.0	6510	24.2		
ה.ג.פולקו 5.0	2200	285	+71	+3.3

השקעה בתעשיה

המניה	השער אתמול	המחזור באלפי שקל ע"נ	השינוי היומי בנקודות	השינוי היומי באחוזים
מרכזית ב 0.1	4330	427.9	+100	+2.4
כור בכי ש	3570000	0.1	-10000	-0.3
כלל תעשיות	959	4525.5	+12	+1.3
מאגרי טכנולוגיה	402	421	+2	+0.5
מאגרי טכנו אופ1	311	905.9	+10	+3.3

חברות השקעה

המניה	השער אתמול	המחזור באלפי שקל ע"נ	השינוי היומי בנקודות	השינוי היומי באחוזים
אמיקו ש	3400	77.3	+100	+3
אידיבי פתוח 2.0	2460	2442.7	+65	+2.7
אינקובה 0.1	1553 קו		-82	-5
אינקובה 0.5	825	1233.5		
אלגר ש	3130	60.5	+130	+4.3
אלגר ם	3100	9.6	+150	+5.1
אלדן ש	1600	920		
אלדן ם	1625	263.2		
אמישר בכי	הפסקה	מסחר		
אפיק 1.0	730	859.6	-25	-3.3
אפיק 5.0	580	258.1	-15	-2.5
גאלית 1.0	1260	99.5	+40	+3.3
חברה לישראל 1.0	2126 תב	399.9	+117	+5.8
חברה לישראל 5.0	• 850	393.2	+40	+4.9
וולפסון 0.1	54000	1.6	+2250	+4.4
וולפסון 1.0 ש	14200	3.7	-250	-1.7
אמפא א 0.5	6860	5		
פועלים השק ש	2790	910	+96	+3.6
כלל השק	3435	369.8	+125	+3.8
דיסקונט השק ש	3100 תב	7866.5	+230	+8
בורור השק ש	7900	29		
מור השק אגוד 124	8851			
חירון 1.0	1490	20.1	-22	-1.5
חירון 5.0	387 תב	718.5	-43	-10
יצוא ש	5850	6.5	-50	-0.9
ירדן א 0.1	1440 תב	679.8	-100	-6.5
כלל 10.0	1595	1277.7	+35	+2.2
כלל 50.0	945	378	+35	+3.9
לנדשו 0.1	6850 תב	65	+951	+16.1
לנדשו 0.5	2100 תב	420	+142	+7.3
מגור 0.1	5349	30.4		
מגור א 0.5	2585	0.6	+25	+1
צות השק ב 0.1	1700			
צות השק ב 0.5	705 תב	43.9	-45	-6
פו השק ש	15000	109	+300	+2
פמה א 0.1	4480	118.7		
פמה 0.5	2100	454	+35	+1.7
פריון ב 2.5	1070	1105.5		

מחקר ופיתוח

המניה	השער אתמול	המחזור באלפי שקל ע"נ	השינוי היומי בנקודות	השינוי היומי באחוזים
אמצעים מתוחכמים	1877 תב	303.4	+171	+10
אמצעים אופ 1	1750			
בל"ל טכנולוגיות	268	588.5		

חיפושי נפט

המניה	השער אתמול	המחזור באלפי שקל ע"נ	השינוי היומי בנקודות	השינוי היומי באחוזים
דלק חיפי נפט 1.0	2250	92.6	-20	-0.9
דלק חיפי נפט 5.0	1150	35	-20	-1.7
פז חיפושי נפט	9502	83.1		
טראויל 1.0	1530	15.9	-80	-5
טראויל 5.0	625	2	-1	-0.2
טראויל אופ 1	540	313.2		
ג.ו.א.ל. 5.0	939	412.5	-40	-4.1
ג.נ.ג. 1.0	1594	77.3	+44	+2.8
ג.נ.ג. 5.0	670	578.8	-30	-4.3
סיסמיקה 1.0	950	9.4	+10	+1.1
סיסמיקה 5.0	315	691.8	-11	-3.4
סיסמיקה אופ 1	• 232	139.7	+17	+7.9
פדאייל ב 0.3	1750 תב	47.9	+100	+6.1
צפאויר נפט 1.0	211	452		
צפאויר נפט 5.0	153	3008.9	-8	-5
צפאויר נפט אופ 2	• 379	53.3	+24	+6.8
נפטא ש	755000	0.2	+40000	+5.6

שערי קרנות נאמנות ליום 28.11.85

הקרן	מחיר יזמה	מחיר פדיון
אב	3319.56	3270.21
אבוקה	20535.53	20335.38
אביבי	-	-
אגמ	1072.77	1051.71
אדיר	1135.75	1113.15
אדם	1133.60	1111.40
אופיר	1372.24	1345.08
אור	397.40	389.08
אורין	321.12	314.59
אור־ל	17432.29	17217.76
אורך	8131.00	7971.54
איל	2751.88	2697.87
אילת	3397.40	3323.49
אירים	3695.22	3614.20
איתן	1024.68	1003.58
אלון	7398.81	7243.36
אלמוג	2715.07	2682.00
ארז	475.20	465.96
אש	101.60	99.38
אשל	476.08	466.77
אתרוג	1011.09	1001.17
בדולח	1270.02	1245.20
ברוש	4847.65	4752.62
ברק	4935.45	4831.85
בריכה	11205.28	10985.59
בתים	952.78	933.65
גבע	742.00	730.99
גורן	7439.92	7296.22
גיא	6738.89	6639.17
גיל	1688.55	1655.47
גלית	462.04	456.40
דובדבן	1270.67	1258.07
דוכיפת	3053.01	2993.87
דולב	1071.39	1047.72
דורון	1124.82	1103.54
דותן	-	-
דליה	287.34	281.49
דן	-	-
דנית	-	-
דרור	2843.21	2788.44
דקל	3080.04	3019.72
הדס	22360.64	22345.87
הוד	337.89	331.24
הכנית	1948.99	1903.15
זהר	14089.21	13880.65
זיו	13459.28	13260.43
זמיר	2494.96	2445.85
חורש	119.39	116.84
חלמיש	8624.67	8455.56
חמד	1047.58	1021.70
טל	2988.74	2950.77
יובל	3859.00	3814.16
יהלום	1118.49	1096.44
יסודות	-	-
יערה	989.02	967.94
כוכב	3154.61	3093.73
כחל	112.15	110.86
כלנית	313.44	307.21
כספית	9102.22	9009.94
כרמל	104.65	102.52
כתר	772.57	757.05
להב	2758.41	2704.17
להשקעה	83386.00	81741.60
לטיף	6922.96	6787.32
לפיד	1333.89	1306.81
לשם	11221.99	11001.43
מאור	-	-
מבחר	838.01	821.30
מבטח	2415.80	2393.30
מגן	185.45	182.76
מגדן	2136.90	2117.60
מגל	1060.70	1041.11
מור	816.70	805.03
מורן	518.00	513.18
מוסד	-	-
מימד	657.00	643.93
מנוף	2246.80	2203.00
מעיין	622.42	611.04
מקשה	11577.55	11355.13
מרגלית	765.90	750.76
מרום	830.06	814.28
נגה	18123.65	17854.82
נדיב	6682.62	6551.42
נוי	285.52	279.76
ניצן	2667.99	2629.12
סביון	289.28	283.59
סגולה	109.98	107.81
סלע	11584.60	11356.39
סנונית	3439.22	3371.59
סער	3700.74	3661.84
ספיר	8363.16	8321.55
ערין	6857.60	6732.09
עידית	20275.12	19871.02
עירון	4841.48	4774.14
עכבר	1144.98	1118.37
ענפי	1914.30	1896.60
שרוני	962.57	941.32
פרטו	305.89	299.91
פז	1017.83	997.21
צבר	1031.77	1011.34
צופית	1133.74	1111.60
צוק	741.61	725.10
צמיחה	5104.17	5032.84
צמרת	1339.87	1313.54
קלע	1385.39	1348.32
רנגייס	15375.74	15243.99
רקפת	311.04	304.92
רשף	4067.50	4007.99
שביט	3356.86	3291.97
שחם	12213.01	11950.59
שירה	24815.22	24327.62
שמיר	59756.76	58575.94
שנהב	407.39	401.60
שפט	12660.69	12350.74
שקד	623.90	611.4
תאנה	1447.69	1433.50
תבור	668.91	659.31
תדהר	4412.85	4390.79
תירוש	363.27	358.97
תפוח	984.90	965.58
תמרה	996.22	988.91
תרשיש	1188.22	1164.94
תשרי	338.66	333.71

* בין מנויה
** בלי ריבונות
*** בלי מניות השבה

שערי אגרות חוב

מס'	שער	שינוי
3% מלוה פרוגה (גליל)		
קב' 201 תשואה 3.41%		
3601	29260	-29
3602	26902	-26
קב' 202 תשואה 3.40%		
3603	25019	+30
3604	22425	+27
קב' 203 תשואה 3.56%		
3605	20338	+25
3606	19157	+21
3607	18154	+21
3608	17176	+20
קב' 204 תשואה 3.49%		
3609	16384	+191
3610	14765	+175
3611	14252	+172
3612	13826	+169
קב' 205 תשואה 3.40%		
3613	13059	+325
3614	12518	+316
3615	11556	+296
3616	10572	+275
קב' 206 תשואה 3.60%		
3617	9856	+181
3618	9344	+178
3619	8765	+167
קב' 207 תשואה 3.10%		
3620	8521	+211
3621	8091	+204
3622	7293	+186
קב' 208 תשואה 3.65%		
3623	6625	+137
3624	6237	+131
קב' 209 תשואה 3.41%		
3625	5776	+169
3626	5339	+158
3627	4949	+149
קב' 210 תשואה 3.70%		
3628	4472	+101
3629	4186	+96
3630	3954	+91
קב' 211 תשואה 4.20%		
3631	3590	-89
3632	3381	-85
3633	3190	-81
קב' 212 תשואה 4.21%		
3634	2805	+9
3635	2649	+9
3636	2548	+8
קב' 213 תשואה 4.41%		
3637	2358	-66
3638	2192	-63
3639	2004	-58
קב' 214 תשואה 4.15%		
3640	1680	-9
3641	1453	-9
קב' 215 תשואה 4.30%		
3642	1284	-36
3643	1138	-31
קב' 216 תשואה 3.10%		
3644	1105	+62
3645	996.2	6.9
4½% מלוה פרוגה (גליל)		
קב' 251 תשואה 4.30%		
3701	811.6	22
קב' 252 תשואה 4.67%		
3702	603.3	
קב' 253 תשואה 4.64%		
3703	534.2	
• ביצוע	חלקי	
3704	457.5	
• ביצוע	חלקי	
קב' 261		
3751	247.2	
קב' 262		
3752	97	
3753	92.8	
קב' 271		
3901	98.3	
3902	93.6	
4% מלוה מתוח (המנורה 98%)		
3101	12500	
3102	11000	
3103	11900	+1400
3104	[illegible]000	-3000
3105	[illegible]999	
3106	[illegible]500	-1000
קב' 405		
3107	[illegible]67	-5458
קב' 406		
3108	[illegible]28	+260
קב' 407		
3109	[illegible]25	-1156
קב' 408		
3110	[illegible]21	+519
קב' 409		
3111	[illegible]21	-1132
קב' 410		
3112	[illegible]207	-2134
קב' 411		
3113	[illegible]213	+769
קב' 412		
3114	[illegible]2057	+911
קב' 413		
3115	20297	+414
קב' 414		
3116	19890	+849
קב' 415		
3117	205987	+244
קב' 416		
3118	197614	+980
3201	170942	-830
3202	172378	+737
3203	170913	-1315
3204	161017	-1389
3205	164305	+694
3206	161130	-2776
3210	156785	-2884
3211	156906	+2415
3212	154249	+2494
3213	141369	-2528
3214	138514	-2560
	139747	+2635
	136784	+1320
	122289	+1182
	119525	+1183
	120868	+1217
קב' 701		
	120390	-96
	108267	-105
קב' 702		
	117127	+2502
	110513	+2451
קב' 703		
3525	106305	+129
3526	106254	+130
3527	104063	+126
3528	101134	+123
קב' 704		
3529	100755	+122
3530	98397	+119
3531	98026	+119
3532	95157	+116
3533	95023	+116
3534	89323	+109
קב' 705		
3535	89739	+110
3539	84754	+104
קב' 706		
3536	89428	+300
3537	89212	+298
3538	8390	+281
3540	8374	+275
3541	8086	+266
3542	8445	+285
3543	8018	+271
קב' 707 תשואה 4.75%		
3544	80533	+98
3546	78593	+96
3547	78215	+95
3548	78027	+95
3550	74140	+91
3551	73517	+89
קב' 708 תשואה 4.80%		
3545	77934	+95
3549	73516	+90
3552	67380	+82
3554	67202	+82
3555	67202	+82
תשואה 4.45%		
3553	67269	+975
3571	58142	+905
תשואה 4.85%		
3556	63819	+78
3558	63724	+77
3559	61388	+75
3560	58096	+71
3561	57747	+71
תשואה 4.80%		
3557	64909	+178
3572	58738	+166
תשואה 4.55%		
3573	58510	+640
3574	53915	+591
3577	53912	+602
3578	49675	+556
תשואה 4.70%		
3575	53266	+413
3576	52946	+411
3579	48777	+388
קב' 714 תשואה 4.60%		
	45825	+55
	41652	+50
	38342	+42
	37218	+45
קב' 715 תשואה 3.51%		
	36799	+1056
	34834	+1021
	31553	+943
	31538	+961
קב' 716 תשואה 4.60%		
	30496	+83
	27757	+77
	27690	+76
	27591	+77
קב' 717 תשואה 3.77%		
	28489	+823
	27146	+800
	25929	+779
	25746	+776
קב' 718 תשואה 3.70%		
	28332	-210
3595	26966	-205
5% מלוה פיתוח (ברירה כפולה)		
קב' 101 תשואה 4.40%		
2001	117036	-220
2002	116339	-221
קב' 102 תשואה 3.95%		
2003	112851	+2217
קב' 103 תשואה 4.50%		
2004	113048	-1551
קב' 104 תשואה 4.40%		
2005	105445	+805
2006	105324	+827
2007	103166	+841
קב' 105 תשואה 4.05%		
2008	102386	+848
2012	100189	+1056
2015	97532	+1059
קב' 106 תשואה 3.85%		
2009	105481	+728
קב' 107 תשואה 4.20%		
2010	103401	+1310
2011	101393	+1286
2013	101412	+1322
2014	98575	+1290
קב' 108 תשואה 4.45%		
2016	99524	+961
2018	96848	+962
2021	93561	+956
קב' 109 תשואה 4.45%		
2017	95466	+385
2019	95125	+398
2020	92338	+382
קב' 110 תשואה 4.40%		
2022	86813	+105
קב' 111 תשואה 4.40%		
2023	88281	+106
קב' 112 תשואה 4.05%		
2024	82493	+1758
2027	79493	+1731
2031	75902	+1701
קב' 113 תשואה 4.20%		
2025	83355	+101
2026	82762	+100
קב' 114 תשואה 3.40%		
2028	82067	+1754
2030	80627	+1726
קב' 115 תשואה 3.53%		
2029	79062	+84
2033	72750	+87
2035	66747	+79
קב' 116 תשואה 3.34%		
2032	78627	+2264
2034	74252	[illegible]
2036	68136	+2062
קב' 117 תשואה 3.40%		
2037	63641	+75
2052	53424	+68
קב' 118 תשואה 4.45%		
2038	62633	[illegible]
2040	60195	[illegible]
2051	56916	[illegible]
קב' 119 תשואה 4.60%		
2039	58690	[illegible]
2041	58740	[illegible]
קב' 120 תשואה 0.30%		
2053	61676	
קב' 121 תשואה 0.75%		
2054	54022	+40
תשואה 0.27%		
2056	53005	+56
תשואה 0.35%		
2058	46661	+52
תשואה 0.80%		
2060	43426	+48
קב' 122 תשואה 3.30%		
2035	50592	+60
תשואה 1.79%		
2057	49073	+94
תשואה 1.15%		
2059	45733	+52
קב' 123 תשואה 0.01%		
2061	34309	+3
תשואה 0.48%		
2062	32068	[illegible]
2063	30730	
מחוז 6001	101500	
מתח 6002	97000	
מתח 6003	95000	
מתח 6004	93001	
קב' 601 7.60%		
2501	151.25	
2502	148.6	
2503	143.9	
קב' 602 7.60%		
2504	143.2	
2505	137.7	
קב' 603 7.50%		
2506	137.2	

חיפה עשויה להגדיל יתרונה אבל העיניים נשואות לימק"א

מאת ברוך רונן

„הדרבי" הירושלמי, שיעמוד במוקד משחקי הליגה הלאומית, יערך באכסניה המבטיחה שלו — מגרש ימק"א. המגרש המרושע, המקרקע ההבלה הזה אינו מתאים, אולי, לאירוח משחקים בליגה העליונה, אולם דווקא בו עשויות הפועל ו־בית"ר לחוש כדגים במים במאבק היוקרתי.

אין ספק, כי באיצטדיון ר"ג או ב„בלומפילד" היו האוהדים הירושלמים „השרופים" נוהגים מתאפקים יותר, אבל רחבם אוהדים דווקא את המגע המיוחד של ימק"א: את הקרבה לקווי המגרש, את ההפרדה־לא־הפרדה בין שני המחנות, את יציעי העץ הרעועים, את האווירה הירושלמית המיוחדת. צריך עוזה רק לבקש משתי הקבוצות להעניק כדורגל טוב כדי להפוך את ה־צינות הירושלמי לחוויה אמיתית.

מכבי חיפה, שמחזיקה פער של ארבע נקודות בצמרת, תוכל, אולי, להגדיל את הנצח, כמצופה, כשתארח את מכבי שעריים. הפערים זקוקים למפיות של ביזה ירושלים ולכשלון של הפועל ת"א בהתמודדות מול מכבי יפו כדי לייצר לעצמם מיקומה גדולה במאבק על הכתר.

הפועל פ"ת והפועל כפ"ס, שיכלתו הטובה אינה מתבטאת במ־שום־מה בכמות הנקודות שלהן, יגולו קרב במצייו המבטיח, ש־עשוי — אולי — להעניק אחת מהן במעלה הטבלה. הפועל באר שבע, המקווה להקנות יתר בצמרת, לא תתחשב בפתקאות הגרוהה של שמשון ותנסה להוכנה על חשבון אורחתה.

להפועל חיפה, שנמלטה בעור שיניה מהאזור המסוכן, אין שום כוונה לחזור אליו. צפוי לה, אמנם, מאבק קשה בר"ג עם מכבי ת"א, אבל החיפאים מקווים לצאת מכאן עם „רכוש" כלשהו. אותם דגמים אמורים גם לגבי מכבי פ"ת, שתצא למשחק חוץ אצל מכבי יבנה המצטכבת והשואפת לטורף.

מכבי נתניה תצטרך לנצור מעצ־מה את כל „כצמוחי רוחה" מהי־שבוע שחלף כדי למצוא מסתה בתחום בשכונת התקווה מול קבוצה „תבנה לנקודות" בתמונתו של בני יהודה.

בני־יהודה — מכבי נתניה

„התהפוכה" מודים לכך, כי רק שיפור דרסטי בכושר ההבקעה שלהם עשוי להעניק להם סיכויי נצחון. עד כה הבקיעו שחק־נים בני־יהודה שער בודד, ועם מאזן כזה קשה עליהם לשמר את ביתיותם כדי להלהט באוסף ה־מובכים הבנתייים. אבל נתניה יו־חונה, בכל מקרה, סימני המשבר הארגוני. אולם הניסיון הפדיר, ר־אולי דווקא הטחישות שלאחר שבות סיגר, ינסידו אותה בריגל אותן לפתוח לפני מארחיה.

התחזית: נצחון לנתניה.

באר־שבע — שמשון

המאמן הזה של שמשון (ארכיב התושות תיקו הספר) צריך, במיד דה מסויימת, להוריד שיבה מעיני הבאר־שבעים. שמשון הפוני שאפ־תנית יותר מתמיד לרשום בנחוון ראשון ויש לה כמעות. ובעיקר כליס, למעט פה למאורחיה. באר שבע מצויה בתנופה גדולה, אך תצטרך לשחק במלוא הקצב כדי ל־השיב שליש נקודות נוספות.

התחזית: נצחון לבאר־שבע.

מכבי חיפה — מכבי שעריים

אין כמעט שום ספק לגבי ה־מנצחת בקרב שבין השולמה ל־בין „הגולה הוישה", ואולי הבט־חון הזה צריך להדאיג את ה־חיפאים כמו את מנושי הסוטו. ושכן, מישחק קל „על הנייר" עלול להתפך לפתע למקור של הפתעה ולהפיל את כל התחזיות על ראשון. בשיקול הגיתני קר, המתבסס על נתונים מבלאיים ו־מקצועיים, חייבים להעניק נצחון נוסף למוליכי הטבלה.

התחזית: נצחון לחיפה.

הפועל פ"ת — הפועל כפ"ס

המפגש בין שתי הקבוצות הצעי־רות ו„המתמכיהית" עשוי להניב מפגש של כדורגל חיובי, אולי גם איכותי. השוערים הציגו עד כה משחק משעין, פתוח ואטרקטיבי ואם ימשיכו להכני גם מעמד זה מבלי לשוב למיקום בטבלה. נגד גם לצופים חוויה. הסיכויים פתו־חים לכל עד אף כי פ"ת נראית במעט יציבה יותר.

התחזית: תיקו.

הפועל י־ם — בית"ר י־ם

איש לא לוקח ברצינות את „ההצטננות" של מחנה הפועל ערב ה„דרבי". זמכל הראוי בה מדבר אחד במלחמה הפסיכולוגית, המלווה קרוב כל כך יוקרתי. ביר תי"ר — בנוגת החשבה כשנתיים האחרונות — ועדיין מהגית מיזרון מוליגת הקהל. אולם במגרש עשויים להתרוצץ אירועים שונים לגמרי. לביתיה יש „המשמר־קבוצת צמרת, אולם אין זה סוטר המפריד בין קבוצה אשורה לבין בנתוח, שניתן להתבסס עליו באר־רוח מחולס. הפועל, כבנות מש־חק הקבוצתי ושאפתנותה, עשויה לאגן את הכתות ואף להפתיע.

התחזית: תיקו.

מכבי יבנה — מכבי פ"ת

לאחר שני הפסדים רצופים, ש־דחקו אותה לקרן זווית, מתפשת יבנה נצחון „בכל מחיר", ש־יאפשר לה להתרומם ולהתיישר. פ"ת נראית ברמה הגונה ושאני גם זה שלא תוחזר על ההתרמ־נות להעשיר את בנק הנקודות שלה. אם יולימו כמה מפצועי יבנה וייטבו את ההרכב, תיסוף הקבוצה על גל הביתיות בדרך ל־נצחון.

התחזית: נצחון ליבנה.

מכבי ת"א — הפועל חיפה

שתי הקבוצות, שניצבו במוד צד הקודם, לא הציגו עד־כה כדורגל גדול. הן, אולי, מצפיות „למלא את הקופה", אך לא יתר נגוד, סגב כך, גם להפיק מעצמן איכות הבאה לקהל. ספק אם באי איצטדיון ר"ג יכולים לצפות ל־הצגה, אולם אפשר להבטיח להם מאבק רווי שקול, האמיתי פתוח לכל תוצאה.

התחזית: תיקו.

הפועל ת"א — מכבי יפו

יפו שבה לאיצטדיון „בלומ־פילד" מתוך אכזבה, שלא ביתן להפסיד פעמיים ברציפות על אר־חה משנה. ת"א חושבת, כמובן, אחרת, ויש לה אמצעים כדי ל־הוכיח את צדקתה. אם נקבל את הופעת ת"א בשבת שעברה כסימן דרך חושך להתאוששות ולחזרה לתלם. בצטרך להעניק לה עדי־פות ברורה. יפו, בכל מקרה תהיה מרוצה אם לא תהיה מנוצחת.

התחזית: נצחון לת"א.

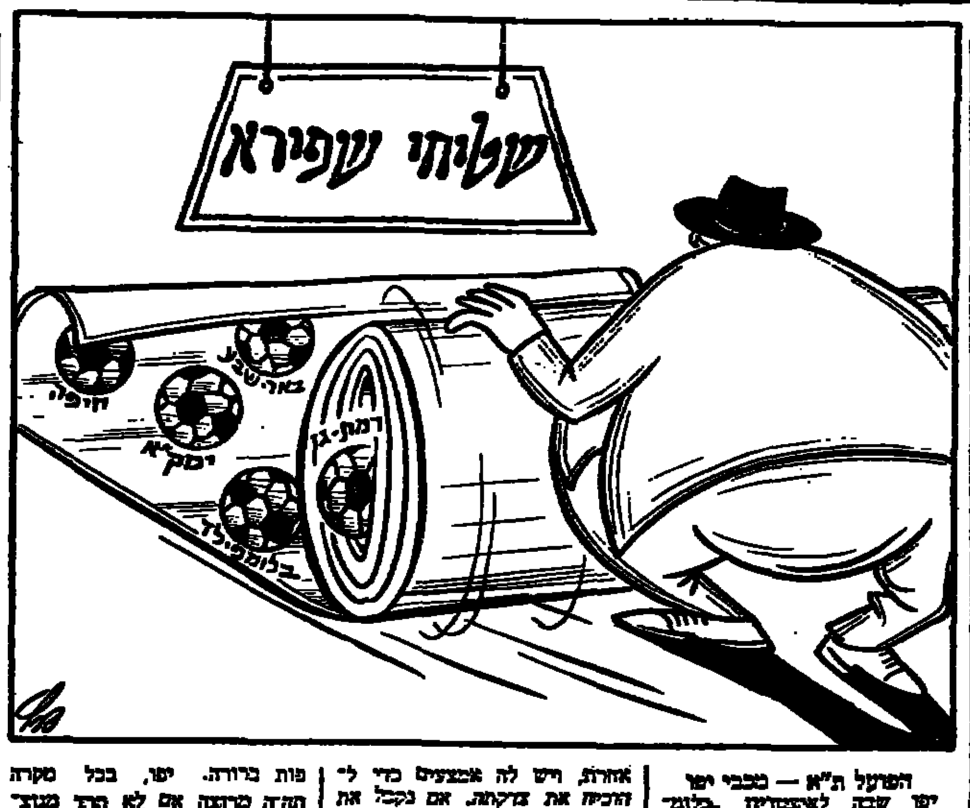

באנגליה: ליברפול תארח את צ'לסי במשחק המרכזי

מאת ג. שרון

המאבק על תואר האליפות באנגליה נפתח מחדש. בעקבות איבוד הגובה של מנצ'סטר־יונייטד חזרו לתמונה לפחות עוד ארבע קבוצות שלפחות תיאורטית מסוגלות לסכן את מקומם של ה„שדים האדומים" בפיסגה.

מחר ייפגשו ביניהן שתיים מהן ב„אנפילד" במשחק המרכזי של המחזור ה־19. ליברפול המפגרת בשתי נקודות אחרי היונייטד, תארח את צ'לסי המדורגת שלב אחד אחריה.

מנצ'סטר חוזרת ל„אולד טר־פורד" ותנסה לקבוע את שרשרת אי־ההצלחות, שבה שתארח את ווטפורד ממרכז הטבלה.

משימה קלה נכונה לווסטהאם (4) שתארח את סוגרת הטבלה, ווסט־ברומיץ' אלביון. גם לשיפלד־ונסדיי צפוי משחק קל יחסית נגד קבוצת התחתית של איפסוויץ' (לפני אחרונה) אלא שמפגש זה יהיה במגרשה של האחרונה.

ביתר המשחקים: ארסנל (7) — בירמינגהאם (20); אסטון־וילה (16) — טוטנהאם (12); לוטון (8) — מנצ'סטר־סיטי (17); ניוקאסל (11) — לסטר (19); נוטינגהאם (10) — אוקספורד (18); ק.פ.ר (9) — קובנטרי (15); סאותהמפטון (14) — אברטון (6).

עוקלו כספי בית"ר י־ם לבקשת מכבי נתניה

שופט בית־המשפט המחוזי בת"א, אורי גורן, נעתר אתמול לבקשת קבוצת הכדורגל של מכבי נתניה והטיל עיקול זמני עד לסכום של 12 מיליון שקל על כל הכספים שיש לקבוצת הכדורגל של בית"ר ירושלים — בבנקים, במרכז בית"ר, בעיריית ירושלים ובהתאחדות לכדורגל, וזאת, בגין חוב בסך 7 אלפים דולר, שתובעת מכבי נתניה מבית"ר ירושלים.

נתניה הגישה תביעה נגד בית"ר ירושלים ומנהלה משה דדש ונגד יתר שני עסקנים מקבוצת הכדורגל בירושלים על סך 11 מיליון שקל. נתניה טוענת, שביולי 1984 היא העבירה לבית"ר ירושלים את שלמה שירזי תמורת סכום של 38,750 אלף דולר במטבע ישראלי.

הנתבעים, נאמר בכתב התביעה, שהם קבוצת בית"ר ירושלים, משה דדש, משה אבגלשטיין ונסים אבולוף, מסרו למכבי נתניה ערבות אישית למילוי ההתחייבות של קבוצת הכדורגל הירושלמית. על חשבון התמורה שילמה בית"ר לנתניה עד לפברואר שנה זו כ־31 אלף דולר והיא חייבת עד היום יותר מ־7000 דולר.

בליגה הארצית יחלקו מחר את תעודת השליש הראשון

מאת שמואל טל

בליגה הארצית יחלקו מחר את תעודות „השליש הראשון" המוסמכת לתעודה הגבוהה ביותר היא בית"ר נתניה השואפת לסיים שליש הדרך ללא הפסד. הניכוי של „שיינר" בירי־גנבים יערוך את המבחן הרמלה.

לחינפשה של נתניה בצמרת נבוע משחקים לא קלים. כך ל־משל הארחי בית"ר ת"א את הפועל רמת־השרון המגלה שיפור מסשר...

הפועל ירושלים — הפועל חולון — חולון במשחק בנבד המפעל לוד חבא למשחק חוץ קשה כנגד ה־כרות.

משימתה של רמת־עמידר מ־ראה הקלה ביותר. היא תארח את סוגרת הטבלה — הפועל בית שמש. לעומת־זאת בפליג, יד־צאת למשחק חוץ כהותה נגד בית"ר.

במשחקים האחרים: הפועל חדרה — הפועל עכו; הפועל יהוד — הפועל חולון; הפועל מרמורק — הפועל ר"ג.

בית"ר נתניה — בית"ר רמלה

בית"ר נתניה, הבלתי מנוצחת והיחידה עד כה בארצית, שואפת לסיים השליש הראשון בראש ה־טבלה. לשם כך תצטרך להתג־בר על אורחת מרמלה — בהתד לם משימה לא קלה. נתניה מד־גימה את הכדורגל החיובי ביותר בארצית והתקפתה פוריה ביותר. רמלה מפגרת אמנם רק בארבע נקודות מהמוליכה אבל נחלת מ־מנה וביכולתה. הביתיות והעדיפות הטכנית מצביעים יהיו לנתניה.

התחזית: נצחון לבית"ר נתניה.

בית"ר ת"א — רמת־השרון

בית"ר ת"א, עם ההתקפה המ־ריה ביותר עד כה, לא ברשימה לאחרונה. גם בבית־ר המסמר המ־גינה יכולת בינונית ביותר. מחר תנתן לה הזדמנות לשפר את מאזנה מול קבוצה שפתחה את העונה בליגה אך הולכת ומשתפרת מבחינה למשחק. רמת השרון תהווה אגוז קשה לפיצוח אולם נראה שהנקודות ישארו בידיהם של המארחים.

התחזית: נצחון לבית"ר ת"א.

טבריה — הפועל לוד

לוד בצרות. בבית המסגר מפ־גה שני הפסדים צורבים. משבר תקציבי פוגם בהכנות ואמוני ה־קבוצה. לרוע מזלה הועידה לה ההגרלה מחר את הפועל טבריה, קבוצה ביתית מובהקת הנחשבת אף היא עיניים לצמר. המצרת. אם לא יחול שינוי משמעותי ב־יכולתם של הלודאים. הם מועמ־דים לאבד מחר את הנקודות ואת הסבלנות. טבריה תנסה לנצל בי־תיותה כדי לצמק הפער בינה ל־בין לוד עד כדי נקודה.

התחזית: נצחון לטבריה.

הפועל חדרה — הפועל עכו

משחק מציין בין שתי קבוצות הנושעות לאחרונה מאמצים להתאושש מפתיחה כושלת. חדרה כבושר כתוהם לא רע מאורחת. הביתיות מעניקה לה יתרון. אבל אסור לזלזל בעכואים שהשתלטו בשבת השלפת שלושה שערים לרשת בית"ר רמלה. צפוי מאבק שקול ומעניין בו כל תוצאה אפשרית.

התחזית: תיקו או נצחון לחדרה.

הפועל יהוד — הפועל חולון

הפועל חולון בתנופה. בשני מחזורי גביע המטר הבקיעו חלד צה לא פחות משמונה שערים. בכלל רצועה לרשת הפועל לוד. מחר יצאו החולונים למשחק חוץ נגד יהוד הבבוקשת מתחת לקו האדום. על הגייר העדיפות לאורחים מחולון, אולם יהוד ה־זקוקה לכל נקודה כאוויר לנשימה תאבק בוודוק שיניים. לכן תיקו לא יפתיע.

התחזית: תיקו או נצחון לחולון.

רמת־עמידר — בית־שמש

לבאורה מפגש קל לקבוצת ה־צמרת מרמת־עמידר. המארחת את סוגרת הטבלה בית שמש. אבל אסור להם להתרגלם. בלל ב־אורחותם שלא אולה. כמתמוטים את הבנחון הראשון הם ה„מזרה" הישלמה לקבות. ..ותור לכדורגל מגלה מתכורת. זאת דוחקה מקדה מסל קבוצ־צה מהמלק העליון של הטבלה. יחסי הכוחות נוטים בבירור ל־זכות המארחים אבל גם יאמרבו להזיע כדי להשיג את הנצחון.

התחזית: נצחון לרמת עמידר.

מרמורק — הפועל ר"ג

מפגש בין שתי קבוצות הנאב־קות על מקומן בליגה. מרמורק, מתוח ל„קו האדום" מפגרת רק בשתי נקודות אחרי יריבתה ה־רמת־גנית. בנצחון יקפיץ אותה מעל אורחותם. הנצחון האחרון ב־גביע הטוטו (3:0 מול בית"ר חי־פה) והביתיות מעניקות לרחובו־תים את היתרון.

התחזית: נצחון למרמורק.

בית"ר חיפה — הכח ר"ג

הכוח מצויה לאחרונה במשבר. מול בחיפה תנתן לה הזדמנות לצאת מכאו על השבו קבוצת התחתית שמרם זקוה נצחון נזכור חה העונה. ה„סגוליםי" יפיקים על יריביהם אבל יצטרכו להזיעו אליהם ברצינות אם ברצונם להד־זיר הביתה עם מלוא שלוש הנקודות.

התחזית: נצחון להכח.

בוריס בקר „עף" ע"י המדורג 186!

הפתעה מרעישה היתה בסי־בוב השני באליפות אוסטרליה במלבורן כאשר אלוף וימבלדון בוריס בקר בן ה־18 במערב גרמניה המדורג רביעי באליפות זו נוצח על־ידי ההולנדי מייקל שפרס המדורג 186 בעולם.

שכייפרס שהיתה לו זו הופעה שניה על מגרשי דשא הצליח לנצח את האלוף בוסש מערכות שנמשכו 3 שעות ורבע — 6:3, 4:6, 6:2, 6:4, 3:6. יש לציין ש־במהלך המשחק נשבה רוח חזקה שהפריעה יותר לבקר מאשר ל־הולנדי.

גם שלושה מדורגים אחרים הודחו באותו יום. האמריקאי סקוט דייויס המדורג 9 נוצח ע"י היוגו־סלבי זיביונוביץ, הצ'כי תומס שמיד המדורג 11 ע"י הבריטי ג'ון לויד. השוודי הנריק סונד־סטרום המדורג 13 הפסיד לאוס־טרלי בריל.

שני המדורגים הבכירים עמלו קשה כדי לעבור לסיבוב השלישי. המדורג מספר 1 הצ'כי איבן לנדל ניצח את אלוף וימבלדון לנוער המקסיקני לאונרדו לאוואלייה 4:6, 6:0, 6:4, 6:2. המדורג מספר 3 השוודי מאטס וילאנדר גבר ב־ארבע מערכות על גרי מילר מ־דרום...

כל שלושת הישראלים יהיו ב־פעולה ביום שישי. מנסדורף ישחק נגד הצרפתי אנרי לקונט, שחר פרקיס נגד ברד גילברט מארה"ב, וגליקשטיין נגד אנגר מארה"ב.

הצעה מבריקה

[illegible]

לחברה תעשייתית גדולה
דרוש/ה
משרה מס' 1278:
חשבונאי/ת ראשי/ת
תאור תפקיד
* עריכת דוחות כספיים שנתיים של החברה.
* ריכוז ניהול ספרי חשבונות של החברה.
* ייצוג החברה כלפי רשויות ממשלתיות ושלטונות המס.
• כישורים נדרשים:
* רואה חשבון בעל/ת נסיון של 8 שנים לפחות בחשבונאות תעשייתית.
* הכרת מערכת המיסים.
* בעל/ת כושר ארגוני ונהול צוות עובדים.
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב ולפרט קורות חיים, השכלה, נסיון ומספר המשרה אל: ת.ד. 25186 תל־אביב מיקוד 61250
מועמדים מתאימים ייענו

החברה להגנת הטבע
רח' השפלה 4 תל־אביב
דרושה
מזכירה בכירה
בעלת נסיון קודם ויכולת ניהול משרד באופן עצמאי.
ניסוח וניהול התכתבויות והתמצאות בנושאי כספים
ראיונות במ' כח־אדם ביום ג' 3.12.85 בין השעות 08:30־10:00.

דרושים
1. מהנדס מכירות
בעל נסיון באלקטרוניקה, אלקטרו־אופטיקה ואלקטרו־מכניקה.
2. מהנדס / הנדסאי אלקטרוניקה
להתווה של ציוד אלקטרוני הבילוי לייצור ואלקטרו־מכניקה.
פניות בכתב יד כולל קורות חיים להפנות לת.ד. 21384 תל־אביב. מיקוד 61213

למפעל מתכת מבוסס באזור חיפה
דרוש
מנהל מפעל
לניהול עצמאי של המפעל המעסיק 75 עובדים; עם אפשרויות פיתוח.
הכישורים הדרושים:
• מהנדס או כלכלן בעל נסיות טרניות מובהקות;
• עם דחף ליוזמות ומעוף
• בעל נסיון קודם במפעל תעשייתי, בתפקיד מקביל או דומה.
נא לפנות בכתב״ב, כשם כזהרי, בציון פרטים ונסיון קודם — לת.ד. 44432 חיפה (מיקוד 31444)
— סודיות מובטחת —

בוחן מנוסה
למשרד רואה חשבון
התחמות אפשרית
טלפון 03-7515501
03-7512377

לבית ספר גבעת זאב
דרושים
מורים
למשרה חלקית,
לעבודה בשעות אחה"צ
במקצועות:
אנגלית, חשבון,
לימוד המחשב.
בפרטים נוספים נא לפנות למזכירות
בית הספר טלפון 02-261141.

מאגרי טכנולוגיה בע"מ
technological resources ltd.
...מקבוצת כלל
האם חשבת על אתגר בעבודה? על עניין וסיפוק בעבודתך?
האם את/ה בחור/ה דינאמי/ת ונמרצ/ת?
אנו מחפשים:
* דיילות מכירה, יחסי ציבור, שווק בשיטה חדשה
* בחורים בעלי הופעה נאה
דרישות התפקיד:
* יכולת ביטוי בע"פ וכושר שכנוע
* לאחר שרות צבאי
* רצון ויכולת לעבודה לא שגרתית
למתקבלים אנו מציעים:
* הכנסה חודשית גבוהה
* תמריצים על השנים
* 5 ימי עבודה בשבוע
* קורס קידום מכירות מטעם החברה
לקביעת ראיון אישי — התקשר/י לטלפון — 03-288404

בית ברל
דרושה
אם בית ראשית
מכללת בית ברל
הכישורים:
* יכולת לנהל צוות עובדים באופן עצמאי
* בוגרת קורס לניהול משק ואירוח של משרד העבודה והרווחה
* נסיון קודם של 3 שנים לפחות בתפקיד דומה
לקביעת ראיון נא לפנות לאבף כח אדם לטלפון 052-25151, 052-450852

אם אתה איש מקצוע מנוסה באזור מחשוב
המחשב
אותך אנחנו מחפשים!!!
חייג 03-624565-6 ויחד נמצא לך משרה מתאימה עם אתגר ותמורה (ללא תשלום מצידך)
אלעד - רח' יהודה הלוי 77 ת"א

לתעשיות דונסקוי (1981) בע"מ
דרושים:
למפעל בראשון לציון
1. קונדיטור
2. טבח ראשי
למשמרת בוקר מוקדמת
3. טבחים סוג 3־4
4. קצב
למשרד בראשון
מנהל/ת חשבונות
נסיון של 5 שנים
סוג 2, 3
לפתח־תקוה
טבח ראשי
טלפון 941466

למועדון ישראלי לתרבות דרושים
אנשי שיווק נמרצים
בחורים/ות יוצאי צבא
עד גיל 28,
צלצלו לתפקיד חיוכם
תל־אביב: 03-709175
חיפה: 04-524505
באר־שבע: 057-72039
ירושלים: 02-223596

תעשיות לכיש
שדרות
דרוש:
מנהל ייצור
דרישות לתפקיד: מהנדס / הנדסאי מכונות
* הכרחי נסיון של מספר שנים בניהול תכנון ופיקוח על הייצור במפעל מתכת.
* מקום העבודה שדרות.
לפנות בטלפון 051־... אל מנהל כח אדם. פניה בכתב ת.ד. 54 שדרות.

ל„יוניק" טכנולוגיה
דרושים
מהנדס מכונות
עם 5 שנות נסיון לפחות בתיכנון מכני.
מהנדס/הנדסאי
אלקטרוניקה, עם 4 שנות ניסיון לפחות
הצטרף אל חברה דינמית מתפתחת בשטח התכנון ופיתוח
נא להתקשר עד לשעה 13.00
9232427 פ"ת

לחברת פיתוח וסחר בתל־אביב
דרושה:
• **כתבנית**
* הדפסה במעבד תמלילים עברית – אנגלית
* עבודות משרדיות שונות
נא להתקשר לטל. 03-332089 בשעות: 9־16

דרושה
מנהלת חשבונות עצמאית
עם 3 שנות נסיון
לפנות עבור חברה גדולה לבנין בתל־אביב
נא לפנות טלפון 03-658208

דרושה
1. מזכירה
למשרד לייעוץ כלכלי וייזום פרוייקטים.
2. מזכירה
למשרה מלאה עם נסיון קודם, למזכירות והדפסה. רצוי ידע בשפה האנגלית.
225804, 03-244082
או ת.ד. 28207 ת"א
— סודיות מובטחת —

למח' תביעות של „אבנר"
דרוש/ה
עורך־דין
בעל/ת נסיון של כ־5 שנים בטיפול בתביעות גוף.
נא להתקשר טלפונית בין השעות 9.00—12.00 לטל. 03-627355 לדליה.

למשרד רואי חשבון בתל־אביב
דרושים
בוחנים מנוסים
(כולל מיסים) למשרה מלאה
03-611698 03-613268

ליאון דגון
Leon Dagon Photo Distributors Ltd.
צרכי צילום בע"מ
דרוש
טכנאי אלקטרוניקה
בעל כישורים מקצועיים מעולים ויכולת להעניק שרות תיקונים/תחזוקה לציוד אלקטרוני מתוחכם בתחום הווידיאו והמחשבים.
התפקיד כולל ניהול מח' שרות.
העבודה משתרעת גם על שעות „בלתי מקובלות".
לצורך קביעת ראיון אישי, התקשר נא למר ליאון דגון, צרכי צילום בע"מ, טל. 03-658253, 03-650977

למוסך רכב כבד
דרושים
מכונאים
להתקשר 03-256381 בשעות 08.30־16.00

לבית ספר קרב לבנות
דרושים
מורים
למקצועות הבאים:
לראשון לציון:
מורה לאנגלית
לרעננה:
מורה לגיאוגרפיה ופיסיקה.
בפרטים נא להתקשר:
עבור ראשל"צ — 03-263185
עבור רעננה — 052-445810

למפעל השימורים של יכין בפתח־תקוה
דרושים
עובדים
לעבודה בשלוש משמרות בייצור
הכישורים:
10 שנות לימוד;
לאחר שרות צבאי;
מגורים בסביבות פתח־תקוה.
המעוניינים מתבקשים לפנות למנהל כח אדם במפעל — מר מנשה חווה.

בגין בע"מ
מפעל לקונפקציה באר־שבע
דרוש
מנהל ייצור
השכלה נדרשת:
מהנדס או הנדסאי ייצור
כישורים רצויים:
* בוגר מכללת שנקר
* נסיון בענף
* יחסי אנוש טובים.
* ידיעת השפה האנגלית.
מועמדים יפנו לת.ד. 586 באר־שבע לידי עורך בצירוף קורות חיים בכתב יד וטלפון להתקשרות. סודיות מובטחת

לפרוייקט חדשני
דרוש
מהנדס מים וביוב
צעיר, מאזור פתח־תקוה
שליטה בשפות עברית ואנגלית
לפנות בצירוף קורות חיים וידע כללי
לת.ד. 390 פתח־תקוה.

חברת מגא בע"מ
דרושים
חשמלאים
מוסמכים, עם נסיון בתעשיה מאזור המרכז וחיפה
טל. 03-858786

ש. אנגל מהנדסים בע"מ
לתיכנון קונסטרוקציות בטון ופלדה
מהנדס/ת בנין מנוסה
03-233344

למוניות
דרושים
סוכנים
להזמנות מוניות
לכל שטחי הארץ
בעלי נסיון
טלפון 04-448485

דלתא-גליל תעשיות בע"מ
DELTA-GALIL INDUSTRIES LTD
דרוש/ה
מפעילת טלקס/מזכירה
כישורים:
* נסיון קודם בהפעלת טלקס ממוחשב
* הדפסה באנגלית
* רצוי שפת אם אנגלית
לקביעת ראיון להתקשר ליואל טל' 663633 (03)

* יובל 50 לקיבוץ אפק *

ראשית...

בשנות השלושים הראשונות עבדה בנמל חיפה, עוד בטרם נבנה הנמל המשוכלל של היום, קבוצת חברים מפלוגת "חיפה־יגור", היא פלוגת הקיבוץ המאוחד, שבה התרכזו החלוצים העולים מקלוסובה. הדבר היה לפני איחודה של פלוגה זו עם משק יגור. משק חקלאי לא היה לפלוגה וחבריה עבדו בעבודות חוץ שונות בחיפה וגם בנמל. עבדו בסבלות ובעגנות החורף — בטעינת פרי ההדר. כאמור היה זה בטרם היות הנמל של היום והיו סוחבים ארגזי הפרי מקרונות הרכבת אל הסירות ומן הסירות אל האניה שבלב ים. תנאי העבודה היו פרימיטיביים וקשים, הרבה שעות, שעות העבודה בלתי קבועות וכו'. מובן מאליו, שהעובדים בנמל לא היו קבוצה עצמאית, הם היו חברי יגור ואליה חזרו לאחר העבודה.

בסוף 1934 חנו בשטח הקיבוץ (יגור) במפרץ 4 פלוגות קיבוציות (גשר־אשדות יעקב, כנרת, כפר־גלעדי ואיילת־השחר). יחד מנו כ־70 חברים. באחד מן הכתבים מן הימים ההם מסופר, שארבע הפלוגות האלה היו לחלוטין בנפרד ללא כל מגע ביניהן. מובן שמצב הפרדה זה לא האריך ימים. מזכירות הקיבוץ המאוחד התערבה בדבר והוקם מחנה משותף עם חדר־אוכל ומטבח משותפים וכו'.

הוויכוח בדבר פלוגת הקיבוץ במפרץ בין מזכירות הקיבוץ לבין יגור נמשך כמעט שנה שלמה. מזכירות הקיבוץ דרשה מיגור להעביר קבוצת חברים משלה, שתשכון במפרץ ואילו יגור החליטה באחת מן האסיפות ב־1934, כי במפרץ יש להקים פלוגה עצמאית.

בסופו של דבר הגיעו למעשה, אם לא להלכה, לידי "פשרה" שכזאת: אמנם הפלוגה תהיה עצמאית, אך גרעינה, כלומר — קבוצת החברים הראשונה תהיה מחברי יגור, ואכן באחת מן האסיפות בקיץ 1935 הוחלט ביגור, על־פי דרישת מזכירות הקיבוץ, לגייס מתוכה 10 חברים שיהוו את הגרעין לפלוגת־הים העצמאית. היה דיון בכמה אסיפות ונקבעו 10 חברים, אלא שביום הקובע, יום לפני היציאה, פרשו שניים, שהיו המשפחה היחידה (עם ילד, וזו כנראה היתה הסיבה העיקרית לפרישתם) מן העשרה ויצאו שמונה. השמונה היו כמעט כולם חדשים בארץ וביגור, בערך שנה, שנה וחצי.

שמונה אלה בבואם לשטח המפרץ מצאו במקום את הפלוגות הזמניות שחנו במקום, וגם 2 חברים מחברי יגור שנותקו ממנה מבחינה ארגונית.

פלוגת הים מראשיתה — כולה יצירת כפיה של הקיבוץ המאוחד. היא לא "בצטרפה", היא לא היתה צריכה להגדיר עצמה. הורתה ולידתה בתוך הקיבוץ המאוחד, והוא בכוחו ובעזרתו נשא אותה.

בדצמבר 1935 הגיעה לפלוגה קבוצת אורפלד מגרמניה.

אריה פיאלקוב

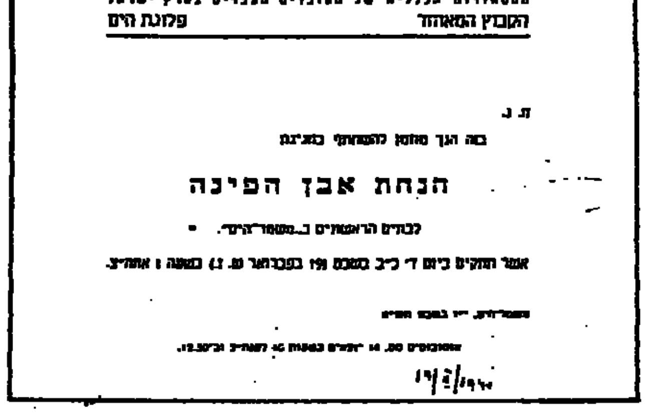
המסתדרות הכללית של העובדים העברים בארץ־ישראל
הקבוץ המאוחד — פלוגת הים

ת. נ.

בזה הנך מוזמן להשתתף בטכס

הנחת אבן הפינה

לבתים הראשונים ב"משמר־הים"

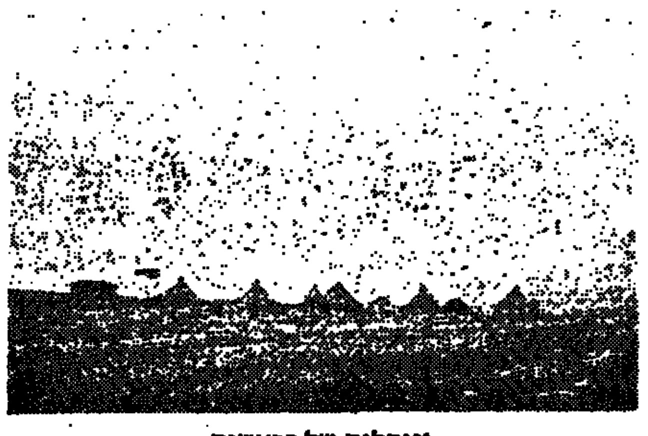
אוהלים של בראשית

כיצד הגענו להתיישבות באפק?

למשמר־הים עלינו במסגרת ישובי חומה ומגדל בתקופת "הספר הלבן" של 1939 ובתגובה עליו. יתכן שעובדה זו היתה אחת הסיבות שלא חקרנו הרבה, לא בדקנו מספיק מהי התכנית ומה הן האפשרויות להתיישבות במקום הזה — משמר־הים.

ההתיישבות במשמר־הים נכשלה. מה היו הסיבות לכשלון זה?

הקונצפציה של הקיבוץ המאוחד היתה: הקמת ישוב על שפת הים שימזג בתוכו עבודת ים, דיג, מפעלי תעשיה ימיים יחד עם משק חקלאי. לכאורה תכנית יפה, חלוצית ותואמת את צרכי הציונות והיישוב בתקופה ההיא.

אבל מה היה במציאות? השטח שנקבע עבורנו להקמת המשק החקלאי, הוא שטח ראקייק — 2000 דונם, היה במרחק 5—6 ק"מ מהנקודה אחרי צומת כביש עכו—צפת. שטח פרובלמטי מבחינה חקלאית, אדמה מלוחה ברובה ובלתי מנוקזת וכו'.

השגיאה היסודית לדעתי, היתה בזה שדווקא האדמות שגבלו עם שטח החולות שהיה מיועד להקמת נקודתנו נמסרו לעין־המפרץ וכפר־מסריק, ולא לנו מכיוון שהם עלו להתיישבות לפנינו.

במשך הזמן התברר על־ידי בדיקות ומחקרים שבוצעו לאחר מכן וביוזמתנו, כי שטח החוף כלל לא מתאים לייעודו: חוף ים רדוד, רוחות סוערות ביותר, חולות נודדים על שפת הים וכו' מצב שאינו מאפשר בניית נמל דיג או מעגן לסירות דיג וכו', או שהקמתם מחייב השקעות עצומות כאלה, שכלל אי אפשר היה לחלום עליהם.

הנסיונות לפיתוח גידולים חקלאיים, מזרחה לפסי הרכבת, כגון כרם ענבים, גן־ירק, מספוא וכו' לא הצליחו.

בקיץ 1942 הפקיעו שלטונות המנדט את כל שטח ראקייק על 2000 הדונמים לצרכים צבאיים. אני מודה שלא "התאבלתי" על כך במיוחד, כי אם להיפך ראיתי בכך קלף נוסף וגורם חשוב במאבקנו לקבלת קרקע חליפית במקום השטח שהופקע.

לאחר טיפול רב ונגישות אין־ספור עם אנשי הקרן־הקיימת בירושלים, ובהתערבותו הפעילה של ברל כצנלסון סוכם על ביקור של ועדה מטעם הדירקטוריון של הקק"ל באזור ובשטחים שתבענו להעמיד לרשות התיישבותנו מחדש.

ואמנם תקופה קצרה לאחר הביקור התבשרנו, כי אכן הנהלת הקק"ל החליטה להעמיד לרשותנו שטח של 2000 דונם חליפיים להתיישבותנו. כמו־כן הוחלט להוסיף לרכוש שטחים נוספים לאלה שהיו כבר בידי הקק"ל.

לאחר החלטה עקרונית עברה הפעולה השוטפת בענין זה למשרד הקק"ל בחיפה, שהשתמש גם בתיווך ערבי כ"איש קשר" למטרה זו (אגב פרט מעניין: כינויו של הערבי בפי אנשי הקק"ל היה "זפת־שחור", מכאן גם השם "זפת" לשטח שלנו דרומית למשק. ערבי זה הוא שטיפל, קנה ורשם קודם על שמו את החלקות השונות).

הקמת הנקודה על גבעת הדרוזים ירדה מהפרק משום הקושי לקנות ולרכז שטח רצוף של כ־300 דונם למטרה זו. גם ההצעה להקים את הנקודה על "גבעת הכלגיות" (מקום בריכת המים ובריכת השחיה כיום) נפלה, כי שטח זה שהיה בידי יהודים, היה מחולק ל־200 מגרשים שבעליהם היו מפוזרים בארץ ובחו"ל, וחלקם ניספו בשואה. הכרחי היה איפוא לרכוש שטח מתאים אחר.

ההצעה המתאימה ביותר היתה לרכוש את השטח של 620 דונם (שעליו אמנם הוקמה הנקודה), שטח מרוכז, לא מחולק למגרשים, ובבעלות יהודית של חברת "הנוטע". המו"מ בנידון היה קשה ומייגע.

חברת "הנוטע" הסכימה אמנם למכור לנו את כל השטח, אבל דרשו 50 לירות שטרלינג לדונם, שהיה מחיר גבוה יחסית. קרן־הקיימת נמנעה בדרך כלל לקנות קרקעות מהיהודים. אבל במקרים חריגים, כאשר נאלצו לעשות זאת, הסכימו לסכום מקסימלי של 37½ לי"ש לדונם ולא יותר מזה. הפער היה איפוא — 12½ לי"ש לדונם. גם פנייתי לברל שיפעל בהנהלת הקק"ל לשינוי הגזירה לא הועילה. לא היה איפוא מנוס אלא לכסות את ההפרש באמצעים עצמיים. והיות שלא האמנתי כי בנקים יסכימו לתת לנו הלוואה למטרה זו, ובהיקף כזה, לכן לדעתי עלינו לפנות בנידון לקרן הקיבוץ המאוחד, וכך אמנם עשיתי.

בסופו של דבר, לאחר טיפול ובירורים רבים הסכום הנדרש אמנם אושר לנו כהלוואה, וכך, בהשתתפותנו הכספית בקניה זו עבר השטח לידינו בשני שלבים (350 ד' ו־270 ד').

עם רכישת השטח של 620 דונם התאפשרה סוף־סוף התיישבותנו במקום הזה. קרן־הקיימת העמידה לרשותנו בזמן עלייתנו על הקרקע כ־1709 דונם.

רק מספר שנים לאחר מלחמת העצמאות התאפשרה השלמת המשבצת שלנו, ע"י אדמות נפקדים, לפי הקריטריונים המושגים שהיו תקפים אז. לאחר מו"מ ממושך עם המוסדות המיישבים, ובמיוחד עם הקרן־הקיימת, נקבעה לנו משבצת קרקע קבועה של 6500 דונם לפי 45 דונם בממוצע למשפחה, בחישוב של 150 יחידות (משפחות), פרט כמובן לאדמות "הזמניות" שהמשכנו לעבד.

ובסיכום ברצוני לציין: ההתיישבות במשמר־הים היתה אמנם כשלון צורב שגרם לאבדן שנים חשובות לבנין ופיתוח ביתנו ומשקנו, אבל יחד עם זה עצם ישיבתנו שם בתנאים הקשים היוו מנוף חשוב להשגת הנחלה ההתיישבותית החשובה שהיא מנת חלקנו עד היום הזה.

יוסף זפרן

לקיבוץ אפק
ליובלכם ה־50
מיטב הברכות והאיחולים
המשיבו בדרך של
שגשוג ופיתוח
ההנהלה והעובדים
איתנית מוצרי בניה בע"מ
הפתרון הבונה

לקיבוץ אפק
במלאת 50 שנה
לעלייתכם על הקרקע
שאו ברכה חמה
מפעלי מילואות

לקיבוץ אפק
החוגג יובל שנים ליסודו
שלוחה ברכת חברים חמה
להמשך הדרך!
עלו והצליחו!
מוצרי תכן בע"מ
חברה לשיווק

לקיבוץ אפק
במלאת 50 שנה
לעלייתכם על הקרקע
שאו ברכותינו החמות בחגכם
עלו והצליחו
רכב השמשוני ג.מ. בע"מ
שדרות ההסתדרות 23 חיפה טל' 04-723300, 04-720136/7

לשבנינו קיבוץ אפק
לרגל יובל ליסודכם
שאו ברכה להמשך הדרך
מי יתן וישרור השלום ותשרה
האחווה והריעות בארץ ובאיזור
כה־לחי!
עירית שפרעם
ראש העיר, חברי המועצה
ותושבי העיר

לקיבוץ אפק
בחגכם ה־50
שאו מיטב הברכות והאיחולים
אלקטרו־חבריש בע"מ
בית מסחר
לחומרי חשמל
חיפה, רח' הנמל 53 ת.ד. 33576
מיקוד 31334 טל' 04-673308
(4 קוים)
סניף: מפרץ חיפה שד' ההסתדרות
טל' 04-721510.

לקיבוץ אפק
ביובלכם ה־50
שאו מיטב הברכות
עו"ד יעקב סלומון.
ליפשיץ ושות'

לקיבוץ אפק
מיטב הברכות והאיחולים
ליובלכם ה־50
מכון לאופטיקה שאול
רותי שאול־הדר
רח' הלל יפה 4 (פינת מדרגות נרדאו 13)
חיפה, טל' 04-667360

לקיבוץ אפק
בחגכם ה־50
שאו ברכות להמשך הדרך
קיש קרור
מיזוג אויר לרכב, משאיות וטרקטורים
מתקני קירור בהובלה ובידוד ארגזים
שד' ההסתדרות מפרץ חיפה
טל' 04-725890, 04-722619.

לקיבוץ אפק
ביובלו ה־50
מיטב ברכותינו
ישראל פרימר בע"מ
חפצי בית בסיטונות
עם השרות המיוחד עבור המחסן,
המטבח, הכל־בו וכל הענפים.
חיפה הנמל 61 04-662074, 04-668630

לקיבוץ אפק
בחגכם ה־50
שאו ברכה חמה
הגבירו חיל!
דפוס אופסט
בני קלמן בע"מ
שדרות השופטים 64
קרית מוצקין
טל' 04-719761

לקיבוץ אפק
החוגג יובל ליסודו
שלוחה ברכה חמה
כה־לחי!
משאות המפרץ שינוע בע"מ
חברה להובלה ועבודות מנוף
שדרות ההסתדרות מפרץ חיפה ת.ד. 10107
טל' 04-720004, 04-726746, 04-722469

לקיבוץ אפק
איחולים לבביים
ליובלכם ה־50
כה־לחי!
מנשה ג'יג'י
עבודות עפר ופיתוח
השכרת מחפרונים
ת.ד. 597 קרית ביאליק
טל' 04-712258.

לקיבוץ אפק
שלוחה ברכת שכנים חמה
לרגל יובל ה־50
כה־לחי!
עירית עכו
אליהו דה־קסטרו — ראש העיר
סגניו, חברי המועצה
ותושבי העיר

לקיבוץ אפק
לרגל יובלכם
שאו ברכה
להמשך הפיתוח.
הקידום והבנין
זליג שניידרמן
חברה לבנין בע"מ
רח' עליה 3/9 טבעון ת.ד. 2001
טל' 04-931394

לקיבוץ אפק
מיטב הברכות והאיחולים
לרגל יובל ה־50
איחולינו להמשך שיתוף פעולה פורה
מדרשת הגליל המערבי
ובית הספר לנהיגה

לקיבוץ אפק
מיטב הברכות
במלאת 50 שנה ליסודכם
כה־לחי!
אחים הס
חברה להובלה ועבודות עפר
רח' הרצל 65/1 נהריה טל' 04-923010

לקיבוץ אפק
ברכותינו הלבביות
ביובלכם ה־50
כה־לחי!
אחים עבוד
עבודות חקלאיות
כפר יסיף

* יובל 50 לקיבוץ אפק *

ענפי המשק

ענפי המשק של אפק היום הם: גידולי שדה, מטעי עצי פרי, רפת, לול, בריכות דגים, מפעל „מגו־אפק", „חינגית" — מפעל לבובות וענף הבניה.

במסגרת רשימה זו תינתן סקירה על כל הענפים:

גידולי שדה: הכותנה

כל שטח הכותנה כיום הוא שלחין — 4500 דונם ואין כלל כותנה בעל. במסגרת השטח של גידולי שדה, ברובם של שטחי השלחין, מגדלים כותנה וב־שטחי הבעל שנותר מגדלים חי־טה וסורגום.

גידול שטחי הכותנה בעשר השנים האחרונות היה מלווה בעליית יבולים מתונה ורצופה לאורך השנים. אם היבול המ־מוצע ב־1972—1970 היה 440 ק"ג לדונם הרי היבול הממוצע ב־3 השנים האחרונות, פרט ל־תשמ"ד, הגיע לכ־550 ק"ג לדו־נם שלחין.

הסיבה לעליית היבולים — היא בפיתוח שיטת הגידול, ב־טכנולוגיות של העיבודים וב־התקדמות שיטות ההשקיה — בטפטוף ובקווים־נודים. כל א־לה איפשרו השתלטות על שטח גדול יותר באותו כוח אדם ו־תרמו לעליית היבולים.

תרומה עיקרית לעליית היבו־לים מוסברת בעליית הידע הכ־ללי שקיים באיזור ובארץ, ני־צולו ויישומו בשטח. גורם נו־סף: במשך עשר השנים האח־רונות למרות התחלופה המת־מדת בכוח אדם, שקיימת ב־ענף התגבש גרעין קטן של כמה אנשים שצברו נסיון ר־ידע.

גידולים אחרים: נוסף לכות־נה מגדלים באפק כ־1000 דונם חיטה בעל ו־800 דונם סורגום במחזור דו־שנתי, ו־500 דונם שחת להזמין לרפת. כ"כ מגד־לים 500 דונם שלחין תירס ל־תעשיה וכ־25 ד' שלחין תירס תחמיץ לרפת.

עצי הפרי

לאפק פרדס ומטע סוגים ד־רווחיים. בין עצי הפרי נכללים: אגסים מזן ספדונה (כ־90 דו־נם), אבוקדו (כ־300 דונם) פיג'ויה — (25 דונם). בפרדס — שומלה ושמולית, אשכולית אדומה ושני סוגי הדרים קלי־פים — מינאולה וטופו וכן לי־מון (כ־10 דונם). ס"ה שטח הפרדס — כ־180 דונם.

הרפת

ברפת כיום 250 פרות חול־בות, מהן 230 בחליבה עכשיו. נוסף לכך — 250 עגלות ו־120 עגלים. בס"ה 620 ראש בקר.

בשנתיים האחרונות תנובת החלב לפרה היא כ־9000 ליטר בשנה — בהחלט הרבה מעל הממוצע הארצי. את השנה ה־קודמת סיימו במקום ה־36 ב־ארץ מבחינת תנובת חלב ל־פרה. שתיים מהפרות היו בין 10 הפרות המצטיינות של הש־נה הקודמת. תמותת הוולדות היא אפסית הודות למסירות ה־רבה של צוות הבנות העובדות ביונקיה. גם הישג זה הוא הר־בה מעל הממוצע הארצי.

זהו פן אחד של ההישגים ברפת; הפן השני הוא שיפור הרווחיות משנה לשנה כאשר השנה צופים שיפור ניכר וזאת להחלת המנה כתוצאה מ־הפעלת מרכז המזון והפסקת מסקנות לגבי אופן מתן הרכב המנה לפרות.

כדי לשמור על תנופת הזאת־קודמת ברפת לא תהיה ברירה אלא להשקיע בשנים הבאות סכומים ניכרים בהקמת מכון חליבה חדש ובבניית שיכוני פרות. בניית רפת היא בלתי נמנעת בשנים הקרובות. כל הציוד המכני ברפת לא חודש ב־8 השנים האחרונות וגם הוא זקוק להחלפה בזמן הקרוב. מכ־סת החלב של אפק היא 2,100,000 ליטר והמטרה היא להגיע ל־2.5 מיליון ליטר.

ברפת של היום במעט ולא קיימת עבודת ידיים וכל הע־בודה ממוכנת. בתקופה האח־רונה נכנס קיבוץ אפק גם ל־מגזר נוסף — גידול עגלים לבשר.

לול

המכסה של אפק היא 40,000 עופות הגדלים ב־2 לולים מבו־קרים. הענף הופך לרווחי בת־קופה האחרונה.

המדגה

בריכות הדגים של אפק מש־תרעות בין אפיק הנעמן הישן ואפיק הנעמן החדש. מיקומן של הבריכות באיזור זה פתר את בעיות הקרחות שהיו בעבר ואיפשרו ניצול השטח באופן חיובי. בבריכות מגדלים קרפ־יונים ואמנונים. בשנה האח־רונה עבר הענף לשיטת גידול חדשה שכבר הניבה תוצאות חיוביות.

מפעל „מגו־אפק"

„מגו־אפק" הוקם בשנת 1962 במטרה למצוא מסגרת הולמת לתעסוקת חברים וחברות מבו־גרים.

עם רכישת המפעל הועסקו בו 8 עובדים. כיום עובדים ב־מגו כ־38 איש. בשנים האחרו־נות תרם המפעל כ־20% מהכ־נסות המשק. הייצור במגו מת־חלק כדלקמן:

מדי לחץ 33%; וסתי לחץ 22%, שניהם לשוק המקומי בל־בד.

„לימפה־פרס" — 25% (רו־בו ליצוא). עיבוד חלקים עבור „מאג געתוך" (מתוכנן) 20%.

מדי־לחץ וסתי לחץ

השיווק כולו נעשה בארץ ב־מציאות של תחרות קשה במו־צרי יבוא. למרות קשיים אלה, פיתח לעצמו המפעל מוניטין בקרב מספר ניכר של לקוחות מרכזיים בארץ, שבעזרתו אנו מתמודדים עם מוצרי היבוא.

נעשו מאמצי יצוא לארה"ב, לונצואלה, לאיראן ולאירופה — אולם קיימת בשוק העולמי תחרות קשה של עבודה זולה (מהמזרח הרחוק) מחד, ומא־דך, טכנולוגיה מתקדמת (מם־דינות המערב). שני גורמים אלו מנעו מאתנו לפתח שווקים ליצוא, למרות המאמצים שנע־שו בכיוון זה.

„לימפה־פרס"

בשנת 1980 פותחה ה„לימ־פה־פרס". מכשיר הלימפה־פרס המיועד להורדת בצקות בג־פיים, נקנה מחברת „הידרולה" וקבוצת הממציאים, ופותח ו־שופר ע"י ג'יימס. המכשיר זו־כה הטוב ביותר מסוגו לבעיות לימפתיות.

קיימת תחרות קשה של מכ־שירים פשוטים ונחותים יותר, בחוץ לארץ.

יצוא הלימפה־פרס מאז רכ־שתו הסתכם בשנה האחרונה ב־260,000 דולר. מתוך זה: — 53% — ארה"ב; 9% — אנג־ליה; 22% — הולנד וצרפת ו־16% לארצות אחרות.

החל מינואר השנה נוצר קשר עם „מ.א.ג." קיבוץ געתון ומ־גו־אפק מייצר עבור מפעל זה חלקים בעיבוד שבבי.

מפעל הבובות „חינגית"

זה שנה ושלושה חודשים פועל מפעל הבובות „חינגית" וכבר ניתן לעשות סיכום ביניים.

זמן רב חיפש הקיבוץ מפעל קטן שיתן פתרון לחברים וחב־רות שכבר אינם עובדים בענפי המשק השונים מטעמי גיל או בריאות.

„חינגית" משלב בצורה מוצ־לחת כמה מטרות חשובות, ו־נותן תשובות מוצלחות בנושא עבודה, תעסוקה ורווחה נאה.

יש כאן הרבה עבודת ידיים: גזירה, תפירה, סריגה, הדבקה, מילוי ועוד. חומרי הגלם הם שיירי בדים צבעוניים ממפעלים באיזור והומר המילוי — סיבי אקרילן.

המוצרים המוגמרים של „חי־נגית" הם בעיקר חיות ממול־אות ובובות.

מאז החל הייצור מפתחים כל הזמן מוצרים חדשים, מש־נים את הקיימים ומוסיפים להם צורה וצבע.

המוצרים מתקבלים באהדה רבה בשוק.

ענף הבניה

חמש השנים האחרונות היו מבורכות בפעילות ערה בתחום הבניה החדשה והשיפוץ בכמשק. צוות בנין מצומצם ופעיל מאד נשא על כתפיו את הפעילות המבורכת הזו שתרם רבות. רק בחודשים האחרונים דממה מעט הפעילות בשטח זה — והסיבות כמובן ידועות. למרות זאת נע־שה מאמץ מתמיד להשגת תק־ציבים בכדי להדביק את צרכי הגידול ופיתוח המשק.

... ואפק של היום

ליִמְפַּה־פרס

לימפה פרס הינו מכשיר רפואי המיועד לטיפול בבצקות בגפיים — תן במוסדות רפואיים ותן בבית תחת פיקוח רופא.

הלימפה פרס הינו האמצעי היעיל ביותר לטיפול בבצקות. הנרמות כתוצאה מניתוחי כריתה.

מגו־אפק

קבוץ אפק 30.042, טל.: 710264 (04)
טלקס 471544

מדי לחץ וסתי לחץ

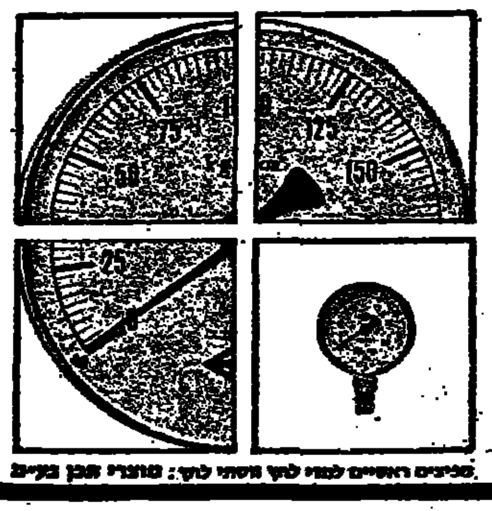

לשימוש בתעשיה ובחקלאות, ברפואה ובמוסדות מחקר, במשרד הבטחון ובחילות צה"ל.

* מודייקים.
* אמינים.
* דגם מתאים לכל מטרה.

ספקים ראשיים למדי לחץ וסתי לחץ: מוצרי תכן בע"מ

לקיבוץ אפק

במלאת 50 שנה
לעלייתכם על הקרקע
שאו ברכות נאמנות להמשך הדרך,
המשיכו בהצלחה
בדרככם הברוכה

נ. שני — צבעות מבנית בע"מ
רח' בר־יהודה (ע"י גשר פז) טל. 662671 ת.ד. 7067 חיפה
מיקוד 31070

לקיבוץ אפק

ליובלכם שלוחות ברכותינו החמות
עלו והצליחו!

קיבוץ נען
ומפעלי מתכת נען

לקיבוץ אפק

החוגג 50 שנות יצירה
שלוחה ברכה חמה

המשיכו בהצלחה
בדרך של שגשוג
פיתוח ותנופה

כה־לחיו

VOLVO

מוסכי „ארזי" בע"מ
שרות מרכזי חיפה והצפון

סניף חיפה:
פרטיות: 04-740345
משאיות: 04-722470
מכירות: 04-740348

סניף חצור הגלילית:
069-37379

לקיבוץ אפק

אשר ערש לידתו בחצרנו
שלוחה ברכת ידידים חמה
כה־לחי!

בית ינאי

לקיבוץ אפק
ולמפעלו מגו־אפק

במלאת לכם יובל שנים
של פיתוח בנין ועשיה פוריה
שאו ברכותינו החמות להמשך דרככם
כה־לחיו

יצחק שטרן
סוכן מפעל מגו־אפק
מכירה ותיקונים
סימטת השי"ך 18 תל־אביב, טל' 03-828291

מועצה אזורית מטה אשר
לקיבוץ אפק

החוגג יובל ליסודו
שלוחה ברכה נאמנה
להמשך קידום שגשוג ופיתוח
עלו והצליחו בדרככם!

בוריז רונן - ראש המועצה
וחברי המועצה

שפע ברכות
לקיבוץ אפק
במלאת 50 שנה ליסודכם
איחולינו להמשך הצלחה בדרככם

אלקטרומכניק 1984 (מ.ש. בע"מ)
טל' 04-644238

לקיבוץ אפק

החוגג יובל ליסודו
שלוחה ברכה חמה
להמשך התנופה והקידום

דשנים וחמרים כימיים
ההנהלה והעובדים
ת.ד. 1428 חיפה מיקוד 31013

לקיבוץ אפק

זר ברכות
ליובל ה־50

חשט
בניה מתועשת לחקלאות ותעשיה בע"מ
אזור התעשיה קרית ביאליק, טל' 04-704626

ברכת
מרכז תנובה
לקיבוץ אפק
ביובלו

לקיבוץ אפק

ברכות לבביות
ליובלכם ה־50

יוסף אנטמן ובנו
חיתוך וכיפוף פחים
מפרץ חיפה טל' 04-723981

לקיבוץ אפק

ליובלכם ה־50
שאו ברכה נאמנה

מושב שיתופי יודפת

מה חדש במחקר הירקות

ימים אחדים לפני ראש השנה תשמ"ו ביקרנו ב„מרכז וולקני" בבית־דגן ולאחר בילוי שעה ארוכה ומעניינת בשיחה עם מנהל „המכון למטעים" יוסי בן־דסל נכנסנו לשעה קלה למחלקת הירקות, בראשותה של ד"ר עידית רילסקי וכאן ציפתה לנו הפתעה. עוד בטרם שמענו משהו על המתרחש בחקר הירקות, קיבלנו מידה של ד"ר עידית את הדוגמאות לטעימה: השלפת, המכונה „זוכבדן היהודים", ושמו נגזר מהשלפוחית בה הוא נתון. הפרי השני שטעמנו קרוי „פפינו" — פרי עסיסי בצבע צהוב־בהיר בעל פסים סגולים לאורך. הפרי דומה לגלעין גדול של אבוקדו, משקל כל אחד בין 200 ל־250 גרם והטעם מזכיר במקצת את המלון (פחות מתוק, אבל יותר עסיסי). הפרי מתאים, לדברי ד"ר עידית, כמנת פרפרת לארוחה (בסופה או בתחילתה) ובוודאי גם ללפתנים וריבות.

„מגמת עבודות המחקר במחלקה שלנו היא להוסיף לסל הירקות גידולים ונושים להוספת תעסוקה ופרנסה לחקלאים ואולי חלקם גם יתאימו ליצוא" — אומרת ד"ר עידית ומספרת: „למטרה זו אנו בודקים צמחים שונים שמקורם באזורי עולם רחוקים, בעיקר אמריקה הדרומית: כיצד יתאימו לגידול בארץ? באיזה תנאים ובאיזה מקומות תובטח הצלחת גידולם והאם זה גם ישתלם, מבחינת החקלאים והמדינה".

נתחיל, איפוא, בפפינו, שאת תכונותיו העיקריות מנינו לעיל. קשה מאוד לאקלם בארץ גידול חדש. תחילה יש לגלות את הזנים שיהיו מתאימים לפי הטעם ויתנו יבול טוב וכמובן, שניתן יהיה לגדלם במעט הוצאות ככל האפשר ולהשקיע באסיף הפרי מינימום עבודה. את ה„פפינו" מגדלים הרבה בצ'ילה, בניו־זילנד פותחו כמה זנים חדשים. העבודה נעשית בשיתוף עם פרופ' חיים קידר בפקולטה לחקלאות וכבר יש בישראל כמה שושלות מקומיות, שפותחו הן בפקולטה והן כאן, ב„מרכז וולקני" בבית־דגן. עם ד"ר עידית משתף פעולה לואיס אהרון, חקלאי במושב מזור מיוצאי צ'ילה, העוסק בגידול פאפאיה ומנסה לגדל גם את ה„פפינו". יחד מנסים לפתור בעיות, היבול, התזמה הטובה ובעיקר כיצד להגיע להבכרה וליבול במונה המתאימה ליצוא לחו"ל. הכוונה היא שהגידול העיקרי ייעשה באזורים החמים — בקעת הירדן והערבה — ולגדלו בשדה הפתוח.

על „זוכבדן היהודים", אותו טעמנו לפני כן, נוסיף כאן, כי במחלקת הירקות נבדקו כבר כמה עשרות מינים חדשים ובלתי מוכרים, שגודלו במקומות שונים בגינות־בית, אך לא כגידול מסחרי ובוודאי שלא ליצוא. הכוונה היא לגדלו בשדה הפתוח ולהגיע לכך שיבשיל במרוכז ויהיה נוח וזול לאסיף.

גידול נוסף הנבחן הוא לופיה, דומה לשעועית ירוקה, גדלה בקיץ ומקובלת במיוחד אצל עדות המזרח. הזן המקומי הקיים הוא בלתי מבורר וגדל בעיקר במגזר המיעוטים מצטיין בתרמילים קטנים, יחסית, שבמהרה הופכים סיביים ועונת האסיף שלהם ממושכת. נבחנו שתי קבוצות זנים שונות: זנים שיחיים, עם תרמילים ארוכים (30 ס"מ במקום 15) וחסרי סיבים בקטיף מרוכז (פעם או פעמיים), שהובאו מאמריקה המערבית; זנים מטפסים, המניבים יבול ממושך של תרמילים ארוכים — 40־60 ס"מ וחסרי סיבים אף הם. אפשר גם לגדלה בחממות ליצוא בחורף, וגם בשדה פתוח כמו שעועית. במסגרת המחקר כבר מכינים זרעים כשלב ראשון להעברה לחקלאים ולגידול מסחרי.

לסיום נספר על עוד גידולי עלים: ראשון הוא חרדל אתיופי, צמח שעליו דומים לעלי הכרובית, אבל אוכלים את העלים שטעמם עדין ומזכיר את טעם הכרוב וניתן לאוכלו כמו את התרד ברוב חודשי השנה, מלבד בחודשי הקיץ החמים. ירבוז תרבותי — ירק עלים מהיר גידול, המניב יבול ראשון כבר חודשיים לאחר הזריעה, נקצר ומתחדש פעמים אחדות. מכנים אותו „התרד של הארצות החמות". באריזונה ממליצים לגדלו בקיץ לתעשיית השימורים. אצלנו יתאים למילוי בורקס ודברי מאפה אחרים.

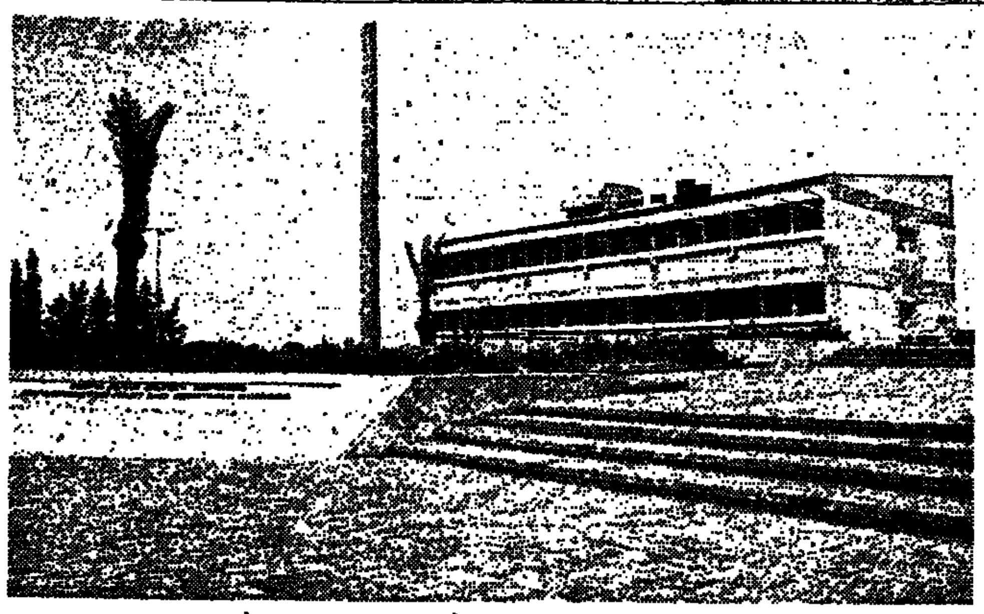

בניין המחלקה לאחסון פירות וירקות נחנך לאחרונה במרכז וולקני בבית־דגן. זהו אחד ממתקני המחקר המשוכללים בעולם לחקר הפרי והירק לאחר האסיף, וכולל בין היתר 50 תאים בטמפרטורות שונות, לצרכי המחקר. בתמונה — חזית הבניין.

יצוא לימונים גם בקיץ

צוות מחקר מהמחלקה לאיחסון פירות וירקות ב„מרכז וולקני" בבית־דגן, בראשות ד"ר אליהו כהן, פיתח שיטה לאיחסון ממושך (יותר מחצי שנה) של לימונים בקירור. הודות לשיטה זו ניתן עתה לייצא לימונים לחו"ל באמצע הקיץ, בתקופה שמחירים בשקים גבוה. בחודש יולי השנה השיג פרי זה בחו"ל מחיר כפול מזה שבשוק בחו"ל בחורף (האם משום כך המריאו הקיץ מחירי הלימונים בשוק המקומי לגבהים ?).

רב יבול הלימונים בישראל נקטף בחודשים דצמבר־ינואר, בעת שמחירי הפרי בשוקי היצוא נמוכים. לעומת זאת, בחודשי הקיץ מיוני ועד ספטמבר, קיים מחסור בלימונים ומחירם עולה. בעבר ניסו להתגבר על המחסור הזה הן ע"י השארת חלק מהפרי על העצים וקטיפתו במועד מאוחר יותר והן ע"י שימור חלק מהפרי האורפי באיחסון ממושך והוצאתו לשיווק בקיץ, אולם, התוצאות לא הניחו את הדעת. האיחסון הממושך של הלימונים נעשה בטמפרטורה של 13 מעלות צלזיוס, אולם בטמפרטורה כזו פושה בפרי רקבון רב וגם הפירות הלא־נגועים לא תמיד ראויים לשיווק. לעומת זאת, הורדת הטמפרטורה לעשר מעלות גורמת לפרי נזקי קרה, המתבטאים בפגמי קליפה, החמה פנימית, פחיתה בשיעורי המיץ החומצה וכמובן בירידת האיכות. הפוסלת את הפרי לשיווק.

ד"ר כהן ואנשי צוותו פיתחו שיטה לאחסנה ממושכת של לימונים, בלי שתיפגע איכותם. הם מצאו כי אחזקת הפרי בקירור במחזורי טמפרטורה של שתי מעלות למשך שלושה שבועות ואח"כ העלאת הטמפרטורה במשך שבוע נוסף לשלוש־עשרה מעלות — תימום ביניים — תמנע את נזקי הקרה מצד אחד ואת הרקבון מצד שני ותאפשר שמירת הפרי יותר מחצי שנה באיחסון, באיכות טובה. בשנתיים האחרונות יושמה השיטה בבית־האריזה „לימנת" בנתיבות. כמות מסחרית של לימונים אוחסנה לזמן ממושך בשיטה זו ונשלחה לחו"ל ביולי. כאמור קיבל הפרי מחיר כפול מזה שקיבל בחורף.

החוקרים מניחים כי יישום שיטת איחסון זו בקירור עם חימום־ביניים, עשוי להתאים גם לפרי־הדר אחר ויאפשר הארכת עונת שיווק פרי־ההדר עד לחודשי הקיץ

החברה הישראלית לטרקטורים וציוד בע"מ
THE ISRAEL TRACTORS & EQUIPMENT CO. LTD.
מפיצי
CATERPILLAR
בישראל
טרקטורים
מיוחדים לחקלאות
SPECIAL APPLICATION
קטרפילר
טרקטורים מיוחדים לחקלאות עם תמסורת משקל ומרכז כובד מותאמים במיוחד לעיבודי יסוד.

דגם	כ"ס ביצול	כ"ס במנוע
D4E S.A.	68	90
D5B S.A.	90	120
D6D S.A.	125	165
D7G S.A.	200	250

פירורים מהוועדה החקלאית

מושב שלם על הבמה

ערב המופע התנוגי כבר זכה למירב השבחים מכל אלה שחזו בו ואף הוצע להביאו כמו שהוא גם אל תושבי הערים. שמענו, אמנם, גם ביקורת: מדוע היה צריך להביא את רודנסקי, ומדוע את חיים יבין? האם אין לקיבוץ כוחות עצמאיים? אבל אותנו הרשים ביותר מכוסף אותו ערב הרעיון המבריק להעלות אל הבמה מושב שלם, על כל אוכלוסייתו: כל אנשי רמות־מאיר — גברים, נשים וטף מכל הגילים, כשבידיהם ענפי כותנה, סלי־פרחים, טנאי פירות וכו', עלו במעגר הגיגי מלווה מחיאות כפיים של הקהל לבמה, הציגו כל הכבודה לרגליהם ושתו בשירה אדירה. את המקווה הזה, ההתרגשות הרבה שאחזה בקהל מאות הצירים והעוזרים ובתוכם השורה הארוכה של „זקני כפר בלפור", שישבו בשורה שלפני, אי־אפשר, כמובן, להביא אל הנייר.

„הם בישלו" ולנו אסור לאכול את זה...

שר־החקלאות א. נחמקין המולק עם באי הוועידה בלבטים שליוו אותו בתמיכתו בהקמת ממשלת־האחדות הלאומית ובבטחו לקבל עליו את תפקיד שר־החקלאות. „אני לא קיבלתי את האמירה ,הם בישלו — שיאכלו את זה"... אני מודה שמצאתי מצב פי כמה קשה ממה שיכולתי להעלות במחשבתי וראיתי שבין כך וכך אנחנו כבר. אוכלים את זה והם עלולים להרביל אותנו לאבדון. היום, המצב טוב יותר ממה שהיה בעת שנכנסנו, אבל עדיין לא נגאלנו כליל. אני חרד לא משחיקת ההכנסות והשכר, אני חרד יותר מסכנת האבטלה, ושחיקת הייצור".

מה בין עיירות הפיתוח והמושבים?

מישהו מהדוברים טען כי במדינה עוסקים הרבה מאוד במצבן הקשה של עיירות־הפיתוח, אף על פי שבחלק מהמושבים המצב קשה פי כמה. מה ההבדל בין השניים. הסביר לי אחד המושבניקים: בעיירות־הפיתוח יש אבטלה, הם מקבלים דמי־אבטלה, יושבים בבית קפה, משחקים שש־בש ועושים חיים. אנחנו עובדים קשה ועבודה זו אינה מספיקה אפילו לכסות את הריבית על החובות השוטפים...

מלה טובה לאילת־השחר

„ואילת־השחר יעלה שחר חדש לחקלאות בישראל. לפני למעלה מחמישים שנה שמעתי כי לאילת־השחר הגיע מכתב עם הכתובת ,הד ילד השחור"... לסיום, אינני יכול שלא להגיד מלה טובה לאילת־השחר הירוקה ומכניסת האורחים במאהל־פנים וברווחה. בפנים האולם דיברו על מצוקה ואילו בחוץ, על שולחנות ערוכים מסביב היה כל העת כיבוד ראוי לשמו: עוגות ולחמניות, משקאות קרים וחמים, ענבים ותפוחים. סדרי הארוחות הטעימות — צהריים וערב — היו מופלאים: על הדשא המטכך מתחת לכיפת־השמיים, ליד שולחנות סדורים עם כלי־אוכל, ובתוך זה כמה וכמה עמדות־חלוקה האכיל הקיבוץ את מאות הצירים והאורחים בתנאי רווחה וכמעט ללא תורים מתרגבים. לאילת־השחר — כל הכבוד והתודה !

„אגרסקו" צופה גידול ניכר ביצוא הירקות

על פי תוכניות השיווק לעונת היצוא 1985/86 שעובדו ע"י הנהלת „אגרסקו", יגדל יצוא הירקות בעונה שנפתחה זה עתה מ־108 אלף טונות בעונה שעברה ל־130 אלף טונות בעונה זאת, ואילו ההכנסה המשוערת פרב תגדל בהתאם מ־36 ל־56 מיליון דולר — אומר מנהל אגף השיווק בחברה עוזר שורק. בעונה שעברה, מציין הדובר, פגע נגיף במוצרים אחדים וביניהם פלפל־הערבה, שנפסל כמעט כולו ליצוא. כן היו פגיעות בדיר בסתיו ובאביב ומחלת הכמשון פגעה קשה ביצוא תפוחי־האדמה וגרעה מההכנסה כשלושה מיליוני דולרים. מתוכנית היצוא כולה נגרע סכום של כשמונה מיליוני דולרים, מחמת הפער הגדול בשערי המטבעות האירופיים. השנה, החלה העונה ברמה גבוהה יותר של המטבעות האירופיים ואם גידולי הירקות לא יסבלו מתופעות טבע חריגות, טובים הסיכויים להגשמת התוכנית.

מנכ"ל מועצת־הירקות שמחה עופר מספר כי לראשונה מאז הוחל ביצוא הירקות, הגיעו הממשלה ושאר הגורמים הקשורים ביצוא החקלאי להסכם תלת־שנתי שיאפשר תיכנון לטווח ארוך יותר והסקת מסקנות בתקופה זו ביחס לעתידם של גידולים שונים. הסדר כזה אף יוסיף לבטחונם של החקלאים, שלא יופתעו עוד בסיום העונה לגורל הגידולים ויוכלו לתכנן מראש את מה שייזרע בעונה הבאה וגם לתת דעתם לפיתוח גידולים חדשים.

אפשרויות רחבות יותר נפרשות במסגרת „תוכנית ים־תיכוני". עופר סבור שייתכן כאן יצוא של 8—10 אלפיים טונות ירקות לצרפת, בתמורה של למעלה כשלושה מיליוני דולרים וכן חדירה לפלחי שוק חדשים. שבעבר לא הגענו אליהם בשל מחירי התוצרת הגבוהים. יתרון נוסף טמון באפשרות להגיע להסכמים ישירים עם מגדלים בארץ לקניית הירקות על בסיס אינדיבידואלי, ללא קשר עם ה„פול". אלה יקבלו תמורה בהתאם לאיכות התוצרת ונכונות הקונים בחו"ל לשלם. עופר סבור כי שיטה זו הפתה אפשרויות לכניסת התוצרה שלנו לסופרמרקטים והפיכתם בני־תחרות לתוצרת הספרדית. לפיכך אמור שירקות אלה יתחרו בכוצרי „כרמל" ויש להעניק להם שם מסחרי שונה.

„הדברים נשמעים אופטימיים" — מסיים עופר ואומר כי רק בתום השנה נוכל לדעת אם יש להם כיסוי...

תתגבר ותוחמר בקרת האיכות

בעלון החברה „החקלאי המיצא" ממנו שאבנו את החומר הנ"ל, נמסר כי ביצוא הפירות צפויה השנה מכירת כ־75 אלף טונות, מתוכם 60 אלף טונות אבוקדו, בהכנסה משוערת של כשבעים מיליון דולר.

כדי להצליח במשימות היצוא המתוכננות וכדי לעמוד בהתמודדות בשווקים מול התוצרת המתחרה, יוגבר הפיקוח והבקרה ויוכפל המאמץ להבטחת איכות מעולה של התוצרת. המציאות בשווקים מחייבת הקפדה מדוקדקת על הספקה רצופה ויציבה של התוצרת, כדי למנוע „קפיצות" המחייבות פעילות שונות המייקרות את העלויות וכדוידות מההכנסה. גורם חשוב שיפעל בעונה זו בתנופה גדולה הוא מיבדק האיכות שיוחל מעתה על כל המוצרים. חקלאים שיספקו תוצרת מעולה יזכו במירב הנקודות ובתמורה גבוהה יותר לתוצרתם.

הסתיים קטיף הכותנה

בשעת כתיבת רשימה זו לא היו עדיין ברשותנו הנתונים הסופיים על יבולי הכותנה השנה. ב„ידיעון" מועצת־הכותנה מתאריך סוף אוקטובר נאמר כי היבול הצפוי הוא ברמת הממוצע בשנים נורמליות. בכך רואה המועצה הישג נוכח הפעילות הרבה של המזיקים, בעיקר בסוף עונת הגידול. מה שמדאיג הוא המשך הידרדרות המחירים בשוק העולמי. בסוף החודש שעבר הגיע המחיר ל־48.60 סנט לפאונד שהם 1,069 דולר לטונה, בהשוואה ל־74.80 סנט־לפאונד בתקופה זו אשתקד. מחמת מחירי הכותנה הנמוכים הגיעו במועצה למסקנה כי לא יהיה כדאי לקטוף קטיף שני, וכך יתן עיבוד השטחים לאחר הקטיף הראשון יתרון קל לענף. ההבשלה המהירה של הכותנה בעונה זו איפשרה קטיף מוקדם יותר והיוותה גורם חשוב בצימצום נזקי הגשמים שירדו בתשעה־עשר באוקטובר כאשר 25 אחוז מהשטחים היו עדיין לפני הקטיף.

הענף מבקש סיוע בארבעים מיליון דולר

על פי התשיבי מועצת־הכותנה זקוק הענף לסיוע דחוף בשיעור כארבעים מיליון דולר. תביעתו מהממשלה מתבססת על הנימוקים הבאים:

א. יש הצדקה לקיומו של הענף לטווח ארוך מתוך הנחה שהשפל במחירים הוא זמני.

ב. הענף נקלע לצירוף נסיבות: מחירים ירודים ופגיעה קשה במהוד בתוצאה מהמדיניות הכלכלית שהופעלה החל מאוגוסט ביולי השנה.

ג. יצואי הכותנה במדינות הארצות מתקיים רק ע"י תמיכות ממשלתיות ומחירים מובטחים למגדלים, שמתחרים בנו.

ד. התמיכה המבוקשת זהה לאינטרס הלאומי: לשמור על יציבות של ענף גדול ליצוא, הנשען על השקעות כבדות וטכנולוגיה ברמה גבוהה.

מגדלי הכותנה מזהירים את הממשלה מגישות קצרות טווח, כביכול כלכליות, לתת לענף לעבור „תהליכי התאמה". העלולים להשבית השקעות כבדות ותנופת פיתוח ומחקר תוך הפסד שווקים בחו"ל שנרכשו בעמל רב.

חימום שתילים במים גיאו־תרמיים

ד"ר איתן פרסמן חוקר במחלקת הירקות במרכז וולקני בבית־דגן, מציין אחד ההישגים של צוות המחקר, הכולל גם את מדריכי שה"ם, בנסיון המוצלח להפקת שתילים מובחרים במשתלה שאדמתה חוממה במים גיאותרמיים, שלושה חודשים בלבד לאחר הזריעה, לעומת פרק זמן של שנה הנדרש לקבלת שתילים בשיטות מקובלות אחרות. ניסויים אלה נערכו במושב פארן בערבה, שבו בוקעים מים חמים מבטן האדמה. הוכח כי הקרקע שחוממה במים אלה זירזה במידה ניכרת את התפתחות השתילים הירקבה אותם ליצירת עשרות שפודים לצמח. בשתילים שגודלו בדרך רגילה מתקבלים שפודים בודדים בלבד וכאמור רק לאחר שנה ממועד השתילה. זהו יתרון משמעותי מאוד העשוי לחסוך לחקלאי בישראל שנה של השקעות ללא תמורה. מאחר שבאיזור הערבה מצויים מים גיאותרמיים גם במקומות אחרים (עין־יהב) ניתן יהיה להקים גם בהם משתלות אספרגוס, כאשר השטחים יתרחבו. בזאת עדיין אין פתרון לכל בעיות הרחבת גידול האספרגוס, מה שמחייב את צוות המחקר להמשיך ללמוד ולהתגבר על הבעיות בשנים הבאות.

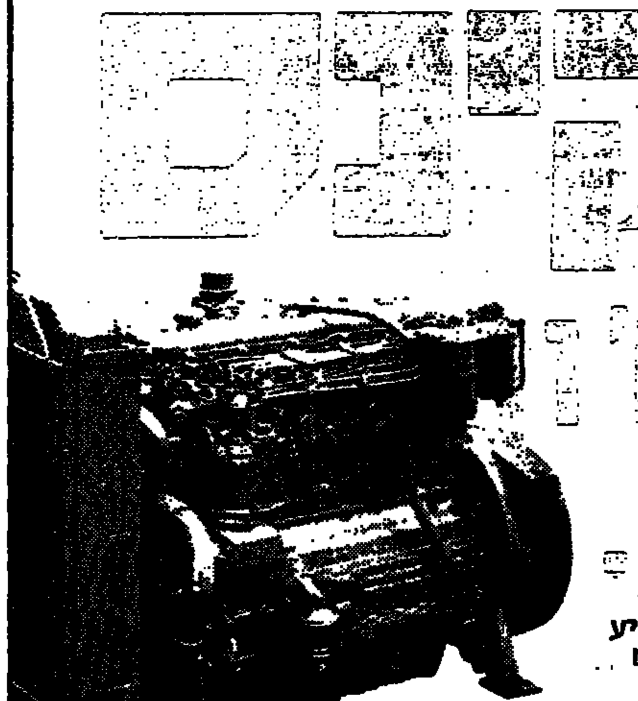

מנועי פרקינס הם הכוח המניע בכלים תעשייתיים וחקלאיים בעולם כולו.
המנועים, בני 30־325 כ"ס, מתאימים גם לגנרטורים, למשאבות מים, לציוד חקלאי לסוגיו, למלגזות, לסירות דיג ועוד.
הביצועים מעולים וצריכת הדלק חסכונית במיוחד.
Perkins Engines
סוכנים בלעדיים בישראל:
נ. פלדמן ובנו בע"מ
חיפה, רח' יפו 137, טל. 8־520265. תל־אביב, רח' גבורי ישראל 121, טל. 250269.

טרקטורי FIAT - החודש במבצע
פיאט הטרקטור מס.1 באירופה
■ יותר חסכון ■ יותר נוחות

• 12 מהלכים סינכרוניים.
• חסכון משמעותי בדלק.
• עוצמת מנוע מופקת במלואה.
• הגה הידרוסטטי.
• כל הדגמים גם עם הנע קדמי.
• והחודש במחיר מיוחד ובתנאי אשראי ומלווה נוחים במיוחד.

נ. פלדמן ובנו בע"מ
המרכז למיכון חקלאי מתקדם
חיפה, דרך יפו 137, טל. 04-520265, תל־אביב, רח' גיבורי ישראל 121, טל. 03-250269

„לשיר עם המשביר את ג'ון דיר..."

מאת א. אבידרור

טרקטור „ג'ון־דיר" הוותיק שימש אותנו בקיבוץ קרובה ל־ עבודה בשטחי המספוא כבר בשנות החמישים. בני הצעיר הכיר אותו בשמו „מגיל שנ־ תיים. אולם, אז עוד לא היה „המשביר המרכזי" נציגה ה־ בלעדי של החברה בישראל ו־ יש להניח כי גם לחברה לא היה עדיין אז אותו מבחר כלים בגדלים השונים, שיש לה היום. בקיבוצים ובמושבים היו אז מלבד ה„ג'ון־דירי" הירוק גם „הקייס" האדום, ה„אינטר־ נציונל" הכחול ואחרים. כאשר היו צריכים בימים ההם לתקן ולשפץ את ה„אינטרנציונל" לא פנו אל חיים חפר אלא לעובדי המוסך, כפי שנקראו אז ה„גאראז'ניקים". ופעם ב־ אחד ה„מאי" כאשר שמע אחד הילדים כי שרים את „האינ־ טרנציונל" אמר: ועכשיו צריך לשיר את ה„ג'ון דירי"...

„קשה להאר זקים את ה־ התקנים שחלו בעיבודי ה־ קרקע והאסיף בירולי השדה בישראל, ללא הכלים הירוקים־ הצהובים של חברת „ג'ון דירי", שרכשו להם במשך השנים מע־ מד בכורה במשק החקלאי ה־ ישראלי" כך אומר דוד תור־ מור, מנהל המחלקה למכונות וציוד חקלאי ב„המשביר המר־ כזי", במלאת 25 שנה להסכם על ייצוגה הבלעדי של החב־ רה האמריקנית המחזיקה ע"י המשביר המרכזי בישראל.

מנכ"ל המשביר שלמה איזי־ גר סיפר בהזדמנות זו כי ה־ חברה שיווקה עד היום ביש־ ראל כעשרת אלפים טרקטו־ רים, קטפות כותנה, קומביינים ומכונות לעיבודי קרקע וצבי־ דות עפר מתוצרת „ג'ון דיר", לשביעות רצונם המלאה של ה־ חקלאים. חלק נכבד ממכונות אלו הוצגו בפניו בתערוכה מרהיבה בחצר המחלקה למכו־ נות חקלאיות של המשביר, תוך מתן הסברים ממצים על התכונות המיוחדות של כל אחד מהכלים ומשאר הביצוע שלהם. מנכ"ל המשביר הוסיף כי האגף למכונות ביחד של ה־ חברה כולל את המחלקות ל־ מכונות חקלאיות, ציוד לעבו־ דות עפר, מלגזות וכלים ל־ שינוע פנימי, משאיות רכב „IVECO", צמיגים ומערכות משקיות. על אף התנודות ה־ חריפות במשק, ההקפאה וה־ צימצומים בהשקעות במגזר ה־ חקלאי, שאפיינו את המשק כו־ לו בשנה האחרונה, הגיע ה־ שנה מחזורה הכספי לשלושים וחמישה מיליארד שקל, לעומת עשרה מיליארדים בשנת 1984.

נציג חברת „ג'ון דיר" באי־ רופה, אפריקה והמזרח התיכון סיפר כי החברה, המציינת עתה 150 שנה להיווסדה, מעסיקה כיום כארבעים אלף עובדים ו־ מייצרת כשש מאות סוגים שו־ נים ומגוונים של מכונות, ציוד וכלים חקלאיים. אלה מיוצרים בשתים־עשרה ארצות שונות ומשווקים ע"י יותר מחמשת אלפים מפיצים במאה מדינות שונות ברחבי תבל. הדובר הד־ גיש כי בעשרים השנים האח־ רונות „ג'ון דיר" היא היצר־ נית הגדולה ביותר בעולם של ציוד חקלאי וציוד לבניה, יער־ נות וגננות. החברה היא אחת הגדולות בייצור ציוד מיוחד לטיפוח הדשא והגן ובשנה ש־ עברה יצרה את טרקטור ה־ מיליון המיועד לעבודות אלו.

פרט נוסף ומעניין בפעילות „ג'ון־דיר" הוא בעובדה שה־ חברה משווקת מוצריה ליש־ ראל ולמדינות ערב השכנות. ללא כל הפרעות מצד מטה החרם הערבי. כאשר ניסו אנ־ שי ה„לובי" הערבי בארה"ב ופנו אל הנהלת החברה בעניין החרם על ישראל, קיבלו תשו־ בה חד־משמעית: „מאז קיימת חברתנו, יותר ממאה שנים, רק אנחנו קובעים למי למכור ו־ עם מי לעשות עסקים וללא נס־ בול כל התערבות זרה בעס־ קינו". אגב, חברת „ג'ון־דיר" אינה שוקטת על שמריה. ל־ דברי נציגה היא משקיעה ב־ שנים האחרונות כמיליון דולר ליום במחקר ופיתוח, במטרה להבטיח ללקוחותיה מוצרים אמינים ובעלי איכות טכנולו־ גית מהמתקדמות ביותר.

חברה הפועלת על תקצי־ בים כאלה למחקר ופיתוח ו־ מקיימת קשרי מסחר הדוקים זה 25 שנה עם ישראל, הנח־ שבת היום אחת המדינות המו־ בילות בחקלאות המתקדמת בעו־ לם — מדינה שאינה רק צרכן של מכונות וציוד חקלאי אלא גם יצואן של ציוד ואביזרים לחקלאות (ואפילו לארצות ה־ ברית), מסוגלת גם להשתלב בפרוייקטים של פיתוח חקלאי בישראל, מתוך הנחה כי חלק ניכר מהכלים שיידרשו לבי־ צוע הפרוייקטים האלה יוזמנו אצלה. פרטים ראשונים על כך כבר פורסמו במדור הכלכלי של „דבר" ובוודאי עוד נחזור לכך עם כניסת הפרוייקטים ה־ אלה לשלבי ביצוע מעשי.

במשך חצי יובל שנים — אומרים אנשי המשביר — גי־ בשנו צוות מקצועי מנוסה, ה־ מונה כיום 160 עובדים העוס־ קים בשיווק מכונות חקלאיות, ציוד עפר דיזל־גנרטורים, ציוד למגפטות כותנה, למוס־ כים וכן צמיגים. לרשות הלקו־ חות עומדת מערכת שירותי־ שדה ומוסכים בחולון ובמפרץ חיפה וכן מוסכים אזוריים מור־ שים, המספקים את השירותים הנדרשים בכל רחבי הארץ.

בנוסף לכך ישנם מחסנים גדולים לחלפים בסניפי המש־ ביר בתל־אביב חיפה, המספ־ קים ללקוחות מגוון גדול ב־ יותר של חלפים — בכל עת. האגף למכונות חקלאיות פועל מעתה באתר דרך השלום ב־ תל־אביב והוא כולל בנוסף ל־ מחלקה למכונות את סוכנויות רכב „איבקו", ציוד שינוע „קרלק" המחלקה למערכות משקיות, לול, רפת, קמח, השקיה, ניידים ועוד.

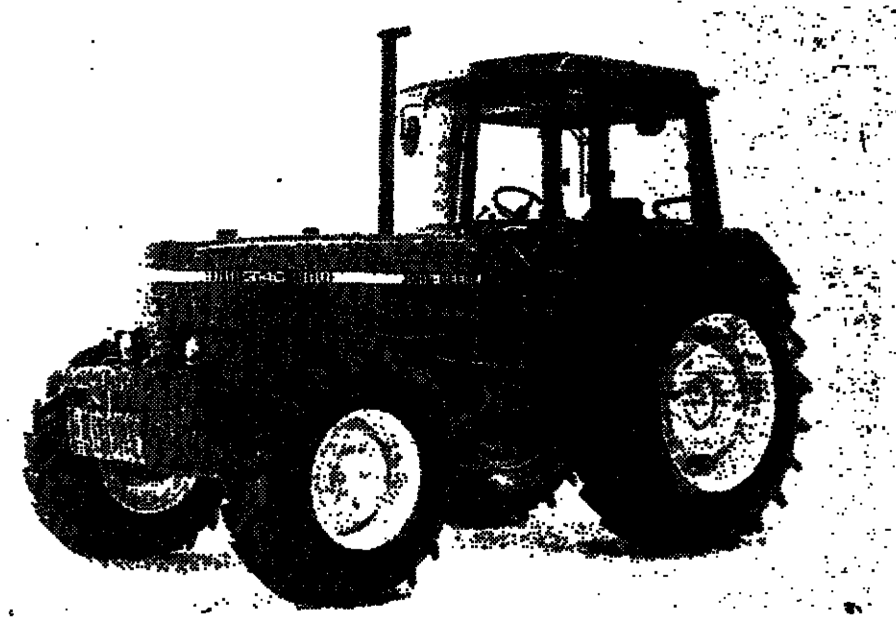

טרקטור „ג'ון־דיר" מדגם 3140

תחמיצי זבל עופות עלולים לגרום להפצת „סלמונלה"

ד"ר יגאל עמיר, רופא „החק־ לאית" בקיבוץ־הראל, שביצע ב־ משך שנתיים מחקר בנושא, בהד־ רכת ד"ר בניסין בר משה ממע־ בדת האיבחון של המכון הווט־ רינרי בעפולה, מצא כי תחמיצי זבל־עופות עלולים לגרום להפצת מחלת ה„סלמונלה", יותר משחשבו עד כה. בעלון אינפורמציה של ה־ שירותים הווטרינריים במשרד החקלאות נאמר כי העבודה מ־ צויה בתהליך הסיכום והעריכה, אך יש כבר מקום להביא לידיעת ציבור הרפתנים נתונים מעניינים ממימ־ צאי המחקר.

נבדקו לנוכחות חיידקי סלמונ־ לה: זבל־עופות המיועד לתחמיץ (60 אתרו); תחמיץ המיוצר מזבל־ עופות (16 אתרו); זבל־בקר ש־ הואכס בתחמיצים הנ"ל, בשני ישו־ בים (53 אתרו); זבל מבקר שאינו מואכס בתחמיץ עופות (אפס אתר־ רים) (בסוגריים — אתרי הדוגמאות החיוביות).

מסתבר כי גם במקרים שבהם לא נמצא בבדיקה מעבדתית, זי־ הום התחמיץ בסלמונלה — הופיע זיהום כזה ברמה משמעותית בזבל־ בקר שהואכס בתחמיץ שהוכן מ־ זבל־עופות מזוהם. לפיכך נראה ש־ תחמיצי זבל־עופות עלולים לגרום להפצת סלמונלה, גם אם הבדיקה המעבדתית שלהם לצורה שלי־ לית. ניתוח מדוקדק של טיפוסי הסלמונלה שהיו מעורבות בזיהום העופות והבקר, מראה כי מקור הזיהום בבקר הוא אמנם בתחמיץ. לפיכך משמש הבקר הבוגר כ־ „קרקע־מזון" יעיל לריבוי מחדש של הסלמונלה ותורם לפיכך להד־ בקה מידית של העגלות לאחר ההמלטה. לנוכח ממצאים אלה יהיה צורך לבחון מחדש את שי־ טות העיבוד לתחמיץ. כידוע, לא אישרה ועדת ההזנה המשותפת ל־ שה"ם והתי מגדלי הבקר עד היום להאכיס פרות חולבות במזון המכיל זבל־עופות.

20L-טפטפת בלתי מווסתת לשלוחות ארוכות של 400 מטר

מפעלי מתכת נען

הטפטפת החדשה של נען פועלת על עיקרון ה-Vortex. טפטפת חדשנית בלתי מווסתת, בעלת מעברי מים גדולים במיוחד ומגוון ספיקות רחב, המאפשרת פרישת שלוחות ארוכות של 400 מטר. 20L מבטיחות נוחיות גבוהה, בדומה לטפטפות נען המוכרות, הפועלות בהצלחה רבה בכל רחבי תבל.

קיבוץ נען 73263, טל. 08-458476.
ת"א: "פלב", דרך פתח־תקוה 28, טל. 03-372544. שרות שדה: טל. 08-458285 (24 שעות ביממה).

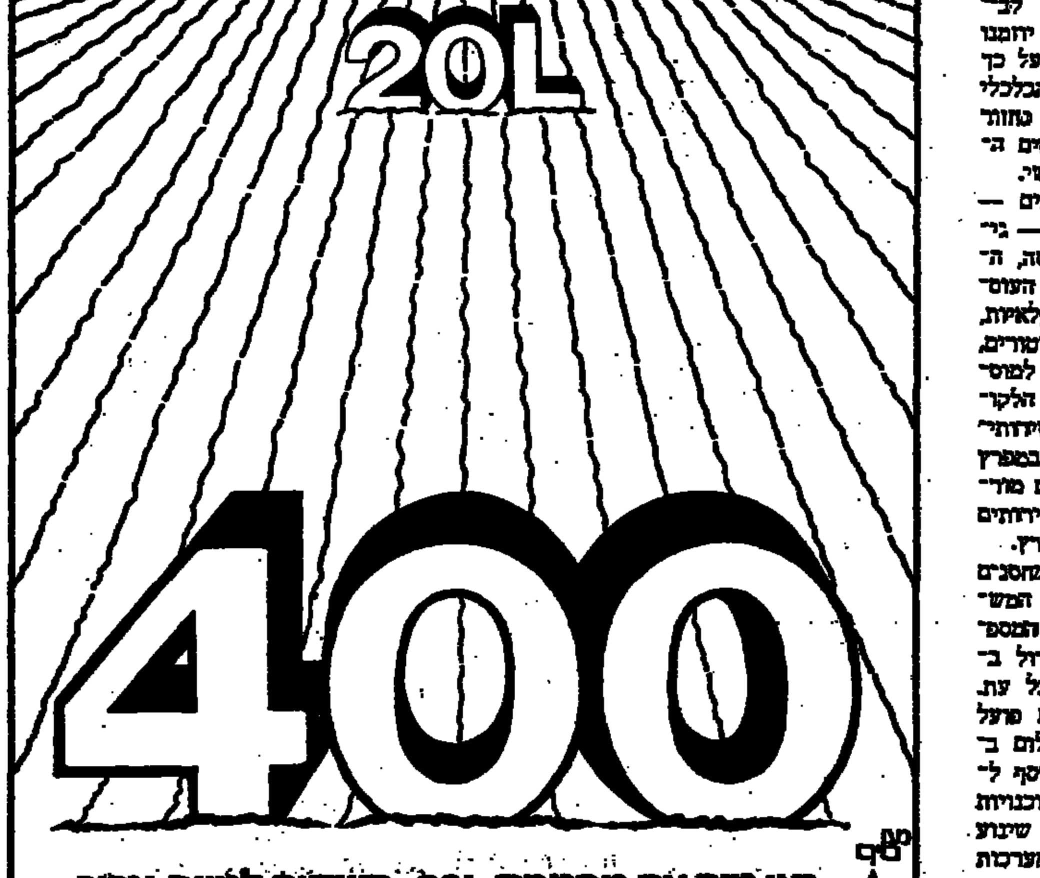

נען טיפ עם טפטפת 20L - השקיה לטווח ארוך.

„חאפלה" — ללא סיכונים בריאותיים

בחג הקרבן המוסלמי ערך תיכ דראושה בכפר איכסל סעודה גדולה בהשתתפות אחרים שונים ומאות מוזמנים, ביניהם השר עזר וייצמן, וראש־הממשלה שמעון פרס. לפי הפירסום ב„ידיעות הגליל" כלל התפריט שני עגלים, 16 כבשים, 50 עופות ממולאים ועוד. השירותים הווטרי־ נריים של משרד־החקלאות התעניינו בהליכי השחיטה והבדיקה הווטרינרית של הבשר והוגש והגיעו למסקנה כי בשר העגל והעופות נשחט בפיקוח וטרינרי. אך ספק אם הדבר כן באשר לכבשים...

בפסק־דין שניתן בבית־משפט השלום בנצרת בשנת 1978 נגד אדם שנתבע לדין בשל שחיטה בלתי חוקית נאמר: „ידוע כי גדולים ונכבדים באים ב„סולחות" בהן נשחטים כבשים לעין כל, ובנוכחות קציני משטרה ובכירים ואין פוצה פה ומצפצף". בשירותים הווטרינריים סוקבים, כי בכפר איכסל מצויה בין השאר מחלת ה־ ברוצלוזיס בבצאן. מחלה זו מועברת לאדם ע"י מוצרי־חלב ובגבינות וגורמת לו „קדחת מלטה". יש לקוות שהאורחים המכובדים לא אכלו שם גבינה נגועה או בשר־צאן שלא עבר בדיקה וטרינרית. העמקת הפיקוח הווטרינרי במגזר המיעוטים, כולל שיפור בתי המטבחיים וכפיית החוק, תאפשר בעתיד קיום „חפלות" ללא סיכונים בריאותיים.

סיכויים טובים ליצוא אספרגוס

עבודת מחקר הנערכת ביחידת המדען הראשי של משרד החקלאות זה שנים אחדות, ע"י חוקרי מרכז וולקני, לבחינת גידול האספרגוס בישראל, הביאה להחד־ רת ירק זה לאזורי הבקעה, הערבה, ורצועת עזה וליצואו לאירופה בעונות שבהן אינו מגיע ממקורות אחרים. עד כה נשלחו כמויות קטנות מאוד, באמצעות „אגרקסקו", אשר זכו למחירים מצויינים. נראה שיש סיכוי טוב להרחבה ניכרת של הגידול וליצוא כמויות גדולות. יתרונם של אזורי הבקעה והערבה הוא באקלים החם, המאפשר לגדל ולייצא את שטחי האספרגוס — החלק הנאכל בצמח — בחודשי פברואר־מארס (תחילת האביב) וב־ אוקטובר־נובמבר, כלומר בסתיו. האספרגוס מבוקש מאד בארצות אירופה המערבית.

חלק ניכר מהצאן נשחט באופן בלתי חוקי

בשנת 1984 נשחטו בבתי־המט־ בחיים המאושרים בפיקוח וטרי־ נרי 28,694 ראש, לעומת 31,023 בשנה שלפניה וזו ירידה בשבעה אחוזים וחצי. דו"ח השירותים ה־ וטרינריים במשרד־החקלאות המו־ סר על כך מציין כי נתונים אלה אינם משקפים בהכרח את הכמות האמיתית שנשחטה במהלך השנה וקרוב לוודאי כי חלק בלתי מבוטל לא מצא דרכו לבית־מטבחיים מ־ אושר ונשחט באופן בלתי חוקי.

ב־18 בתי־המטבחיים בישראל נשחטו לפי דו"ח זה בפיקוח וט־ רינרי בשנה הנסקרת למעלה מ־ ששים אלף ראשי בקר, המהווים גידול בחמישה אחוזים, בהשוואה ל־1983. בשחיטת הבקר צעד בראש „מרבקי" בדרום, בו נשחטו 18,608 ראש. בבית־המטבחיים התל־אביבי שבחולון נשחטו 9,813 ראש, אחריו חיפה — 8,075 ראש ואחריה ירו־ שלים — 6,045 ראש. בעוד אר־ בעה בתי־מטבחיים — רעננה, נת־ ניה, פרדס־חנה (כרכור) ונצרת נשחטו בכל אחד מעל לשלושת אלפים ראש.

ירושלים היא הראשונה בשחיטת צאן — 8,887 ראש, אחריה נצרת — 7,628 ראש, מרבק — 3,297 ראש, שפרעם — 2,134 ראש, אח־ ריהן, ת"א, פתח־תקוה וחיפה מעל לאלף ראש בכל אחד.

באינטרנשיונל מצאו את הנוסחה לטרקטור צר...

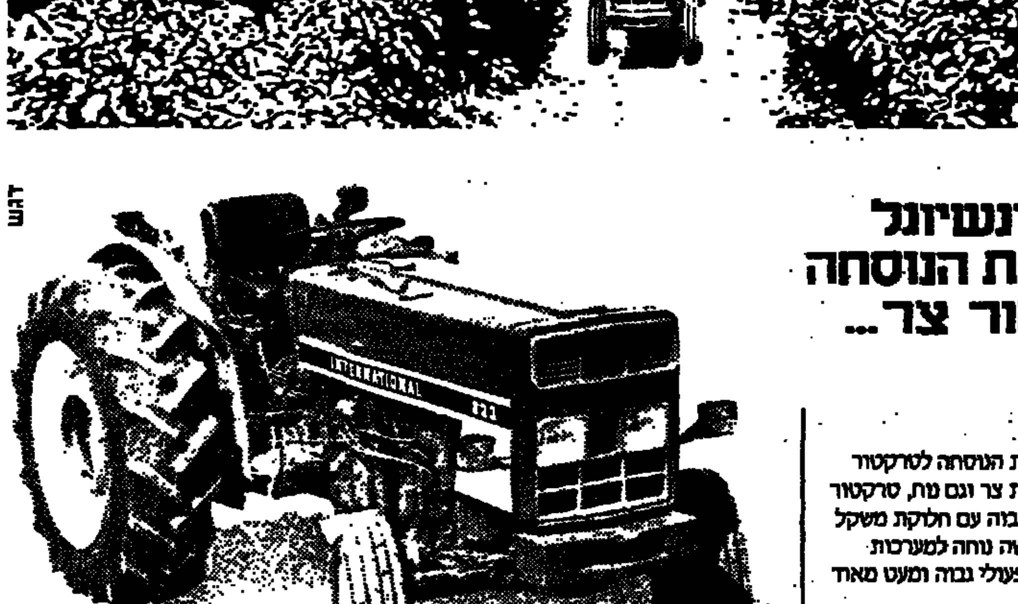

באינטרנש מצאו את הנוסחה לטרקטור צר: הוא יכול להיות צר וגם נמוך, טרקטור בעל כושר עבירות גבוה עם חלוקת משקל אופטימלית, עם גישה נוחה למערכות הטכניות, חסכון תפעולי גבוה ומעט מאוד שעות מוסך.
לבחירתך טרקטורים במגוון מידות החל מ־1.10 מטר עד 1.50 מטר רוחב, בהספקי מנוע מ־52 עד 69 כ"ס.
אפשרות רכישה של דגמים עם הינע קדמי ותא נהג אטום וממוזג.
לבחירתך דגמים — 633 עם מנוע 52 כ"ס, 733 עם מנוע 59 כ"ס, 833 עם מנוע 69 כ"ס.
המיכלולים הבסיסיים בטרקטור: היגוי הידרוסטטי, גיר סינכרוני מלא, מעביר כח בלתי תלוי (מינימום אבדן כח מהמנוע ל־P.T.O.).
התקשר אלינו עוד היום לקבלת פרטים נוספים:
מרכז המכירות באשדוד, טלפון 4־3־055-34452

מרכז המכירות בחיפה, טלפון 04-641383
אצל אנשי המכירות האזוריים:
אזור הדרום — נחום ליכטנבלט, טל. 08-458998
אזור המרכז — דני נתב, טל. 053-32645
אזור הצפון — פתניה אפק, טל. 067-67783
ובכל סניפי הספקה בארץ.

case IH

הספקה חברה מרכזית לחקלאים בע"מ

משרד ראשי: תל־אביב — רח' צ'לנוב 20, טל. 9־03-381281 מחלקת טרקטורים, מוסך ראשי, מחסן חלפים: אשדוד — אזור התעשיה הצפוני, ע"י "אגן", טל. 4־3־055-34452 סניף צפון חיפה — צ'ק פוסט, רח' מצדה 11, טל. 04-641383

פיאט - טרקטור מספר 1 באירופה

אין פלא שטרקטורי פיאט הם הטרקטורים הנמכרים ביו־ תר באירופה. השנה היתה חב־ רת פיאט חברת הטרקטורים היחידה שהוציאה לשוק דגם חדש לשנת 1985 המהווה תפי־ סה וחשיבות בניצול מלוא כו־ חו של הטרקטור ובדאגה לנו־ חותו של המפעיל.

פיתוחו של הדגם החדש היה פרי מחקר והשקעות של מס־ פר שנים והוא הביא לחקלאי שיפורים באיכות העבודה.

טרקטורי פיאט מצויידים ב־ 12 מהלכים סינכרוניים, המאפ־ שרים את מלוא עוצמת המנוע בשעת העבודה.

ההנעה ההידרוסטטי ונוחות ה־ מפעיל היא מכסימלית.

כל דגמי טרקטורי פיאט פות־ חו במטרה להוסיף דלק מבלי לפגוע ביכולת הביצוע של ה־ טרקטורים.

לעבודות קשות במיוחד ני־ תן לקבל את כל הטרקטורים של פיאט עם הינע קדמי מבלי לפגוע בגובהו של הטרקטור.

החודש ניתן לרכוש את טרק־ טורי פיאט במחירי מבצע (עד גמר המלאי) ובתנאי מלווה נו־ חים במיוחד.

הכח המוביל - ג'ון דיר

טרקטורים ג'ון־דיר הם המובילים ביתרונותיהם הייחודיים, בכושר התמרון בסיבובים חדים, במהירות התגובה של הכח ההידראולי, ובקלות שילוב ההילוכים תחת עומס. אין דומה להם בתא המפעיל הממוזג, השקט, הנוח והמרווח SG2. לבחירה 7 דגמים מעולים מ-66 כ"ס עד 118 כ"ס, מצויידים במנועי דיזל ג'ון־דיר רבי עוצמה.
3640 - 3140 - 3040 - 2140 - 2040S - 2040 - 1640

- תא מפעיל ממוזג SG2, בעל מוניטין עולמי, ייחודי לג'ון־דיר השקט ביותר המצוי בשוק כיום 79.1dB(A) (לפי מבחן OECD).
- הינע קדמי מכני MFWD המשתלב תוך כדי נסיעה בלחיצת מתג חשמלי, עם שיפוע־קסטר של 13° בלעדי לג'ון־דיר. מאפשר היגוי מושלם ונוח ברדיוס סיבוב של 50°.
- ממסרה סינכרונית קלת שילוב תוך כדי נסיעה. לבחירה תוספת היי־לו הידראולית־16 הילוכים קדימה־8 אחורה. כ"כ לבחירה תוספת הילוכי זחילה.
- מערכת הידראולית מרכז סגור מהירת תגובה ובעלת כושר הרמה מוגבר

אמין - חזק - יעיל - נוח!

אצל ג'ון־דיר הקו המנחה - הוא רק מעולה

המשביר המרכזי המחלקה למכונות
תל־אביב, רח' יגאל אלון 76, טל. 03-389333,
דרך השלום 12, טל. 03-339731
חיפה, רח' שער פלמר 2, טל. 04-662161
25 שנים אמינות ושרות

למפעל העוסק בפיתוח רב אתגר של מערכות משובצות מיקרו מחשבים לייצוא

דרושים:

* מהנדסי אלקטרוניקה
נסיון של 3—6 שנים בפיתוח תוכנה ו־חומרה (רצוי 68,000).
* הנדסאים/טכנאים אלקטרוניקה
נסיון של 3 שנים לפחות לפיתוח מערכות בתחום האנלוגי והדיגיטלי.
* הנדסאים/טכנאים
נסיון של 3 שנים לפחות בפיתוח מערכות שידור וקליטה.

העבודה בבני־ברק
טלפון: 03־780925, 03־708404
תנאים טובים למתאימים
סודיות מובטחת

רשת עמל
ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ־ישראל

פתח תקוה
המכללה לטכנאים והנדסאים עמל ב׳
רח׳ אנסקי, שכ׳ סלע, 03־9223875
* מורה למחשבים

רמת השרון
הכפר הירוק
התיכון הטכנולוגי „עמל"
טל: 03־472231
* מרכז המגמה למיחשוב ובקרה התישבותית
½ משרה

מרכז הרשת
דרושים
ספקים
לשרותי תיקון ואחזקת ציוד מכני במשרדי בבתי הספר ברחבי הארץ
לפנות בכתב למרכז רשת „עמל" קהילת קייב 15 תל־אביב לציין „שרותי תיקון"
טלפון 03־497444

„עמל" רשת מכללות לטכנאים הנדסאים, בתי־ספר תיכוניים טכנולוגיים מקיפים, בתי־ספר לנוער, בתי־ספר לבוגרים, בתי־ספר לצבא...

אסטרונאוטיקה

מנהל מחלקת אינטגרציה
(משרה מס׳ 304)

תיאור התפקיד: תכנון עבודה ופיקוח מקצועי על צוות של הנדסאים וטכנאים העוסקים באינטגרציה ובדיקות של מערכות אלקטרוניות מוטסות.
דרישות מקצועיות מהנדס/הנדסאי אלקטרוניקה עם נסיון בניהול צוות עובדים מקצועיים.
תנאים טובים למועמדים המתאימים.
5 ימי עבודה בשבוע,
סודיות מובטחת.
מועמדים מתאימים נא לפנות לאגף הארגון
ת. ד. 882 בני ברק — 51261 או טלפ. 03־784212
עם פרוט נסיון קודם וציון מס׳ ה־משרה.

קבוץ בצפון
מעונין לקלוט
אחות מוסמכת
דפסי אופסט
מנהל חשבונות
מהנדס אלקטרוניקה
משפחות עד גיל 35
נא לפנות לטלפון 04־916621

להברת ביטוח בתל־אביב
דרושה
עורכת-חשבת פוליסות
לכל ענפי הביטוח האלמנטרי
* נסיון שלוש שנים לפחות
* ידע ונסיון בניהול עצמאי של פוליסות
* רצוי ידע בתהליכי הפקה במחשב
לפנות מיום א׳ 622264 בשעות העבודה או בשעה הקרובה 03־9220898.

עיריית דימונה
1. מכרז מס׳ 15/85
תקציבן ראשי לעיריית דימונה
עיריית דימונה מכריזה בזה על משרה פנויה של תקציבן ראשי.
דרישות המשרה:
1. בעל תואר אקדמאי בכלכלה ו/או במנהל עסקים.
2. ידע ונסיון בעבודה באמצעות מחשב.
3. ידע ונסיון בהכנת תקציב ובמעקב אחר ביצועו.
4. יכולת לעבודה משותפת עם בעלי התפקידים בכירים בעיריה.
5. יכולת ניהול צוות.
6. נכונות לעבודה בשעות בלתי מקובלות.
הדרגה בהתאם לכישורי המועמד.
בתפקידו יהיה התקציבן כפוף לגזבר העיריה.
על המועמד שיתקבל להיות תושב דימונה
את ההצעות על גבי טפסים אותם ניתן להשיג במזכירות העיריה. בלווי קורות חיים בכתב יד יש להגיש למזכיר העיריה ביד או בדואר רשום לא יאוחר מיום 21.12.85.
אלי הללי
ראש העיר

פריניר בע"מ
אזור התעשיה צומת גולני
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
סוג 3—2 עם נסיון.
מועמדים תושבי האזור (טבריה, נצרת עילית ועפולה) יפנו טלפונית לאורי 067־96092/3.

החקלאי חדרה
אגודה שיתופית חקלאית בע"מ
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות ראשי/ת
עם ידע במחשב, משכורות וטיפול בלקוחות
טלפון 063־38981 063־31392
לאבינועם יוכלמן
— סודיות מובטחת —

לחברה גדולה בענף האופטיקה
דרושים
* סוכן/ת + נסיון במכירות (אפשרי מענף אחר).
* מנהלת חשבונות סוג 3 לפחות
לשעות 7.30—16.00 טל. 724889.

דרושים
1) **עובדים סוציאליים כוללניים ועובדים קהילתיים**
דרישות התפקיד:
— בוגרי בתי"ס לעבודה סוציאלית או כבכך.
2) **עובדי נוער וצעירים** (חבורות רחוב)
דרישות התפקיד:
— בוגרי בתי"ס לעבודה סוציאלית
— בוגרי מדעי החברה
— בוגרי בתי מדרש למורים ומדריכים
המועמדים יפנו למר בנימין בומראשוילי — מזכיר איגוד העובדים הסוציאליים בנגב — טלפונים: 057/31331 — 057/33121

"ישפרא"
החברה הישראלית למחקר מוצרים בע"מ
לעבודה בעלת אתגר ועניין רב
דרוש
הנדסאי אלקטרוניקה
תאור התפקיד: פיתוח מערכות מתוחכמות ויחודיות המשלבות סיבים אופטיים.
הכישורים: נסיון מוכח של 3 שנים לפחות בפיתוח מעגלים אנלוגיים וספרתיים; נסיון בעבודה עם מיקרו־פרוססורים; רצוי רקע של טכנאי.
תנאי־שכר הולמים למועמד המתאים.
נא לפנות בכתב־יד בלבד בצירוף קורות־חיים ונסיון מקצועי, אל ת.ד. 3061, הרצליה ב׳ 46130.
סודיות מובטחת.

לביה"ס לגננות ולטכנאות נוף
פ"ת — ויצו שויצריה — דרוש
פסיבולוג/ית קליני
לחצי משרה
נא לפנות למזכירות ביה"ס ברח׳ אחד העם 50 פ"ת טל. 03־9325931.

לביה"ס החקלאי הכפר הירוק
ע"ש לוי אשכול
מיקוד 47800 טל. 03־472231
דרוש **מרכז/ת מוסך**
הכישורים: * יכולת לעבוד עם תלמידים * ידע ונסיון מעשי בתיקוני טרקטורים ומכונות חקלאיות.
לפנות בכתב עם פרוט תולדות חיים.

MF Massey Ferguson
החברה הישראלית למובילים בע"מ
מפיצי טרקטורים וציוד מסי־פרגוסון.
דרוש
רב בוחן או בוחן
עם תעודת הסמכה לניהול מוסך טרקטורים למשרה חלקית.
* רצוי פנסיונר.
נא לפנות בכתב־יד ובצירוף קורות חיים + מס׳ טלפון לת. ד. 33984 חיפה 31339.

עיריית אשקלון
דרוש/ה עובד/ת סוציאלי/ת
לנערה במצוקה באגף לשירות רווחה.
דרישות התפקיד: כשירות בעבודה סוציאלית או תואר מ.א. בפסיכולוגיה קלינית או חינוכית, חינוך או חינוך מיוחד.
נסיון בעבודה עם נוער.
דרגה: בהתאם לפי דירוג עובדי ההוראה או מח"ר.
מועמדים מתאימים יפנו בכתב בצירוף תעודות ואישורים למזכיר העיר ת.ד. 9001 אשקלון עד יום 18.12.85.

דרושים לנו
4 מקדמי מכירות מעולים
לעבודה עם אתגר
שכר בסיס + אחוזים
מתאימים עד גיל 28 — בעלי נסיון
יתקשרו החל מיום א׳ 9.00:
תל־אביב 03־294986 רון
גבעתיים 03־731825 חיליק
חולון 03־803170 אבי.

כפר המכביה
מלון, מרכז קונגרסים וספורט
דרושים
צ׳יף סטיוארט
בעל נסיון מוכח בתחום זה במלונות
טבח
למסעדה חלבית — נסיון הכרחי
מלצרים/ות
לעבודה במשמרות
נא לפנות למח׳ מזון ומשקאות
טל: (03)715703/4

„הגרעין בע"מ"
קרליבך 11 ת"א
דרושים לנו:
* מוכרים — בעלי ידע ונסיון בהשקיה והדברה לעבודה באור־יהודה.
* פקידה — לעבודה בקלדנות המשב, משרה מלאה.
לפנות בין השעות 14.00—16.00 למשה.

בהרצליה דרוש
מחלק עתונים
לשעות הבוקר המוקדמות
להתקשר טל. 052־552064

למפעל תעשייתי בפ"ת
דרוש
מנהל חשבונות ראשי
בעל ידע וניסיון בתעשיה
רצוי בעל ידע בהפעלת מערכת ממוחשבת.
— סודיות מובטחת —
נא לפנות בכתב־יד בפירוט קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 39690 ת"א.

ליחידת המחשב בקואופרטיב
דרוש מתכנת
הכישורים הדרושים:
* שליטה טובה ב־RPGII (נסיון 3 שנים)
* הכרת מערכת DOS/VSE ו־VOLLIE
* ידיעת COBOL
* רצוייה מאד ידיעת מנטיס
נא לפנות לטלפון: 03־7543204
בימי א—ה בין השעות 9.00—12.00

דרושים
* אחיות מוסמכות ומעשיות
* כח עזר
עם אפשרות למגורים
לפנות לאחות הראשית בבית ליבנשטיין למחלות כרוניות ת"א יד־אליהו שד׳ החייל 4: 03־331414

למטבח תעשייתי גדול
באזור מפרץ הכרמל
דרושים
* טבחים
* עוזרי טבח
* עובדי נקיון
* מגישות
* מחסנאי
* נהג
* פקידה
בפרטים נא לפנות בטל. 04־520212 שלוחה 6518.

לחברת מחשבים בתל־אביב
מתכנת/ת
לעבודה ב־P.C. IBM בשפת בייסיק
נא לפנות בכתב־יד בלבד בציון נסיון וטלפון לת.ד. 37486 ת"א
סודיות מובטחת

ביה"ס החקלאי מקוה ישראל
דרושים לכניסה מיידית לעבודה
מרכז פנימיה
למדור הדתי
מדריך חברה
למדור הכללי — רווק
מדריך בכיר
לענף הרפת
מרכז ענף המטעים
מועמדים מתבקשים לפנות בכתב בלבד בהקדם תוך האמורי בציון פרטיהם האישיים, הש־כלתם וותק בעבודה למזכירות ביה"ס החקלאי מקוה ישראל 58910 ולציין על המעטפה את התפקיד.

לחברת מתנדפים בפתים
דרושה
מזכירה
הדוצה ויסודית + הדפסה במעבד תמלילים עברית אנגלית
5 ימים
03־5516221

למשרד
דרוש/ה
* אדריכל/ית נוף
גמר/ת בעל/ת נסיון בלבד.
03־288742
להתקשר מיום א׳

למפעל מתכת בתל־אביב
דרושים:
1. **איש אחזקה**
בוגר מכניקה עדיפה בעל נסיון באחזקת מכונות הדראוליקה
2. **פועלי ייצור**
טל: 03־828474.

אורים — קרית טבעון
דרושים:
מדריכים מוסמכים
1) מתכת; 2) עץ ופלסטיקה
לעולים חדשים מאתיופיה
בעל למשרה מלאה, התחלה מיידית
להתקשר 04־931180 ליואל.

דרושים
מבנאי מטוסים/ מסוקים
יוצא חיל האויר בלבד
להתקשר לטל׳ 03־280704 289352
בין השעות 15.00—17.00 בלבד

לעבודה באשדוד
דרושים:
מהנדס — הנדסאי — מכשור ובקרה — אלקטרוניקה עם נסיון
ת.ד. 389 חדרה.

הלוח הכללי

שמשל
קבוצת משמרות בע"מ
למפעלנו דרוש
מנהל כח־אדם
בעל נסיון בניהול כח־אדם במפעל תעשייתי
לפנות בכתב־יד לביה"ר תעל ת.ד. 28 פרדס חנה 37100

למוזיאון ישראל, בירושלים
דרוש **מנהל חשבונות בכיר**
דרגה: 4־6 בדירוג המח"ר.
דרישות התפקיד:
נסיון מוכח של כ־4 שנים במערכות הנהלת חשבונות ממוחשבות (רב מטבעות. רצוי מלכ"ר). כושר ניהול מרים ידיעת השפה האנגלית.
השכלה:
השכלה אקדמאית בתחום חשבונאות (או סוג 3 בהנהלת חשבונות).
את הצעות המועמדות יש להגיש בכתב למוזיאון ישראל ת.ד. 1299 — אגף הכספים — מר אורנשטיין יזה
פרטים נוספים בטלפון 698265־(02) תאריך אחרון להגשת מועמדות 10.12.85 יש לצרף צילומי תעודות.

AUREC INFORMATION & DIRECTORY SYSTEMS LTD.
חברתנו המייצאת תוכנה לאירופה, אפריקה, וצפון אמריקה – מתפתחת
מצרפים לצוות עובדי החברה:
תוכניתנים
– חסרי נסיון או עד שנת נסיון.
– עדיפות תינתן לבוגרי אוניברסיטה.
תוכניתן SYSTEM
– בעל נסיון מוכח של שנה לפחות על מחשבי VAX/VMS
– בעל נסיון בשפת פורטרן.
המועמדים צריכים להיות בעלי רצון להתמודדות עם אתגרים, יכולת עבודה עצמאית, נכונות לנסיעות לחו"ל
המתאימים: יקלטו במשפחה צעירה ודינמית
יחשפו לעבודה עם לקוחות בחו"ל
יהנו מתנאים טובים.
נא לפנות טלפונית לאהובה, טל׳:– 03־7513886

גרפיקאית בצועיסטית
למשרה קבועה או לפי עבודות
סטודיו ויקטור ארגון
טל: 03־653825

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה התשמ"א 1981
לפי חוק זה אסור למעביד להפלות [illegible]

SANDERS MICROWAVE DIVISION
Adams Russell MICRO-TEL DIVISION
אנו מרחיבים פעולתנו בתחום
R.F/MICROWAVE
ואנו מחפשים
מהנדסי מכירות
לשיווק רכיבים, תת־מערכות ומיכשור מיקרוגלים
אם אתה בעל רקע מקצועי בתחומי R.F. ומיקרוגלים
אנו מציעים:
★ תפקיד בעל אתגר אישי ומקצועי
★ מעורבות עם קבוצות פיתוח מתקדמות
★ השתלמויות בארץ ובחו"ל
★ אוירה נעימה
★ רכב חברה
★ תנאים בהתאם לכישורים
— סודיות מובטחת —
נא לפנות בכתב יד בפירוט קורות חיים ולציין „עבור מיקרוגלי"
המודעה מתייחסת לגברים ולנשים.
איסטרוניקס בע"מ
ת.ד 39300 תל אביב 61392

אינטל
אינטל הינה החברה המובילה בעולם בתחום רכיבי מיקרו מחשבים.
אנו מרחיבים את השרותים שאנו מספקים ללקוחותינו, לשם כך אנו זקוקים ל:
מהנדס/ת תוכנה
למחלקת סיוע טכני משרה 3201
- תכנת/ מהנדס/ת תוכנה בעל/ת 3 שנות נסיון בתכנון מוצרי תוכנה מתקדמים.
- שמוש ו/או ידע במערכות הפעלה (UNIX ו/או RMX יתרון).
תאור התפקיד:
סיוע ויעוץ ללקוחותינו בכתיבת תוכנה לישומים מורכבים, העברת סדנאות בתחומי ההתמחות.
אנו מציעים:
- עבודה מעניינת בצוות דינמי ומתפתח.
- אתגרים מקצועיים בנושאים העומדים בחזית הטכנולוגית.
- השתלמויות טכניות בארץ ובחו"ל.
- תנאי שכר הולמים.
- רכב חברה.
אם הנך בעל/ת יוזמה ומעוניין/ת באתגר מקצועי הצטרף/י לצוות מעולה צעיר ודינמי במפעל מתפתח בעל שיטות וניהול מתקדמות המיישם טכנולוגיות עתירות מדע.
פנה/י בכתב בצרוף קורות חיים, ת.ז., גליון ציונים ומספר טלפון, למחלקת גיוס עובדים.
אינטל סמיקונדקטור בע"מ
ת.ד. 43202, עתידים, ת"א 61430
מודעה זו מיועדת לנשים וגברים כאחד.
-סודיות מובטחת-

חיפה כימיקלים
דרושים
מהנדס מכונות
* לעבודות ביצוע אחזקה במתקנים כימיים.
* בעל נסיון קודם של 5 שנים לפחות.
מנהל/ת חשבונות
* בוגר/ת מוסד מוכר.
* בעל/ת סוג 3, רצויה ידיעה באנגלית.
* נדרש נסיון קודם בעבודה של 1-2 שנים.
למועמדים המתאימים: תנאי עבודה טובים, 5 ימי עבודה בשבוע, הסעות מהקריות ומחיפה.
לפנות בצרוף קורות חיים ונסיון קודם ל- חיפה כימיקלים, מחלקת המנגנון ת.ד. 1809 חיפה.

80 /ם.פ.

לעבודה בטחונית
בארץ ובחו"ל דרושים
יוצאי יחידות קרביות
הנתונים הדרושים:
★ גילאי 21—28.
★ שרות צבאי ביחידות שדה כלוחמים (הכרחי קורס פיקודי) עדיפות לקצינים.
★ ידיעת השפה האנגלית ו או שפה אירופית אחרת.
★ כושר גופני טוב ובריאות תקינה (פרופיל 82 ומעלה).
אנו מציעים:
★ עבודה מעניינת ורבת אתגר בארץ ובחו"ל.
★ תנאי שכר טובים והטבות מיוחדות למתאימים.
★ חוזה העסקה למספר שנים (אפשרי חוזה לשנה אחת).
המעוניינים העומדים בכל הדרישות לעיל, יפנו בכתב לת.ד. 39350 ת"א מיקוד 61392 עבור מ.ם. בצרוף תולדות חיים ופרטים אישיים מלאים כולל מס׳ ת.ז. וטלפון.
— פונים מתאימים ייענו —

טנסור מערכות בע"מ
החברה המובילה בישראל במערכות אל־פסק למחשבים
טנסור

דרושים:

טכנאי זוטר אלקטרוני

* טכנאי/שרטט מכונות
* בעל נסיון מוכח בזוטר אלקטרוניקה כולל תכנות תיקי יצור.
* ידע בהפעלת מערכת שרטוט ממוחשבת – יתרון.

הנדסאי/טכנאי אלקטרוניקה

להעברת מוצרים מפיתוח לייצור.
* נדרש נסיון של שנתיים לפחות בתפקיד דומה.

לקביעת ראיון אישי נא להתקשר לטלפון (052)556110, קריית, 08:00-17:00

לחברה המובילה בתחום כ"א – דרושים:

טכנאי במ"ק
בעלי ידע ב־V.R.C 12 דרג ג' או ד' לעבודה במשמרת לילה.

מלחימות/מחווטות
בעלות נסיון בהרכבת מעגלים מודפסים.

שרטטי מכונות
עם ידע באיזומטריה לעבודה במפעל בטחוני.

מבנאי מטוסים
לעבודה זמנית לחודשיים.

מתכנת C.N.C
למחרטות עקומה ולכרסומות חיטאצי פיאקי עם 5 שנות נסיון.

אלקטרונאי
בעל רקע באוירונאוטיקה ומערכות ניווט.

כרסמים
קונבנציונאלים בעלי 3–2 שנות נסיון לעבודה במפעל בטחוני.

בוגרות 12 שנות לימוד
תושבות פ"ת/רמת גן, המעוניינות ללמוד חווט והלחמה, בעלות ראיה טובה ויכולת לעבוד שעות נוספות.

מגלטנים מעולים
לכיפוף פח לעבודה במפעל בטחוני.

שרטטי חשמל
לעבודה זמנית במפעל בטחוני.

טלפונים 284321, 281819, 202597, 285261, 290372-3, 285077, 204790 – ת"א.

זוהר מידע וטכנולוגיה בע"מ

המוצאים לאור של מדריכי טלפון מסוגים
דרושים לנו

נציגי מכירות מעולים
לאיזור גוש דן

דרישות לתפקיד:
[illegible]

המועמדים יוכשרו בסמינר מיוחד

התקשרו ושכנעו אותנו שאתם המתאימים לתפקיד!

טלפונים:
בתל־אביב 229164, 03-230245
משרד ראשי: ירושלים טל. 02-221366, 245817

לחברה עתירת ידע ברחובות
העוסקת בפיתוח מכשור מתקדם
דרוש

מהנדס אלקטרוניקה בכיר

כישורים:
* מהנדס מערכת בכיר
* נסיון של מספר שנים בתחום האנלוגי
* עדיפות לידע בתחום ה־RF ובמכשור
* חן, כמתכנן וחן כאיש מערכת
* בעל יכולת לעבודה עצמאית

[illegible]

למשרד הראשי בת"א
של קונצרן תעשייתי ארצי
דרושים

דוא"ל חשבונות צעירים
עם נסיון של 3 שנים בעבודה מעשית בעריכת מאזן וחיובי מאזנים

סגן מנה"ח ראשי
לחברה תעשייתית. לזה מספר מפעלים

איש מדור הוצאת חשבונות ללקוחות
מערכות ממחשב

מהנדס מכונות
עם נסיון בהלכה הדעותי הנהלה [illegible]

[illegible]

דחפון
שרות מודעות טלפוני של דחף
לבעלי כרטיס אשראי
03-611 001

LASER
תעשיות לייזר

חברה עתירת מדע המובילה בעולם בפיתוח וייצור מערכות לייזר לרפואה.

למחלקה לייצור מכני דרושים:

כרסמים/חרטים
לעבודה במכונות קונבנציונאליות ו/או המופעלות במחשב.
מועמדים מתאימים הינם בוגרי בי"ס מקצועי בעלי נסיון של 5 שנים לפחות בעבודות מדוייקות ונסיון בעבודה ב־2 סוגי המכונות.

גימלאי/ת
לעבודות טכניות קלות.
רצוי בעל/ת רקע טכני.
4–6 שעות עבודה ביום.

הפונים לדרישות ימנו טלפונית לכח אדם טל. 03-493241.
סודיות מובטחת

תעשיות לייזר · קרן אור לקידום האנושות

למפעל התעשיה הצבאית
באזור המרכז דרוש/דרושה

אחראי לפיתוח
ביחידת עיבוד נתונים

משרה מס' 01-63 –
מטרת התפקיד תכלול:
– ניהול והכוונה של מספר צוותי פרוייקטים.
– העוסקים בפיתוח מערכות מידע לניהול הייצור והאמצעים מערך תכנ"מ.
– הגדרת ובקרת נוהלי הפיתוח ביחידה.

דרישות התפקיד:
– נסיון ביישום מערכות מידע בתעשיה (MRPII)
– נסיון בעבודה עם מחשבים גדולים I.B.M.43XX בסביבת VM/DOS – VSE DLI / CICS
רצוי מהנדס יצור.

[illegible]

התעשיה הצבאית

מגן דוד אדום בישראל
MAGEN DAVID ADOM IN ISRAEL

דרושים

1. נהגי אמבולנס

לסניפים:
מחוז ירקון: ת"א, ר"ג, ג"ת, ב"ב, בת ים, חולון.
מחוז כרמל: חיפה, נהריה.
מחוז גליל: עפולה, טבריה, [illegible]
מחוז שפלה: ראשל"צ.
מחוז ירושלים: ירושלים.
מחוז הנגב: ב"ש, דימונה, אילת, [illegible]

2. עובדים/ות מוקד

לסניפים: [illegible]

[illegible]

מחוז שפלה: 08-453333
מחוז ירושלים: 02-523133
מחוז הנגב: 057-33830
מרכז מד"א מחלקת כח אדם 03-336222

חברה תעשייתית העוסקת ביצוא אנרגיה סולרית

לאגף ניהול פרוייקטים
דרוש

מהנדס מיכשור ובקרה
מהנדס מכונות

דרישות:
* נסיון בעבודה עם מערכות ממוחשבות
* נסיון 3 שנים במפעל תעשייתי
* ידיעת השפה האנגלית על בוריה.

להתקשר טלפונית 02-810827 לצבי גרשוני, או לשלוח קורות חיים לת.ד. 7929 ירושלים 91079

LUZ INDUSTRIES ISRAEL

למושב כפר־ברוך
דרושים:
1. גזבר
2. מרכז משק
065-40236
לאברהם, או 065-41091
לשמוליק

קיבוץ שפיים
מחפש
אחות
רצוי ללא ילדים
מגורים במקום
טלפון בשעות הערב: 052-73543

מהנדסי מכונות
CNC (2 דודי אלקטרו

מהנדס אלקטרו אופטיקה
לפיתוח אנלוגי/דיגיטלי

מהנדס אלקטרוניקה
[illegible]

– סודיות מובטחת –

כתר KETER

[illegible]

למפעלנו בכרמיאל
דרוש/ה
חרט־כרסם
עצמאי בעבודה
עם נסיון של 3 שנים, עבור אחזקת תבניות פלסטיק

[illegible]

– סודיות מובטחת –

אל־אור

דרושים

1. פקידת שיווק
ליום שלם, ידע באנגלית, הדפסה עברית־אנגלית, ידע בייצוא־ייבוא.

2. אנשי מכירות
לציוד טכני ומוסכים. בעלי רכב.

נא לטלפן 03-708956

ט.ס.מ. ישומים טכנולוגיים ממוחשבים בע"מ
דרוש

מהנדס ישומים למערכות תיב"מ

כישורים דרושים:
* מהנדס מכונות
* נסיון רב בתחום הייצור (PUNCHING NC וכו')
* ידיעת השפה האנגלית
* רקע במחשבים – יתרון.

תנאים טובים לטועמד המתאים, המשרה כרוכה בהשתלמות בחו"ל.
נא לפנות בצירוף קורות חיים לי.ס.מ. בע"מ ת.ד. 22050 תל־אביב 61220
סודיות מובטחת

מנהל כח אדם –
מסור מודעתך בדחף
בדחף תקבל יותר

לפרטים נוספים: תל־אביב: 03-622233-4 עדי סאמט
ירושלים: 02-226335-6 אמיר דורון
חיפה: 04-645333-4 אריה טל
04-662571-2

אלישרא
מערכות אלקטרוניות בע"מ

דרושים

הנדסי/טכנאי אלקטרוניקה
(משרה מס. 117/01)

* לעבודה בפיתוח ציוד בדיקה אוטומטי.
* בעל ידע במעגלים דיגיטליים וצימוד ל־ HPIB

מבקר איכות מכני
(משרה מס. 118/51)

* בוגר בי"ס מקצועי.
* עדיפות לבוגר קורס בקרת איכות.

המשרות מיועדות לנשים ולגברים כאחד.
נא לפנות בכתב־יד (בעט כדורי) בצרוף קורות חיים ובציון מס' משרה ל"אלישרא מערכות אלקטרוניות בע"מ", משאבי אנוש – ענף העסוקת עובדים, רחוב מבצע קדש 48 בני ברק, מיקוד 51203.

* זמן העבודה גמיש + 5 ימי עבודה בשבוע.
– סודיות מובטחת –

חברתנו הינה עתירת ידע ומתמחית בפיתוח ציוד אלקטרוני מתוחכם

elisra שם חדש למסורת ותיקה

למפעל למאזניים אלקטרוניים וקופות רושמות
דרוש

איש מכירות
לאזור הצפון

בעלי נסיון בענף יועדפו.
רכב תכרחי.
המתאימים יפנו בצרוף קורות חיים בכתב־יד.
לקביעת ראיון נא להתקשר לטלפון 067-67646/7.

הלוח הלבן
מפעל ובשביל

לחברה לעמילות מכס
דרושים/ות
1. פקיד/ת רשוי לתכנ"ג, יפו
2. שליח בעיר, רצוי עם קטנוע
לפנות לטל: 03-296754/7
אל ראובן

לחברת "פימאר"
דרושה
סוכן/ת
מנוסה, להלבשה + רכב
טל: 03-664073

בצלאל
אקדמיה לאמנות ועיצוב ירושלים

דרוש/ה

דיקן סטודנטים

היקף המשרה: חצי עד משרה שלמה.
עיקר התפקיד: ממונה על רווחת הסטודנטים באקדמיה, דרגה 6 – 8 מח"ר.
המשרה היא במסגרת מילוי מקום למשך שנה, עם אפשרות לקביעות שתתברר לקראת תום השנה.

יש להפנות בקשות בכתב בצירוף תולדות חיים ואישורי השכלה ונסיון, לבצלאל, ת.ד. 7314, ירושלים, לא יאוחר מיום 4.12.85

חברה מסחרית גדולה
מחפשת:
לסניף חיפה

מהנדס־הנדסאי חשמל

נסיון של 8 שנים בשיווק, נסיון בניהול צוות עובדים, גיל עד 45 שנה
בעל רשיון נהיגה
מגורים – באזור חיפה.

על המעוניינים לפנות בכתב יד בלבד עם פירוט תולדות חיים ונסיון מקצועי לת.ד. 886, תל־אביב 61008 עבור מס. 494.

דרוש/ה עובר/ת
לחצי משרה

התפקיד כרוך בעריכת נהלים, ריכוז ונתוח נתונים לרמות נתונים במחשב, בדיקת חוזים ופוליסות בטוח וכן התכתבות.
דרושה השכלה בתחום מדעי החברה עדיף כלכלה / סטטיסטיקה
הצעות בכתב יד תוך פרוט תולדות חיים, כישורים, נסיון קודם.
לשלוח לת.ד. 381, הרצליה ב'.

למושב בשרון
דרושים

1. מנהל/ת חשבונות עצמאי/ת, תושב האזור עם ידע ונסיון בהנהלת חשבונות עריכת מאזן ועבודה עם מחשב, רצוי כמושב.

2. פקידה להנהלת חשבונות – סוג 2
טלפון 052-61179, 052-63121

דרוש:

טכנאי חכו"כו בוסוקים בכיר

שליטה טובה באנגלית.
בעל כושר התבטאות בכתב.
למטרות תיעוד.

מ. כ. מור כרמי בע"מ
טל. 03-331348 מיום א'

פייקום (ישראל) בע"מ
דרוש

מהנדס תוכנה

* נסיון מוכח במערכת – זמן אמיתי
* הכרת מערכת הפעלה RMX – 68
* רקע בחומרה והכרת MULTIBUS יתרון

להתקשר לטלפון 02-825555

עמית עיצוב מערכות ייצור ותכנון בע"מ

לסניף ת"א והמרכז
דרוש

מהנדס תעשיה וניהול
לריכוז פרוייקטים הנדסיים

* נדרש נסיון מקצועי של 5 שנים
מועמדים מתאימים מתבקשים לחגיש קורות חיים בכתב יד ברור ל"עמית רח' התעשיה 9 תל־אביב 67139

מרצפות זהבי

אשת מכירות
לאולם תצוגה בתל־אביב
(למשרה חלקית)
נא לפנות טל. 243048.

למופע רציני בחנוכה
דרוש דחוף ביותר!!!

משקיע/מלווה

לסכום של 1400 דולר בלבד!!!
השקעת בטוחה! כסף טוב וקל!
לפרטים מידית 03-499956
כל היום בערב ובשבת!!!

לחברת ביצוע ארצית
בתחום הציפוי והאיטום
דרושים:

1. ראש צוות ביצוע
הכישורים: בוגר צה"ל, רשיון נהיגה, כשר ניהול צוות, ידיעת השפה האנגלית – רצוי.

2. עובדים נמרצים
טל': 03-226085, 03-224008

לקבוצת
השמירה

סניף חיפה
דרוש

סגן מנהל סניף

תושב חיפה או הסביבה, בעל נסיון ניהולי מוכח (רצוי עבר בטחוני/צבאי בדרגות בכירות), עד גיל 45 – המוכן לעבודה מענינת וקשה הכרוכה בשעות מרובות ובלתי־מקובלות.
לפנות בכתב־יד בפירוט קורות־חיים, מספר טלפון וכתובת לת.ד. 3101 ת"א מיקוד 61030 עבור "סגן מנהל"
– סודיות מובטחת –

רוברט הלף
ROBERT HALF

החברה המובילה בעולם בהשמת כח־אדם בתחומי מחשבים וחשבונאות

ללקוחותינו – חברות תעשיתיות ומסחריות גדולות – דרושים מנהלי חשבונות בכירים לעבודות קבועות.

★ **מנה"ח עצמאי**
לאזורי ת"א והמרכז

★ **מנה"ח מדופלם**
לאזורי ראשל"צ, המרכז וחיפה

★ **מנה"ח סוג 3**
לאזורי אור־יהודה וגוש־דן

אנא התקשרו ללא כל התחייבות או תשלום:
ת"א, בן־יהודה 32, בית אל־על, חדר 626
טל. 03-291616
03-298263

סודיות מובטחת

שר הבריאות יקרא בכנסת שיר על מצב הקשישים הסיעודיים

גור מצדד בהטבות רפואיות לשופטים כדי למנוע לחצים והשפעות פוליטיות

מאת חנה פאר, סופרת „דבר" בשרון

שר הבריאות, מרדכי גור, חזר אתמול על עמדתו לפיה הוא שולל הטבות הרפואיות לבכירים, אך ציין כי לדעתו יש להמשיך בהן לגבי שופטים. זאת, משום שחייבים לשמור עליהם מכל השפעה פוליטית ומלחצים.

גור אמר כי מכיוון שהמבנה של מערכת הביטוח הרפואי פוליטית בחלקה — קופות החולים, רצוי לנתק את השופטים ממערכה בזאת.

השר גור ביקר אתמול בבית החולים הגריאטרי „בית נחה" ב־שיכון ויצמן בחדרה. הוא שוחח עם הקשישים המאושפזים ועם בני משפחותיהם וגם קרא בקול שיר שכתבה האחות הראשית של בית החולים, רימה קוסטאי, בו היא מספרת על מצבם של החולים. גור ביקש וקיבל את רשותה לקרוא שיר זה מעל בימת הכנסת בדיון שייערך בשבוע הבא על המשבר המתמשך במערכת הבריאות.

לאחר מכן נפגש השר עם נציגי ארגון מנהלי בתי החולים הפרטיים לחולים כרוניים. הוא מסר כי אצל שר האוצר מונחת הצעה להוצאת כספים מהקרן לביטוח סיעודי על פיתוח השירותים הגריאטריים — 12.5 מיליון דולר בשלב ראשון.

השר גור מסר עוד כי בימים הקרובים יכנס משרדו לגרים עם הנהלת ארגון בתי החולים הפרטיים על התוכנית הרב־שנתית של הרחבת האישפוז הגריאטרי. נתן ארזי, מנהל בית החולים „בית נחה", אמר לסופרת „דבר" בשרון כי הארגון דורש ממשרד הבריאות וכלול בסל"ם זה תעריפי יום אשפוז שנשחקו ב־40 אחוז, הסדרי תשלומים במועד ועוד.

המטה ההסתדרותי החליט על אמצעים לשמירת קיום הרפואה הציבורית

המטה ההסתדרותי להצלת מערכת הרפואה הציבורית־שוויונית, בראשותו של חבר הוועדה המרכזת נחום פסח, התכנס אתמול לישיבת חירום והחליט פה אחד להתריע, להגביר ולפעול לאלתר באמצעים ארגוניים וציבוריים למען המשך קיומם של שירותי הבריאות במדינה ותפעולם באמצעות קופת־חולים, המעניקה שירותי בריאות ורפואה ל־84 אחוז מכלל האוכלוסיה.

בפני המטה הוצגו נתונים מדאיגים ומחרידים של מצב המערכת בכללה והסכנה המוחשית להתמוטטותה תוך זמן קצר, אם לא יוזרמו בדחיפות המשאבים הממלכתיים לקיומה השוטף של המערכת הרפואית הפועל על בסיס שלא הוקדש בה דיון לבעיית ההדדית.

ראשי נציגות עובדי מערכת הבריאות פנו אתמול במברקי התרעה על המצב החמור אל ראש־הממשלה שמעון פרס, שר האוצר יצחק מודעי ושר־הבריאות מרדכי גור שבהם נאמר: „הרפואה הציבורית נהרסת, 84 אחוז מאזרחי המדינה צפויים לסכנה. ציבור העובדים אינו מסוגל יותר לשאת באחריות ויש למצוא פתרון דחוף בטרם ננקוט באמצעים חריפים להצלת המערכת".

התנגדות לתשלום עבור ביקור אצל רופא

גופים וארגונים רבים פנו באחרונה למזכ"ל ההסתדרות ח"כ ישראל קיסר והביעו התנגדות נמרצת להצעות בדבר תשלום מיוחד עבור ביקור אצל רופא במרפאה ציבורית של קופת־חולים. אותם גופים מחזקים את ידי מזכ"ל ההסתדרות במאבקו הבלתי־מתפשר עם שר האוצר, העושה עתה מאמצים לשקם את מערכת הבריאות באמצעות הטלת תשלום עבור ביקור במרפאה — דבר שיש בו כדי פגיעה במבוטחי קופת־חולים המשלמים מס־אחיד ובעיקר הרס הרפואה הציבורית־שיוויונית.

מועצת סניף מפלגת העבודה בבית־שמש הגישה לקיסר, שביקר במקום בסוף השבוע, מברק זה אשר שוגר לחברי־הכנסת ולשרי העבודה בממשלה למנוע הטלת תשלום עבור ביקור אצל רופא וליצור בכך „שני סוגי שירותי בריאות בחברה הישראלית".

משבר קואליציוני עלול להתחולל בעת"א בנושא מופעי תרבות בשבת

מאת נתן רועי, סופר „דבר"

משבר קואליציוני צפוי בימים הקרובים בין סיעת המערך לסיעת הליכוד בעיריית תל־אביב בגלל כוונתו של ראש העירייה שלומה להם להעתיק את מופעי התרבות בשבת בבנין „הבימה" למוזיאון תל־אביב שם אין אוכלוסיה דתית.

להט כינס השבוע את סיעת המערך בעירייה כדי לשמוע את דעתה בנושא קיום מופעי התרבות בעיר. אנשי הסיעה אמרו לו, כי הוחלט ביניהם שכל אחד מחברי הסיעה יהיה רשאי להצביע כרצונו. ראש העירייה התפרץ: „אם אנחנו ניתן לחוגים החרדיים לבהל את העניינים באיזור „הבימה", ייהפכו ההפגנות ליד „הבימה" למאה שערים ויזרקו אבנים על יהודים הולכים ביום שבת". משפט זה הגיע לאוזניהם של חברי הסיעות הדתיות בעירייה שאיימו לפרק את הקואליציה בעירייה ולפרוץ את המגעים שמנהל עימם ראש העירייה בנושא זה.

אתמול נקרא הח"כ דב בן־מאיר ללשכת ראש העירייה וביקש להודיע לו על אפשרות נוספת לפתרון המשבר בעניין „הבימה". הוא יכנס את הסיעה ביום א' הקרוב לגיבוש עמדה לנוכח עמדת ראש העירייה כפי שגלתה בשיחה עם בן־מאיר.

„יותר משבר קואליציוני בעירייה אם ראש העירייה ישנה את דעתו", אמר אתמול חבר הנהלת הקואליציה לסופר „דבר". „כיוון שראש העירייה ניסה כמה פעמים לזכות בתמיכתנו והנה הוא „מתכופף" ומוכן לקבל את עמדת החוגים החרדיים. עמדה כזאת אינה מקובלת עלינו וזוהי הפרה חמורה של ההסכם עם ראש העירייה".

אושרה רשימת ישובים ראשונה לקבלת הסיוע הממשלתי - הכסף עוד לא הועבר

(ע). — אושרה רשימת ישובים ראשונה שתקבל חלק מ־90 מיליון הדולרים שהחליטה הממשלה להעביר בדחיפות למשרד החקלאות, — הודיע אתמול שר החקלאות, אריק נחמקין, לחקלאי איזור השרון ביום עיון לזכרו של יעקב אבני, איש משרד החקלאות, שמת לפני שנה.

הישובים ברשימה שאושרה הם מגבול הצפון, הגליל, הבקעה והערבה. עם זאת, הכספים טרם נתקבלו, למרות שעברו כבר שבועיים מן היום בו נתקבלה ההחלטה. אך השר נמנע ממתיחת ביקורת על שר האוצר והסתפק באומרו: ש„מדיניות האוצר הפרכה משלי ותפיסת עולמי שונה מתפיסת עולמו של יצחק מודעי".

דובר השר אמר לכתבת עתים, כי הכספים דרושים לפריסת חובות הישובים, כשלב ראשון לשיקומם. כיוון שלא ניתנו הכספים, ציין הדובר, חקלאים רבים מוכרים לעבד את שדותיהם, עושים שותפויות עם ערבים ומעבירים להם אדמותיהם לצרכי עיבוד.

השר נחמקין תקף בדבריו גם את החקלאים והאשים כמה מהם, שהם „רוצים לחיות מרנטה ולא מעבודה". זו הסיבה, אמר, שהתוצרת החקלאית הקפריסאית עולה כיום באיכותה על זו של ישראל. „לתהליך ההידרדרות הזה אחראים הטכנולוגיה, הסירוב שלא לעסוק בעבודה ומדיניות המשק כולו, הגובלת בפשע".

שר החקלאות אמר להלן כי גם בעולם כולו יש עתה משבר חקלאות שלא ידעו כמותו. לדבריו, מחסניה של אירופה וארה"ב מלאים וארה"ב מסבסדת את חקלאיה.

בהדגישו את השינוי בתפיסה בינו ובין שר האוצר אמר נחמקין: „היום שמים דגש בעיקר על שכונות מצוקה. פעם שמו דגש על תוספת ישובים. היום שמים דגש על תוספת התנחלויות".

נחמקין תיאר תחזית קודרת לחקלאות בתקופה הקרובה עד להבראה. „יש כאלה שהוריבות ההרוג אותם ומשקים ייסגרו. אך אעשה הכל כדי לתת תמורה לעבודה ולהגדלת הייצוא", אמר.

שר־הבריאות מוטרד מתופעות „הרפואה השחורה"

מאת אריאלה ראובני, סופרת „דבר"

„אני רואה בדאגה רבה את התופעה החמורה והבלתי נסבלת של גידול במספר המקרים של מתן רפואה בלתי קונבנציונלית, או כפי שהיא מכונה ,רפואה שחורה' בבתי חולים ציבוריים וממשלתיים ואעשה כל שביכולתי לביטולה", אמר אתמול שר הבריאות, מרדכי גור כתגובה לתופעה.

השר ציין, כי התופעה התגברה באחרונה בגלל קשיים בתפקוד הכללי של מערכת הבריאות, שנגרמה בגין עיכובים בהזרמת כספים למערכת. הדבר הביא להארכת תורים לניתוחים באופן מדאיג. הבקעת השר להילחם בתופעה זו בשלוש דרכים: לפעול להסדרת הזרמה תקינה של תקציבים למערכת הבריאות כולה; לפרסם הנחיות חד־משמעיות בקרב ציבור הרופאים, האוסרות מתן שירותים רפואיים במסגרת בתי החולים כאורח פרטי. „על הדיגות באתיקה רפואית הגבתי במשך הזמן בחומרה רבה וכך אנהג גם בעתיד" וכן להודות, אם המצב הכלכלי יאפשר זאת, להפעיל את חדרי הניתוח במשמרת שנייה בכל בתי החולים.

„מאה שערים לא תשב בחיבוק ידיים"

מאת נת זבולוני, סופר „דבר"

מאה שערים לא תשב בחיבוק־ידיים ותשיב מלחמה שערה באם יבואו „הצאציונים" להילחם בה. המלחמה תמשך עד שיצטרכו למלא את כל בתי הסוהר בארץ ביהודי מאה שערים. באזהרה זו יצא „אמונה", בטאון „האוטונומיה הפלשתינאית יעודית מאה־שערים", המופיע בירושלים.

בקשר לפשיטת אנשי מע"מ על שכונת מאה שערים ועדית וההתנגדות של התושבים לפקחי־המס שנתקבלו בגידופים ובמכות, כותב „האמונה": „קיימת עיירה קטנה המשתרעת ת"ק אמה על ת"ק אמה, אשר ההשפעה הציונית לא חדרה לשם. ועתה הם אומרים (הצאציונים), הנה במוזי יד... (באלפים הרוגים ורבבות פצועים) פתרנו את שאלת לבנון, וכל מזרח התיכון רועדים ממדינתנו החזקה... ועתה יבואו ללחום עם המדינה האדירה אשר יותר חזקה מרוסיא ואמריקה גם יחד, והיא משתרעת על כמה מיליוני מטר מרובעים, הנקראת מאה־שערים".

„יהודי מאה שערים, לעומת זה, במצב נבוך מאוד... כי לא אגרו כלי זיין, אין להם צבא, הכום מתחרת או איזה חבורה שהיא מאוחדת להיות מוכן ליום קרב להתגדד ללחום המלחמה הגדולה והנוראה נגד חיילות הקלגסים הצאציונים".

„חיפה כימיקלים" יפעל להסרת מטרד זיהום

מאת סופרת „דבר" בחיפה

הנהלת מפעל „חיפה כימיקלים" תפעל בהקדם להסרת מטרדי זיהום אוויר ים ממתקניהם — כך הבטיח מנכ"ל המפעל, צבי ולדמן, לראש העיר חיפה, אריה גוראל, בסיור שערך במתקני המפעל.

מנכ"ל „חיפה כימיקלים" הבטיח כי בחודשים הקרובים ינסה לגבש תוכנית משותפת עם מפעל „דשנים" הסמוך המהווה את מקור הזיהום הגדול ביותר בנחל הקישון, כדי להסיר את המטרדים הזיהומים מהנחל. אם התוכנית לא תבא אל הפועל, יעשה המפעל בעצמו לתיקון המצב.

מורים ממזרח־ירושלים מבקשים השתלמויות

מאת אהרן נבע, סופר „דבר"

מורים במזרח ירושלים מבקשים לשתף אותם בהשתלמויות של משרד החינוך — מסר הערב נחום רז, יו"ר ועדת החינוך של הכנסת בישיבת הוועדה. במסר שמורים אלה אינם משתתפים בהשתלמויות של מורים יהודים ולכן הם מבקשים להשתתף בהשתלמויות הישראליות.

ח"כ דראושה מהמערך הציע שמשרד החינוך יארגן להם השתלמויות לפי תוכנית הלימודים הירדנית.

נאסר בא למו"מ עם ההסת' והממשלה על רכישת „אתא"

מאת יוסף מיכלסקי, סופר „דבר"

התעשיין זאק נאסר יבוא ביום א' הקרוב ויפתח במו"מ עם ההסתדרות והממשלה על רכישת תשלובת „אתא" — על כך סוכם בשיחות שהיו השבוע בין מזכ"ל ההסתדרות, ישראל קיסר לבין נאסר.

מקורות מהימנים נמסר לסופר „דבר" שהמו"מ יתבסס על מכתב ששלח בזמנו שר האוצר לנאסר לפיו תתמוך הממשלה ברכישת המפעל על ידו אם השר קשתה לא תעלה על 12.5 מיליון דולר. סכום זה כולל חובות המפעל, והכספים שלא גבתה הממשלה בגין מיסים. היה ברור אז, וגם כיום, שהסכומים בשני סעיפים אלה בלאו הכי לא יוחזרו לממשלה. באותה תקופה התחייבה ההסתדרות לתמוך בשיקום המפעל במיליון דולר, כיורש הסכימה ההסתדרות מאז לגייס סכום של כ־1.5 מיליון דולר למטרה זו ולכן, לפי המקורות, אם לא יהיה ניסיון ברור של שר האוצר לטרפד את העסקה, היא תוכל להתממש.

גם במקרה של סיום חיובי של המו"מ יפוטרו 300 מבין 750 הפועלים הכלולים ברשימות כועדו... „אתא" לשעבר.

שביתה כללית „ממושכת" ברשויות הערביות מיום ב'

מאת מוחמד חלילה, סופר „דבר" בנצרת

החל מיום ב' הקרוב תוכרז שביתה כללית ממושכת בכל הרשויות הערביות, כמחאה על כי משרד הפנים לא הורים לקופות המועצות את הסכומים שהובטחו להם על־ידי ראש הממשלה, לפיזת הבטחות וחורות ותשנות.

הוועד הארצי של הרשויות המקומיות הערביות החליט על השביתה שלשום. עוד הוא החליט, שהשביתה לא תכלול את מערכת החינוך במגזר הערבי.

לדברי הוועד, ראש הממשלה הבטיח לפני כמה שבועות, בפגישתו עם משלחת של ראשי המועצות הערביות, לסייע וב־1.8 מיליון דולר, כדי לחלץ את המועצות ממצוקתן הכספית, ולהורים עד מיליארד שקל לתכנון תפיתוח פרוייקטים במגזר הערבי.

ראש הוועד הארצי, ראש עירית שפרעם איברהים ניקולא, מסר בישיבת הוועד כי בפגישה האחרונה שהתקיימה לפני כמה ימים עם יו"ר המרכז לשלטון המקומי, ראש עיריית פתח־תקוה דב תבורי, הבטיח תבורי שאם הפעם לא יעמוד משרד הפנים בהבטחותיו, יתמוך מרכז השלטון המקומי ברשויות הערביות.

„רמב"ם" שבת - גור הבטיח לבדוק דרישות העובדים

מאת אריאלה ראובני, סופרת „דבר"

השביתה שהכריז אתמול ועד עובדי בית החולים „רמב"ם" בחיפה לארבע שעות, מ־7 בבוקר עד 11 לפנה"צ ואשר הקיפה את כל המגזרים למעט הרופאים, גרמה שיבושים חמורים בבית החולים.

מרפאות החוץ לא פעלו, חדרי הניתוח והרנטגן פעלו במקרים דחופים בלבד. בחדר המיון התקבל בשעות השביתה רק חולה אחד בלבד ואחיות סיפקו שרותים בסיסיים בלבד.

השביתה פרצה מאחר שתביעת ועד העובדים לקבל תוספת כח אדם במחלקה ובמכון האונקולוגיים לא נענתה. שר הבריאות, מרדכי גור, שביקר אתמול בבית החולים, נפגש עם ועד העובדים והבטיח להם לבדוק את תביעותיהם תוך ימים אחדים.

מת אברהם דנינו יו"ר תנועת זהב"י

מאת סופרת „דבר" בחיפה

אברהם דנינו (58), יו"ר תנועת זהב"י וחבר מועצת עירית חיפה, מת באורח פתאומי אור לאתמול.

דנינו היה דמות ציבורית מוכרת בעיר הכרמל. בוגר סמינר למורים. שנים אחדות עבד כמחנך ומפקח מטעם משרד החינוך. בעל תואר ראשון בסוציולוגיה ותואר שני בעבודה סוציאלית באוניברסיטת חיפה. לפני 13 שנה הקים את תנועת זהב"י והתמסר לעבודתו זו בכל מאודו. לפני שנים אחדות נבחר לתפקיד יו"ר ארצי של תנועת זהב"י המקיפה רבבות אנשים בכל הארץ. עוד שלשום השתתף בכינוס של תנועת זהב"י בחיפה ויצא בו בהתקפה נגד הקיצוצים בקיצבאות הילדים ובתקציבי החינוך שיפגעו, לדבריו, במיוחד במשפחות ברוכות־ילדים. היה חבר מועצת עירית חיפה שלוש קדנציות וכיהן עם כמה מוועדותיה החשובות.

הניח אשה, שתי בנות, בן וארבעה נכדים. שיכל בן במלחמת יום כיפור. הלווייתו תיערך הבוקר, ב־11 בבית העלמין הישן בחיפה.

קובלנה פלילית נגד ראש עיריית פתח־תקוה ויו"ר המרכז לשלטון מקומי, דב תבורי, הוגשה אתמול לבית משפט השלום בתביעה על־ידי עו"ד שמואל ליצוי מתל־אביב, המייצג את צבמן רוזנברג בן (22) ומתייחסת לאירוע שהתקיים ב„שבת תרבות" בשבת ה־27 לנובמבר. רוזנברג טוען כי ראש העיריה סטר על לחיו בעת ראיון על כסא הדמוקרטיה. כתב ההגנה טרם הוגש.

אשר גוטמן (31) מגבעתיים, בעליו לשעבר של משרד הנסיעות „הבה נגילה" — נידון אתמול בבית המשפט המחוזי בתל־אביב למאסר בפועל של שלוש שנים ושלושה חודשים ולתשלום קנס של 33 מיליון שקל. הנאשם הודה בזיוף, שימוש במסמך מזויף, קבלת דבר במרמה, עשיית עסקות במט"ח ללא היתר והברחת גביה לחו"ל.

עיריית חיפה

אבלה על פטירתו ללא עת של

אברהם דנינו ז"ל

חבר מועצת העיר

אריה גוראל
ראש העיר

המומים וכואבים את מותו הפתאומי של
מייסד ויו"ר זהב"י

אברהם דנינו ז"ל

לוחם אמיץ לקידום זכויות משפחות ברוכות ילדים.

שאול בן־שמחון
הארגון העולמי של יהודי צפון אפריקה

במלאת שבע שנים לפטירת יקירתנו

לאה הולצמן ז"ל

תערך אזכרה

ביום ראשון, י"ח בכסלו תשמ"ו 1.12.85 בשעה 3.00 אחה"צ. בבית העלמין בהרצליה. יוצאים מבית הולצמן הרצליה ב', רח' שלום עליכם 5 בשעה 2.30 אחה"צ.

המשפחה

במלאות שנה לפטירת יקירנו

גרשון צוקר ז"ל

נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו
ביום ראשון, י"ח כסלו תשמ"ו, 1.12.85, בשעה 15.00
בבית העלמין בחולון.
נפגשים ליד השער הראשי.

המשפחה

ההסתדרות הכללית של העובדים
בארץ ישראל

מענקי עגיט
מיסודה של קרן יעקב וקלרה עגיט,
טורונטו, קנדה

1. קרן עגיט מעניקה מדי שנה בשנה פרסים לשניים מבין כתבי־היד בנושא השואה והמרי היהודי במלחמת העולם השנייה, שיוגשו לקרן לשיפוט.
2. אפשר להגיש כתבי־יד ערוכים לפירסום, בעברית, באנגלית, או ביידיש, בתחומי הספרות, התיעוד, ההסטוריה, או המחקר.
3. כל פרס הוא בסך 3000 דולר קנדיים.
4. הפרס יוענק מדי שנה בשנה ביום השואה או בסמוך לו.
5. הנהלת קרן עגיט תמנה חבר שופטים שיבחר את כתבי־היד הראויים לפרס.
6. כתבי־יד אפשר להגיש עד 31 בינואר 1986, לפי הכתובת:
„מענקי עגיט, ת.ד. 303, תל־אביב".
7. הפרס נועד לממן את ההוצאה לאור של כתב־היד, ויימסר לתעודתו לאחר שיוצג הסכם עם הוצאה לאור על פירסום הספר.

דינה שבואלי

הלכה לעולמה בשיבה טובה
ביום ג' 26.11.85.

אבלים:

בניה, כלתה, נכדיה ונינֶיה

מנוחתה בפתח־תקוה שם נולדה

ת.נ.צ.ב.ה.

UTAX

מכונות צילום מסמכים על נייר רגיל
החברה מס' 1 בטכנולוגיית צילום חדשה

תנאי רכישה מיוחדים!! למושבים וקיבוצים

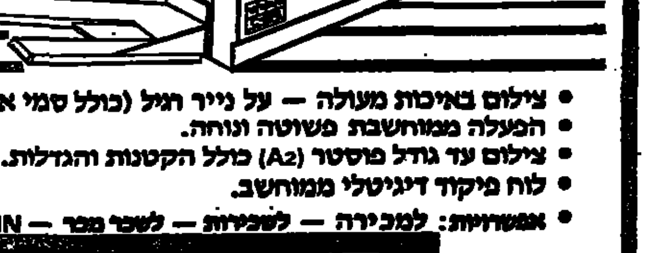

- צילום באיכות מעולה — על נייר רגיל (כולל סמי אורגינל) ושקפים.
- הפעלה ממוחשבת פשוטה ונוחה.
- צילום עד גודל פוסטר (A2) כולל הקטנות והגדלות.
- לוח פיקוד דיגיטלי ממוחשב.
- אפשרויות: למכירה — לשכירות — לשכר מכר — TRADE IN

מעתק maatak ltd.

החברה מספר 1 בשירות.

נקודות מכירה ושירות בכל רחבי הארץ.

משרד ראשי: מעתק בע"מ רח' מרכז בעלי מלאכה 20 תל־אביב טל' 03-299483, 03-282031.
מפיצים אזוריים: תל־אביב — אלון מיכון משרדי 03-298249
מיגד בע"מ 03-371742, 03-286830
ירושלים — צילומית בע"מ 02-245662, חיפה — סיגמט 04-236980
באר־שבע — יעיל בע"מ 057-31645

לחוה ויצחק טורצקי
ליעל וזאב קפלן

ברכות
לנשואי איתן ושילי

משי יוספיה

מפגשים
מקראות חדשות לבית־הספר היסודי
בהוצאת עם עובד

מפגשים עם "מפגשים"

בתל־אביב
ביום ב' כ"ו כסלו 9.12.1985
בבית הסתדרות המורים — רח' בן סרוק 8
בין השעות 9.30—13.00
בירושלים
ביום ד' כ"ח כסלו 11.12.1985
במכון שרת — רח' אלחריזי 9
בין השעות 9.30—13.00
בתכנית
פרופ' אדיר כהן — עורך הסדרה
האמן שמעון זנדהאוז — מעצב הסדרה
המשוררת דורית זרחי
הסופרת ימימה טשרנוביץ־אבידר
מנהלים ומורים בבתי־הספר היסודיים מוזמנים.

לחברתנו אוסנת אלמוג
אתך באבלך במות

אביך ז"ל

בנק הפועלים בע"מ
סניף כיכר ציון
ההנהלה והעובדים

אנו מודיעים בצער רב על פטירתו של
חברנו לעבודה (בגימלאות)

בוביק מרדכי ז"ל

תנחומינו למשפחה האבלה

תנובה סניף מחוזי ת"א
ההנהלה והעובדים

פרשת השבוע: י"ז כסלו תשמ"ו — פרשת וישלח.

	זמני הדלקת נרות	
ערש"ש	ירושלים	3.59
	תל־אביב	4.17
	חיפה	4.07
מוצ"ש	ירושלים	5.13
	תל־אביב	5.15
	חיפה	5.13

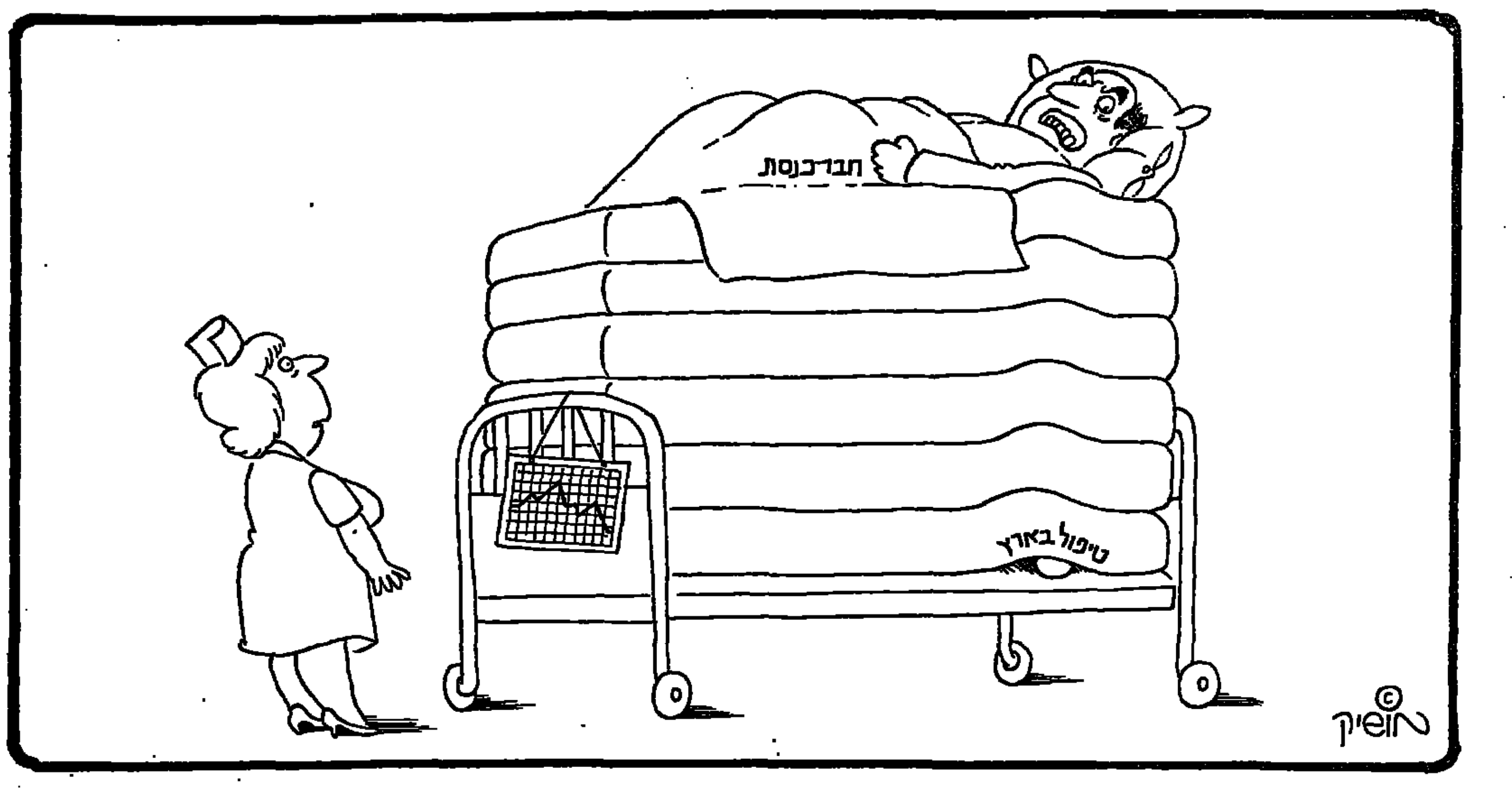

דבר היום

זה היה השבוע שהיה

טכנוקרס בממשלה בלי הליכוד, וגם אז הוא לא יכול היה לנסות ולכפות דעתו.

זה היה שבוע עם אירועים מסעירים נוספים – החל בפעולת החילוץ הכושלת של המטוס המצרי החטוף, וכלה בקאטיושות בגליל, דרך תרגיל גמישות מרהים של המלך חסן שהתנדב לומר לעיתונאים שהוא מוכן לפגישה פומבית עם ראש ממשלת ישראל, ואחר כך אמר את ההיפך, ולבסוף ריכך את ההיפך. גם בזירה הפנים־פוליטית היו סערות־זוטא: בתוך הליכוד, עם האשמות של כיתתיות כלפי ממלא־מקום ראש הממשלה, וב־מפד"ל שביקשה לעשות לשר בורג תרגיל מבוזה.

אך היו גם חדשות טובות. החשובה בהן היא שבמערכת היחסים עם מצרים חלה התבהרות מסויימת, שבאה לביטוי בביקורו של שר הנפט המצרי בישראל, בשדר החיובי שהוא הביא מהנשיא מובארק לשמעון פרס, ובהודעתו כי שיחות טאבה יתחדשו בשבוע הבא. חיזוק השלום עם מצרים חייב להישאר יעד מדיני חשוב של ישראל, והמאמץ המושקע בכך צריך להיות הולם את גודל המחיר שישראל שילמה בעד השלום עם מצרים.

אחרון אחרון, ההחלטה של השבוע החולף שתבוצע בשבוע הבא תעודד כל מי שדואג לבטחון ישראל, מעתה יהיה לנו סגן שר בטחון חדש. אם כבר מקצצים את תקציב הבטחון, נתפצה לפחות בתרומתו של ח"כ מיכאל דקל.

עם כל התקווה, ועם כל היסוד שיש לתקווה, כי פרשת הריגול הישראלי בארה"ב לא תשפיע לרעה על מערכת היחסים החיונית של ירושלים עם וושינגטון, אסור לנו לראות את הדבר כנתון ודאי. מחובתנו לפעול לפחות בשלב זה בצורה שתאתר את הנזק שכבר נגרם, ולא תוסיף עליו. כפי שאפשר היה להסיק אתמול גם מדברים שאמר ראש ועידת הנשיאים של הארגונים היהודיים, יש לפרשה הדים שליליים גם בקרב הציבור היהודי המזוהה והמזדהה ביותר – שלא לדבר על חוגים אחרים.

נכון שכבר היו דברים מעולם. נתגלתה גם פעילות מודיעין אמריקאית בישראל, וישראל לא עשתה מזה עניין, ולא שללה מארה"ב את הסיוע. ואף־על־פי־כן: העניין רציני מכדי לזלזל בתביעות של ארה"ב המופנות אלינו בשלב זה. מבחינת המשמעות הפוטנציאלית לעתיד, זוהי אחת הסוגיות החשובות של השבוע שהיה, והוא ילווה אותנו גם בשבוע שיהיה. אפשר רק לקוות כי מעתה היא תזכה לטיפול נאות יותר משזכתה לו עד כה.

סוגייה אחרת שתעבור מן השבוע הזה אל השבוע הבא היא תקציב המדינה החדש, שבו נדרשת הממשלה, למעשה, ללהטוטים הבלתי אפשריים, כמו לרבע את העיגול, ולהשביע את הזאב בלי לפגוע בכבשה. מכיוון שלא יהיה מנוס מקיצוץ, צריך לקבוע סולם עדיפויות לאומי. הממשלה נדרשת לקבוע סולם כזה. היא חייבת להכריע ושר האוצר חייב לבצע, ולא להכתיב. אחרי ככלות הכל, הוא הכריז על נכונותו לשרת כשר אוצר

העוקץ העצמי של הקקטוס

■ אמיר אורן

מיליוני משפחות אמריקאיות הסבו לפני שעות מעטות לסעודת חג־ההודיה, מסורת אחרון ימי ה' של נובמבר, שבעיקרה יישום הכלל "להרוג טורקי ולנוח": הטורקי הוא המינוח המקומי לתרנגול ההודו ההודיה. היתה זו הזדמנות מצויינת לישראל לטהר ולטאטא את עיי־המפולת של פרשת המרגל ג'ונתן ג'יי פולארד, בטרם ישובו החוגגים לשיגרת חייהם (רבים מהם רק ביום ב') וקודם שהנשיא רייגן, פקידיו והקונגרס, כולם יחזרו לוושינגטון ולנושאי־היולין. ישראל החמיצה את ההזדמנות והמיטה על עצמה רעות עתידות בפרשת פולארד. אף שהאחריות העיקרית לפרשת הריגול עצמה צריכה להיתלות בצוואר יריביו מהממשלה הקודמת, הלא הם ברובם עמיתיו בממשלה הנוכחית, היה ראש־הממשלה שמעון פרס הנכשל המרכזי של השבוע והאחראי הראשי להמשך ההסתבכות ביחסי שתי המדינות בפרשה זו.

המימשל יצא מגדרו לצמצם את הנשורת מהפרשה, אך ממשלת פרס – בין בהמלצת השגרירות מוושינגטון ובין בזלזול המקובל בעצותיה – התעקשה להזיל פיצוצים נוספים גם כששביבות הנשק היתה כבר בהשכך. המטוטלת הרגשית, שעשתה את מסעה משאננות בסוף השבוע שעבר לבהלה בתחילת השבוע הנוכחי לרווחה יחסית באמצע השבוע, ראויה עתה לנוע שוב לקוטב הדאגה.

האישים הקובעים במדיניות ארה"ב כלפי ישראל, רייגן, שר־החוץ שלו ג'ורג' שולץ, אותתו ברורות שאין בדעתם להניח לפרשת פולארד להעכיר את מערכת היחסים הכוללת שבין שתי המדינות. ביהדות האמריקאית בלטה תחושה של הקלה מופתעת ממתינות התגובה התקשורתית על האסון הכפול של ריגול ישראלי באמצעות יהודי. הפגרה פטרה את הקונגרס מתגובה. במערכות הביון והמשפט, שבראשן ידידים לישראל, לא נשמעה התנגדות להצנעה מירבית של הליכי שפיטת פולארד. ברקע ריחפה עיסקה להודאת פולארד באישומים סמוך להגשתם נגדו, הצפויה בחודש הבא, בלא צורך במשפט ובעדויות פומביות צורבות. החזרת המסמכים המדעיים מניו־יורק ומוושינגטון הצטיירה, תחילה, כחוליה בשרשרת מהלכים ישראליים־אמריקאיים מתואמים: במקום פנייה אמריקאית להחזרת דיפלומט ישראלי, שכמוה כגירושו וכתקדים חמור ביחסי השתיים, הבנה ישראלית שמוטב להקדים את הבלתי־נמנע, כעין עונש עצמי.

תמונה מעודדת זו נסדקה שלשום, ועימה גם התקווה לאיחוי מהיר של קרעי הפרשה. בהדרגה התחוור כי הכוונות המימשל אינן התחמקויות מילוליות מאישור התיאום, אלא עירורן לנעשה מתחת לאפו ועליו – על אפו ועל חמתו – גם יחד. הישראלים שהוחזרו ארצה הוברחו כמרגלים בלילה וסתרו בכך את ההנחה הנעימה שפתרון מהוקצע נרקם בין שתי הבירות כדי למנוע את הצורך לנקוב בשמם בהליכים המשפטיים. המימשל הודיע

במקום לשכוך, התחדש המשבר ביתר שאת: במקום הצנעה, חזרה המחלוקת לקולניות ותוגברה בדרישתו הפומבית של משרד המשפטים לתשאל כל ישראלי שמעורבותו בפרשה אפשרית, בכלל זה המוברחים ארצה.

השלב הראשון של פרשת פולארד, הריגול, הדיף את השראתו של אריאל שרון להרפתקנות המוכנה לשלם מחיר נורא תמורת הישג מיזערי, את תלישותו של מנחם בגין ואת קהותו של יצחק שמיר. כשנחשף הריגול, היו האמריקאים נכונים לראות בו סטיית־תקן: גם להם היו פרשיות תמוהות מיסודו של הסי־איי־אי, לא תמיד באישורו של הדרג המדיני. חקירת פרשיות אלה הדביקה לעבודה הצדדית והעצמאית של הביון האמריקאי את הכינוי "פיל משתולל". רפי איתן ומי שקם או לא קם לפקודתו השתייכו, בדימוי המתבקש, למשפחת פילים זו, כאשר במקום לשלוח את הפיל ואת האחראים הפוליטיים להשתוללותו לרעות בחוץ

(המשך בעמ' 18)

הכל בגלל שפיון קטן

■ קובי לוריא

מאגפו האמנ"י,
של שר הבטחון
בבקר קר ועגני
נתגלה פתאם שפיון

הכל בגלל שפיון קטן
הכל בגלל שפיון
הכל בגלל שפיון קטן
הכל בגלל שפיון

חשוף נחשף אותו שפיון
(לא סיני, לא רוסי)
"ישראלי בוואשינגטון!"
דווח אז לנשיא.

הכל בגלל שפיון קטן...

חרוד נחרד אז הנשיא,
הון המפרנס:
"גובלת החוצפה בשיא,
אפעל עם בקונגרס".

הכל בגלל שפיון קטן...

קרוא קרא אז הקונגרס:
"פגעתם באמון –
למרות שיתוף־האינטרסים.
נפסיק את המימון!"

הכל בגלל שפיון קטן...

הלוך הלך אז המימון
מלוה ומענק
והרחום והחנון
סגר את הארנק.

הכל בגלל שפיון קטן...

נפול נפלה הכלכלה
וברב המהומה
החליטה כל הממשלה
לצאת למלחמה

הכל בגלל שפיון קטן...

יצא העם למלחמה
בשל אותה תקרית
לכבוש את מי שאשמה
(כלומר, ארצות־הברית)

הכל בגלל שפיון קטן...

נפול נפלה ארצות הברית
וכאן שגה הדור –
מכאן קשה הוא התסריט –
אין מי שיעזור

הכל בגלל שפיון קטן...

אכלה אותה המדינה
וכל מפעל־ציון
נדמה בה המנגינה
בגלל אותו שפיון

הכל בגלל שפיון קטן...

הקם הקימו ועדה
וזו חקרה שנה
ועם סיום העבודה
הגישה מסקנה:

"הכל בגלל שפיון קטן..."

עסקים, כבר לא כרגיל

■ יוסי מלמן

מי שמבין את עקרון המידור, שהוא הבסיס לכל עבודת מודיעין, יודע אל נכון כי ראש ממשלה או שר בטחון אינם צריכים לדעת, ורצוי שלא ידעו, את שמם של הסוכנים המופעלים על־ידי מדינותיהם.

ולכן אפשר בהחלט להאמין להודעה שפורסמה בירושלים בתחילת השבוע, כי "הדרג המדיני לא ידע", וגם להאמין לראש הממשלה לשעבר, מנחם בגין, כשהגיב תגובה דומה.

שמעון פרס, שקיבל השבוע איגרת חמה מהנשיא רייגן, אמר: "הנשיא רייגן לא קורא עתונים מישראל". הוא התכוון לומר שבניגוד לרושם שמבקשים כמה פרשנים בעתונות בארץ לעורר, כאילו יש משבר ביחסי שתי המדינות, "לא דובים ולא יער". אכן, אין זה נעים להיתפס במעשה ריגול על אדמת מדינה ידידה, אבל למי שמתמצא במורכבות היחסים שבין בעלות־הברית צריך להיות ברור כי לא היה מקום ל"זעזוע" ו"תדהמה", ואם היו כאלה במימשל בוושינגטון, הם מעידים על התחסדות. גם מדינות ידידות מרגלות זו אצל זו.

העתונות בארה"ב, שטון הדיווח שלה בפרשה היה הרבה יותר מינורי מזה של עמיתיה בארץ, הבינו זאת כנראה הרבה יותר טוב. ארה"ב מנסה לאסוף מידע על בעלות בריתה בנאט"ו, ובעיקר על איטליה וספרד, הנחשבות ל"חוליות חלשות" במערך הצבאי של המערב. היא גם מנסה לעשות זאת לגבי ישראל, על אף שיש הסכם עוד משנות ה־50, האוסר זאת. בשנים האחרונות נתפסו נציגים של וואשינגטון "על חם", בשלב זה או אחר של עבודת מודיעין, בעיקר נגד מתקנים צבאיים ומוסדות למחקר מדעי. שלא לדבר על מודיעין "גלוי", והיינו הפעלתם של דיפלומטים למען איסוף מידע ממקורות גלויים – עתונאים, חברי כנסת, שרים, פקידי ציבור.

בשגרירות ארה"ב בתל־אביב עובדים "קציני פוליטיים" שיש להם אפילו זכות כניסה חופשית לכנסת והם נראים במזנון הח"כים מסתודדים עם באי המקום. בדיוק כמו שנציגים של ישראל עושים זאת בפרוזדורי גבעת הקפיטול בוושינגטון. עד כאן הכל טוב ויפה.

המלה "נבזות" שפלטו מקבלי ההחלטות הבכירים של ירושלים כוונה למה שנראה לדעתם בלתי מקובל ומכוער. כשנחשפו נסיונות הריגול של נציגי ארה"ב בישראל, הועברו אזהרות מתאימות והפרטים לא הגיעו לידיעת הציבור. הכל נשאר במשפחה. אין מכבסים את הכביסה המלוכלכת ברשות הרבים. לא כך נהגה הפעם ממשלת ארה"ב. אולי בגלל מחלוקת פנימית בתוך קהילת הביון שם. אולי בגלל יריבות מסורתית בין האף.בי.אי, המעוניין לחשוף ברבים את מעלליה, הסי.איי.אי, המבכר שלא לפגוע בקשרים עם מדינות שהן בעלות־ברית אסטרטגיות. על כל פנים, ברור כיום כי בלשי האף.בי.איי היו להוטים יתר על המידה לא רק ללכוד את פולארד, אלא גם לגלות ברבים כי הוא פעל למען ישראל. עד כדי כך להוטים שאפשר שהם "פיברקו" את הקשר שלו עם מפעיליו.

ככל הנראה, נעצר ג'ונתן פולארד ימים אחדים לפני שנמסר על כך רשמית. הוא אמנם התוודה בפני חוקריו כי ריגל למען ישראל ורמז כי גוייס לעבודתו על־ידי "רפי", אך בידי האף.בי.אי לא היתה אף הוכחה אחת מוצקה שאפשר להשתמש בה כראיה לבית־משפט בדבר קשרים עם סוכנים מישראל. הוחלט לגייס את הראיות האלה. על־פי הוראת החוקרים הוא טילפן לשגרירות ודיבר עם אחד הדיפלומטים שהוחזרו לארץ. אחר־כך הוא נשלח עם הוראות ברורות, בהיותו תחת מעקב צמוד, להיכנס לשגרירות בוושינגטון ולבקש, לכאורה, מקלט מדיני. היה ברור לחוקרים כי ישראל לא תתן לו מקלט כזה. ואכן פולארד גורש מהבניין ו"נפל" לידי הבלשים האורבים.

אם יש אמת בגירסה זו הרי בעיני ירושלים הוא מעיד על "מלכודת" מתוכננת היטב שתיכננו

(המשך בעמ' 18)

המודיעין הישראלי: הצלחות וכשלונות

■ פרופ' זאב לקויר

הביון של ישראל משמש דוגמה מעניינת לבעיות המיוחדות ולהזדמנויות הניצבות בפני אומה קטנה, ואשר בהכרח הן שונות מאלה של מעצמות־העל או מדינות בעלות מסורת קולוניאלית כמו צרפת או בריטניה. קהילת הביון של ישראל איננה הגדולה ביותר מבין המדינות הקטנות (הדי.ג'י.אי. של קובה גדול בהרבה יותר).

שלושת המרכיבים של קהילת הביון של ישראל הם: ה"מוסד", המעסיק 1500–2000 גברים ונשים. כמה מאות מהם בדרגות קצונה ופיקוד. הוא אחראי על איסוף של מודיעין חוץ; השין־בית (ריגול נגדי) עם כאלף מועסקים לערך; אמ"ן, או המודיעין הצבאי, עם כ־7000 עובדים שמהם רק 500 הם קצינים. למען השלמות צריך להוסיף שגם למשרד החוץ יש מחלקת חקר קטנה יחסית.

מתוך שמונת האגפים של ה"מוסד" החשובות ביותר הן מחלקת האיסוף, מחלקת המבצעים התיאום והתיכנון המבצעי ומחלקת הקישור והפעולה המדינית. ה"דסקים" ב"מוסד" מאורגנים על בסיס אזורי ותפקודי כאחד והם בעלי התמקצעות גבוהה במיוחד. ל"מוסד" יש, למעשה, מונופול על איסוף המודיעין מחוץ לגבולות ישראל, פרט לכמה מקרים יוצאי דופן הנוגעים לאיסוף מידע על מטרות צבאיות (בדרך כלל, לא הרחק מגבולות ישראל) והנמצאים באחריות המודיעין הצבאי. ביסודו של דבר, ה"מוסד" הוא ארגון המבוסס על

Humint – מודיעין אנושי (ארגון ביון המשיג את המידע שלו בעזרת גורמים אנושיים: הפעלת סוכנים וכו' – י.מ.). האמצעים הטכניים של איסוף שייכים למודיעין הצבאי, כמו גם המסמוך ומה שמפתיע יותר, רוב הפקת המודיעין. כלום חלוקת עבודה זו היא היעילה ביותר והרציונלית ביותר? השאלה נתונה לוויכוח, אך היא נוצרה כתוצאה ממעמדה הבין־לאומי המיוחד של ישראל. מצב המלחמה עם השכנות הערביות, פרט למצרים, מעולם לא הסתיים רשמית. ולכן, סוג המידע החיוני ביותר הוא צבאי באופיו. משום כך ניתנה הזכות להפקת מודיעין – הערכות שנתיות של סיכוני מלחמה – למודיעין הצבאי במקום ל"מוסד".

ההצלחות של המודיעין הישראלי יוחסו לעתים קרובות ל"סולידריות היהודית", כלומר, לעובדה שישראל יכולה לסמוך על רצונם הטוב, או על סיוע פעיל של יהודים בחלקים רבים בעולם. ואולם זו הערכה שגויה. ישראל מעוניינת באורח חיוני במה שנעשה במזרח התיכון ובכמה אזורים של העולם השלישי – מקומות שבהם או שאין יהודים או שהם אינם יכולים לסייע לה.

המקצועיות וההישגיות לא באו לו למודיעין הישראלי בבת־אחת או בלי מאמץ. העשור הראשון לקיומו היה נגוע בבעיות ומאבקים פנימיים. בהיותו נעדר מסורת ונסיון, נקלע המודיעין למאבקים שהתחוללו במערכת הפוליטית ולהרפתקאות הרות אסון. אכן, גם

בימים הראשונים האלה נזקפו לזכות המודיעין כמה עלילות ספקטקולריות – כמו השגת תוכן נאומו "הסודי" של ניקיטה כרושצ'וב בוועידת המפלגה הקומוניסטית של ברית־המועצות ב־1956 (הנאום שבו הוקיע את סטאלין ומדיניותו – י.מ.).

לאותה תקופה יש לייחס גם יציקת חלק מהיסודות להצלחות מאוחרות יותר. המודיעין הישראלי בראשית ימיו היה נועז, בעל תושיה ויוזמה מקורית, ומעל לכל בעל יכולת לאלתר. אך בהתבוננות רטרוספקטיבית, התפוקה היתה בלתי שווה: רק לקראת סוף שנות החמישים הצליח המודיעין להגיע לרמה קבועה ואחידה של ביצוע. ההצלחות מאז ואילך, ניתנות להסבר בעובדה שהמודיעין הצליח למשוך לשורותיו מגוייסים מקאליבר גדול, שהשתמש בשיטות אימונים מעולות, ומעל לכל משום שעל אף שהשתמש באמצעים הטכנולוגיים המעודכנים ביותר של האזנה ומעקב, לא הזניח מעולם את הגישות המסורתיות של מודיעין אנושי.

אף שמדי פעם בפעם נתגלעו קשיים בשיתוף הפעולה בין הזרועות השונות של קהילת הביון, היו היחסים בדרך כלל טובים יותר מאשר ברוב המדינות. הסיבה החשובה ביותר לכך היא שישראל היתה, ועודנה, מדינה הדרוכה לקרב. העדיפות הגבוהה הניתנת למודיעין היא, פשוטו כמשמעו, שאלה של קיום, ומכאן גם נובעת יוקרתו. גם בעת שהושמעה ביקורת מרה על כשלונותיו של המודיעין, מעולם לא התקפה

עולם של סודות

"מאז ימי בראשית, עת החלו בני־אדם לאסוף מידע על עוצמת שכניהם וכוונותיהם, נוצקו היסודות לפעולות סוכני ביון ולכינונם של אמנות או מדע המודיעין. ומאז תחילת איסוף המודיעין וניתוח המידע שנצבר נשמעו תמיד דברי ביקורת על יכולתו ויעילותו", כותב פרופ' זאב לקויר בהקדמה לספרו החדש "עולם של סודות – השימושים והמגבלות של מודיעין".

לקויר מבקש לשרש כמה מן המיתוסים האופפים את עולם המסתורין הזה ולהצביע, במקביל, על המגבלות הכרוכות בדרכי פעולתו. אחד הפרקים בספר עוסק בקהיליית המודיעין של ישראל. הפרק, המקבל אולי יתר חשיבות על רקע פרשת הריגול האחרונה, מתפרסם כאן היום, לראשונה, ב"דבר". פרופ' זאב לקויר הוא יו"ר מועצת המחקר של המרכז ללימודים אסטרטגיים באוניברסיטת ג'ורג'טאון בוואשינגטון ומרצה להיסטוריה באוניברסיטת תל־אביב.

קהילת המודיעין ממניעים פוליטיים.

גם לא נוהלו נגדה מסעות הכפשה בעתונות, וכמעט שלא היו כנמצא שערוריות או גילויים מרעישים. ככל שאנו יודעים, לא הוחדרו לקהילת המודיעין סוכני אויב. המודיעין יכול לסמוך על רצון טוב ונכונות לשיתוף פעולה מצד האוכלוסיה, תמיכה שכמותה ניתן למצוא רק באומות קטנות הנתונות במצבי חירום. לאור נסיבות אלה, אין תימה שבישראל נתגלתה

פחות מתיחות מאשר במדינות אחרות בין קהילת המודיעין למשרד החוץ, ושירות במודיעין לא שימש מכשול להתקדמות ולקריירה בשירות החוץ. גם שר החוץ וגם המנהל הכללי של המשרד היו בעבר פקידים בכירים ב"מוסד", ואילו ראשי המודיעין הצבאי זכו לתפקידים בכירים בעולם האקדמי ובחיי הכלכלה – שניים מהם אף היו שרים בממשלה.

העלילה הגדולה ביותר של המודיעין היתה בעבודת ההכנה לקראת מלחמת ששת הימים ב־1967. הצלחות אחרות כללו את "רכישת" מטוס מיג 21 מעיראק, תחבולה נועזת שחשיבותה נודעה בגלל השגת מידע על הטכנולוגיה הסודית שלו. הכשלון של המודיעין היה בעת התקפת הפתע של מצרים וסוריה במלחמת יום הכיפורים ב־1973. במרוצת השנים שימשה התקפה זו דוגמה נלמדת להונאה מוצלחת, שנדונה בעשרות מאמרים בכל העולם.

על אף שהדו"ח המלא של ועדת החקירה (ועדת אגרנט) לא פורסם, ידועים רוב הפרטים המהותיים שלו. מה שפחות ידוע הוא כשלון אחר – חוסר היכולת להעריך את "איום השלום", כפי שכינה זאת ראש אמ"ן.

נכון שבהערכה השנתית שלו (ספטמבר 1976) שאל המודיעין את עצמו אם הערבים – או לפחות חלק מהם – מעוניינים בשלום, אך לא הצליח לתת על כך תשובה ברורה. שנה אחת לאחר מכן היתה הערכת המודיעין נחרצת יותר: המדיניות המצרית הגיעה למבוי סתום, וסביר שסאדאת יבחר בדרך המלחמה. כעבור חודשיים נאם נשיא מצרים בכנסת בירושלים. בעוד שסיבת הכשלון של 73 היתה נעוצה בבטחון המופרז – תחושת העליונות הצבאית שכנעה את המודיעין שהתקפה ערבית אינה סבירה – הרי ההערכות של 76'–77' נבעו מההלם של מלחמת יום הכיפורים. מי שנתפס פעם בקלקלת הערכתו נוטה, בדרך הטבע, שלא להסתכן עוד בסיכונים מיותרים ומעדיף את גישת "ניתוח המקרה הגרוע ביותר".

הרפורמות שהונהגו לאחר מלחמת 73, לא הביאו לשינויים משמעותיים במבנה קהילת המודיעין של ישראל. אמנם בתחילה מונה יועץ מיוחד לענייני מודיעין במשרד ראש הממשלה, אך אחר כך בוטלה משרתו. מחלקת החקר של משרד החוץ הורחבה, אך לא באורח מספיק כדי שתוכל לשמש גורם חשוב בקהילת המודיעין. הפקת מודיעין נותרה, כפי שהיתה, בידי אמ"ן. יותר משליש מכל כוח האדם של אמ"ן ממשיך לעסוק בהפקות אלה, כולל עבודות מסמך. גם גישת "יועצו של השטן" נוסתה, אך בלי הצלחה רבה.

הנסיון הישראלי מוכיח כי לאישיותם של ראשי השירותים יש חשיבות גדולה, הן למורל והן לאיכות עבודת המודיעין. הדבר תופס, ביתר שאת, לגבי העוזרים הבכירים המהווים תמיד את עמוד התווך של השירות. נכון שאף אחד מראשי המוסד לא היה גאון מודיעין, אך כולם

(המשך בעמ' 18)

„בני אברהם" בגודל טבעי

■ חגי אשד

ראינו אותם השבוע בגודל טבעי. כמות שהם באמת. לא „בני אברהם" של החזון והמליצה של המלך חוסיין הקטן במדי הפילדמרשל נאפר הקרבות ואותות ההצטיינות לרוב. שכנינו האמיתיים, בשר ודם; לטוב ולרע. לשלום ולמלחמה. איתם עשינו מלחמות ואיתם נצטרך לעשות שלום, כדי שלא יהיו עוד מלחמות, כדי שהמחיר הכבד שכבר שילמנו בסיני לא יהיה לשווא. ראינו אותם השבוע והתאכזבנו והתפכחנו ונעלבנו ונחרדנו.

ראינו את המלך חסן ממרוקו כליצן תפל, חסר יושר וכבוד. בקולנו של מי הוא רוצה להתכבד באוזני מראייניו צרפתיים מתרפסים וצוהלים? כך הוא רוצה לעשות שלום עם ראש ממשלת ישראל? כך הוא רוצה לעשות שלום איתנו, עם כולנו? ראינו ושמענו ועכשיו אנחנו יודעים מיהו ומהו מלך מרוקו האמיתי. עם מי יש לנו עסק. ראינו אותו על מסך הטלוויזיה מבעד למסך החנופה של נתיניו לשעבר, שאולי טרם הסתגלו לגמרי לעובדה שהם אזרחי ישראל ולא נתיני מרוקו.

ראינו את הנשיא מובארק המצרי בזעמו הגדול לאחר הטבח בנמל התעופה בוואלטה. נזכרנו בתגובותיו לאחר הרצח בראס בורקה, לאחר פרשת „אכילה לאורו" ומעצר ארבעת רוצחי אבו עבאס. צריך לומר, להבדיל. הפעם הוא ניצב בצד הנכון של החזית מול מרצחי הטרור יחד עם אלה שלוחמים בהם גם אם תוך כשלון דמים טראגי. זה יכול לקרות לצבאות המפוארים ביותר. גם האמריקאים נכשלו בדרך לטהראן. גם אנחנו היינו יכולים להיכשל, גם כאשר הצלחנו. זה גם עניין של מזל. אבל התגובה שלאחר מעשה היא כאילו מכוכב לכת אחר. תערובת מוזרה של אטימות ויציאה מהכלים. יחס אחר לגמרי לעובדות, לקדושת חיי אדם, לאו דווקא בקשר אלינו.

ראינו שוב ושוב את המלך חוסיין. מדוע בושש רכב השלום שלו לבוא? פעם אחר פעם. האם אפשר להאמין עוד לדבריו? האם הוא עצמו יודע למצוא את דרכו בכל תמרוניו הנפתלים עם יאסר ערפאת ונגדו, בהתקרבות אל הנשיא אסד ובבורחו מפניו, בבואו אל הנשיא מובארק ובלכתו ממנו. ולא הזכרנו את העיראקים והסעודים ואת תימן הצפונית שגם אצלה הוא התארח וגם שם שילח לעברנו את דבריו הסתומים ורבי המשמעות. משפחה גדולה מאד – משפחת „בני אברהם". משפחת דומים מסועפת ומסובכת. טובלת בדם בניה ושכניה. ואנחנו בתוכם.

המלך חסן המרוקאי צריך ללמד לקח אותנו וגם את ראש הממשלה שמעון פרס. צריך להקטין את הציפיות לטוב ולרע. לשמור על מרחק. לא צריך להיות נהג זהיר בדרכי המזרח התיכון. לא כדי להיעצר ולהתחפר, כפי שמציע לנו יצחק שמיר. כדי להתקדם בזהירות. אם אנחנו ניעצר הם ימשיכו להתקדם, אלא שבמקום להתקדם לעבר השלום הם יתחילו להתקדם לעבר המלחמה הבאה. גם המצרים. הם מכינים את צבאותיהם למלחמה. הם מכינים „מחטפים" צבאיים. הסורים בחלק מרמת הגולן, המצרים בדרום הנגב לעבר ירדן. הירדנים והסעודים בדרום הנגב לעבר המצרים. זה עלול לקרות. הגנרל בדימוס גמאסי, שדיבר שלום עם אלוף אהרון יריב בקילומטר ה־101 באבכה קאהיר לאחר מלחמת יום כיפור, מדבר עכשיו על הלקח העיקרי שלו מאז. לא לקח של שלום אלא לקח של „מלחמת הכל". אם כל צבאות ערב יתקיפו את ישראל בעת ובעונה אחת מכל עבריה הם יצליחו לגבור עליה. לפחות יוכלו להשיג מטרות מוגבלות. להסוף שטחים פה ושם. לזרוע הרס ומוות בריכוזי האוכלוסיה הצפופים ברצועת החוף.

זה יכול לקרות. זו סכנה שצריך למנוע אותה. אם אפשר. צריך לעשות כל מאמץ ולהראות ולהיראות שאנחנו עושים אותו. אבל לא להפריז. לא למחול על כבודנו יתר על המידה. כשראש הממשלה שמעון פרס מוחל על כבודו הוא מוחל על כבוד כולנו. שכנינו עלולים לפרש זאת כאות לחולשה ופחד. הם לא חכמים גדולים וגם לא גיבורים גדולים. הם שבויים במעגל קסמים של איבה ופחד וטפשות. גם של טרור רצחני שהוא בבחינת „גולם שקם על יוצרו". לא היה כמעט שליט ערבי אחד שלא תרם את חלקו ליצירת הגולם של אש"ף על פלגיו השונים. לנשיא מובארק יש עתה ממה לחרוד ולפחוד. ראינו אותו בזעמו ובקוצר ידו. אולי הוא ינסה עכשיו להיחלץ ממעגל האיבה והפחד שגם אנחנו נקלענו לתוכו וגם אנחנו חייבים להיחלץ ממנו. יצחק שמיר צריך להבין שאי אפשר להתחפר בתוך מעגל קסמים. ששכנינו מתקדמים בלי הרף כשהם נדחפים קדימה על ידי כוחות גדולים וחזקים מהם. הם אינם שולטים במצב. אז שיתקדמו יחד איתנו לשלום או שיתקדמו נגדנו למלחמה. הנשיא מובארק צריך להחליט אנה פניו מועדות. גם אנחנו.

בקרוב מאד לא יהיה מנוס מהכרעה לכאן או לכאן. בין התקדמות למשא ומתן ולשלום לבין התקדמות למלחמה. גם גורלה של ממשלת האחדות הלאומית מוטל עתה בכף.

חסן וחוסיין: מתנדנדים ברוח השלום

לא גומר ת'החודש

■ יורם פרי

מספרים שבעת ביקורו של ראש־הממשלה אשכול בארה"ב שאל את נשיא ארה"ב מהי ההכנסה השנתית של האמריקאים. „בערך 1,000 דולאר לחודש", השיב ג'ונסון. „וכמה הם מוציאים בחודש?" „בערך 700", השיב הנשיא. אשכול תמה: „אז מה הם עושים עם ה־300 הנותרים?" „אנחנו מדינה דמוקרטית, ואיננו שואלים את הציבור שאלות כאלה", היתה התשובה.

מיד לאחר מכן פנה ג'ונסון אל אורחו: „ומה המשכורת הממוצעת אצלכם?" „בערך 700 לירות", השיב אשכול. „וכמה מוציא הישראלי בחודש?" „בערך 1000 לירות". עכשיו הרים ג'ונסון גבה: „מאיפה הם לוקחים את ה־300 הנותרים?" „אר", ענה אשכול, „אנחנו מדינה דמוקרטית, איננו שואלים שאלות כאלה".

חלק גדול מן הבעיות בחיים הפרטיים והציבוריים במדינה אפשר לתלות באנקדוטה זו. במלים אחרות, בכך שהישראלי אינו יכול לגמור את החודש. כל אדם, הולנדי או סיאמי, היה שמח לקבל הכנסה גבוהה יותר. אבל בישראל התפתחה כלכלה מיוחדת במינה: אצלנו בעקרון אי אפשר להסתדר במשכורות. יש צורך במקורות הכנסה נוספים, לא כדי לשפר את רמת החיים אלא, פשוט, כדי לחיות.

דבר זה גורם לחלק ניכר מן העיוותים בחיינו. כמו למשל ההטבות לבכירים לצרכי רפואה, שהשבוע כה הירבו לעסוק בהן. למה הן נועדו אם לא להגדיל את ההכנסה? כמו שהסבירה אשת השופט העליון המנוח חשין „השר סרלין נתן את ההטבות לשופטים כדי שיוכלו לגמור את החודש".

ומדוע כה מרבים שרינו לטייל ולנסוע ברחבי העולם, אם לא משום שהם יכולים לזקוף את ההוצאות על חשבון הקופה הציבורית. אילו היו מקבלים משכורת שמנה יותר, אבל מממנים את כל הוצאותיהם, היו חושבים פעמיים בטרם קפצו לחו"ל.

אני נזכר בשני סיפורים מבריטניה בשנות ה־70. במקרה הראשון סיפרה לי סוזאן, אשתו של שר־החוץ ריצ'ארד קרוסמן, על המסע הראשון שעשה בעלה לסין. היא ביקשה להצטרף אליו, אך מכיוון שהיה זה ביקור ממלכתי ישב השר במחלקה הראשונה במטוס ואילו הכרטיס שלה היה למחלקת התיירים. „כדי שלא יהיה לי משעמם, שלח אלי ריצ'ארד כל פעם פקיד אחר מהפמליה שלו כדי שיישב לידי ויארח לי לחברה בטיסה הארוכה".

סיפור שני קשור בנסיעה ממלכתית של ראש־הממשלה ג'יימס קאלאהן לארה"ב. לביקור היו שני חלקים, ביקור רישמי בשבוע הראשון, והשני – ביקור פרטי אצל בתו לרגל יום ההולדת שלו. משום כך התלוותה אליו גם אשתו. כמובן על חשבונו. איפה היתה הבעיה? על פי כללי האוצר זכאי ראש־הממשלה היוצא בשליחות ממלכתית לטוס ב„קונקורד" היקר והמהיר. אבל מכיוון שקאלאהן לא רצה שאשתו תשלם כרטיס כה יקר יותר על ה„קונקורד", השניים טסו בטיסת „בואינג" רגילה.

עם הקמת המדינה היו גם אצלנו כמה תמהונים שביקשו להנהיג נורמות כאלה בחיים הציבוריים. איני מתכוון רק לבן־גוריון שנסע בג'יפ, אלא לסיפור המרגש בזמנו של משה שרת, שכן תיאר כיצד התפוטר מן הממשלה. בצאתו מבנין הממשלה מיהר נהגו לפתוח את דלת המכונית, כרגיל. אבל שרת לא נכנס לתוכה. הוא מעתה איני חבר ממשלה ומשום כך איני יכול להשתמש עוד במכונית זו, אמר הוא לצעוד ברגל.

חוסר אפשרות להתקיים ממשכורת גרמה לכך שהמשפחה הישראלית הממוצעת מתפרנסת משתי עבודות. פירוש הדבר שלא זו בלבד שעובדים שישה ימים בשבוע במקום חמישה, אלא עובדים גם הרבה שעות בכל יום. זאת, על חשבון שעות מנוחה, בילוי, לימוד, הקדשת זמן לילדים או סתם רגיעה.

אבל ניזקה של העבודה הנוספת רב יותר. בגלל מס ההכנסה השולי הגבוה יש טעם בעבודה זו רק אם אין משלמים עליה מס. התוצאה – כולנו נעשים עברייני מס. ומכיוון שמקום העבודה הראשון מובטח על ידי ה„קביעות" מופנית תשומת הלב בעיקר לעבודה הנוספת. כך יוצאת העבודה העיקרית נפגעת. לפני זמן לא רב הסתבר שבעיריית תל־אביב יש עובדים המנקבים בבוקר את כרטיסי העבודה ועוזבים את הבנין לעבודה הצדדית שלהם. אחר הצהרים חוזרים לנקב שוב את כרטיס העבודה.

מי שרוצה לראות עד כמה מגוחכת שיטת השכר שלנו אינו צריך אלא להסתכל על לוקש שיגרתי של עובד ציבור. למשל הלוקש של ידידה שלי, מורה במקצועה. החודש הוא היה מורכב כך: שכר משולב, תוספת שהייה, תוספת מיוחדת, תוספת הסכם מסגרת, חינוך מיוחד, תוספת שחיקה, קצובת נסיעה, תוספת הכשרה, החזר טלפון, תוספת מעונות, מק' נסיעות בתפקיד, הפרשי ביגוד, הפרשי תוספת שהייה, הפרשי חינוך מיוחד, הפרשי היעדרות, ועוד כמה מושגים שהדפוס החיוור לא איפשר לפענח. אך אל חשש, אחרי הניכויים לא נשאר מכל זה הרבה מזומן.

יש משהו משותף לחשמל־חינם שמקבלים עובדי חברת החשמל, לטיסות־חינם של עובדי חברת התעופה הלאומית, ולהתקן התוך־רחמי שקיבלה בחו"ל בתו של פקיד משרד האוצר. כולם נובעים מאי הגשמת עקרון בסיסי במינהל ציבורי, אותו הזכיר כבר מקס ובר, כשכתב את ספרו הקלאסי על הביורוקרטיה המודרנית.

פקידות ציבורית מתוקנת, קבע, צריכה לקבל משכורת קבועה, הקשורה בסוג העבודה, הדרגה, והוותק, אך אינה קשורה ישירות למהות העבודה. אם פקידי מס ההכנסה יקבלו משכורת בהתאם לשיעורי המס שיגבו, כפי שהיה נהוג לפני היווצרות הביורוקרטיות המודרניות, אי אפשר יהיה לקיים שירות ציבורי ניטראלי והגון.

אין אפוא מוצא מן הסיאוב של חיינו הכלכליים הפרטיים והציבוריים לפני שמבנה המשכורות יתוקן. שפקידים יפסיקו לקבל מכוניות צמודות ושיחות חינם ואש"ל ללא קבלות ותשלום גלובאלי עבור שעות נוספות. מה שצריך הוא משכורת אחת, ללא הכנסות צדדיות. אבל משכורת שאינה מחייבת לעבוד עבודה נוספת. משכורת שאפשר לגמור אתה את החודש.

אך לצפות שיחול שינוי כזה בסדרי החיים שלנו, זה להאמין שהמשיח יגיע עוד לפני שהשר שריר יסע שוב לחו"ל.

סליחה: אני מוכרח להפסיק כאן. צריך לרוץ לעבודה השניה שלי.

בארץ ולידה

■ חיים גורי

הדוקר משוטט בעיר העתיקה בירושלים. פקד רפי לוי, דובר המחוז, אומר לי כי ננקטים כל האמצעים ונעשים כל המאמצים ללכוד אותו, אך טבעי הדבר שלאחר אירוע כזה יפחת זמנית מספר המטיילים שם". „הדוקר", כמו „החונק מבוסטון", או „ג'ק המרטש". לא מכוניות־תופת, לא מטעני צד, אלא איש וסכין מטבח מושחזת בידו. שוטטתי במקומות הפשע על סף החשכה, ליד שער שכם ובשוק בית־הבד ובוויה־דהלורוזה, שם הותקף באכזריות ברנך ג'יהן, שנאבק על חייו בגבורה מול הדוקר, לא הרחק ממסעדת [illegible]

בבית הקפה [illegible] „בינתיים" סיפר על מאבקי־הפציר בישראלים להמשיך לשוטט בכל עת בסימטאות האלה.

מלחמת ישראל־ערב, שידעה את האף־15 ואת האלקטרוניקה והטילים, שבה לימי הקפא"פ. יש הממליצים ללמד בני יהודה קארטה. רעיון לא רע!

ושתיקת הסוחרים אם מפחד ואם מתוך הזדהות. זה פוגע ללא ספק בעסקים כרגיל. הללו אוהבים שקט וצפיפות. זו ירושלים. זה הלב. סכין בלב. כוחו של איש אחד לדלל לקוחות ומטיילים עם רדת החשכה. זו צורת קרב נבזית אך יעילה. איש אחד משניא אליך סמטה ויושבי בה וסוחרי בה והולכי בה, מושיד תמים ומזמין עונש על אלה שאינם ראויים לו.

★

פניתי לרפי דברה, דובר העיריה, והרי דברה: ... יש לדקירות האלה אפקט ציבורי הרבה יותר גרוע, הרבה יותר חמור, מאשר לצורות פיגוע אחרות. סכין בגב. זה מעורר אמוציות בעיקר באוכלוסיה הירושלמית. גם חרדה וגם כעס. כל דקירה היא מתנה לכהנא! הרי הוא אומר לנו שאין שום סיכוי לחיים ביחד, שהם תמיד יתקעו לנו סכין בגב. ארגוני הטרור עושים מאמץ עליון לפיגועים בירושלים, מפני שהם זוכים פה להד פי כמה וכמה. ארבעת המקרים השפיעו על מספר המבקרים בעיר העתיקה. דוקר אחד מסוגל לעשות מה שלא עשו כל הפח"ע. עבדנו הרבה על רגש הגאווה שלהם: איזה מין גבורה זו לתקוע סכין בגב לאורח תף מפשע, בושה! הופענו בתכנית בטלוויזיה בעברית ובערבית. להערכתי זה זכה לתהודה. ערבים הופיעו בעתון בגלוי וגינו אותו. הדבר פוגע גם בכיסם. אך יותר מזה, הם מפחדים שנושא הסכין יכול להביא לתגובה יהודית חריפה. זה מעורר אמוציות עצומות! נצטרך לדון בכך ברם קר. מובן שיש להמשיך לבוא לשם. טדי קולק בעצמו טייל השבוע, ללא ליווי צמוד, בעיר העתיקה. הייתי אתו. הבן שלי, איש „גולני" לפני שהלך לשם לקח אתו סכין סקנדינבית. שאלתי אותו: למה לך? והוא אמר לי: אני רוצה להיות מוכן לכל ההפתעות".

„הדרך היחידה היא להמשיך ללכת לשם", אומר הדובר דברה.

מסע צפונה

שבתי ללבנון לאחר זמן. לא לביירות ולבחמדון ולדיר־אל־קמר, רק לקליעה ולמרג־עיון, אל הדרום, אל „רצועת־הבטחון" שניתן להגיע אליה, כאילו קפא הזמן. עכשיו חושך וגשם יורד על אצבע הגליל (סוף־סוף) וערפל כבד על מטולה. אני פוגש את מ' המטתין במלון „הארזים" וממשיכים לעבר „הגדר הטובה".

לאחר בדיקה קפדנית של ניירות ואישורים נעים, בעב הענן שירד על ההרים, בעקבות מכונית לבנונית מנוטת אנטאס על־פני כביש המהמורות הבוצי, המורגה הפצוע, בין נקודות בקרה ותקיפי צד"ל עטופי מעילים. לפני כן אמרו לי: „רצועת הבטחון היא השכפ"ץ שלנו. היא לא נועדה לעצור קטיושות. אם אלה יורים ממרחק. אך היא עוצרת, בינתיים בהצלחה, חדירת חוליות ומכוניות־תופת המיועדות אלינו. הם עוזרים לנו בכך. אך בעיקר הם מגינים על בתיהם, על משפחותיהם. יש להם מוטיבציה. הם מונים כ־2400 לוחמים. רובם המכריע נוצרים. אך יש גם מעט שיעים ודרוזים. לשיעים קשה יותר מול אחיהם ויש בעיות. מאז אפריל צד"ל איבד 20 הרוגים וששים פצועים. אלה מתו ונפצעו מכדורים ומטענים שנועדו לנו. הם מהווים כוח לוחם לפי מושגי לבנון. בסך הכל הארטילריה שלהם מצויינת והם גם למדו לתפעל טנקים. הם עומדים בינינו ובין „אמל" ו„חיזבאללה" וף.פ.ס ופלשתינים ו„בעת" לבנוני ונאצריסטים וכל שאר אבות נזיקים המופעלים על־ידי המודיעין הסורי. גם ג'זין הנוצרית שמחוץ לרצועת הבטחון ובה 40,000 תושבים ופליטים מוגנת על־ידי גדוד מקומי חוסה לסיוע של גנרל אנטואן לאחד, בקרוב תראה אותו. הם בלמו 14 מכוניות מתאבדים. זה לא מעט".

האיש ממטולה הוסיף כי „בחוף ראס בייאדה נפתח לפני כמה חודשים נמל קטן ובו ספינות מעבורת המסיעות נוסעים וכלי רכב לג'וניה, מהלך שמונה שעות, וכך מקיימים המקומיים את קשריהם עם הצפון. שיעים עוד יכולים לעבור ברכב במחסומי האויב, אך נוצרים נחטפים או נרצחים. זו לבנון, ואלה הם חוקיה. הם יודעים להסתדר במצב הזה טוב מאתנו. טוב שריד ההשפעה הישראלית בארץ הארזים, „ברצועת הבטחון".

הגנרל לאחד לבש סוודר צבאי ירקרק, ללא דרגות, נשמע בוטח ורגוע. הוא נהנה מתמיכה ישראלית המאפשרת לו לפעול כהלכה בינתיים. אין לי ספק שאם יחול כחוו ואם ייכבש האזור הזה על־ידי כוחות מצפון, לא יחיו רבים מהכפריים האלה שקשרו גורלם בגורלנו עד כי היו נכונים לסיפוח ישראלי.

אני שואל אותם מתי יושם קץ לטרגדיה הלבנונית, לרצח האחים המחריב את הארץ שנחשבה לגן־עדן לבנטיני. לאחד משיב כי הצרות תימשכנה כל עוד תמשיך סוריה לבדוש בלבנון ברצונה לספחה כחלק מסוריה הגדולה. הוא נוקב בשמות כמה ממנהיגי ארצו כמריונטות של דמשק. סאקר מאמין כי יושם קץ לשפך הדמים, כי העם עייף מהפורענות. אני מזכיר להם את ספרו המרתק של קונסטנטין מ' בזילי, מי שהיה הקונסול הרוסי בביירות, „זכרונות מלבנון 1847־1839". דומה כי כל המתרחש היום בלבנון היה כבר אז. אותו סיפור של סכסוכים בין עדות ומשפחות ותקיפיהם, הם מסכימים כי אכן סיפור ישן הוא, אף שהיו ללבנון גם עשרות שנים טובות והזמנים הטובים בוא יבואו. ויש בהם איזו סבלנות וקבלת־דין ונחישות.

★

שתים קפה בחדר הרחב. קשה לדבר עם מלחמת לבנון שלנו. הם נרתעים מדבר העלול להתפרש כהתערבות בפוליטיקה הישראלית, אך אני שומע: שני עמים אינם תופסים את משמעות המלחמה. הלבנונים אינם מבינים מדוע נסוגה ישראל בחפזון טרם שיהיה בידה הסכם שלום ממשי, והישראלים שואלים מדוע בכלל נכנסו לשם. „בסיני ישבתם עשר שנים ולא פיניתם אותו אלא לאחר הסכם חתום עם מצרים. מדוע לא פעלתם כך גם בלבנון? היציאה החפוזה עוררה תמהון ואכזבה וגם בוז. היום שונאים אתכם יותר משונאו אתכם כאשר ישבתם בביירות". הגנרל סבור שהסורים לא הובסו בקרב אלא התחמקו מההלומות. „למה לא הגעתם להר צנין? שם הייתם מסיימים את המלחמה. וכי אילו נחתם שלום לבנון־ישראל, היתה נכרתת ברית שהיתה משנה את כל תולדות האזור ומונעת מלחמה אפשרית נגרכם" וכו'.

וכל הפצעים נפתחים בי על בוגדנותם ושקריותם של „הכוחות הלבנוניים" ועל ההיכור הישראלי הכוזב ועל הנהלת המלחמה שאין לה מחילה ועל ההרס שחוללה בישראל ועל קץ הצרעות המסורף שהותרנו שם אחרינו ועל השדים החומייניסטיים שעוררנו שם ועל השיעים שהיו לאויבינו ועל הסורים השולטים בארץ הארזים כאילו אין לנו מה לומר שם ועל הסבל והדם והדמעות.

★

ידיד מקומי, משכבר הימים, מספר לי על פסיכולוגים העוסקים כעת בחקר התנהגות המתאבדים האלה הבאים מצפון. כאשר הם מקבלים על עצמם את המעשה – הוא אומר – הם חשים לעשותו. יותר משהם טרודים להחדור לעומק היעד הם מחישים את קיצם על סיפו. התאבדות הופכת לעיקר ופני הנערה הצעירה רסוקת הרגל, דבריה באוזני אהוד יערי המצויין. העלמה סופאג'. נערה בודדה, בת 17 בתה של אלמנה שהקצין הסורי הקולתל אסף, שהפעיל אותה, הפכה לפילגשו עד שורק אותה להיפגש פגישת־אהבים נצחית עם אהובה הקודם, שנהרג בקרב. כמו בבלדות.

ארץ כה יפה, ארץ כה ארורה, ארץ כה אומללה. לבנון שכנתנו, זו היתה אמורה, כנבואת משה שרת, להיות „המדינה השניה שתחתום עמנו שלום". תוהו־בוהו של דם ואלימות, או איפרכיה סורית? מסתבר שכאן ברצועת הבטחון, המקום השקט והבטוח ביותר.

השכפ"ץ שלנו. כן „בינתיים זה עובר לא רע".

אך כל האזור הזה, שאנו חיים בו, עוסק כעת בספירה לעבר הסדר אפשרי או אל חרב.

היינו עושים ב־82 אילו הסתפקנו ב־40 ק"מ והיינו משאירים את הטיפול באזור לאנשים האלה, המכירים לפי הריח את המחבלים למיניהם והדוברים במושגים שלהם לבנונית ולא עברית. אנחנו לא מסוגלים לפעול לפי השיטות של כל הצדדים כאן".

★

הגענו אל ביתו של הגנרל לאחד. היה שם חדר גדול חמים ובו כורסות וספה והחרב גדולה התלויה על הכותל. הוא היה שם בחברת מר ג'יאר סאקר, יועצו המדיני. שניהם מדברים גם אנגלית וצרפתית. שניהם אינם מקומיים. באו מצפון. הגנרל משתייך לשמעונים. סאקר הוא בן משפחתו של „אבו־ארז", מנהיג הפלג הנוצרי הקיצוני „משמר הארזים". אחיו של אבו־ארז, נואל, משמש מורה בקולג' נוצרי בירושלים. נפגשנו כמה וכמה פעמים לפני מלחמת לבנון. בימים ההם, את חטאי אני מזכיר, האמנתי בברית המיעוטים המתחייבת באזור בין ישראל לבין המרונים, הרואים עצמם כלבנונים הקדומים, בני הפניקים, צאצאי „חניבעל בן גזענו הגדול", כהגדרת בן־גוריון לפני שנים. ברית חירם ושלמה ואחאב ואתבעל בתוקף ההיסטוריה.

הכל, אבוי, התנהל אחרת במלחמה הרעה הזאת, שקרעה את עם ישראל לגזרים והחזירה את לבנון השותתת דם אל החסות הסורית. אני עורך בפעם האלף את חשבון נפשי במקום הזה,

המודיעין

(סוף מהעמוד הקודם)

עבדו קשה ולא נחשבו לכשלונות. ההבדלים ביכולתם של ראשי קהילת המודיעין באו לביטוי ניכר יותר באמ"ן. שניים מבין ארבעת האחרונים הוכיחו עצמם כבחירה מצויינת, ואילו השניים הנותרים היו מקאליבר קטן יותר.

עד ל־1982 לא מונו לראשות ה„מוסד" פקידים מבפנים. לכל שירות חשאי יש מסורת מיוחדת לו וסימני היכר האפייניים לו. לדוגמה, בישראל היו מעט מאוד הדלפות. לכאורה זה יכול להפתיע, משום שנדמה כי קשה יותר לשמור על סודות בקהילה קטנה ואינטימית מאשר במדינה גדולה. אם המודיעין בישראל הצליח לאטום עצמו, הסיבה לכך אינה הצנזורה המוטלת על העתונות, אלא יותר התחושה כי קיום המדינה תלוי ביכולת הבטחון שלה. „הצורך לדעת" נשמר בקפדנות ותפוצת מסמכי המודיעין היא מזערית. ה„מוסד" נאלץ להיות מעורב בפעילויות שבדרך כלל אינן נחלת שירותים חשאיים במדינות אחרות. הסיבה לכך היא במעמדה הבין־לאומי המיוחד של ישראל.

מחלקת הקישור והפעולה הפוליטית של ה„מוסד" מתפקדת זה שנים רבות כמשרד חוץ מספר שניים. היא מקיימת קשרים עם מדינות רבות באסיה ואפריקה, שניתקו את יחסיהן הדיפלומטיים עם ישראל לאחר '67, או עם מדינות שמעולם לא היו לישראל קשרים אתן. דוגמה נוספת לתפקיד המיוחד הזה היא תפקידה של ישראל כיצרנית ויצואנית של נשק: המודיעין קשר לא אחת קשרים שסללו את הדרך לעיסקות נשק. כמו כן, נעשו יותר פעולות אלימות מאשר בכל שירות ביון אחר במערב.

היחסים בין מפיקי המודיעין לצרכניו (קרי, הדרג המדיני) היו נתונים, כמו במדינות אחרות, לשינויים בהתאם לאינטרסים של ראש הממשלה, שר הבטחון ובמידה פחותה שר החוץ. הגם שאיכות המודיעין הפוליטי של ה„מוסד" זכתה לשבחים, גילו מקבלי ההחלטות עניין רב יותר במודיעין הצבאי (כולל חומר הגלם טרם שעובד והופק). דוד בן־גוריון היה צרכן חמדן של מודיעין, אם כי לעיתים העדיף להסתמך על שיפוטו מאשר על ההערכות שקיבל. גם משה דיין ויצחק רבין, בגלל נסיונם הצבאי והמדיני, נטו להסתמך לא אחת על יכולתם ופחות על התבונה המשולבת של קהילת המודיעין. לעומת זאת, „אזרחים" כמו לוי אשכול, גולדה מאיר ושמעון פרס היו פתוחים ונכונים לקבל יותר את דיווחי המודיעין. מנחם בגין הוקסם מסיפורי המודיעין הצבאי, אם כי מהמינגן של המודיעין המדיני טרח לברור רק מה שהיה לטעמו. הוא אמר פעם לראש אמ"ן כי אינו מעוניין בהערכות אמ"ן, אלא רק ב„עובדות". גישה כזו מצידו של צרכן מודיעין בכיר משפיעה השפעה שלילית על המוראל של חברי הקהילה.

ראשי ה„מוסד" ואמ"ן מתודרכים מדי פעם בפעם את ועדת החוץ והבטחון של הכנסת, אך רק באורח כללי ביותר. ההשפעה הגדולה ביותר של המודיעין לא היתה על עיצוב מדיניותה של ישראל, אלא בעיקר על הרמה המבצעית בשטח הצבאי והמדיני כאחד (סדר הקרב של האויב, ציוד, זיהוי אישים וכו'). כמו כן, תרם המודיעין תרומה לאספקת אתרעות ואזהרות מקדימות.

ואולם, על אף כל השבחים שזכה להם, לא היה המודיעין נקי מתסכולים. לא פעם הוא היה שעיר לעזאזל לחטאים של מנהיגים פוליטיים או צבאיים, מדי פעם לא שעו לאזהרות המודיעין והיו מקרים שהמידע שלו היה מוטעה ומטעה. אך בסיכומו של דבר, ה„רקורד" של המודיעין הישראלי יכול לשמש דוגמה טובה למה ששירות בעל רמה מקצועית גבוהה ומוטיבציה עמוקה, הנהנה מתמיכת הציבור, יכול להשיג.

ברם, אין להתעלם גם מהמגבלות בהפעלת מודיעין. גם שירות בעל יכולת הפועל בתנאים כמעט מושלמים יכול לספוג כשלונות, שאינו יכול להרשות אותם לעצמו.

זאב לקויר

העוקץ העצמי של הקקטוס

(סוף מהעמוד הקודם)

הניח להם פרס לרכוב עליו, חגג בכך את השלב השני של הפרשה, את הבזיון העכשווי. בהולשתו כידסס פרס ביוקרה הרבה שצבר בביקורו בוושינגטון ובנאומו באו"ם, והרי אמונתו של המימשל בפרס כמוביל התהליך המדיני עומדת ביסוד איפוק תגובותיהם של רייגן ושולץ על פרשת פולארד. ראשי המימשל אינם רוצים להחליש את פרס, אך למרבה האכזבה השתקף חוסר־האונים שלו פעמיים בתוך שלוש משבועיים ובשתיקתן בהקשר שרוני.

כעת כבר כמעט מאוחר מדי לתקן את נזקי הימים האחרונים. הממשלה תטען, בוודאי, שהמוחזרים ארצה זומנו לגביית גירסותיהם בבדיקה הישראלית וכי יועמדו גם לרשות החוקרים האמריקאים בהגיע תורם. סביר, אשר גם לטעון שההחזרה ברצונה קודם שהמימשל ביקש מישראל שלא להחזיר את שליחיה המעורבים־לכאורה בפרשת פולארד, אבל הבעיה אינה סבירות. רושם של ישראל „המשחקת משחקים", כביטויו הבוטה של יצחק רבין בהקשר אחר, הוא מלח על הפצע האמריקאי.

הדיון המשפטי הראשון בפרשה, שלשום, המחיש את הספטפת התקשורתית הצפויה לישראל בשבועות הבאים. שופט־השלום הוא גיבור־מלחמה, אמרו בקהל, בהסבר לעווית בפניו של פטריק אמרידג', הנושא פציעה קרבית ועיטורים. אהדה גדולה לחשודים בריגול – ועוד לעובד חצי שכבר לא נרפה שם, לא מאטוירג', לא מהתביעה ואף לא מפרקליטי הזוג פולארד עצמו. התובע חידד טיעוניו נגד המעורבות הישראלית, אם גם הבחין בין „הידידה ובעלת־הברית" האנת לבין סין, לקוחה מיועדת אחרת של מסמכי פולארד, שהוגדרה ב„עוינת או בת־פלוגתא" לאמריקאים. התביעה לא פסחה על רמזים מקילים, בהקשר הישראלי – הסודות הגנובים היו יותר ערביים מאמריקאיים – אך לנוחותה לא בולה גם בהדגשת־יתר של תיאום בין פולארד לבין השגרירות. כל זה בשלב מיקדמי של הארכת מעצר וסירוב לשחרור בערבות, עוד לפני הגשת כתב־אישום, בוודאי לפני מינוי חבר־מושבעים ודיון בבית־משפט פדראלי מחוזי.

פולארד נראה כבוזר־ישיבה, אולי כמתנבן (לא כמבצע) של „הליגה להגנה יהודית" שהשתרבב בכוח מחו ונטיותיו למודיעין האמריקאי, כתחליף לקצין הצנחנים שועל ה„מוסד" שלא יהיה לעולם. אם קינא ב„צבר" הישראלי, בא שם־הצופן שבחר למוורות המסמכים המסוגים שהוזרו לו מפעיליו, „קקטוס", לרדוף אותו ואת ישראל. לקקטוס של ג'יי פולארד מובטח מקום כבוד בפולקלור הריגול האמריקאי; לישראל יהיה שם מקום קלון, גם משום שהשבוע סירבה למשוך עצמה בשערותיה ולהקיץ באות מהסיוט.

אמיר אורן

עסקים, כבר לא כרגיל

(סוף מהעמוד הקודם)

גורמים בארה"ב כדי לבזות את ישראל ולהוריד את קרנה בעיני דעת הקהל. וזו בעצם הבעיה הגדולה של פרס, רבין, ושמיר – כיצד להסביר לוושינגטון את מניעיה של ישראל, שנופחו לדעתם בעתונות הישראלית, כך שהיא תתרצה; ומעל לכל – איך לעשות זאת כדי לספר את אוזני הציבור הרחב.

האם העובדה שפולארד סיפק לישראל מידע על מדינות ערב, ולא על ארה"ב, יכולה להיחשב כ„נסיבות מקילות"? שתי המדינות רוצות כבר לראות את הפרשה כמחוסלת. הן מעוניינות להמשיך במדיניות ה„עסקים כרגיל", לרבות שיתוף פעולה פוליטי, צבאי ומודיעיני.

פרס, שמיר ורבין מוכנים איפוא לשלם מחיר מסויים בארה"ב ולהפסיד נקודות בדעת הקהל שם, ובלבד שלא לזעזע את קהילת המודיעין. רק כך אפשר להסביר את הקושי שלהם להתמודד עם הפרשה. חלפו שלושה ימים של שתיקה והעמת עד שפורסמה הודעת הבהרה רשמית, ויחלוף יותר משבוע עד שתימסר, כנראה היום, הבהרה נוספת. קהילת המודיעין של ישראל ספגה בשנים האחרונות די והותר כשלונות צורבים – מלחמת יום־הכיפורים, פרשת לילהאמר בנורווגיה, „איום השלום" של סאדאת, התנהגות אנשי המוסד בלבנון וקשריהם עם הפלנגות ועוד. המוראל של הקהילה ירוד, היא זקוקה לעידוד ולא לגינוי. על אף המפלות שספגו, משרתים בה עובדים מסורים ומצויינים. מבחינת רבות הקהילה היא בבחינת „שמורת טבע", כבואה באמנה של כל אותם ערכים ואידיאלים שעל־פיהם נוצקו רבים מדפוסיה של מדינת ישראל. פרס, רבין ובוודאי שמיר שבא מ„אותו הכפר", אינם רוצים להזיק לה. „לא תהיה עריפת ראשים בסיטונות", אמר ל„דבר" באמצע השבוע מקור בכיר. בסוף השבוע מתברר כי ככל הנראה לא יערפו אפילו ראש אחד. אין כוונה להעביר מתפקיד פקיד זה או אחר.

אך כאן, ברצון לפייס את קהילת המודיעין טמונה גם סכנה גדולה. היא מעידה לא רק על עומק החשש של הדרג המדיני מפני קהילת המודיעין שלה, אלא גם על פחד, אולי מוצדק, לגרוף אותה למאבק פנימי. אפשר אמנם להתווכח בחקירות, אך לעולם אינך יודע כיצד הן מסתיימות בדרך כלל עם הטחת בוץ. כללית לכל הכיוונים. במקרים אלה יש סכנה ששופכים את התינוק עם המים. אולם אסור לטייח ולטשטש. לביזתו של סוכן ישראלי היא כשלון של אותה יחידה שהיתה אחראית להפעלתו. מן העולה מרמזים ודיווחים חלקיים – יתכן שמדובר אפילו בכשלון גרוטסקי־מונומנטאלי, המעיד על הפעלה לקויה והרבבנות. קהות חושים, שיגרה, אטימות לאותות אזהרה הם מאפייני הגבלים של איש המודיעין. האם נתגלו כאלה במהלך הפעלתו של פולארד, מי שצריך היה לא שת לבו אליהם, מן הדין שייענש.

יוסי מלמן

שר הבריאות מרדכי גור בראיון ל"דבר":

מערכת הבריאות לא בצרות, אלא בצרות גדולות

■ שלמה גינוסר

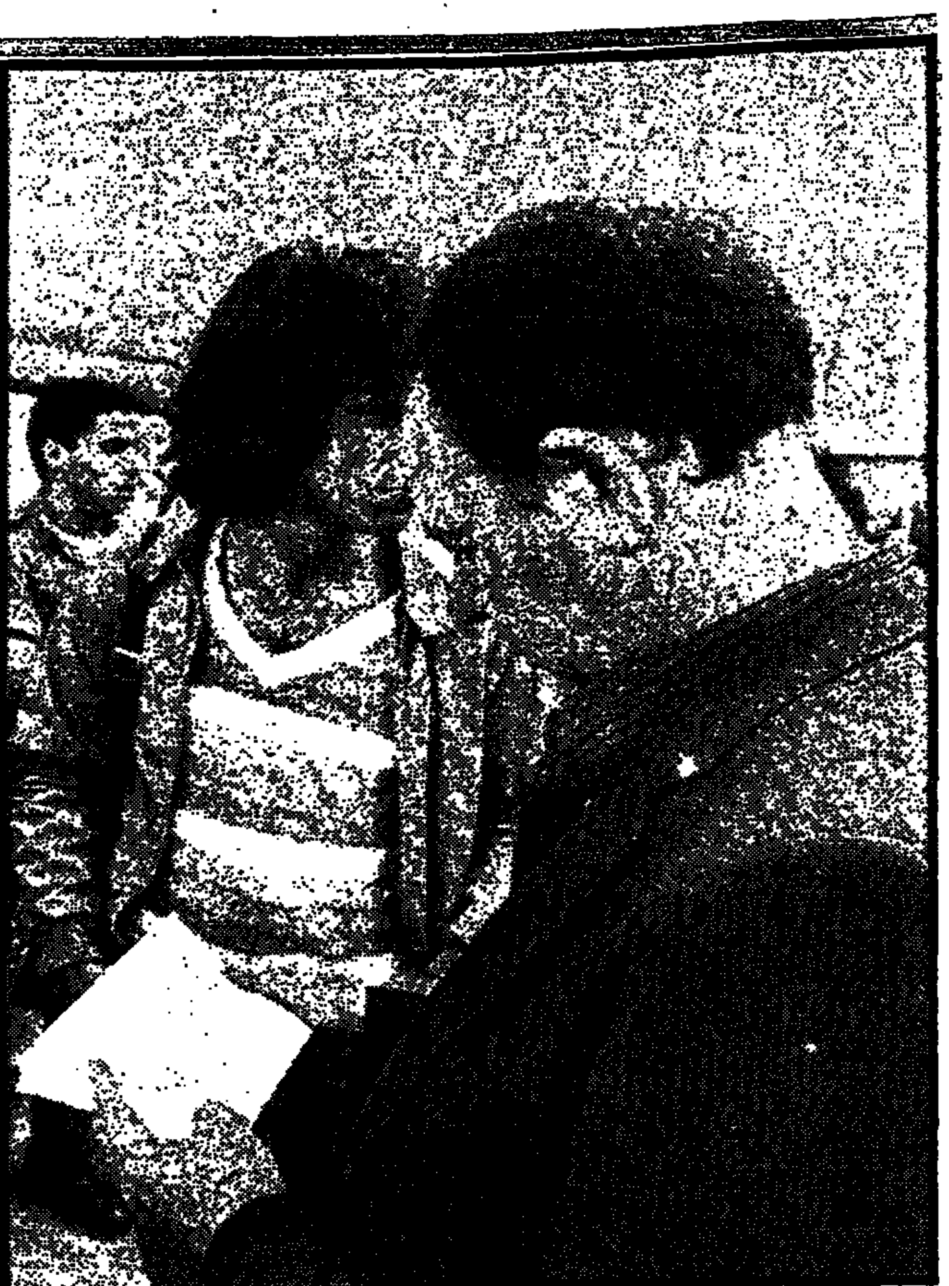

מרדכי גור מעיין ב"הודעות הברוגז" של יצחק מודעי, השבוע בפתח משרד ראש-הממשלה.

מערכת הבריאות שעליה אתה מופקד – בצרות. יש הערכה שאתה לא משתלט עליה.

מערכת הבריאות לא סתם בצרות, אלא בצרות גדולות. עד עכשיו לא הצלחנו להשתלט עליה, מכיוון שהפער האובייקטיבי בין הצרכים הרפואיים לבין מקורות המימון גדול מאד. הרעיונות כיצד להתגבר על הבעיות מגובשים, ואם לקראת סוף השנה הנוכחית ייעשו הצעדים להסדרת המימון במסגרת התקציב המאושר, ואם בשנה הבאה יהיה הבסיס התקציבי זהה לבסיס החלטות הממשלה ביולי ולהחלטות ועדת יעקבי – המערכת תתפקד בצורה יעילה ומסודרת.

וזה יקרה?

על כך אני נאבק, אבל כשם שלא יכולתי להבין מדוע המימון השנה לא היה מסודר, כך אינני יכול להתחייב שהמימון בשנה הבאה יהיה יותר מסודר. אני יודע מה צריך לעשות וזה לא מעבר לסמבטיון.

פנחס גולדשטיין ניגש אלי בכנסת ואמר לי שמודעי באמת נפגע. טוב. כמה ימים אפשר להיות פגוע?

מה אתה מוכן נגד האוצר?

ראשית, הגמישות בניהול התקציב על-ידי האוצר בכלל היא בעיה. אם נותנים בנובמבר את תוספת 26 מיליון הדולרים של השתתפות הממשלה בקופת-חולים – וזאת על-פי הדולר של אפריל, ואני מבצע את כל הקניות שלי על-פי השקלים של נובמבר – הרי אוטומטית יש לי פער של שליש בתקציב. הבעיה השניה היא פוליטית. יש באוצר אי-אמון בסיסי כלפי קופת-החולים הכללית ויש שם רצון לפגוע ברפואה הציבורית ולפתח רפואה פרטית.

האם בחודשים האחרונים שקלת להתפטר?

לא רק שאני לא מעלה על דעתי להתפטר, אלא שבכל שהקשיים המלאכותיים גדלים כן מתחזקת החלטתי לפצח אותם. כל העולם עובר משברים במערכת הכלכלית של הבריאות. בגלל מערכות הפיתוח הקיימות בארץ בתחום הבריאות, אצלנו – בהשוואה לקשיים שיש במדינות מערביות אחרות – קל יותר לפתור בעיות. אינני מתכוון להתפטר. אם אנשים בתפקידים אחרים אינם יכולים לעזור בפתרון הבעיות – שיתפטרו הם.

לשונות רעות אומרות כי ראש הממשלה שמעון פרס אינו מושיט לך את מלוא התמיכה כיוון שהוא רוצה לקצץ את כנפיך בגלל שאיפותיך להגיע למשרה רמה יותר במפלגה ובמישור הלאומי.

אני לא בנוי לתסביכי רדיפה. אני לא חושב שיש לראש הממשלה סיבות לעשות זאת וודאי שאינני מאמין שהוא היה עושה זאת על חשבון מערכת כה רגישה. להערכתי, אמנם לא קיבלתי ממנו את הגיבוי הנדרש בזמן אך לא מפני שהוא לא רצה, אלא בגלל קשיים אובייקטיביים. אני גם מבין את המורכבות של העבודה עם מי שמכהן כשר אוצר. לדעתי, אפשר היה לקבל את ההחלטות הרבה קודם, אבל לא נראה לי שהיתה כאן כוונה אישית.

מה היחסים בינך לבין פרס?

לדעתי, לשמעון פרס ברור לגמרי כי מרגע שהורכבה הממשלה – אני לא מהחותרים ומהמתמרדים. אילו הייתי מגיע ברגע נתון למסקנה שצריך לעשות משהו לשינוי הנהגת המפלגה, שמעון היה הראשון שהיה יודע על כך. אולי זה לא מקובל בחיים הפוליטיים, אבל שמעון ואני מכירים לא מהיום. וכשם שאין לי תחושה שהוא רוצה ברעתי, כך אני מניח שהוא לא חושב שאני דורך לו על הזנב. שאלתך נוגעת בפרמטרים של ספקולציה. היחסים ביני לבין פרס קורקטיים. אינני מנסה להעמיד פנים שזה יותר מזה. אולי זה לא נעים לשני הצדדים, אבל זאת המציאות.

איך אתה, כאיש מפלגת העבודה, מתמרן בין הלחצים המנוגדים של ההסתדרות מזה ושל המערכת הממלכתית מזה?

כאן הקושי העיקרי. אין לי ספק שכל אזרח בישראל צריך לשלם יותר בעד שירותי הבריאות שהוא מקבל. כיוון שקופת-חולים היא הגוף המכסה הגדול ביותר, הרי המשמעות היא שההסתדרות צריכה להעלות את המס האחיד. ובממדים גדולים. בניגוד לכמה מידידי הפוליטיקאים, שמכיפים לי כי הציבור אינו אוהב דרישות כאלה, אני אינני מחפש רווחים קלים וזמניים. אני עובר עכשיו בכל מועצות המחוז של מפלגת העבודה ואומר את דעתי ויש תגובות לא סימפטיות. אבל אני חוזר ומזהיר שאם לא ישנו את כל תקרות המס וישוו אותן לתקרות הביטוח הלאומי – לא רק שהמערכת תתמוטט, אלא שהציבור יתבע להעביר את הגביה מההסתדרות וזה כבר יפגע בהסתדרות כולה. אני גם חושב שחוק בריאות ממלכתי הכרחי להסדרת דרכי המימון. אך באותה מידה אני תובע מהממשלה לתת לכל קופות החולים את התמיכה היחסית בקו הנמוך שלה, כדי לשמור על "סל בריאות" מינימלי.

יש עימות קשה בין שני הגורמים וזה קשה. קשה עוד יותר שראש הממשלה הוא איש שלנו. אבל אף אחד לא הבטיח לי גן של שושנים.

מדוע אני צריך לממן את ניתוח התוספתן של רעייתו של פקיד בכיר בלשכה?

לפי תפיסתי, אין הצדקה לזכות המיוחדת המוקנית בנושא זה לאנשי ציבור מסויימים. שירותי הבריאות יכולים כיום להבטיח לכל אדם, בכל רגע ובכל מקום, את הטיפול המירבי מבלי לפגוע בחופש ההחלטה והבחירה שלו. זהו, אגב, עיקר הוויכוח ביני לבין שר האוצר. האם הרפואה הציבורית בישראל צריכה להיות מבוססת על שוויון מירבי באמצעות מימון צודק על-פי ההכנסה (וזאת השקפתי), או שבמערכת יש כאלה שיקבלו יותר מפני שיש להם יותר, ויש כאלה שיקבלו פחות מפני שיש להם פחות. הוויכוח מתמקד בנושא חברתי פאר-אקסלאנס. כל השאר, זה סתם רכילות צמרת.

מדוע נפרץ הסכר של איסור נסיעות שרים לחוץ-לארץ. אם איסור זה נועד לשמש דוגמה לחברה במצוקה – האם נגמרה המצוקה או נגמרה הדוגמה?

אינני מתכוון להתפטר. אם אנשים בתפקידים אחרים אינם יכולים לעזור בפתרון הבעיות שיתפטרו הם.

שאלה צודקת מאוד. הסכר נפרץ הרבה יותר מדי מוקדם. בזמנו, עוד הרבה לפני התכנית הכלכלית, הצעתי למנוע נסיעות שרים לחוץ-לארץ. אז הגיבו בצחוק; כיום אתה רואה שריסון נסיעות שרים הוכיח את עצמו. היום שוב נוצר פרץ שקשה לעצרו.

האם הבעיות במערכת שלך מגבילות את פעילותך במפלגת העבודה?

אף פעם לא הייתי, וגם היום אינני, פעיל מפלגתי במובן המקובל והטוב של המלה. אני גדלתי במערכת פונקציונלית וגם הפעילות שלי בתחום המפלגתי – והיא גדולה – קשורה בתחום שבו אני עוסק. כבר אמרתי שאני עובר במועצות המחוז ומדבר על חוק בריאות ממלכתי. לקראת הוועידה אני משתתף בכמה ועדות. זאת פעילותי. אני לא פועל במחנה זה או אחר. לדעתי, המאבק שאני מנהל על הבריאות הציבורית הופך מהר מאד לסמל של מאבק אידיאולוגי בין תנועת העבודה לבין הליכוד.

האם תתקיים הרוטציה?

האפשרות הזאת גדולה יותר מן האפשרות ההפוכה. לצערי הרב, העולם הערבי אינו מגלה היענות ליוזמה של ראש הממשלה באופן העלול לסכן את ממשלת האחדות הלאומית בגלל תהליך השלום. הממשלה גם לא תתפרק על משברים אישיים. היה "משבר שרון" והיה השבוע "משבר מודעי", כאשר שר האוצר סירב לבוא לישיבת ממשלה שדנה בתקציב ולא קרה כלום.

"משבר מודעי" באמת חלף מהר

נניח שבתגובה להודעתו של מודעי שהוא לא בא לישיבת ממשלה – וישיבת ממשלה זה לא מועדון וולונטארי – נניח שאז היה ראש הממשלה עושה צעד חד-משמעי ומודיע למודעי: או שאתה בא, או שאתה לא שר ומה גם שבאותה שעה כינס מודעי מסיבת עתונאים ותקף את ראש הממשלה: נניח שראש הממשלה היה עושה זאת. להערכתי, גם אז היה מתרחש משבר. אבל עובדה שגם זה לא קרה.

אתה צופה משבר על רקע כלכלי-חברתי?

זה סביר. לאחר הצעדים הדראסטיים שנעשו השנה, יתכן שהדרישות שנזדקק להן בחודשים ינואר-אפריל יחריפו מאד עמדות ודעות. אבל גם פה, האפשרות שיתגברו על המשברים הללו גדולה יותר מהאפשרות של פירוק הממשלה. אינני מאמין גם שמישהו יזום משבר מלאכותי.

כמה משמעותית היא התגובה המאכזבת של הערבים ליוזמת פרס?

קיבלנו כמה סטירות לחי מהעולם הערבי. היו תקוות וציפיות. לצערי, הן מתמסמסות. בעולם הערבי מתרחשים דברים לא ברורים. ההתקרבות בין ירדן לסוריה, שהחלה מתוך רצון ירדני לאבטח את האגף הצפוני, הופכת לחיבוק דוב של הסורים, ובמקרה כזה – אין לדבר כלל על שיחות ישירות עם ירדן. הנשיקות בין הנשיא מובארק לערפאת – גם זאת היתה סטירה. מה שקרה השבוע עם חסן מלך מרוקו זה בהחלט משהו לא נעים. לצערי אינני חי בתחושה שצפויות התפתחויות מיוחדות.

האם אתה בטוח שמערכת הבטחון צודקת בטיעון שלה שכל קיצוץ נוסף בתקציב הבטחון יפגע בכושרו המבצעי של צה"ל.

בעניין זה אומר משפט אחד בלבד. לפי מיטב ידיעתי, אי-אפשר לקצץ מתקציב הבטחון אפילו אגורה אחת.

מתקבל הרושם שהגנרלים של היום נחשפים הרבה יותר, אולי במערכת יחסי-ציבור סביב קידום מחוזרי בצבא. מה דעתך על כך?

החשיפה הגדולה החלה אחרי מלחמת ששת הימים. ועוד יותר – אחרי מלחמת יום-הכיפורים. עד אז היתה קבוצה מוכרת של מפקדי מלחמת העצמאות, שהלכו והתפתחו עם צה"ל. בסביבות יום-הכיפורים – הדור הזה פינה מקום לקבוצה מובילה אחרת, שחיה ופעלה בצילם. אחרי מלחמת יום-הכיפורים צריך היה לעשות משהו כדי לרכוש אמינות למפקדים לא ידועים. עשינו אז מעין חשיפה יזומה של קצינים כמו יאנוש, אורי אור, דן שומרון, אמיר דרורי. מלחמת לבנון, עם הויכוח על הקונסנסוס, חשפה את הצבא יותר מדי וקצינים בכירים נקראו לתת חיזוק לנושאים שהיו בתחום הויכוח הלאומי. זה לא בריא והייתי רוצה לראות עכשיו יותר יציבות בתחום זה. אינני רואה מקום לחשיפה של ראש אמ"ן ואלופי פיקוד, פרט למקרים מיוחדים. המדיניות צריכה להיות הפוכה.

היית מגדיר את הסגנון שלך כסגנון "באמאוחי"?

אם בזאת אתה מתכוון לסגנון ישיר וחד – אז התשובה היא חיובית. אך זה לא משחק. זה חלק מאופי שלי. ההפתעה מדברים שאני אומר לפעמים באה משום שאני אומר, לעתים, דברים לא מקובלים. ויחד עם זאת – כאשר אני חושב שצריך לומר משהו, אני אומר זאת. לכן, אולי, זה נראה כשליפה. אני זוכר מב-1975, כשבאתי כרמטכ"ל לממשלה והמלצתי על נסיגה עד אל-עריש, היתה תדהמה בין השרים. אבל זה רק מפני שהם לא שמעו את דעותי קודם לכן. כשהייתי ראש אג"ם במטכ"ל, לא נרתעתי להתנגד למבצעים גדולים לאורך הגבול עם הסורים. היה לי ויכוח עם גולדה על יחסה לפלשתינאים וגם לפני שסאדאת בא אמרתי מה שחשבתי שצריך להגיד.

מדוע, בעצם, לא באת השבוע לכנסת לראות בהצגה הגדולה, כאשר המליאה התגלגלה מצחוק בקשר להתנגשות בינך לבין מודעי.

מדוע הייתי צריך להיות שם? רק מפני שגולדשטיין הפריח בלון מלאכותי? הסכסוך כמעט היה מחוסל. מילא, שר האוצר טיפס על עץ. שירד בעצמו. הפרעתי לו לרדת? אבל אם מישהו רצה לעשות מזה סיפור בכנסת – אני צריך להיות שם?

אם כך, נסתיים הסכסוך?

פנחס גולדשטיין ניגש אלי בכנסת ואמר לי שמודעי באמת נפגע. טוב. כמה ימים אפשר להיות פגוע? גולדשטיין הציע שמודעי ואני ניפגש. האם אי-פעם סירבתי לדבר אתו?

תיפגשו בארבע עיניים?

ביום שני.

גורו לכם

■ ניבה לניר

אילו בוחנים אנציה על נגיחותיו של שמעון פרס לחלק כל משפט לשלושה חלקים, כך במשתנה תעמידת התלמיד של מוטה גור, שלושה חלקים לאישים – רבין, פרס, גור. רבין על-פי סדר שייך לעבר, פרס להווה, והעתיד – למוטה גור.

בימים שלאחר מלחמת ששת הימים הלך בצה"ל סיפור הקשור באל"מ מאיר פעיל והאלוף ישראל טל. כשריון מסכ"ל אותו פעולת סמוע ולפני המלחמה, "עלה" פעיל על השריון. מה יהיה, שאל, אם תהיה מלחמה. במלחמה שירת פעיל באוגדתו של טל. כשהגיע לתעלה, קרא טל לפעיל. "הנה שלך מאידקה", אמר לו, "והנה אותו". סיפור טל-פעיל מתאים לעניננו של גור לשנה המסתובבת, עשויה לה צרות, בעבה לא עושה לו חיים קלים, ולא קשה להעריך שגם בעתיד לא תמיד תשמור טובה לבעליה.

אחרי הבחירות היו לו ימים לא קלים. גור ניהל את המטה, ואפילו על כל מי שהתחובב לצדו, בדרך עבודתו היעילה ובתהליך קבלת ההחלטות עניני חולק. כשנספרו הקולות התחיל סיפור אחר. כמו אחרים, נפל על ענין הסקרים. באותם ימים, כשהורכבה לא הורכבה ממשלה, חשב שלא יהיה שר. אחר-כך התלבט בין משרד הבריאות למשרד האנרגיה. שחל הגיע, כמו תמיד, ראשון, סחב לגור את מרכבי הנפט של ישראל ואת הורדת מחירי הדלק במתווה "לנוסעים הידד". אבל שחל וגור הולכים למקומות שונים. גור, כך נראים הדברים לפי שעה, לא טעה. הבריאות מחזיקה אותו עם הראש מעל המים ומאפשרת לו לנקז אליו מאבק – בריאות הציבור, רווחת הציבור, שוויוניות. קיסר בעדין אתה, גור בשני.

בהישג אחד, משרד הבריאות, משרד מוציא כספים, הוא המשרד הכלכלי ביותר שמפלגת העבודה מחזיקה בידיה. עימות גור-מודעי אינו רק עימות בין לשכות כוחות. מודעי וגור יודעים על מה הם נאבקים – רפואה ציבורית – רפואה פרטית. במאבק הזה גור יקבל "בקינג" במפלגה, בהסתדרות וגם, כנראה, במה שמכונה "הציבוריות".

יחסיו עם פרס קורקטיים, הוא לא נחשב מקורב, גם לא מקור מקורבי מסביבתו הקרובה של ראש הממשלה. [illegible] לקבינט המדיני [illegible] שלא היה יותר שנקלה מוסרגנת. מן העבודה שנשאר בחוץ.

בעניין זה פרס היכה אותו יותר מפעם אחת, כשעיכב אותו פה ושם במגעים מדיניים. פרס בראש הממשלה לא יספק ממנו צרות. גור הוא איש של רוח-יוזמה. הוא לא יתקע מקל בגלגלי העגלה – לא מפני שאין לו אותו כוח ביד, אלא מפני שהוא ממתין בתור להחליף את העגלון.

בעבר הלא-רחוק נראה יצחק נבון כמי שישבש לגור את הזמנים עבור הווה-עתיד, רבין-פרס-גור. מערכת הבחירות בה נחשף נבון, הוורידה לגור את לחץ הזמנים למהלכו המתוכנן. נבון גם לא עושה, לפי שעה, בחינוך את מה שגור עושה בבריאות – נלחם.

שימו לב לדיבור גור-קיסר. ככל שהדבר נוגע לשר הבריאות, זה הציר שלו.

הצנע לכת

■ אהרון גבע

המצלמות תקתקו ואור המבזקים סינוור את עיני היושבים על הבמה. אבל היושבים שם לא זזו, כי לא רצו לקלקל את "תמונת המחזור" המנהל הנוכחי והמנהלים הקודמים של אגף התקציבים באוצר. הם התאספו באולם [illegible] שבירושלים כדי לכבד את זכרם של עובדי האגף שנפלו במלחמות ישראל.

הקהל שמע הרצאות מלומדות על נושאים כלכליים, התווכחו מהו הרגע המתאים לקבוע את שער המטבע, דברים המשקיפים על כולם. אך מעניינים מעטים. לקראת סוף היום, לפני שכל אחד הלך לדרכו, השתררה אווירה של נוסטלגיה: נזכרו בימים עברו ולכל אחד הוקצו כמה דקות לגעגועים אישיים. באשנב, גם ד"ר יעקב ארנון, האיש שהקים את אגף התקציבים. ד"ר ארנון אמר לפני הרבה שנים, כאשר עבדתי באוצר, היינו, העובדים באגף התקציבים, משוכנעים שאנו הכלכלנים יודעים, ואילו הפוליטיקאים אינם יודעים. היום אני פחות בטוח שאנו יודעים ושהפוליטיקאים אינם יודעים.

★ ★ ★

בחוברת האחרונה של "מגמות" מתפרסם מחקר של ד"ר מיכאל קרן מאוניברסיטת תל-אביב. ד"ר קרן מזכיר, בין השאר, את שנות הששים, שהיו אופטימיות בכמה מובנים. ד"ר קרן עוסק באחד מהם: סוציולוגים, עובדים סוציאליים וכל הקהל הקדוש העוסק בעניני חברה ורווחה האמינו באותן שנים, שאפשר "לנבא" התפתחות חברתית עתידית וכך למנוע בעוד מועד התפתחויות שליליות.

הנה, שכונת מצוקה, אם בגלל קרבתה למשרדים של קול ישראל ואם מסיבה אחרת – מצטרפת ומועמדת יותר בפרשת משכנות דומות אחרות. יום אחד ביקש ראש הממשלה דאז מיועצו, פרופ' שראגי, למנות ועדה שתחקור את המצב בשכונה. ואכן, בשנת 1963 הוקמה ועדה, ובראשה סוציולוג מהאוניברסיטה העברית. הוועדה שאלה את השאלות המוכרות שסוציולוגים נוהגים לשאול: כבר אז נקבה ארץ מוצא, ותק בארץ, מצב הדיור, תעסוקה וכד'. בעבור שנתיים, בשנת 1965, פרסמה הוועדה את מסקנותיה. [illegible] בקיצור, מסתורת היא שכונה שקטה המאוכלסת על-ידי מעמד בינים נמוך ומתבסס.

בעבור שנים מעטות פרצו הפנתרים השחורים.

★ ★ ★

"טעינו בחיזוי רמת האבטלה" – אמר שר האוצר ב-16 בנובמבר במועדון המסחר והתעשיה. הנקנו שהאבטלה תגיע ל-7.5 אחוז, ועכשיו מדברים על 3.5 אחוז. כמה הבל טעות של אחוז אחד.

אחוז אחד זה לא הרבה, אבל טעות של אחוז אחד מכריעה את גורלם של ארבעה עשר אלף בני-אדם, וזה הרבה מאוד. ומי אמר שהתחזית הנוכחית מדויקת? כלום אפשר בכלל לדייק?

ולכן, ידידי, קצת יותר צניעות.

מי צריך מס הון נטו?

■ דרור שרביט

הנסיון לקצץ בתקציב המדינה סכום נוסף של 600 מיליון דולר מפנה שוב את המבטים לעבר שדה המיסים. השרים העוסקים במלאכת הקיצוץ וגם הציבור מנוסים בסטמודפרוזה של הקיצוץ: חלקו הגדול משנה פנין לתוספת מיסים. אך, לימון המיסים כבר מצוץ, את שיעוריהם לא יגדילו, אדרבא מתכננים להקטינם והשאלה היא: מה להטיל שטרם הוטל.

החיפוש אחר מיסים חדשים הוביל להצעה להטלת מלווה חובה לצמיתות, כך כונתה על ידי מתכנניה. התנגדות האוצר קטעה את היוזמה באיבה. הועלתה הצעה להארכת תוקפו של מס יסף על עצמאיים לשנה נוספת אך גם זו נתקלת בלובי מיניסטריאלי נגדי.

אחת ההצעות החדשות הנידונות עתה היא מס הון נטו. ההצעה להטילו הועלתה על ידי מזכיר ההסתדרות ישראל קיסר בפני ראש הממשלה שמעון פרס גם כמכשיר לאיזון נטל המס במדינה וגם כמקור נוח לספיגת כספים מהציבור. מערכת "דבר" הפגישה את נפתלי בן-משה, יו"ר ועדת המיסוי של ההסתדרות עם יחזקאל פלומין, לשעבר סגן שר האוצר לעימות בנושא זה.

בן משה: ההצעה להטלת מס הון נטו מועלית על ידי ההסתדרות מזה מספר שנים. מערכת המיסים כוללת מס על עבודה, מס על היחיד, מס על חברות אך לא מס על ההון והרכוש. מס כזה, המוטל בשיעור נמוך מופעל בשורה של ארצות והוא מאפשר לכסות בצורה רחבה את כל הרווחים והנכסים שכיום פטורים מכל מס. היום, כבר אין למעשה בישראל מס רכוש, אין מיסים על ריווחי בורסה – אך יש מס על עבודה. מס הון נטו יוטל על תשתית רחבה וינכה מהון הנישום את התחייבויותיו.

על פי הצעת ההסתדרות יוטל המס על נכסים בערך של מעל ל-150 אלף דולר והם יכללו את כל הרכוש, כולל דירות והנכסים הפיננסיים שבידי האזרחים.

פלומין: מס הון נטו בתנאים המיוחדים של ישראל, יהווה כפל מס. בניגוד לארצות כמו אנגליה ומדינות נוספות, שם התפתח רכוש עצום שעבר מדור לדור, אצלנו רוב הנכסים שנצברו הם למעשה, כך אני מקווה, פרי הכנסה – בין מעבודה או מיוזמה שעליהם שולם מס. להטיל מס על הרכוש יהיה מבחינת מס על מס.

הרעיון למס הון נטו נראה לי פסול מעיקרו וזו לא הפעם הראשונה שנפתלי ואני מחליפים מילים על המס. צריך להקדים ולומר כי הרעיון לחפש מקורות תחליפיים לקיצוץ התקציב דרך העלאת מיסים אסור שיתקבל. צריך לקצץ בהוצאה ולא ללכת לפתרון הקל של העלאת מיסים. נטל המס בישראל הוא כל-כך כבד שהוא אנטי-תמריץ לעבודה ולצמיחה. אם רוצים כיום לעודד השקעות וגידול משקי צריך להימנע מהטלת מיסים חדשים, להקטין מיסים קיימים ובוודאי שלא להטיל מס הון נטו.

ההצעה למס כזה תמוהה גם מההיבט המוסרי. מי שמשלם מס אמת ייאלץ לשאת בנטל המס החדש. מי שלא משלם יקבל פרס שכן, ישנה זהות בין מי שהצליח להעלים הכנסות לבין מי שהצליח להעלים רכוש והון. החשש שלי הוא שמס הון נטו שיתחיל בשיעור נמוך יהווה פיתוי לשיעורי מס גדולים יותר בעתיד. שהרי האם לא יותר קל במקום להתמודד עם משרד הבריאות והרווחה להגדיל את המס שכבר יהיה בתוקף? זכור מלווה המלחמה שהוטל בשנת 1973. תחילתו בשיעור של 7 אחוזים וסופו בכ-22 אחוז.

טעות לחשוב שבמס החדש יחוייבו רק עשירים. מרבית האזרחים, אפילו אם ייקבע שסף המס יהיה 150 אלף דולר, יהיו חייבים בו. הכיצד? הזכות שצוברים עצמאיים לפנסיה נעשית בעזרת השקעה בנכסים פיננסיים ורכוש אחר. אם להשוות את מעמדי לזה של בן-משה, הרי שגם את זכות הפנסיה שלו צריך יהיה לכלול במס החדש והרי להכללת הפנסיה במס הון נטו תתנגד ההסתדרות. אז האם הפנסיה תיכלל במס או לא?

בן משה: מדיכות האם לקצץ בתקציב או לספוג יותר מיסים – אני בעד ספיגה נוספת. השאלה מאיפוא לספוג? זו אגדה שהמס בישראל הוא גבוה. רק המס על עבודה ועובדים הוא גבוה. הפער בין הנטו והברוטו אין לו תקדים באף מדינה מודרנית. בעוד שעלות השכר ברוטו אינה מפגרת אחר מדינות אחרות הרי כשלוקחים את הנטו מתגלה מס גבוה ביותר בפרט בדרגות ההכנסה הבינוניות. בעשירון העליון מראים מחקרים, שפורסמו רק לאחרונה שנטל המס מגיע לכ-40 אחוז מההכנסות בעוד שבדרגות הבינוניות נטל המס גבוה משיעור זה.

לגבי כפל המס. גם מס רכוש היה כפל מס (פלומין: לכן ביטלנו אותו). ומתי מפעילים כפל מס: על קיצבאות זיקנה, על שכבות חלשות, ומס חינוך, האם הוא לא כפל מס המשולם לאחר שהמדינה כבר גבתה מיסים. מס הון נטו, לעומת זאת יוטל גם על אלה שכיום אינם משלמים מס.

פלומין: אם לא הייתי מכיר את נפתלי הייתי חושב שמישהו מאבירי ההון השחור נתן לו את הרעיון להטלת מס הון נטו. מס כזה יסתום את מערכת המיסים באופן טוטאלי. כבר כיום מערכת המס אינה מסוגלת להתמודד עם פוטנציאל המס הקיים בשומות נכונות ובבדיקה לעומק. אם בנוסף לכך תצטרך מערכת המס להשקיע זמן ואנרגיה במיליון תיקים נוספים היא תיסתם לגמרי. יתכן גם שבתוך מיליון התיקים החדשים בעקבות המס החדש, 80 אחוז יצהירו כי הם פטורים ממס זה. אך בדיקה מידגמית צריך יהיה לעשות והדבר יטיל עול כבד על רשויות המס.

צריך גם לזכור כי מי שכיום מעלים הכנסות ידאג לטשטש גם את הרכוש שצבר. מעלימי הכנסות שנטלו סיכון זה יבריחו את רכושם לחו"ל או שיסתירו אותו מתחת לבלטה. הרי לא יתכן שנישום לא יצהיר על הכנסתו לצורכי מס הכנסה אך ידב הצהרות אמת על רכושו ונכסיו. קיים ספק לכן האם מס כזה יביא לגילוי הון שחור הוא יוסיף מיליון תיקי מס ולא יביא להכנסה נוספת בוודאי לא מהון מועלם.

בן משה: מס הון נטו המוצע על ידי ההסתדרות אינו מתייחס להכנסות אלא להוצאתן. לרכוש הנצבר בגינן. אין כוונה לשלוח לבתי האזרחים שוטרים ומפקחים. המס יושתת על הצהרות הון, שניתן יהיה לאמתן עם החשבונות והחסכונות בבנקים ובמוקדי רישום אחרים. מס זה יכלול גם מניות וחסכונות, אך לא חיסכון לפנסיה.

פלומין: איפוא הצדק? לך ישחררו את הפנסיה מהמס ואני שחסכתי לפנסיה באיגרות חוב ומניות אצטרך לשלם.

בן משה: מוכן לפטור מהמס עצמאי שיבטיח לו פנסיה בקרן מאושרת. כספי קרנות אלה משמשים את המדינה. הכספים הנצברים בהן אינם עומדים לרשות החוסך אלא בזמן הפנסיה או הפרישה המוקדמת. אם העצמאיים רוצים, בבקשה: אבל, במסגרת מאורגנת וממוסדת.

פלומין: לשם מה צריך הצהרות הון מעוד מיליון אזרחים במדינה. אתה רוצה לדעת מי קנה רכב חדש, לך למשרד הרישוי, מי קנה דירה לך לטאבו – האינפורמציה קיימת אך בשביל מה להקים מאגר מידע חדש. הרי גם כשהטילו לאחרונה את מס הרכוש על הרכב התבססו על נתוני משרד הרישוי. זו הכוונה גם במס על דירות: להשתמש בנתוני הטאבו המצויים בעיריות.

בן משה: התנגדתי למס רכוש על הרכב. בצורה שהוטל הוא היה רגרסיבי ועל פי הצעת ההסתדרות צריך היה להימנע מהטלתו על רכב עממי ורכב משנת ייצור שלפני 1980.

מס הון נטו ילווה בדרישה להצהרת הון מכל האזרחים. זו המלצה מרכזית גם של ועדת צדפתי, אשר למרות שמסקנותיה אומצו, טרם יושמה חובת הצהרות ההון. אך אין כוונה להשיג רק את ההצהרות. בפירוש מדובר על מס על הון ורכוש שיאפשר לאחד את כל המיסים הקיימים ואלה שבוטלו על נכסים. אז נוכל לומר לעובדים: המס בישראל מוטל לא רק על עבודה אלא גם על רווחים ורכוש. הוא יאפשר להימנע גם ממס מיוחד על ריווחי בורסה.

פלומין: החברות דווקא משלמות מס על ריווחי בורסה. רק היחידים אינם משלמים ומדובר לא רק בעצמאיים אלא גם בשכירים רבים המשקיעים בבורסה. אך אם החוק החדש לא יכלול את החברות ויוטל רק על יחידים יקרה דבר פשוט: נכסים המוחזקים כיום במסגרת עצמאית יועברו לחברות חדשות – פלומין נכסים בע"מ, בן-משה בע"מ וכו'. תגיד: אפשר להטיל את המס על המניות באותן חברות אך למה שמקביל לא יוטל מס על חלקם של השכירים בנכסי חברת העובדים?

אם הכוונה לתפוס הון שחור אני בעד פעולות מיוחדות במלחמה זו. למשל, כל מי שיוצא לחו"ל פעמיים בשנה יידרש להסביר מאין מימן את הנסיעות. מי שקנה בית חדש, מעל לסכום מסויים יידרש להסביר את מקורות הרכישה. דרך זו עדיפה על פני הצהרות הון מיותר ממיליון תושבים. בשביל מה להתעסק עם מיליון תיקים כדי לתפוס 1,000 או 200 רוכשי דירות יקרות בשנה?

גם הניסיון להטיל מס על ריווחי בורסה יוציא את המדיניות שתנסה לעודד גיוס הון שלא באמצעות המדינה. בפועל, גם מי שיפסיד יצטרך לשלם מס הון נטו, שהרי לצורך מס זה יתחשבו ביתרות ולא בהפסדים או ברווחים.

בן משה: יש מקומות בעולם שקיים מס מחזור. גם מס זה אינו מתחשב בהפסדים או רווחים. אנו אומרים: היה לך מיליון דולר, הפסדת 400 אלף דולר לא תשלם מס על ה-400 אך על ה-600 אלף דולר יוטל המס.

אשר לפוטנציאל המס. אין כוונה להטילו על כל הנכסים הכספיים של הציבור. אלה מסתכמים כיום יותר מ-33 מיליארד דולר. הוא צריך לכלול פקדונות וחסכונות אך לא את הצבירה הפנסיונית. בדיקה שערכתי לגבי הטלת מס על דירות פאר בשיעור של 3 אחוזים הראתה פוטנציאל מס של 500 מיליון דולר.

פלומין: לדעתי אין כיום דירות פאר בהיקף כזה עליו מצביע בן משה. לפי החשבון שלי גביית מס בסכום של 500 מיליון דולר לשנה על דירות פאר תחייב להטיל מס של 600 דולר על מי שברשותו דירה ששוויה מעל ל-150 אלף דולר.

לדעתי מס הון נטו שיושתת על הצהרות ההון יהיה כרוך בסירבול מינהלי חסר תקנה. הצהרות ההון הנוכחיות מבוססות על עלות. את ההצהרות החדשות צריך יהיה לבסס על שווי נוכחי. לכך יידרשו מאות שמאים חדשים. מאות כלכלנים יעסקו בהערכת שווי המניות והרכוש. בכתנים. בא וחשב איזו מעמסה תוטל על המשק הלאומי, כאשר למעלה ממיליון אזרחים יצטרכו לעסוק בחישובים והערכות אל שווי רכושם. האם המס שיצמח מכך יהיה שווה את ההוצאה הלאומית לגבייתו?

נפתלי בן משה (מימין) ויחזקאל פלומין (משמאל) מתעמתים. בתווך דרור שרביט, העורך הכלכלי של "דבר".

ירושלים: עשרים שנה וטדי

■ טוביה מנדלסון ויעל אדמוני

ב־1 בדצמבר 1965 נכנס טדי קולק ללשכת ראש העיר. „אם יתפתה חלק מתושבי ירושלים ויתנו קולותיהם לטדי קולק", כתב חודשיים קודם לכן יצחק שור ב„על המשמר", „גם אז זה לא יספיק כדי שייבחר לראשות העירייה". הציבור שבכל זאת התפתה להצביע עבור מועמד רפ"י במערכת הבחירות של '65, למד להסתגל, לאהוב ולהעריך את אישיותו המרתקת. היום רוב הציבור הירושלמי אינו מוטרד מדיבורים והערכות על גילו המתקדם, על עצבנותו הגוברת ועל חוסר הסבלנות של ראש העירייה. המחשבה, שבשנה האחרונה ניתן לה ביטוי בשורה של מאמרים בעתונות הירושלמית המקומית, על הצורך בבחירת היורש, היא המעוררת חרדה אמיתית. עשרים שנה אחרי שנכנס ללשכתו הורה למזכירתו לזמן אליו את ראשי המחלקות בעירייה. רוב הירושלמים אינם מוכנים להשלים עם הרעיון שהקדנציה הארוכה והמפוארת הזו תצטרך להגיע לסיומה ביום מן הימים.

מחלון חדרו בקומה השלישית בבית העירייה היה יכול טדי קולק, בחורף הירושלמי של '65, להשקיף על הרחוב הראשי של עיר קטנה, חצויה, רדומה, מוגבלת במרחקים שבהם תוכל לצמוח, ובכל זאת עיר הבירה, שבראשה נבחר לעמוד. לא רק הנופים שנשקפו מחלונו, גם הנושאים שהיו על סדר יומו באותם ימים ראשונים לא נתנו אף רמז קל שבקלים לאתגרים שציפו לו כעבור שנה וחצי. במבט לאחור מודים אפילו מבקריו החריפים ביותר כי התנאים שנוצרו בירושלים אחרי מלחמת ששת הימים היו תפורים על־פי מידותיו הגדולות של טדי קולק.

קולק, שעמד מאחורי ההחלטה להרוס את שכונת המוגרבים ליד הכותל המערבי, הוא אותו ראש עירייה שחודשיים אחרי המלחמה יצא למאבק יחיד, עקרוני וחסר פשרות, תבע והקים את האנדרטה לזכר חללי הליגיון הירדני ליד מוזיאון רוקפלר במזרח העיר. במעשה זה נתגלה קולק במלוא שיעור קומתו כמנהיג, שקרא את המפה הפוליטית המורכבת של ירושלים המאוחדת בימים של אופוריה לאומית ואלבומי נצחון. האנדרטה לחללי הליגיון היא, למעשה, נקודת המוצא לתפיסה האידיאולוגית של טדי קולק וליישומה המעשי מאז ועד היום.

טדי קולק המפוכח ידע היטב כי האנדרטה לזכר חללי הליגיון הירדני היא, במידה רבה, גם המצבה לדו־קיום היהודי־ערבי בירושלים. דווקא משום כך היא מבטאת את מאבקו הבלתי־נלאה במציאות פוליטית בלתי־אפשרית, את הכרתו בכך שאין נצחונות גדולים. רק פשרות וויתורים מצטברים, אפילו הם אינם הדדיים, איפשרו את חיי היהודים והערבים זה לצד זה.

אין הרבה נושאים שאינם ממצים את עצמם אחרי עשרים שנה, לא טדי קולק. אישיותו מוסיפה להסעיר ולרתק. האנשים העובדים במחיצתו, תמיד הקורבנות הראשונים למצבי־הרוח המשתנים שלו, מעריצים אותו, גם ברגעים שבהם הוא מתנפל עליהם בחמת זעם. הרפרטואר המוכר שלו על בימת מועצת העירייה („אני הולך הביתה", הוא מאיים בעיצומו של ויכוח סוער) מוסיף להפתיע את עסקני המפלגות, ככל שאתה מכיר אותו וככל שנדמה לך שהסתגלת כבר למזגו הסוער, קובע אחד ממקורביו, לעולם אינך יודע מה תהיה תגובתו במקרה כזה או אחר. לא פעם היה קולק עצמו קורבן להתבטאות חפוזה, לא מחושבת, אימפולסיבית. בכל פעם ידע להתנצל, אם חשב כי טעה, או לחזור על דבריו, חריפים ככל שהיו, אם היה משוכנע בצדקתם.

עד היום הוא מסוגל לעצור את המכונית בדרכו למשרד, כדי להזיז פח אשפה שאינו עומד במקומו הקבוע. תמיד הוא מגיע עם רשימה של נושאים לטיפול מיידי, שנתקל בהם בסיור הבוקר הקבוע שלו בירושלים. בגיל 74 הוא עדיין מצליח להתיש את העובדים במחיצתו, בקצב העבודה המטורף שלו. באירועים הרשמיים המכופתרים ביותר למדו להתייחס בהבנה לתנומות החטופות של קולק, גם כשהוא יושב על בימת הכבוד, מול הרוקדים. הוא מדבר אל משלחות של תורמי המגבית ואל משלחות מהשכונות בירושלים באותו סגנון ובאותו טון. הוא אינו מחפש שורשים מרוקאיים כשהוא מבקר בחגיגות המימונה, ולא איכפת לו לא להיות רומאי ברומא.

האזרח הירושלמי מספר אחד ממילא ישאר תמיד הטיפוס הוינאי ביותר בעיר. קולק הביא איתו ללשכת ראש העיר כאריזמה, כשרון, חזון, דמיון והרבה קשרים בין־לאומיים. תומכים ומתנגדים מתקנאים ביכולת שלו ליצור קשר עם השמות הנוצצים ביותר בחוג הסילון העולמי. מה שאצל כל אדם אחר היה נראה מחוספס, גס וקולני – נראה אצל טדי קולק טבעי, אנושי ואמיתי.

★

טדי קולק נולד ב־27 במאי 1911 בוינה. את השקפתו הציונית ספג מאביו, וכנער הצטרף לתנועת „תכלת לבן". ב־1935 עלה קולק לישראל ובעבור שנתיים היה בין מייסדי קיבוץ עין־גב. באותה שנה, 1937, נשא לאשה את תמר. בשנים 1938–1939 נשלח למשימות חינוך ציוניות בקרב תנועות נוער באירופה. באותה תקופה נפגש עם אדולף אייכמן ושיכנע אותו לשחרר 3000 צעירים יהודים ממחנות ריכוז ולהתיר להם לצאת מגרמניה, אוסטריה, צ'כוסלובקיה ואנגליה.

קשריו המיוחדים עם דוד בן־גוריון התחילו ב־1941, כשהתחיל לעבוד תחתיו בסוכנות היהודית באנגליה. במלחמת העולם השניה עבד קולק עם ארגוני מודיעין של בעלות הברית ועסק בקשרים עם המחתרת היהודית במרכז ובמזרח אירופה. ב־1943 פתח קולק את משרד הסוכנות היהודית באיסטנבול. ב־1947–1948 עמד בראש ההגנה באוה"ב, ושנה אחר־כך היה הממונה על ה„דסק" האמריקאי במשרד החוץ. בשנים 1950–1952 היה ציר ישראל באוה"ב. בתפקיד זה סייע קולק לארגן את מבצע המכירות הראשון של הבונדס וניהל את המשא־ומתן הראשון עם הממשל האמריקאי לסיוע כלכלי לישראל.

ב־1952 נקרא לשוב לישראל על־ידי דוד בן־גוריון, שמינה אותו למנכ"ל משרד ראש הממשלה. במשך 12 שנה היה קולק ממונה על רשות השידור, על המועצה הלאומית למחקר ולפיתוח, על הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, לשכת העתונות הממשלתית – וגופים אחרים שהיו באותה תקופה בתחומי האחריות הישירים של משרד ראש הממשלה. ב־1958 מונה קולק ליו"ר האקזקוטיבי של חגיגות העשור. ב־1964 נמנה טדי קולק עם מייסדי מוזיאון ישראל ונתמנה ליו"ר מועצת המנהלים. כעבור שנה הסכים, אחרי מסע של שידולים, להתמודד על ראשות העירייה מטעם רפ"י. זאת היתה הדרך של קולק למחות „על מה שעשו לבן־גוריון". ב־1983 נבחר לקדנציה החמישית שלו כראש עיריית ירושלים.

קולק הוא ראש עירייה למוד מאבקים. בעשרים שנות כהונתו עמד לא אחת מול ביקורת תוקפנית וקשה בתוך מפלגתו, מצד יריביו הפוליטיים ומצד העתונות – בארץ ומחו"ל – שעקבה בעירנות אחרי החלטותיו ומעשיו של ראש העירייה. היום קולק מפוכח דיו להודות בכמה כשלונות, כשם שהוא יודע להעריך את הישגיו הגדולים. הקרן לירושלים, בעבר נושא שנוי במחלוקת ונתון לביקורת, היא היום נושא לחיקוי על־ידי ראשי ערים אחרות. קשה להפריז בחלקה של הקרן בפיתוח העיר, כמעט בכל התחומים. קולק היה ראש העיר הראשון בארץ, בתנאים פוליטיים קשים במיוחד, שניסה לעצב את פני העיר מתוך התייחסות אורבאנית. „אנחנו בונים עיר שנעים לגור ולחיות בה", השיב פעם בראיון עתונאי כשנתבקש למנות את הישגיו. הראיה האורבאנית הזאת עמדה במרכז הויכוח הגדול בין קולק לבין הממשלה בתחילת שנות השבעים, כשדובר על הקמתן של השכונות החדשות מסביב לירושלים. קולק, שהיה מודע היטב לשיקולים המדיניים שעמדו מאחורי ההחלטה להקים את רמות, גילה וארמון הנציב, נאבק על דעתו שיש לפתח את ירושלים מן המרכז החוצה ולא להיפך. מאוחר יותר הכתיבה אותה תפיסת עולם את התנגדותו להקמת מעלה־אדומים.

לפני שנים אחדות, כשהוחל בתכנון ובבנייתן של הווילות במבשרת ירושלים, הביע קולק את החשש שגם האיזור הזה יבקש להישען על השירותים האורבאניים של ירושלים. חשש זה מתאמת היום כשהעירייה מתבקשת על־ידי משרד הפנים וגורמים אחרים להיחלץ לעזרת מבשרת ירושלים ולספק לה שירותים חיוניים, שיהפכו אותה, למעשה, לעוד שכונת מגורים ירושלמית. השכונות החדשות נבנו בניגוד לעמדתו של ראש העירייה, ואף שהן מאכלסות היום אלפי תושבים וחלקן הפכו לאזורי מגורים מבוקשים – אי־אפשר להתעלם מכך שחלק מהבעיות הקשות ביותר של ירושלים כרשות מקומית נובעות מכך שהעיר היום מוקפת „קריות", „שיכוני־לוויין" המתפתחות בקצב [illegible]

קשה למנות את כל המאבקים, את הסקנדלים שטדי קולק היה מעורב בהם, את ההישגים היותר קטנים והיותר גדולים. כשיועצו של ראש העירייה ודוברו, רפי דבירה, נשאל השבוע מה רואה קולק בכשלונות, הוא מנה שלושה דברים:

ראשית, תוכנית ממילא, שהיתה נושא לדיונים וויכוחים ממושכים, ועברה כמה וכמה גילגולים מהתכנון המקורי, הגרנדיוזי, של משה ספדיה וג'ילברט וייל – ומעט מאד ממנה כבר בוצע. קולק, שהבין בשלב די מוקדם של הוויכוח כי התוכנית המקורית אינה בת ביצוע, שאף בכל זאת להשלים את תיכנונו ופיתוחו של האיזור שבו מתחברת ירושלים החדשה עם העיר העתיקה.

הכשלון השני: פרשת האיצטדיון. קולק הוא עצמו קורבן לנסיבות שמנעו את הקמת האיצטדיון בעיר, אך העובדה שלא הצליח להתגבר עליהן ו[illegible] ירושלים חסרה איצטדיון עירוני מעיקה עליו.

והכשלון השלישי הוא דווקא בתחום שבמשך שנים היה נראה כי קולק הצליח להגיע בו להישגים מרשימים – טיפוח יחסי סובלנות בין דתיים לבין חילוניים בירושלים. בשנים האחרונות הותקף קולק על־ידי גורמים חילוניים על שנטה לוותרנות יתירה. ואכן, נוכח עמדותיהם הקיצוניות של הדתיים חש ראש העירייה כי הסובלנות והפשרנות היו חד־צדדיות.

אם יש היום ביטוי לגילוי המתקדם של ראש העירייה, לעובדה שהוא נמצא בעיצומה של הקדנציה החמישית שלו, הרי זה בהרגשת קוצר הזמן של טדי קולק. כל מעשיו והישגיו של קולק בירושלים נבעו מתוך איזו אופטימיות גדולה, מתוך אמונה שהעשיה היא הקובעת. עכשיו אין לקולק הבטחון כי התפיסות הפוליטיות והאידיאולוגיות שלפיהן פעל במשך כל שנות כהונתו בראש העירייה, יאריכו ימים גם אחריו. לא רק טדי קולק חושש ממה שיקרה אם יופר האיזון העדין שנוצר בירושלים בעשרים שנות כהונתו.

האזרח הירושלמי מספר אחד ממילא ישאר תמיד הטיפוס הוינאי ביותר בעיר. קולק הביא איתו ללשכת ראש העיר כאריזמה, כשרון, חזון, דמיון והרבה קשרים בין־לאומיים. תומכים ומתנגדים מתקנאים ביכולת שלו ליצור קשר עם השמות הנוצצים ביותר בחוג הסילון העולמי. מה שאצל כל אדם אחר היה נראה מחוספס, גס וקולני – נראה אצל טדי קולק טבעי, אנושי ואמיתי.

פרוש: נתתי יד לבחירת טדי

ח"כ מנחם פרוש (אגו"י) כיהן כסגן ראש העיר בשנים 1969–1974.

„הכרתי את טדי קולק עוד כשעבד במשרד ראש הממשלה. הערכתי אותו בשל המעוף שלו והבחנתי שהוא אינו תוקע את ראשו בנושאים קרתניים. באותם ימים של ערב הבחירות לעיריית ירושלים, היתה תנועת העבודה מפולגת: מפא"י מצד אחד ורפ"י מצד שני. מפא"י, שעמדה אז בראשות העירייה, התייחסה בחוסר הערכה למעמדו ולצרכיו של אגו"י.

כשנערכו הבחירות ב־1965, היה המפתח לבחירת ראש העיר בידי האגודה. אני לוקח לעצמי את הקרדיט על שהבנתי את מי שהיה צריך לארגן כדי לגמול למפא"י של הימים ההם בגמולה. נתתי ידי לבחירתו של טדי ושנים רבות לא הצטערתי על כך. בשנותיו הראשונות בראש העיר הבין קולק ברוחב לב, אופקים רחבים ונכונות להתייחס לצרכינו [illegible] הקשור לאיזור העצמאי בעיר.

בבחירתו בטדי, הוכחתי למפא"י של אז [illegible]

בנבנישתי: כאריזמה ומעשים

מירון בנבנישתי ניהל ב־1965 את מערכת הבחירות של טדי קולק. בשנת 1967 החל עבודתו כסגנו כממונה על מזרח ירושלים וכיהן כסגן ראש העיר בשנים 1974–1978.

„כשטדי קולק נבחר לעמוד בראש עיריית ירושלים, היתה העיר מרוחקת אלפי שנות אור מהיום. היתה זו עיר בת 200 אלף נפש, עיר תקועה משלושה צדדים עם אפשרות להתפתחות רק מכיוון מערב. איש לא תיאר לעצמו, גם לא טדי, שתוך שנה וחצי הוא ישלוט בעיר פתוחה לכל הכיוונים, עם הילה בין־לאומית, שיהיה אחראי לגורלה של העיר המעורבת היחידה. עד כדי כך לא העלה טדי על דעתו, שאני זוכר שבסוף 1966 הוא חשב לפרוש מתפקידו כראש העיר משום שהשתעמם. אחרי מלחמת ששת הימים, המעמד הולבש עליו כמו כפפה על יד.

היה או חלום לפתוח את העיר הכי יפה, הכי בריאה, שלא תסבול מחוליים, שתהיה בדו־קיום. הדו־קיום בירושלים אינו כזה של 'גר זאב עם כבש', אלא דו־קיום של סוס ורוכב. המצב אינו [illegible] הוא די שקט, כמעט נורמלי, אך המרכיבים הם [illegible] שצצים מפעם לפעם. יש בעיר מצב של קונפליקט, ניגודים ועימותים שיש בהם פוטנציאל אלימות גבוה. הדבר חל על כל המגזרים: הפוליטי, החברתי, המנהלי, הכלכלי והבין־אישי. זה מצב ללא מוצא, מפני שהסכסוך בירושלים הוא מיקוד של סכסוך לאומי עם מרכיבים מקומיים.

המציאות בעיר היא שהשאיפות התרבותיות והלאומיות של הציבור היהודי המתממשות על חשבון השאיפות התרבותיות והלאומיות של הערבים. נוצרה כאן מציאות נטולת פתרון. מי שמציע פתרון, הוא בוגד מאחז עיניים. תפיסת העולם של טדי ליברלית ואופטימית מאוד. הוא מאמין שצעדים קטנים, הבונים אמון [illegible] על שיפור רמת החיים במובן הפיסי, יביאו למצב שהצדדים לא יראו את המצב הכולל כבלתי־פתיר. בעיניו של קולק החיכוך בירושלים הוא חיכוך פתיר.

„על־פי השקפתי, יש בין שתי האוכלוסיות בעיר שסע עמוק שאינו ניתן לגישור, משום שהוא מכיל הצטברות של מאוויים לאומיים בסיסיים. על־פי השקפת עולמו של קולק – אם עושים עוד גינה בעיר, נותנים פורקן ליצר הקונסטרוקטיבי. יש לו גישה אופטימית שיש בה הרבה חן, ולאנשים רבים יש רצון להזדהות אתה. לכן אומרים רבים כי בכל זמן שהוא בתפקידו יש סיכוי לפתרון קונסטרוקטיבי. זה נכון גם לגבי הערבים שמעריכים אותו. הוא נתפס אצלם כמי שמבין אותם. בכל פתרון יש צורך בגיבור אחד יפה. אי אפשר שכולם יהיו רעים.

„התפתחותה של ירושלים מעיר קטנה למטרופולין הביאה אל השכונות החדשות בעל רעיונות פוליטים פירקו את המרקם העירוני של העיר. זו לא אשמתו של טדי. ההחלטות להקמת השכונות החדשות היו החלטות שנועדו לקבוע גבולות גיאו־אסטרטגיים. הגורמים הפוליטיים היו חזקים ממנו. זה מדגיש עד כמה קטן כוחו של ראש העיר על־פי המסגרות הקבועות לו בחוק. כוחו של טדי בתדמיתו. הוא אינו אדם הקובע עקרונות ארוכי־טווח. כוחו בפרגמטיות שלו, בכשרון הביצוע שלו. אחרי טדי יישארו כל הבעיות של ירושלים בעינן. מה יעשה ראש העיר הבא אחריו בלי הפרגמטיות והאופטימיות שלו? אלה דברים שאי־אפשר להוריש. מצפים ממנו שיוריש לבא אחריו את הכאריזמה שלו. זה בלתי אפשרי".

אל־חוסייני: ציוני משרת הציונות

פייצל אל־חוסייני, בנו של עבד אל־קאדר אל־חוסייני, מפקד הכוחות הפלשתינאים באזור ירושלים ב־1948, שנהרג בקסטל, עומד בראש החברה ללימודים ערביים בעיר ירושלים.

„בעיית ירושלים היא בעיית הזכויות הלאומיות של הפלשתינאים ושל השליטה על העיר מבלי להכיר בזאת. בעיני טדי קולק אינו ראש עיר, אלא נציג הכיבוש בירושלים, סמל הכיבוש בירושלים. הבעיה המרכזית היא בעיה פוליטית ואינני סבור שאפשר לדון בנושא ירושלים מכל נקודת ראות אחרת. מנקודת המבט שלי כירושלמי היא מציאות של שליטה וכיבוש. כבן לעם [illegible] לממש את שאיפותיו הלאומיות. טדי קולק חכם יותר מראשי עיר אחרים, משום שהוא מנסה להסתיר את עצמו בכשרון. שהוא אינו אדם קיצוני. הוא מציג את עצמו כראש עיר הפתוח לשלוש הדתות, אולם למעשה הוא ציוני ומשרת את צורכי הציונות, זה מנוגד לאינטרסים שלנו. סבי היה ראש עיריית ירושלים בראשית המאה. עכשיו הגוף שמטפל בי הוא אגף המיעוטים. אני מרגיש שאני זר בעיר הזאת ועכשיו הפכתי למיעוט ללא זכויות מלאות.

„במועצת העיר כל הנציגים הם יהודים. אמנם אנחנו לא מכירים בעיריית ירושלים כגוף המייצג אותנו, אבל קולק והשלטונות מרוצים מכך משום שנוח להם שאין ערבי במועצה. הסטטיסטיקה מלמדת כי יש אמנם ערבים העובדים בעירייה, אולם מעט מאד ערבים עובדים במשרות בכירות, בעוד שרוב הפועלים הם ערבים. כמובן, שאי־אפשר להשוות מה שנעשה כאן, במזרח ירושלים, לפני עשרים שנה למה שיש היום, אבל אני זוקף את השיפורים לזכות הטכנולוגיה ולא לזכות העירייה. אם נעשו דברים במזרח העיר, הם נעשו לפני תקופה של בחירות. תיקנו דברים פה ושם. את כל המשאבים הפנו אל השכונות החדשות. אם סללו כביש גישה אל השכונות, העובר [illegible] אלינו, אז אנו כמובן נהנים ממנו, אך לא נעשו במעט דברים עבורנו. [illegible]

יומני בן־גוריון 1954/5: עיון ראשון

■ אמיר רוזנבליט

פרשת „העסק הביש" – הכינוי שנתנה העתונות הישראלית – בגלל מגבלות צנזורה – לכשלונה של פעולת חבלה שביצעה רשת השאית יהודית במוסדות אמריקאיים ואחרים במצרים בשנת 1954, אינה מאוזכרת כלל ביומנו של דוד בן־גוריון מהשנים 1954–1955, שהותר לפרסום בימים אלה.

הארכיון למורשת בן־גוריון במדרשת שדה בוקר ויומניו האישיים נחשפים לציבור הרחב ולעיון החוקרים בהדרגה, שנה אחר שנה, ומטעמים של בטחון המדינה מוטל איפול מוחלט על החומר הארכיוני המתייחס ל־30 השנים האחרונות.

האוסף הארכיוני, המכיל כ־750 אלף תעודות, תושף עדויות, ראיונות ומסמכים שחלקם סווגו בזמנו כחומר סודי, ולהערכת חוקרים במכון למורשת בן־גוריון, לא התייחס בן־גוריון לפרשת ה„עסק הביש" בפרקי יומנו בשנים 1954–1955. אם היתה התייחסות כזו, היא נגנזה ולא הותרה לפרסום.

כזכור, בעקבות כשלון הפעולה (בוצעה ביולי 1954), שעלתה במחיר חייהם של אנשים, התעוררה מחלוקת בצמרת המדינה והצבא בישראל בשאלה מי נתן את ההוראה לבצע את הפעולות הללו ומי חיפה על מי בשאלת האחריות לכך. מחלוקת זו התפתחה והתריפה לכדי מהומה פוליטית שניתן לה הכינוי „פרשת לבון", גרמה להתפטרותו של שר הבטחון, פנחס לבון, ולמינויו של דוד בן־גוריון במקומו.

בן־גוריון, שכשמונה חודשים לפני חשיפת „העסק הביש" (ליתר דיוק ב־8 באוקטובר 1953), התפטר לראשונה מראשות הממשלה ועקר לשדה בוקר, מקבל את המינוי בברכה. בתגובה להצעה המופנית אליו מראש הממשלה דאז, משה שרת, כותב בן־גוריון ביומנו מה־17 בפברואר 1955: „נפעמתי. החלטתי שעלי לקבל את הדרישה ולשוב למשרד הבטחון. הבטחון והצבא קודמים לכל".

השנים 1954–1955 משקפות את מעורבותו הגדולה של בן־גוריון בחיי העם, חרף העובדה שישב בשדה בוקר והיה מרוחק למעשה מפעילות מדינית. תקופה זו מאופיינת בעליה המונית לרגל לשדה בוקר, הן של אנשי מפתח מרכזיים בארץ ובחו"ל והן של „עמך" – סטודנטים, חיילים ואנשי־רוח. חלק גדול מביקורים אלה הם מיטרד לבן־גוריון, והוא נותן לכך ביטוי בכתובים. ב־23 בפברואר 1954, כותב בן־גוריון: „אני מקווה ששטפון הביקורים יסוג אחרי ביקור העתונאים, זה כעשרה ימים לא הנח לי. נוסף למבול המכתבים גבר זרם המבקרים". למחרת הוא ממשיך וכותב: „תקוותי מאתמול נתבדתה. שוב היו מבקרים היום: פלוגת צבא, שליחי הפיקוד, משלחת מרמת־רחל. אלה מתלוננים על חוסר כוח אדם. כל העומס של המשק נופל על הנוער, כ־20 צעירים, וחלק מהם עומד לעזוב אם לא תבוא תגבורת. אין מים לשתיה, משק דווקא יש גדול ויפה. אמרתי להם שאיני עוד עסקן והם – ובכל זאת".

ב־10 במרס, שב בן־גוריון ומתלונן על ריבוי המבקרים. „היום הוטרדתי כל היום באורחות ומשלחות... נערמות ערימות של מכתבים שלא עניתי עליהם ואיני יודע איך ומתי אענה". למרות ישיבתו בשדה בוקר כאיש פרטי ומחוץ למעגל הפעילות הפוליטית, נועץ בו הצוות המוביל במדינה בנושאי מדיניות ובטחון. לאחר שסוכנות החדשות „רויטר" הודיעה על התקוממות חיילים נגד שליט מצרים, גאמל עבדול נאצר, שביצע הפיכה צבאית והדיח את קודמו בתפקיד נגיב, נועצים בו ראש הממשלה משה שרת, שר הבטחון פנחס לבון והרמטכ"ל משה דיין. השלושה נפגשים עמו בביתו בתל־אביב ודנים גם על המצב בסוריה, שם אירעה הפיכה צבאית העלולה להביא למלחמת אזרחים.

„לבון הציע להיכנס (לשטח) המפורז", כותב בן־גוריון ב־27 בפברואר, „לתפוס הרמות שמעבר לגבול הסורי ולהיכנס לרצועת עזה או לתפוס משלט מצרי סמוך לאילת. התנגדתי לפגיעה במצרים ולכל מעשה שפירושו מלחמה. תפיסת שטח סורי היא מלחמה. אבל יעצתי לשלוח צבא למפורז בהודעה שהאנרכיה בסוריה מחייבת אותנו לשמור על ישובינו. לתת להודעה אופי של כניסה זמנית שתימשך כמה שאפשר".

גם על מדיניות החוץ נתן בן־גוריון את דעתו ומבטא אותה ביומנו. במסגרת זו אין הוא חוסך את שבטו מהאו"ם ומתפקודו הלקוי. ב־16 במרס כותב בן־גוריון ביומנו: „בזמן האחרון הופנתה תשומת לב רבה לענייני מדיניות חוץ: לדיון באו"ם, במועצת הבטחון, לנעשה בארצות השכנות. אנו רוצים שהאו"ם יהיה חזק ושלים. לעולם דרוש משטר של חוק, משפט, צדק ושלום. אבל זהו עדיין בגדר אידיאל וחזון, ולפי שעה או"ם זהו עתון עתונאים עולמי. לכן עצה לאורחים: מדיניות חוץ שלנו נקבעת לאמיתה רק במעשינו פה, רק בפנים. תגובתנו צריכה להיות תגבורת אונים מתמדת – כלכלית, צבאית, מוסרית, וכאן יש תפקיד לקציני המילואים כלאורחים".

ביומן בן־גוריון משנה זו אין התייחסות מפורשת לסיבות שהניעו אותו לעזוב את ראשות הממשלה ולעקור לשדה־בוקר, אולם פה ושם מופיעים רמזים וקטעים העשויים להצביע עליהן. ב־26 במרס כותב בן־גוריון: „פנחס (לבון) עומד על כך שאשתתף בבירורים מדיניים במפלגה. בלי זה אין כל תקווה שהקו ישתנה.

איני רואה אפשרות לכך. לא אוכל לשבת בוועדה המדינית ולשתוק. הוויכוח לא ישאר סודי ואיני רוצה לשמש עילה לניגודים פנימיים ולסטנה חיצונית".

בהזדמנות אחרת, כאשר שרת העבודה, גולדה מאיר, מבקרת אותו בשדה בוקר, הוא אומר לה: „אשוב לממשלה רק אם יהיה רוב בעד שינוי המשטר (בחירות אזוריות – א"ר) והפניית עולים ונוער להתיישבות בכל כוחה של המדינה. אם לא – אמשיך בעבודתי פה". ב־13 ביולי מתייצבים אצלו בשדה־בוקר השרים קדיש לוז, מרדכי נמיר והרמטכ"ל משה דיין, כדי לדרוש את שובו לממשלה. „הממשלה לא תביא רוח חדשה, דרושה רוח התגברות פנימית. דפוסי הפעולה הקודמים אינם הולמים הצרכים החדשים. דרושה התארגנות חדשה: לא מפלגתית ולא צורתית... לא 'אשוב' – 'שבתי' לשדה בוקר – וכאן אשאר".

ביומן בן־גוריון באים לביטוי עניינים מרכזיים מאותה תקופה ששמרו על חיותם וחיוניותם עד עצם היום הזה, כגון: הנסיון לשפר את מאזן התשלומים, ישוב הנגב והגליל, נגיסותיה של אגודת־ישראל בתקציב המדינה וחלקו ההולך וגדל של תקציב הבטחון, ובעיקר הרכש, בתקציב הכולל. ב־16 במרס כותב בן־גוריון ביומנו: „התגברות כלכלית פירושה ראשית כל – לחיות מפרי עמלנו, מבלי זיקה ותלות בחוץ. זה מחייב הרחבת ההתיישבות החקלאית, בשורה הראשונה בשני שטחי התורפה – בגליל ובנגב. אחרים יכולים להחזיק במדבריות מאות שנים וגם לעשות מדבריות חדשים. לנו זה אי־אפשר. התגברות כלכלית פירושה הגדלת פריון העבודה והייצור וכיבושיהם. גורל ישראל ועתידו בעם יהיה תלוי ביכולתנו לנצל במידה מכסימלית האדמה והים וכל אשר בהם".

בין הרבים העולים אליו לרגל לשדה־בוקר מצויים עתונאים מישראל ומחו"ל, אולם הוא מתרחק מהם כמו מאש. פרסום היה הדבר האחרון שחיפש, כאשר פרש לשדה־בוקר. ב־23 במאי כותב בן־גוריון: „באו כ־100 תיירים שנסעו לאילת באוטובוס מיוחד. נילוו גם עתונאים שניסו, לשווא, לראיין אותי".

ב־17 ביולי הוסיף בן־גוריון ביומנו תקרית צבאית בתעלת סואץ, שבה היה מעורב מטוס של חיל האוויר. „נחתה דקוטה שלנו בסואץ", כתב בן־גוריון, „כי נתקלקל הרדיו ולא ידעה דרכה ואזל אצלה הבנזין. היו ששה נוסעים בדקוטה, פנו לחיילי אנגליה וסיפרו לו הקורות. לפי פקודת המפקד, מסרו להם בנזין ומפות מפורשות לדרך והדקוטה הגיעה בשלום הביתה".

ב־27 באוקטובר מבקר אצל בן־גוריון מפקד חיל האוויר דאז, דן טולקובסקי, ומהשיחה בין השניים בולטת ביקורת קשה על החיל. „יש כרגע 150 טייסים בחיל האוויר", כותב בן־גוריון, „מהם כשמונים טייסי קרב. מייצרים בכל שנה 40־50 טייסים. פחות בכל שנה 20־30. אימון ירוד בכלל כשנתיים וחצי. איש מבוגר למעלה מ־25 טוב יותר מצעיר. שאלתיו (את טולקובסקי א.ר.) אם אין חשש למטוסים שלנו מהתקפת פתע מצרית, אם יש שמירה מעולה. התשובה – אין כל שמירה. אמרתי לדן שבשטח אחר איני מתערב כלל מסיבות מובנות – השטח הצבאי. איני רוצה שמישהו יחשוב שמשגיחים עליו. אם אזדמן עם הרמטכ"ל, אולי אבור הדבר ואם יהיה לי משהו להגיד, אגיד".

ירחמיאל דורי, בנו של הרמטכ"ל הראשון, שלימים היה לקצין הנדסה ראשי, מבקר את בן־גוריון בשדה־בוקר יחד עם עוד ארבעה תלמידי הטכניון. דורי מוסר לבן־גוריון סקר שנערך בקרב 150 תלמידים, המצביע על רמת אינטליגנציה נמוכה של בני הנוער. מימצאי הסקר, כפי שכותב בן־גוריון ב־12 ביולי, הם כדלהלן: 13 אחוז לא קוראים ספר, 37 אחוז רק ספר אחד בחודש, 29.7 אחוז – שניים־שלושה ספרים, 10 אחוז ארבעה ספרים, 11 אחוז למעלה מחמישה ספרים בחודש. 35 אחוז מנויים על עתון יומי, 15 אחוז אינם קוראים עתון בכלל. 35 אחוז קוראים רק עמודי חדשות. מרבים לבקר בסינימה: 40 אחוז – לא, 11 אחוז פעם בחודש, 10 אחוז פעמיים, 12 אחוז שלוש פעמים, 25 אחוז ארבע פעמים, 8 אחוז חמש־שש פעמים. 34 אחוזים מעדיפים סרטים קלים, 10 אחוז קוראים בקביעות בתנ"ך, 3 אחוז מבקרים בחוגים לספרות ואמנות. רק ארבעה אחוז מהנשאלים פעילים בתא מדיני, 20 אחוז עוסקים בספורט. „מצב ההשכלה היהודית נמוך", מסכם בן־גוריון.

קשה לסיים רשימה על יומניו של בן־גוריון מבלי להמחיש את חוש ההומור המיוחד שלו, הבולט ברבים מקטעיו. כך, למשל, כותב בן־גוריון ב־9 בדצמבר 1954: „היה פה (בשדה בוקר א.ר.) אלן, יורשו של ביירוד. שוחחנו ארוכות על המצב בארצות ערב, הודו, סין והעולם. אמרתי לו שיש לטפח כוחות ליברליים ודמוקרטיים בארצות ערב – כי המשטרים הנוכחיים אין בהם כל יציבות ולאורך ימים אין לבנות עליהם כל מדיניות. הוא אמר שזוהי „התערבות" בעניינים פנימיים. שאלתי על גווטמלה..."

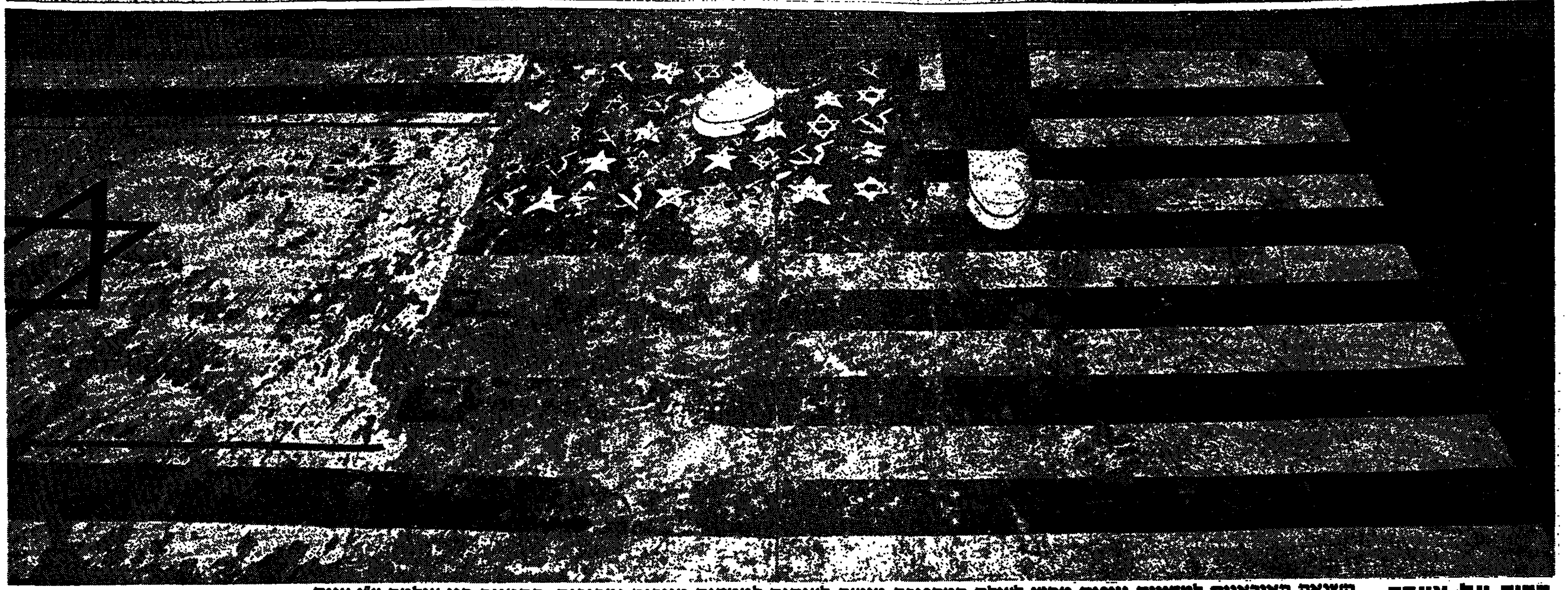

דרוך על אויבך.– השנאה האיראנית למדינות וגופים מחוץ לעולם המהפיכה מגיעה לעיתים לממדים מוזרים ומביכים. התמונה הזו צולמה ע"י צוות טלוויזיה אנגלי ברחוב בטהראן. האזרחים מוזמנים „לדרוך על אויבי המהפיכה" – קרי ישראל, ארצות הברית וברית המועצות. חברה טובה.

היורש

„מועצת המומחים" האיראנית בחרה השבוע באיאתוללה חוסיין עלי מונטזרי, בן 63, כיורשו של חומייני בן ה־84 כמנהיגה של איראן. חומייני עוד לא יורד מהבמה, אבל הוא כבר דואג להעברה מסודרת של השלטון אחריו.

■ **דן אבידן**

מינויו של חוסיין עלי מונטזרי ולא של משהו אחר ליורשו של האימאם ח'ומייני לא בא בהפתעה למי שעקב אחר התפתחויות באיראן

חומייני

מאז 1979. כבר אשתקד היו דיווחים כי ח'ומייני מסר ל„מועצת המומחים" את צוואתו שבה נאמר כי הוא רואה במונטזרי את יורשו.

איאתוללה חוסיין עלי מונטזרי הוא חכם דת המלווה את האימאם ח'ומייני זה למעלה מארבעים שנה. מונטזרי היה תלמידו של ח'ומייני בבית הספר הדתי („מדרסה") בקום, המרכז הדתי ביותר באיראן, וקיבל מח'ומייני את כל תאריו הדתיים לרבות את התואר „איאתוללה גדול" („איאתוללה עוֹזמה") למרות שעל פי כישוריו הדתיים הוא אינו זכאי עדיין לשאת בתואר זה. במשך שנים ארוכות השתתף מונטזרי לצד ח'ומייני במאבק נגד שלטון השאה באיראן. הוא נעצר על ידי המשטרה החשאית האיראנית („הסוואק") וישב בכלא אוויאן הידוע לשימצה (המשמש כיום בית מעצר למתנגדי משטר ח'ומייני), שם עונה עינויים קשים שפגמו בשמיעתו. בנוסף לכך סובל מונטזרי מאז ימי מעצרו בכלא ממחלות שונות לרבות ממקרים של אובדן הזכרה.

לאחר שחרורו מכלא אוויאן יצא מונטזרי יחד עם ח'ומייני לגלות בעיר נַגַ'ף שבעיראק ומשם לגלות נוספת בצרפת בכפר קטן סמוך לפאריס. כשנה וחצי לאחר שח'ומייני תפס את השלטון באיראן מינה האימאם את מונטזרי למטיף הדתי בקום. ח'ומייני עצמו מילא אותו תפקיד במשך שנה וחצי לאחר מהפיכת 1979 ולפני שעבר להתגורר בארמון ג'מראן בטהראן. מינויו של מונטזרי למטיף הדתי בקום היה עדות מוקדמת לכוונתו של ח'ומייני לקדמו בסולם ההיררכיה הדתית והשלטונית. לאחר מכן הורה ח'ומייני להקצות למונטזרי לשכה מיוחדת משלו, בעלת זרועות בכל משרדי השלטון באיראן ובנציגויות האיראניות בחו"ל ובעלת משאבים כספיים משלה.

מונטזרי מוכר לא רק כתלמידו וכמלווהו הנאמן של ח'ומייני במשך שנים ארוכות, אלא גם כבעל השקפות אידיאולוגיות רדיקליות הזהות להשקפותיו של מורו. בניגוד לרוב חכמי הדת הגדולים („האיאתוללות עוֹזמא") באיראן תומך מונטזרי בהשקפותיו של ח'ומייני בדבר הצורך במעורבות עמוקה וגלויה של חכמי הדת בשלטון באיראן. מונטזרי מוכר גם כמתלהב ברעיון „יצוא המהפכה האיראנית". הוא היה מבין ראשוני חכמי הדת שיזמו שיגור מתנדבים איראניים ללבנון ב־1979. סייעו לו בכך בנו שהיה בעל השקפת עולם רדיקאלית וקיים קשרים הדוקים עם לוב ונודע בכינוי „איאתוללה רינגו" בגלל אופיו המופקר וחיבתו המופרזת ל„שליפת אקדחים". „איאתוללה רינגו" הבן נהרג ב־1982 יחד עם עוד כמה מאנשי הצמרת האיראנית מפצצה שהטמינו חברי מחתרת השמאל בבנין הפרלמנט בטהראן.

מונטזרי איננו נחשב למנהיג בעל דמות כאריזמטית כח'ומייני. הוא ידוע כאדם עממי, ממעיט להיפגש עם זרים וממעט להתבטא בנושאים הקשורים למדיניות הפנים והחוץ של איראן. חרף זאת דומה שלח'ומייני היו כמה סיבות טובות למנות את מונטזרי כיורשו. ראשית משום רצונו של ח'ומייני להבטיח את המשכיות דרכו בשלטון גם לאחר מותו. מונטזרי הוא למעשה המועמד הטוב למטרה זו בגלל היותו המנהיג הדתי הבכיר ביותר באיראן. מרבית חברי צמרת אנשי הדת הם שמרנים יותר בתפיסת עולמם והם מתנגדים למעורבות יתר של המימסד הדתי בשלטון. כמה מחכמי הדת הבכירים אף מתנגדים למעמדו של ח'ומייני באיראן כפוסק עליון בענייני דת ומדינה.

סיבה שניה לבחירתו של מונטזרי כיורשו של ח'ומייני היא הקירבה הנפשית שנרקמה בין השניים, לאחר עשרות שנים של פעילות משותפת, והאמון הרב שנותן ח'ומייני במונטזרי. גם קשריו הטובים של מונטזרי עם מרבית גורמי הכוח באיראן ובראשם יושב ראש הפרלמנט האיראני עלי אכבר האשמי רפסנג'ני, המנהל בפועל את ענייני המדינה. עובדה אחרונה זו יש בה כדי להבטיח העברה מסודרת של השלטון לאחר הסתלקותו של ח'ומייני מהבמה.

אם אכן יירש בסופו של דבר מונטזרי את ח'ומייני יהיו לו קרוב לודאי קשיים לא מעטים בביסוס מעמדו בשלטון. שכן חלק מחכמי הדת הבכירים עלול להתנגד למינויו בגלל השקפותיהם השונות משלו ובגלל התנגדותם לריכוז כל הסמכויות במדינה בידי אדם אחד. יתכן וחכמי דת אלה – שהם בעלי השפעה על מיליוני מאמינים בערים גדולות כגון משהד ואיספהאן – יעמדו על כך שמונטזרי יהווה חלק מקבוצה שלטת ולא עוד שליט אוטוקרטי יחיד כח'ומייני. בנוסף לכך יצטרך מונטזרי לתמרן היטב בין מוקדי הכוח הבכירים הקיימים כיום באיראן כגון: המימסד הדתי, הנשיאות, הממשלה, הפרלמנט, „משמרות המהפכה" וזרועות נוספות, שכל אחת מהן מקיימת למעשה מעין מערכת שלטונית עצמאית. כל זאת הוא יצטרך לעשות מבלי שתעמוד לרשותו אותה הערצה וכאריזמה שיש לח'ומייני.

ככל הנראה מונטזרי לא יוכל לשמור לעצמו את אותה סמכות־על שהיתה לח'ומייני והוא ייאלץ להתחלק בשלטון עם רפסנג'ני. האחרון

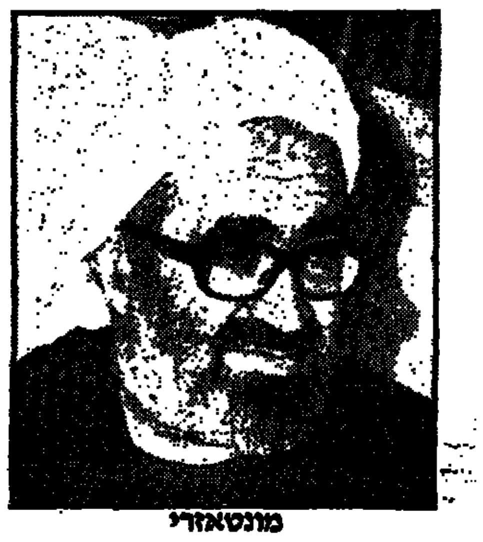

מונטאזרי

יהיה זה שינהל בפועל את ענייני המדינה כל עוד מצב בריאותו יאפשר זאת ואילו מונטזרי ישמש יותר מעין סמל להמשכיות המהפכה האיראנית־הח'ומייניסטית.

31 שנה דיקטטור

■ **אקונומיסט**

כשכרמן דה־לארה קאסטרו מעיינת בדברי־הדואר שעל שולחנה, היא מגלה ביניהם כמה מעטפות שנפתחו בזהירות והודקו חזרה בעזרת סיכה. כך מגיע הדואר לביתה הקולוניאלי בפרברי אסונסיון. לשיחות הטלפון שלה מאזינים באופן קבוע. במשך חמש שנים סירבו להנפיק לה דרכון פרגוואי ונסיעותיה מחוץ לפרגוואי התאפשרו רק בעזרת מיסמכים בינלאומיים. בכל פעם שחזרה לארצה נאלצה לסבול חיפושים על גופה וחיטוטים מדוקדקים בניירותיה ובחפציה האישיים.

דה־לארה קאסטרו פעילה לזכויות־האזרח. בפרגוואי זה יכול להיות עיסוק מצומצם למדי. „אנשים כאן היו מאוד אדישים עד עכשיו", היא אומרת „ועכשיו הם פוחדים מאוד".

יש משהו טורדני במיוחד בפרגוואי, עליה שולט הנשיא אלפרדו סטרוסנר מזה 31 שנה. לא רק הזילזול המתמשך בזכויות האזרח; הצנזורה המוטלת על העיתונות; ידה הקשה של הדיקטטורה או הפיקוח המתמיד על כמה מתנגדים־למשטר – לא רק כל אלה מעוררים את אותה הרגשת אי־נוחות. תכונות אלה מאפיינות, במידה מסויימת, גם דיקטטורות־לאטיניות אחרות. אך יש משהו שוה במדינה דרום־אמריקאית קטנה זו, שמספר תושביה 3.5 מיליון.

מדינה זו, על־פי הנשיא סטרוסנר, איננה כלל דיקטטורה. זוהי אחת מהדמוקרטיות היציבות ביותר בדרום־אמריקה. פקידי ממשלה פרגוואים אוהבים להציב את השאלות הבאות: האין נהגת פרגוואי לערוך בחירות סדירות לנשיאות? האין היא תומכת בעקביות בכל הצבעותיה של ארה"ב באו"ם? עוברת בחירתו של סטרוסנר לנשיא בפעם השביעית ברציפות – היא פשוט רצונו של העם.

אם פרגוואי היא דמוקרטיה, היא ללא ספק אחת הדמוקרטיות המוזרות ביותר שראה העולם. ברוב הדמוקרטיות אין זה הכרחי, ואפילו אין זה רצוי, להאיר את שמו של הנשיא באותיות ניאון גדולות. אף על פי כן בכל לילה, מזה שנים, מהבהב לו, מעל גגו של בנין משרדים בככר־העצמאות של אסונסיון, שלט בזו הלשון: „סטרוסנר. שלום, עבודה, רווחה". דמותו של הנשיא ניצבת תדיר אל מול עיני האומה – כמעט כאילו לא יכלה האומה לתפקד ללא נוכחותו המתמדת. עינו פקוחה על תושבי הבירה מתוך פוסטרים הדבוקים למאות לחזות וקירות־בניינים. הפוסטרים הבלויים הם שארית מהבחירות לנשיאות, שנערכו ב־1983. „מי יעז להוריד אותם?" אומר אחד מתושבי פרגוואי בתשובה לשאלה הנראית לו מובנת מאליה. „אני לא מחבב אותו, אבל לא אעז לקלף את דיוקנו מהקיר".

מאז הבחירות האחרונות הספיקה הממשלה לסגור, לתקופה בלתי־מוגבלת, את העיתון העצמאי הגדול במדינה. אל עיתונאים היא מתייחסת, בדרך־כלל, כאל איום טורדני ואינה מהססת לכלוא ולטרטר את אלה שמעיזים להרוג מעבר למה שנחשב לכיסוי פוליטי מתקבל על הדעת. הפרת זכויות־האזרח נמשכת והרבה מפלגות פוליטיות אסורות על־פי החוק.

אחת מהתכונות המובהקות ביותר של הדמוקרטיה הפרגוואית היא תחושת המצור השוררת בה מאז עלה סטרוסנר לשלטון. המשטר מתיר מעצר בלתי־מוגבל ללא משפט; מאסר וגירוש שרירותיים; חיפוש ללא־צו בבתים פרטיים; ומאפשר איסור על הפגנות ועל אסיפות ציבוריות.

בשלושה העשורים האחרונים שורה על פרגוואי דוק של מחנק ושל קפאון. נדמה שהעקרון של ביקורת־בונה ושל פלורליזם פוליטי כמרכיבים הכרחיים בתהליך הדמוקרטי – זר כאן. פרגוואים הדוגלים בהפשרי־דעות משווים את חייהם לשהייה בפעמון־זכוכית, שהמצב בו הולך ואוזל. „הממשלה שינתה את שיטותיה", אומרת דה־לארה קאסטרו. „הדיכוי הוא לא רק פוליטי – הוא גם תרבותי, כלכלי חברתי".

יש לדיכוי השפעה מרחיקת־לכת על הפעילות האינטלקטואלית והתרבותית בפרגוואי. להקות תיאטרון, למשל, חושבות פעמיים לפני שיעלו (שתעלינה) מחזה. בחירה „לא מוצלחת" מבחינה פוליטית, עלולה לגרור אחריה חרם מצידו של התיאטרון העירוני וקשיים בהשגת מימון לפרוייקטים עתידיים. סופרים יעדיפו, לרוב, לנקוט בשיטת הצנזורה העצמית בבואם לבחור נושא לכתיבה.

למרות הופעותיו מלוות הפירסום של סטרוסנר בטכסים לחנוכת בתי־ספר חדשים, טוען דיפלומט אחד ש„לא ניתנת כאן כל תשומת־לב לחינוך. הם לא לימדו את האנשים לחשוב. הם לא רוצים שיחשבו". ובכל־זאת, מצהירים פקידי־ממשלה, במדינה כזו, אשר לה היסטוריה של מהפכים ושל דיקטטורות בלתי־יציבות, יש בהכרח במדיניות של יד חזקה ובעמידה על המשמר מפני כל מי שעלול לחתור תחת השיטה. „זהו", כך חוזר הפיזמון המוכר של הממשלה – „מחיר השלום".

הצדעה לפרנקו

במלאת עשר שנים למותו של רודן ספרד פרנסיסקו פרנקו, צעדו אלפים ממוקירי זכרו ברחובות מדריד. כאן ליד האנדרטה לזכרו מצדיע במועל יד צעיר שלא ידע את תקופתו, חבר המפלגה הפלנגיסטית הספרדית.

בדרך למיליארד נפש

■ **שיקאגו טריביון**

ממשלת־הודו מחלקת אלפי כרטיסי לוטו־ממשלתי, מציעה מיליוני דולרים כפרסים ובונה את מפעל הקונדומים הגדול ביותר בעולם – במערכה לריסון שיעור הילודה, המוסיף 44 תינוקות כל דקה למספר תושבי המדינה, שהיא כבר היום שניה בעולם בריבוי־תושביה.

ההערכות המוגברות של הממשלה להפצת אמצעי־מניעה יעילים ברחבי המדינה, המונה היום 750 מיליון נפש, הוכרזה בוועידה בת־ארבעה ימים, שנערכה בניו־דלהי בספטמבר השנה. רג'יב גנדי קרא למערכה „הכרה מחודשת בצורך השעה". במשך עשרה חודשי כהונתו כראש־ממשלה הוא הצהיר לא פעם שהודו תהרוס את עצמה מבפנים אם תכשל בבלימת הגידול באוכלוסייתה העצומה.

הוועידה אף רשמה לזכותה הודאה ראשונה וגלויית־לב של המימשל ההודי בכישלונו לרסן, באופן מספק, את גידול האוכלוסין. כל זאת למרות הפעלתה, מזה 34 שנים, של תוכנית־ממשלתית לתכנון המשפחה ההורמתם של מיליארד־דולארים, מקרנות הודיות ובינלאומיות, למטרה זו.

שרת־הבריאות ההודית, מוהסינה קדוואי, הודתה כי 90 אחוז מהזוגות הפוריים בהודו מודעים לאותה תכנית וכי רק פחות משליש מיישמים אותה בפועל. המחדל נובע בעיקר מהזנחה ומאוזלת־יד של עובדי־הממשלה, שלא סיפקו מספיק מידע ואמצעי־מניעה לנזקקים. לכן, מתכננת כעת הממשלה להפקיד את יישום התוכנית בידיהן של סוכנויות־מתנדבים פרטיות, שהוכיחו את עצמן בעבר באחוזי־הצלחה גבוהים יחסית. „מדובר כאן במספרים שיזעזעו כל שומע", אומרת קדוואי.

גם אם תצליח הודו להשיג את המטרות האופטימיות שהציבה לעצמה לאחרונה, תמנה אוכלוסיית־הודו כמעט מיליארד נפש בעוד 15 שנים בלבד. אם תכשל – תגיע האוכלוסיה בשנת 2010 ל־1.3 מיליארד, כשהיא עוברת את מספר האוכלוסין בסין. על־פי הערכת הממשלה, חיים היום בהודו 15 אחוז מאוכלוסיית־העולם על 2.4 אחוזים משטחו. שעור הילודה בהודו מוסיף לה מדי שנה מספר תושבים הזהה לזה של אוסטרליה. על־מנת לעמוד בקצב כזה של גידול, תהיה הודו חייבת לספק – מדי יום ביומו – 10,000 מקומות עבודה חדשים ו־5000 מטרים נוספים של בד למלבוש; בכל יום יצטרכו ההודים לפתוח 370 בתי־ספר חדשים ולהנדס 63,000 יחידות דיור. „בקיצור, מצב הגידול הנוכחי באוכלוסיה מסרס את כל סיכויי־הודו לשפר את רמת־החיים אי־פעם בעתיד", כתוב בעלון ממשלתי על בעיות האוכלוסין בהודו. „למען האמת, בתחומים רבים הרמה אף ירדה והירידה גרמה לאומללות, למתחים ולסיכסוכים".

ממשלתו הדמוקרטית של גנדי החליטה להמשיך ולנקוט בגישה חופשית למניעת־ילודה בהודו, כשהיא דוחה על הסף שיטות, הנהוגות בסין הקומוניסטית, בה נענשות משפחות המולידות יותר מילד אחד. „אין זה הזמן המתאים להפעלת שיטות כאלה בהודו", אומרת קידוואי באופן חד־משמעי. באמצע שנות ה־70 ניסתה הממשלה ההודית לכפות עיקור ואמצעי־מניעה על תושביה. התוכנית היתה מאד לא פופולארית והיוותה את אחד הגורמים העיקריים לכשלונה של ראש־הממשלה דאז, אינדירה גנדי, בבחירות של 1977.

האסטרטגיה החלופית, עליה הודיעה הממשלה לאחרונה, מציבה יעדים „מוגבלים" לשנה הבאה: 5.5 מיליון עיקורים נוספים, 3.2 מיליון החדרות של התקנים תוך־רחמיים, 10 מיליון משתמשים חדשים בקונדומים ומיליון נשים נוספות שתיטולנה את הגלולה נגד הריון. יעדים אלה ייושמו ללא־כפיה והמאמץ יתפצל בין שכונות העוני והכפרים הנידחים בהם חיים 80 אחוז מתושבי־הודו.

על־מנת להמריץ נשים הודיות להשתמש מרצון באמצעי־מניעה, מחלקת הממשלה למעוניינות כרטיסי־לוטו בחינם. הלוטו הממשלתי, המציע פרסים של מיליוני־דולארים, פופולארי מאד בקרב עניי־הודו. כן הועלה הפיצוי הכספי הניתן לכל אשה המסכימה לעיקור והממשלה הפדראלית מציעה מענקים של עד 2 מיליון דולאר במזומן למדינות שיעמדו במכסה הפדראלית לכריתת צינורות־זרע והצוצרות. הממשלה משקיעה מיליונים בהרחבת מפעל קונדומים בהינדוסטן, מפני ש„יצירת ביקוש ללא היצע פירושה תוהו ובוהו". בשנה הבאה, מקווה הממשלה, ייצר המפעל 608 מיליון קונדומים, מה שיהפוך אותו למפעל הגדול בעולם מסוגו.

ממצאים סטטיסטיים נוספים, שפורסמו לאחרונה, מתריעים על כך שעמידה במכסת העיקורים השנתית לבדה לא תפתור את בעייתה של הודו. רוב הנשים ההודיות, המסכימות לעיקור, ילדו כבר 4.4 ילדים בממוצע. שרת־הבריאות ההודית מודעת לבעיה. „המיכשול העיקרי העומד בפנינו היום", היא אומרת, „הוא אחוז הבערות בקרב הנשים ההודיות, ובעיקר בקבוצת הגיל 13־20. את הנשים הללו חייבים לחנך ואנו אכן משגרים כרגע כמה תוכניות פעולה, שיסייעו (שתסייענה) מורים ממש עד פי־דלתותיהן".

משא

לספרות, אמנות ועיון

הבריחה ממעורבות

מאת דני הדרי

נסים קלדרון, „פרק קודם, על נתן זך בראשית שנות השישים"; הוצאת הקיבוץ המאוחד, ספרי סימן קריאה; 1985; 118 עמ'.

א

ספרו של נסים קלדרון הוא, בלי ספק, ספר מעורר עניין ומגרה לתגובה. רוב התגובות וההערכות שנכתבו על ספר זה עד כה, נדמה שניתלו בעיקר בעובדה שחלקו הראשון של הספר נקרא: נתן זך 1960 וחלקו השני, משה דיין 1956. השילוב המוזר הזה צד את תשומת ליבם של רבים וגרם לכך, לעיתים קרובות, הוסחה הדעת מן הטיעון המרכזי אותו בונה נ.ק. בספרו ולא ניתנה הדעת לבעיות החשובות באמת שטיעון זה מעורר.

מי שעוקב אחר התבטאויותיו הספרותיות והפוליטיות של נ.ק. יודע שהוא נימנה עם אלה שתובעים מן הספרות מעורבות חברתית-פוליטית ונקיטת עמדה, אף שאין הוא פוסל גם ספרות אחרת. על רקע גישתו זו ניגש נ.ק. לבחון את תחילת הופעתו של נתן זך בספרות העברית ואת משמעותה החברתית והספרותית של הופעה זו בשעתה וכיום. בחירתו של נתן זך לשם דיון זה אין היא מקרית כמובן, נתן זך הוא משורר חשוב ובעל ייחוד מובהק והוא גם נציגה ומבטאה העיקרי של משמרת מסויימת בספרות העברית. כשירתו והגותו נתן זך הוא מבטא מובהק של עשיה אמנותית ומחשבה ספרותית שטענה (לפחות עד לשנים האחרונות) לניתוקה של הספרות מן החברתי והפוליטי. משום כשרו של זך לנסח באורח ברור כל כך גישה זו הוא נעשה לנציגה ומבטאה של אותה משמרת. נ.ק. כאוהבה של שירת זך מחד גיסא, אך כמי שתובע מן הספרות מעורבות חברתית-פוליטית מאידך גיסא, מוצא את עצמו שרוי בסתירה ומסתירה זו הוא מנסה להחלץ באמצעות הנסיון להסביר את רצון ההינתקות מן החברתי והפוליטי כתגובה למצב חברתי פוליטי ומכיוון שכך להעניק משמעות חברתית פוליטית ליצירתה של משמרת זו. תוך בנייתו של הטיעון הנ"ל נוגע נ.ק. בכמה עניינים ספרותיים ובכמה עניינים פוליטיים וכן בעניינים ספרותיים-פוליטיים ואגב כך הוא גם משרטט קווים לדמותן של הספרות והחברה הישראלית בשנות החמישים והשישים, ולכל אלה יש משמעות גם בימינו. עצם כתיבתו של ספר זה בתקופתנו גם היא אינה מקרית. בעמוד הפתיחה של ספרו מסביר נ.ק. מדוע נכתב הספר בזמן שנכתב.

„הסיבה היא הצורך שהתעורר בעת בשנים האחרונות, (ההדגשה שלי), הלחצים הפוליטיים בישראל כבדים, קבועים הרבה, ורבים מרגישים צורך להעריך אותם אל האופן שבו הם קוראים ספרות וכותבים ספרות, ולמי שגדל והתחנך בספרות שנכתבה בארץ מאז שנות החמישים, למי שאהב אותה וקיבל ממנה הרבה, קשה מאד הערכתה של הפוליטי בתוך התווייה הספרותית" (9).

השאלה המתעוררת עם קריאת הקטע הזה ועוד רבים הדומים לו המצויים בספר היא: מה קרה „כעת בשנים האחרונות" שמחייב את נוכחותו של החברתי והפוליטי: נדמה, אף כי נ.ק. אינו אומר זאת במפורש, שהתשובה לכך היא: עליית „הליכוד" לשלטון וכל התופעות החברתיות-פוליטיות שנתלוו, נוצרו והתגבשו במשך תקופת שלטונו. אלא שהתשובה מעוררת כמה שאלות מטרידות: האם תביעה מעורבות חברתית-פוליטית מהספרות היא עמדה עקרונית שכל זמן הוא ומנה, או שמא תקופות שונות מכתיבות גישות שונות? ואם אומנם כך, האם בעלי דעה פוליטית אחת חובה עליהם לתבוע מעורבות חברתית פוליטית ובעלי דעה אחרת צריכים *להימנע מתביעה זו? נ.ק. אינו משיב לשאלות אלו* והוא גם אינו שואלן אך בכל זאת הן תלויות ועומדות. הסרתן של השאלות הללו ונסיון התשובה להן שאיננו אינו נראה לי מקרי, אך אשוב לחלק מן השאלות לקראת סיום.

ב

כשנ.ק. מתאר את יחסה של אותה קבוצת סופרים ומשוררים אל ההוויה החברתית והפוליטית הוא עושה זאת באורח מאוד ברור וחד, להלן כמה מובאות:

„הזרות שבינה לבין הפוליטי היתה עמוקה מאוד – היא נצעקה לא נלחשה" (10). „במובנים רבים היתה ההתרחקות מן החיים הפוליטיים תעודת הזהות הספרותית של הסופר" (10). ובאותו עמוד: „מי שניסה למצוא מלים אישיות מעידות עדות של אמת ומדוייקת – מצא שחברת אנשים ממשית ונושמת מפריעה לו" (10). על המובאה האחרונה מן הראוי להתעכב כי בה, כאילו דרך אגב, טמונה, אולי, הבעיה העיקרית שאיתה מתמודד נ.ק. בספרו. מצד אחד מגדיר נ.ק. את ההתרחקות מן החברתי-פוליטי כמעט כהסתלקות מן האנושי „חברת אנשים ממשית ונושמת מפריעה לו". ניתן היה לצפות, לכן, להסתייגות מוחלטת של נ.ק. מספרות כזו, כי הדי מי שהאנושי מפריע לו על מה כבר נשאר לו לכתוב? אך מצד שני ראוי לשים לב לתחילתו של המשפט: „מי שניסה למצוא מלים אישיות מעידות עדות של אמת ומדוייקת(...)". ברור שחלק זה של המשפט לא נכתב מתוך הסתייגות. משתמעת ממנו הבנה וסניגוריה על אותם סופרים ומשוררים. כלומר, עלפי נ.ק., בקטע זה וברבים אחרים, כי קרצה בשנות החמישים והשישים להעיד עדות של אמת מן ההכרח היה לו שיתרחק מן החברתי ו„מחברת אנשים ממשית ונושמת". ההתרחקות מן החברתי והפוליטי אף הרחיקה לכת, על פי תיאורו של נ.ק., עד כדי התרחקות מן הקונקרטי (*). היתה זו על פי נ.ק. „ספרות שחתרה אל אלגברה של מצבים אנושיים" (10). „איש קונקרטי במקום קונקרטי, בעל קשרים לאחרים ובעל עבר משותף כמעט ואין כזה בספרות שבתוכה גדלתי" (10). ראוי בהקשר זה לעיין במובאה נוספת:

נסים קלדרון

„בשירים מופיעים, כאמור, אנשים בודדים ומבודדים שאין להם סביבה חברתית. הם יודעים מעט מאוד על כאבו של מישהו אחר והם מצטמררים למחשבה שיש בנמצא כאב חברתי" (12).

שורות אלה מתארות מצב של אגואיזם כמעט מוחלט ושל אטימות טוטלית אל הזולת ולמרות זאת נ.ק. בלומר סניגוריה על שירה זו בזמנה וזאת ע"י תיאורה של החברה הישראלית בשנות החמישים והשישים כחברה כזו, שבה ססחיים לסופרים ומשוררים היתה ההתרחקות מן ההוויה החברתית-פוליטית וע"י נסיונו להסביר שלהתרחקות זו היתה משמעות חברתית-פוליטית אפילו לא לכך נתכוונו אותם סופרים ומשוררים.

בהתייחסו לקבוצת הסופרים והמשוררים, שראו בנתן זך את נציגם כותב נ.ק.: „פעלה כאן איזו שותפות, איזו רתיעה משותפת" (10) כשנ.ק. מסביר את אותה „רתיעה משותפת" הוא מצטט מאמר שפירסם נתן זך בכתב העת „אמות" ושמו „הסופר בחברת ההמונים". במאמר זה מסביר נתן זך, שחברת ההמונים התעשייתית מטשטשת ואף מבטלת את ייחודו של הפרט בתוכה ולכן דרכו של האמן-היוצר אל אפשרות היצירה עוברת בהכרח לדרך ניתוקו המודע מן החברה. אולם נ.ק. עצמו קובע: „הניתוק המתייחס לישראל נוגע רק כמה נגיעות חטופות, ורחוק מלצייר תמונה של ממש" (עמ' 15"16) ומוסיף נ.ק.: „למעשה שומר זך על ריחוק מן הישראלי והוא נאחז בקונספציה של חברת ההמונים כדי להסביר את ההתרחקות ולהצדיק אותה" (עמ' 16"17). מכאן שההאחזות בקונספציה של „חברת ההמונים" איננה מקובלת על נ.ק. מה מקובל עליו מקובלות עליו הנחות אחרות שנתן זך, אמנם, אינו כותב אותן במפורש אך נ.ק. מסיק אותן מכתיבתו ההגותית-ספרותית ומשירתו וכך כותב נ.ק.:

„כאשר זך ובני דורו תיארו אנשים שכמעט ולא יכולים לקבל שום דבר מעברם ומן החברה שלהם – הם רתו לחץ (ההדגשה שלי) שהופעל עליהם. הרבה שקרים ישראלים דיברו בלשון היסטורית, השתמשו בקלות בעבר, מחזון העצמות היבשות ועד שירת רחל. אותם שקרים הקיפו אותך באינטימיות דביקה של מסורת יהודית ובפולקלור צברי קולני. קבוצה של סופרים צעירים חשה צורך להתרחק מכל אלה ולהדגיש את העבר הזר ואת הסביבה החסרה. (ההדגשה שלי) (48).

המלה לחץ שהודגשה על ידי היא מלת מפתח בספרו של נ.ק., היא חוזרת שוב ושוב בספר וחשוב מאד לנסות ולהבין לבה בדיוק מתכוון נ.ק. כשהוא עושה שימוש במלה זו. אין בספרו של נ.ק. ולו גם רמז לאפשרות הבנת המונח לחץ במושגים שלטוניים-כפייתיים, מכיון שכך, אין צורך להסביר שלחץ מעין זה לא היה. מה כן היה? היתה אווירה ציבורית, היו דעות מקובלות, היתה תביעה מוסרית וכיו"ב. אם אכנם כך, הרי מה סביר יותר מאשר אל מול לחץ מעין זה לצאת ולו גם כמיעוט, עם „אני מאמין" אחר, עם הצבעה על דרך אחרת לציונות, לעם ישראל, למדינת ישראל, אך מכל אלה לא מצאנו או – ולו גם שמץ – בדברי אותם סופרים ומשוררים. כאן ראוי לציין שדוקא בתחום הספרותי הטהור, הצביע נתן זך על אפשרות של קריאה אחרת בספרות העברית של שני הדורות שלפניו וזאת באמצעות הוצאתם לאור של קבצי שירה משל שטיינברג ופוגל, שהוא ערך אותם ואף הוסיף להם מבואות וכן באמצעות מאמריו השונים. אי אפשר לטעון שפעלו זה של נתן זך לא זכה להצלחה. אני מכיר כמה וכמה אוהבי ספרות שאף מצֵרים על הצלחתו הגדולה מדי של זך בתחום זה. לא כאן המקום לבחון ולהעריך את עשייתו זו של נתן זך. לעניננו חשוב לקבוע שבאותו תחום שבו מסוגל היה נתן זך להצביע דרך אחרת לא רק ששום לחץ לא מנע זאת ממנו, יתר על כן, קריאתו האחרת את הספרות העברית בדורותיים שלפניו הפכה בחוגים רחבים לדרך המלך**. על סיבותיה של הצלחה זו אין באפשרותי להתעכב כאן.

אלא מה, גם אליבא דנ.ק. בעייתם העיקרית של נתן זך ובני חבורתו לא היתה מה שנראה להם כשימוש שקרי בהיסטוריה היהודית וכו', בעייתם היתה החברה הישראלית בת זמנם ומה שנ.ק. מכנה „להציף". כלומר, החברה הישראלית של שנות החמישים והשישים על אתגריה, תביעותיה, מכאוביה והתאבנותה. אל מול אלה לא היו נתן זך וחבריו מסוגלים להציב אלטרנטיבה ממשית, כפי שנעשה הדבר בתחום הספרותי הטהור והם בחרו בהתגרות ובהתעלמות. בנקודה זו נעוצה גם אי ההסכמה הברורה מאד שלי לאחת התיזות המרכזיות של נ.ק. והיא התיזה על ההליכה בדרך ההפשטה וההסתלקות מן הקונקרטי כביטוי למחסור כל שהוא. מהותו המדוייקת של מחסור זה לא נתבררה לי גם לאחר שסיימתי את קריאת ספרו של נ.ק. אף כי חזרתי ועיינתי בכמה מחלקיו שוב ושוב.

ג

בעמ' 56 כותב נ.ק. כך:

„השכבן של נתן זך מפותל מאד: הוא לא אוהב את סופריה של החברה הזאת; הוא לא אוהב את החברה עצמה; הוא רמז שהחברה הישראלית של 1963 לא שונה בהרבה,

נתן זך

בעיניו, מזו של 1943: הוא ידע שהוא וחבריו הצליחו לעזור לסופרים רבים לכתוב אחרת משכתבו סופרי שנות הארבעים: הוא ידע שאת ההצלחה צריך לייחס לדחיה שנדחו רבים כמוהו מן הצידוף הישראלי הזה של אופטימיות ושורות מאורגנות וכובע טמבל ויעוד גדול".

בעמ' 23"24, כשנ.ק. סוקר את שירתו המוקדמת של זך, זו שלפני „שירים שונים" הוא מזכיר את מחזור השירים הראשון שכינס זך בספר *** ושמו „תרנגולים של שוקולד", על מחזור שירים זה אומר נ.ק.: „זך התאמץ לכתוב כאן על אלנבי ועל חיל של נחל" – משמע על מציאות קונקרטית בלתי מופשטת. וממשיך נ.ק. ואומר על שלב זה בשירתו של נתן זך: „אבל יותר משהיו לו הצלחות היו לו גימגומים וקשיים". באותו מחזור כלומר ב„תרנגולי של שוקולד" כתב זך ומצטט נ.ק.:

„הבעתי לבאן דרך חברה שלא מצאנו את מקומנו בה. דרך הזבוב שלא יכולנו להזהות".

נדמה ששתי המובאות שלעיל מתארות באופן ברור למדי את יחסו של זך, ושל החבורה שראתה בו את מייצגה, לחברה הישראלית ולמדינת היהודים שלא מזמן קמה. שום לחץ לא הפריע לנתן זך וחבריו לצאת בשצף קצף נגד כל מה שלא נראה להם, איש לא הפריע להם להיות חלק מאופוזיציה כזו או אחרת במדינה ובאלה לא חסרו.

אלא שכאן מחטיא נ.ק. (על פי הבנתי) את האמת ההיסטורית ומתאר את החברה הישראלית דאז בצורה מאד מעוותת. עלפי תיאורו של נ.ק. ניתן להתרשם שבשנות החמישים והשישים היו שני מחנות בארץ, מצד אחד החברה הישראלית המאורגנת, המגוייסת, המונוליטית, זו שהתגבשה כובע טמבל ונושאת ייעוד גדול ומצד שני ניצבת קבוצת סופרים ומשוררים במרכאות, המסרבים להיבלע בתוך הכלל הגדול הזה והם מצילים את נפשם ואת נפש הספרות והשירה של הדור ע"י הסירוב להיבלע ולהשתיק וזאת באמצעות ההפשטה, הבריחה מן הקונקרטי וההימלטות אל „אלגברה של מצבים אנושיים". תיאור זה הוא, כמובן, מאוד מאוד בלתי מציאותי ומעוות. נ.ק. חש, כנראה, בעצמו שתיאורו זה הוא בלתי מדוייק והוא מסייג אותו במידה כל שהיא, הצרה היא שהסייג הזה רק מבליט עוד יותר את עיוותו של התיאור ואף מוסיף עליו. כותב נ.ק. כך: „אי אפשר להשתחרר מן הרושם שההזדהות עם הבניה הממלכתית היתה הרבה יותר מצבע אחד בין צבעים רבים של המשכיל הישראלי. היא היתה צבע שכיסה על צבעים אחרים, שהשתלט עליהם. „המיסטיקן הלאומי של שנות החמישים והשישים", כפי שתיאר אותו זך (הכוונה לבן-גוריון. – ד.ה.) הטיל צל ארוך מאוד (...) הוא בוודאי הגיע גם אל מי שהלך עם המיסטיקן הלאומי במיבצע הגדול והאגו לרשום הערה של התיבות במקרופוקלי" (62"63) (ההדגשה שלי).

שנות החמישים והשישים היו גם הן שנים סוערות וכאובות בחיי המדינה והתחוללו בהן מאבקים חברתיים ופוליטיים חוצי גורל. די אם נזכיר את המחלוקות העזות על פירוק הפלמ"ח, מרד הימאים, שילומים, היחס ליודראס, פרשת כפר-קאסם והויכוח על מלחמת סיני, הפילוג בקיבוץ-המאוחד, הקמת מפ"ם ופילוגה, „הפרשה" על כל גילגוליה ועוד ועוד. במאבקים הללו ובעוד רבים התייסרה המדינה בשני עשוריה הראשונים תצו מפלגות, קיבוצים וציבורים רחבים אחרים בארץ. את כל ההויה הסוערת והכאובה הזו שמתוכה צמחה והתייצבה מדינת היהודים מציג נ.ק. כמיקשה אחת, כשבשולי הפרוטוקול שלה נרשמו כמה הסתייגויות בלתי חשובות. ובנוסף על כך היא גם מתוארת ע"י נתן זך, תוך ציטוט שבהסכמה מצידו של נ.ק., כנושאת ייעוד גדול במרכאות כפולות וחובשת כובע טמבל. ואל מולה מתייצבת חבורת סופרים ומשוררים שהדרך היחידה הפתוחה לפניהם היא: בריחה אל „אלגברה של מצבים אנושיים".

לתיאור זה לא היתה אחיזה במציאות ואין להבינו אלא ככסות לעמדה אחרת שנ.ק. משום מה נמנע מלהצביע עליהם במפורש, עמדה זו שאותה אנסה לתאר בפרק הבא, היא גם זו המסבירה את דרכה הספרותית של קבוצה זו.

(מאמר שני – בגליון הבא)

* ראוי לציין שבין משוררי של אותה תקופה יש כאלה הכותבים כתובה לפחות שני זרמים שונים בייחסם אל המציאות הקונקרטית הסובבת, אני מתייחס אל סיקוניו של נ.ק. ואין בכוונתי לפסוק הלכות על הספרות השירה שנכתבו בשנות החמישים והשישים.

** איננו כולל בדברי אלה התייחסות להתבטאות הבלתי סבירה שנתן זך לעשות בהתייחסות אל שירת אלתרמן, מרכה שיש לדון בה בנפרד.

*** הקובץ „בשלושה" הם משירי משה דור, אריה סיון ונתן זך.

ישראלי בסין

מאת דורון מנדלס

הזמנתי, כנציג האוניברסיטה העברית בירושלים לכינוס מדעי בסין שעסק בנושא ההשכלה הגבוהה. אודה כי חששותי לגבי ארץ זו, שאינה ידועה כבעלת מסורת ידידותית מיוחדת כלפי ישראל, היו כבדים. חששות אלו נמוגו במהרה עם הנחיתה בשדה התעופה של בייג'ין (פקין). הכניסה לסין, בדיקת הדרכונים, קלה ומהירה יותר מאשר באחדות מארצות אירופה. חיוכים וגימוס מאופק מקבלים את פני המגיעים. אני נוסע עם מקבלי פני דרך שדרה מוריקה לפקין: עיר הומה אדם ומאות אלפי זוגות אופניים השוטפים את רחובותיה. התנועה בעיר מתנהלת בשקט ובסדר יחסי. מגיע למלון בסגנון מערבי תוך דקות ספורות מצליח ליצור קשר טלפוני עם ירושלים (המרכזנית שואלת היכן נמצאת ירושלים ומהי ישראל) – סימן ראשון למגמות הפתיחות הנהוגות עתה בסין.

למחרת, טיסה בחברת התעופה הלאומית, עם יתר מוזמני הכנס אל עיר המחוז של שנשי, סידאן המצויה כ-300 ק"מ מדרום מערב לפקין. המטוס, מדגם סובייטי מיושן, לא נראה מתוחזק במיוחד והדיילות עסוקות בלכידת זבובים טורדניים בעת הטיסה. הטיסה נמוכה, מעל שדות אורז רחבי ידיים, בתוך קיזר וגשם קמעה. בסידאן מצפים לנו צלמי טלוויזיה רבים ומשלחת סינית – גימוס אדיר מצד הסינים מלווה באיפוק רב, הוי כינוס בינלאומי ראשון בפרובינציה זו שמנבאים לה עתיד כלכלי מזהיר (פתוח).

מוזמני הכנס מנו עשרים וחמישה אמריקאים, ישראלי אחד, ושלושים וחמישה סינים, שוכנו בחוילה מיוחדת שנבנתה בשנות החמישים עלידי הסובייטים. במרחק כמה מטרים מאתנו נמצא מקדש סיני משנת 1000 לפסה"נ. הסינים ייעדו לנו שלושים וחמש הרצאות בנושאי חינוך. מפאת קוצר הזמן הוחלט, לאחר קשיים לא מעטים, להתייעל ולפעול בקבוצות עבודה קטנות. התמזל מזלי ושולבתי בקבוצה ה„אידיאולוגית" שדנה בעיקר בשאלות כלליות בנושאי חינוך. בראש הקבוצה ה„מערבית" עמד פרופ' הרולד טיילור, מתלמידיו האחרונים של דיואי, שכתב כמה ספרים חשובים בנושאי חינוך, ובראש הקבוצה ה„סינית" עמד מזכיר איגוד המורים הסינים, המופקד על כמה מיליוני מורים. הדיונים התנהלו בסינית ובאנגלית עם סוללה של מתורגמנים מכל צד.

בפרובינציית שנשי מעוניינים ברפורמות בחקלאות, בחינוך, בתעשייה ובבריית הפתח ומדברים על „דלתות פתוחות". אולם כאשר אחד החברים ביקש לקחתנו למסעדה טובה בעיר סידאן היה עליו לבקש רשות מן האיגוד שאליו השתייך. בפרובינציית שנשי לא מגלים עניין במזרח התיכון וישראל עבורם אינה אלא נקודה במפה הפוליטית. משהובהרה לסינים זהותי הישראלית גילו אחדים מהם הסתייגות מופגנת, אם כי בשיחות פרטיות גילו ידיעות רבות והערכה עמוקה לנעשה בארץ. הגדיל לעשות סגן מזכיר איגוד המורים אשר התעלם ממני ביומים הראשונים לכינוס, על אף השתתפותי הערה. רק ביום השלישי התרכך והגיב להערותי (בדבר מקומו של החינוך בסולם העדיפויות הישראלי. בסין מדורג החינוך במקום נמוך מאד). אגב כך הצהיר כי אין הסינים מקיימים יחסים דיפלומטיים עם ישראל משום מדיניותה כלפי הערבים. מאוחר יותר שמעתי מאישיות סינית רמת דרג, כי סין דוחפת את אש"ף לפתרון של שלום במזרח התיכון, ואף שמנהיגי ישראל „אטומים" במצב הקיים יש הערכה רבה לישראלים.

נתבקשתי עלידי אחד מחברי המשלחת האמריקאית להמעיט באיזכור ישראל והיהודים שמא יהיה הדבר לזרא. אולם למרבית הפלא הירבו הסינים להתעניין ביהודים בעיקר באנלוגיה למצבם הם. כיצד השכילו היהודים שתרבותם עתיקה כמעט כזו של הסינים, להיות חשופים לעולם התרבותי החיצון. בעיית הפתיחות לעולם ה„מערבי" הטרידה את משתתפי הכינוס הסיניים יותר מכל שאלה אחרת. הם מעוניינים ב„מודרניזציה" נוסח יפאן, אך חוששים מאד מ„מערביזציה" שעלולה לגזול מהם תכנים וערכים ולטשטש את אופייה של התרבות הסינית. קשה להבין שמהפך כזה יתרחש במהרה, בחברה הכמעט פיאודלית ובמסגרת החיים המסורתית השולטת היום בסין. יתירה מזאת, כאשר העליתי את שאלת שחרור הפרט והאנטרופוצנטריות בחברה המערבית כרגע – הגיבו המארחים בתיאורים ארוכים על האחריות הקולקטיבית ועל אושיות המשטר הקומוניסטי. על אף שהדברים נאמרו בהתלהבות ראויה לציון, שמעתי כי באוניברסיטאות הסיניות הדעות הפוליטיות נמצאות במשבר. הסטודנטים אינם מגלים עוד עניין ב„זובש" האידיאולוגי שפעם הילך אימים בסין.

★

האירוח הסיני הוא חם ולבבי, אך איננו מתרפס, הם חייכנים מאד ודיפלומטים גדולים ביותר. אם בתחילת הכינוס נהגו לאכול בנפרד, הרי בהמשך, לאחר לחצים מצד ראש הקבוצה המערבית, החלו לשבת עמנו ולנהל שיחות בענייני דיומא באריכות רבה, אולם מבלי לומר הרבה. עם זאת אתה חש בטחון רב. אתה מהלך ברחובות הערים, מבקר במסעדות, משוחח עם עוברים ושבים (בידיים וברגליים, שכן אינם יודעים שום שפה מערבית). הם נראים שלווים ושקטים ובאוטובוסים העמוסים לעייפה יפנו לך מקום תוך נעיצת עיניים סקרניות. אתה פוגש כבישים רחבים במיוחד ומפלס את דרכך בין מאות זוגות אופניים מבלי חשש שיאונה לך רע. הרחובות בפקין באורח מפתיע, לפחות בפקין, סידאן ושיאן, שבהן ביקרתי. בערבי הקיץ החמים כאשר החום מעיק, יושבים הכל ברחובות, משחקים, מפטפטים, אוכלים אבטיחים ושותים יין חריף. ההתגודדות ברחובות, והאכילה ליד דוכני המזון האינספופים מאפיינת את פקין.

בקבוצת הדיון שבה השתתפתי הצגתי בין היתר חומר רב על מבנה האוניברסיטה בישראל, מתוך היכרותי את האוניברסיטה העברית – מידע שהתקבל בסקרנות רבה ותוך שאלות רבות. אחד הרעיונות שהתקבלו בהתלהבות רבה היה נושא מועצות מורים – תלמידים באוניברסיטה, או הבחירה החופשית של קורסים על פי העדפתו של התלמיד. גם אופי הקניית הידע ב„אוניברסיטה הפתוחה" בישראל נתקבל בעניין רב.

במרוצת הדיונים נוצרה דינאמיקה קבוצתית שהוליכה לדיון משותף ולהגדרת הקשיים בדרך לרפורמה שבחינוך בסין. המחסום העיקרי מצד בקשי הדיון המלצות מן החשיבה הפיאודלית, ראיית המורה כאוטוריטה עליונה שאין עליה עוררין, וחשיבה „קולקטיבית". לי נראה כי חוסר האמצעים הפיסיים יהיה בעוכריהם עוד שנים רבות, אלא אם כן יחול שינוי דראסטי בגישה.

★

בתום הכינוס שבנו לפקין. לעת ערב ביקרנו בכיכר טיננמן, כיכר אדירה הנמצאת מול המאוזוליאום של מאו טסה טונג – עליו אין מדברים בחיבה יתירה בימים אלה. תמונתו מתנוססת מעל הכיכר כאשר גופו הולך ורקב במאוזוליאום – בעיקר אזנו השמאלית... באותה שעה מסתופפים אלפי סינים בכיכר ומעיפים עפיפונים צבעוניים. „העיר האסורה" פתוחה עתה באופן חלקי לקהל הרחב. אירוניה של ההיסטוריה: הקיסרים שלמענם נבנה הקומפלקס האדיר הזה עלידי המוני משועבדים הלכו לעולמם, ואילו ההמונים שהכניסה לתחום זה באסורה עליו בעבר, מציפים כיום את האתר. פקין מוקפת אתרים מגלומניים מעט: קברי מינג, החומה הגדולה, ארמון הקיץ הקיסרי, מקדש השמים וכיו"ב אשר הותירו אחריהם קיסרי סין במשך אלפי שנים. אישית התרשמתי יותר מן המיפגש עם הסינים ברחוב, במסעדה ובאופרה – שבה לבושים חלק מן הצופים בגופיות מפאת החום.

באופרה יש הרבה אקרובטיקה, דיבורים ומקצב, אך מעט מלודיה (כך בפקין). הסינים מפטפטים כל משך ההצגה ואינם מוחאים כפיים אלא אם מתרחש משהו יוצא דופן בשטח האקרובטי. קהל הצופים, גברים נשים וטף, עסוקים במשך כל זמן המופע בפרשנות והמתח לקראת הבאות רב. כאן הרגשתי עד כמה אני זר ושייך לציוויליזציה אחרת. עם תום המופע הנמשך לטעמי זמן רב מדי, כשלוש שעות, הולכים התיירים המעטים מן המערבי לשתות תה ב„מלון פקין". (זה נחשב ל„קינג דיוויד" של פקין, אף שהיום יש בה כמה מלונות חדשים ומפוארים פי כמה, מלאים באנשי עסקים המגיעים מן החוץ). „מלון פקין" הוא מרכז העצבים של העיר. אם רצונך לקבוע פגישה – „מלון פקין" הוא הכתובת – אם רוצה אתה לצאת לסעודה או לסיור, „מלון פקין" הוא המקום. המקום מהול בתערובת סינית-מערבית ובו המולה אדירה של מאות תיירים המגיעים בימים אלה לסין לטיולים אקזוטיים.

מפקין נסענו לשיאן, הבירה העתיקה, כ-1200 ק"מ ממערב לפקין, הנמצאת ליד הנהר החשוב ויי. מי שמבקש לתור בעצמו בסין – ונאמר לי כי באופן בלתי-רשמי יכולים ישראלים להגיש בקשה לאשרה ולקבל אותה על דף נפרד (אפשר לנסות) – מוטב שיצטייד באוצר מילים סיניות בסיסיות ובמנה של ויטמין P. בכרטיסים לרכבת יש להצטייד כשלושה ימים מראש. נסיעה כזאת היא פריבילגיה לזרים, לסינים עצמם אין חופש תנועה מעיר לעיר. טיסות בתוך סין כמעט סגורות בפני המטייל הבודד ואף אם יש בידך כרטיס טיסה, רבים הביטולים. ברכב פרטי אסור לנוע בסין, קל וחומר ברכב שכור. הביקור בערי סין מסווג לרמות שונות ולכתייר לא ניתן לבקר בכל עיר, הכל כפוף לטיב האשרה. הזמנת מלונות עלידי יחידים היא קשה ומסובכת; ואם הגעת לעת ערב לעיר ורצונך מבלי שמורין בשבילך חדר לא יהסס להשיב פניך ריקם, גם אם יש חדרים פנויים במלון. אנו נתקלנו במצב זה בשיאן, ורק לאחר שידולים ובקשות מצד המלווה הסינית זכינו לסוויטה ב„מלון שקודה".

הנסיעה לשיאן ברכבת נמשכה כ-24 שעות (קרון שינה, מחלקה שנייה, ארבע קומות של מיטות וארבעה סינים בתא). ראויים לציון המשמעת, השקט והניקיון היחסי, אולם אם אינך דובר סינית לא תוכל להחליף אתם מלה. שיאן מוקפת חומה – מעין מזרח וזו, תגרות קטנטנות, דמויות ציוריות, מיסגד בסגנון מקדש סיני ומזראן מקסים. הייתי עד לתפילה של מוסלמים, רובם זקנים. חיילי הטרקוטה המפורסמים, מן המאה השלישית לפנה"ס, שנועדו להגן על הקיסר, עומדים כאילו הוצבו שם אתמול. אנשי המקום אומרים כי האוצרות החבויים עדיין במאוזוליאום זה יאפילו על האוצרות שנתגלו בקברו של תות אנח'אמון. לא נותר לנו אלא לצפות, אולם לסינים לא אצה הדרך.

★

מן הביקור בסין התרשמתי כי חלה תזוזה ויש נכונות רבה לקשור קשרים עם ישראל, אם כי בשלב ראשון בעיקר עם אנשי עסקים, מדע ואקדמיה. קיימתי פגישות מרתקות שבהן פגשתי אנשים משכילים. חכמים מסבירי פנים וצנועים. זוהי ענוה הראויה לציון, ענוה שעמה כבוד כלפי הזולת. הפגישות המרגשות ביותר היו עם יהודים המתגוררים עדיין בסין בעיקר מתוך להט אידיאולוגי קומוניסטי. אף שחלפו שנים כה רבות ואף-על-פי שאין קהילה יהודית במקום, הזהות היהודית ניכרת עליהם היטב.

תגובות

הימנון אחד ו„שיר אחד"?

מאת משה גלבוע

ארבעים שנה חלפו מאז פירסמתי ב„קונטרס" המוהדס, בעריכת יחיאל הלפרין ז"ל, את ההצעה לשנות ב„אינטרנציונל" את כל העולם הישן שאבד עליו כבר את הכלח (והוא הדין ב„התקוה"). אם היה אז ויש היום מעט בסוציאליזם חופשני, הרי זה בשיחרורנו מכל אלילות, מכל שיעבודו של אדם לפולחן חיצוני, לרבות שיעבוד לכלות ולמלים. מותר לאדם להאמין באלוהים או בטבע (לרבות בנוסח המותרם של שפינוזה). מותר לאדם להמשיך ברצונו במורשת העבר הדתית, הלאומית או התנועתית – אם איננו עושה בכך שקר בנפשו ואם איננו פוגע בעקרונותיו. כך מותר לאדם דתי לשנות ולקבוע, לא רק בתפילה, אלא אף בהלכה – „עין תחת עין – כמוך". מותר לו לבטל בפועל בסנהדרין את עונש המוות והותר לו, לאחר חרם דרבנו גרשום, לבטל גם את התפילה „ברוך שלא עשני אשה". מותר לו לשנות מדור לדור ומתקופה לתקופה גם את היכבונין-תפילותיו – מ„תהילים" עד לתפילות ימי התלמוד ועד ל„סידור" של סעדיה גאון ועד ל„נוסח ספרד" ו„נוסח אשכנז", ואפילו עד לחיבור תפילה חדשה ליום העצמאות.

על אחת כמה וכמה, שמפליאה שמרנותם של מהפכנים סוציאליסטים ותביעתם להשתעבד לנוסח זה או אחר של הימנון – אם „התקוה" של אימבר, אם „תחזקנה" של ביאליק ואם „האינטרנציונל" של פלוטיאלמני.

יש להיאבק בפועל, ואפשר גם בהימנון, לבעד כל הרעב ללחם, אך דווקא למענם אין לשיר בנביעות כאילו כולנו „מזי רעב" וכאילו אין לקרוא למאבק נגד את השבעים. חובה להילחם לשחרור עבדים בכל אתר – סעודיה וברית המועצות, וכן הדרום והמרכז באפריקה ובאסיה. אך אל לנו, לאנשי העולם החופשי הקטן, לשיר כאילו כולנו „עם עבדים", „עם חלכאים". אדרבה, מוטב שנציין את החופש בארצותינו כמופת לכל השאר.

לכן יישר כוחם של יצחק בן-אהרון בבואו עוז לתמורה ולחיים חפר במבסו אותה. אבל, חבל על שלא השלמה המלאכה: אנו עדיין עושים שקר בנפשנו, כאילו „אתמול לא כלום ומחר הכל" – לא הא ולא הא. תמורה מזאת המימרה „עולם ישן עדי יסוד נחרימה". אבל יש ערך להימנון הרי שורה זו ערכה שלילי עדי היסוד, ויש להחרימה לעולם. אין איש מאתנו מבקש לנתוץ את כל הישן ולנטוש אותו – על כל הטוב שבו – הישן הלאומי, השבטי, העדתי והתנועתי, הישן התרבותי, הכלכלי והפוליטי. שוב אין אנו גורסים כיום, כמו בימי חיבורה של „האינטרנציונל", שהדימוקרטיה הבורגנית איננה אלא פורמלית, ויש להחריבה עד תשתית ולהחליפה בינתיים בדיקטטורה פרולטארית. עלינו להחרים את כל הרע הישן והחדש כאחת, ולספח כל רע של טוב, בין אופנתי ובין עתיק יומין.

ובשולי ההימנון – אכן לא כל חדש הוא חיובי. „השיר" התוור על עצמו „עם אחד שיר אחד" – לא זו בלבד שהקלטתו ושידורו יקרים מדי – אלא שיש בו הקרנה מעמיקה של זרעי טוטאליטאריות. רצוננו, שבעם אחד יפרחו אלף שירים, לפחות. כשם ש„כל עשב ועשב יש לו מזל ברקיע שמכה אותו ואומר לו גדל" (ב"ר, י', ז), כך כל אדם. כל בריה מסוגל לשיר: „ניצוץ אחד כבור לבי מסתתר, ניצוץ קטן, אך כלו שלי, כל אחד – אל הבדוק"...

ביקורת סומית

ביקורתו של אברהם הגורני על „עכשיו" 50 („משא", 1.11.85) כתובה בלהט רב אך היא מחטיאה את העיקר, היא עיוורת לגבי העיקר. „עכשיו" הוא במה המזוהה עם „מהפיכת שנות החמישים" בספרותנו, למשל עם עמיחי וזך ואבידן וד. רביקוביץ'. „עכשיו" גם מזוהה עם עליית דור שנות השישים בשירה, רוחה של יונה וולך, ועם עליית מישמרת חדשה בסיפורת דאז. לא מיקרה הוא, למשל, שספריהם הראשונים של אהרון אפלפלד מזה ויונה וולך מזה נתפרסמו בהוצאת הספרים של „עכשיו". והנה, גם בעשור האחרון נתגבש סביב „עכשיו" חוג שלם של יוצרים צעירים, דוגמת מאיה בז'רנו, סיגלית דיידובייץ' וישראל ברמה. כן נתגן „עכשיו" ביטוי להתחדשות בשירתם של אבידן, וולך, א. שבתאי, וכו'. בתביעותיה כלנו לא קפא, איפוא, על שמריו, ומשום כך אך טבעי הוא שקיימים בו רבדים פואטיים שונים ופלוראליים, בצד שמירה על כיוון מודרניסטי מרכזי בעל איכות ברורה.

הגורני איננו רואה את הרעננות והדינמיות שבכל אלה. אלא רק מתחים ממשיים ופוטנציאליים בין משתתפים ותיקים יותר ומשתתפים צעירים יותר של „עכשיו". לפיכך, הוא מתעלם מהשירה והסיפורת, המסות והתרגומים, היפים והחזקים שבחוברת „עכשיו" 50 ומתרכז רק בבעיית ההרמוניה או הדיסהרמוניה בין הכוחות השונים המשתתפים ב„עכשיו". חוץ מזה הוא מתעלם מהאפשרות שיחסו של „עכשיו" כמיכלול ליוצר מסוים (למשל, לנתן זך) עשוי להשתנות לא בגלל איזו נהיה או היולוקדיעות פנימיים, אלא בפשטות משום שחלו תמורות ביצירת הסופר הנ"ל. כותב שורות אלה, למשל, איננו שותף לדברי ביקורת של א. שבתאי על שירתו המוקדמת והאמצעית של זך, ובכל-זאת איננו יכול להתפעל מקובצי-זך המאוחרים.

ברשימתו של הגורני בולטות, לדעתי, גם אי-הבנות פשוטות של עובדות שונות. למשל, בניגוד לרמיזותיו, אין קשר רב בין ביקורת שנות-החמישים-והשישים, שנכתבה ל„בירקרטיסים", לבין אסכולת מדע-הספרות. ברור גם, שדבריו של זך על אלתרמן במאמרו הידוע בחוברת „עכשיו" 3-4 לא נבעו מחוסר ידיעה או מחוסר כישרון.

„עכשיו" ימשיך בדרכו בלי שים לב לאי-הבנות שברגיות שונות. עמידתו הבלתי-ממוסדת, שאיננה מסתמכת על ביטחון, היא הערובה הטובה ביותר לעצמאות של חיפוש ולחידוש אמיתי.

ד"ר גבריאל מוקד

יהודה ניב

מילואים 1985

א

חיות הים הקטנות

חיות הים הקטנות, הסרטנים למשל
לא יודעים במה אשר נושל בחלקנו בשעות
המתות.

המון סרטנים מתים אני רואה משוטטים
על המים וזרועותיהם פשוקות;
השמש כבדה עלי חוץ מן הצריבה של
קרני השמש
הרוח שאני חש על אפי החשוף אני גם חש
איך היה עבר האבן הכבדה
הסוגרת על מבוכי הבכי מתנפחת מן החום;
יהי שלום. מחר יום רביעי אני יוצא
למלואים ומה שהכי מטריד אותי זה אם ארבעה
זוגות תחתונים יספיקו

ב

המלואים הללו כמו קוץ מחאיר בבשרי.
עמק הירדן רובץ מולי מכסה הינומת־חם
בחלחלה והמשמרות של המושב השכן
תכף יתחילו לירות. פתוח במקצת כמו
בשעת קימה במטתי בלילה כשאני תר לריק
אחרי שרידי החלום שהציקו לי, אני קם
אין־אונים ומחפש דבר־מה להפיג בו
את שממון המים העוקפים

ג

מלואים 1985, שתפים לבנים על אפר
שחור בדרך המלך לצאלים;
אני צרוב שפתים חוזר לביתך
שפתי התחתונה צבתה מן היבש המדברי;
כל השבוע מרחתי משחות שמנוניות
להקל על הכאב, בתרגיל האש
האחרון ראיתי את העיר ערד סקרנת בגבהות.

סבינה מסג

נוה קיץ 85

אתה שר לי על שואות של העבר
ועל שואות אפשריות – –
תן לי לחיות!

אתה מחזיר את הגולן
מלח אתה תמה כלפי שכנינו,
שלא הוכיחו את עצמה
– גם לא בינינו.

בינינו, בן קטן של שש על שש
בתוך צלעות ההר ההתוכות
בתוך שדות מאדימים מכסופים לאש –
זה מה שיש!

הבם, השושנים המאגרפות כבר נפתחות,
הדשא שקנינו על המסד
מתחיל להתאחות
ולהשתרש...

הפעמון (של הר האושר?) מצלצל!

חרדון – התהרה הזו של אמרבתא
שיש כאן דברים של קבע – נולש פתאם
על קיר אלכסוני,
בחול להתפלל

מה הוא בכחל?
כאן רק בעל ואשה
בתוך גנה בלי צל
עוברים, כמותם ביחד

תחת עינו הצופה
של אל הפחד.

מגדל, 2.8.85

„גמר חברבורות" ב„מאזניים"

מוסף „הבימה" שבגליון החדש של „מאזניים" מוקדש הפעם למחזה „גמר חברבורות" מאת יעקב שבתאי, בגירסתו החדשה. במוסף זה מתפרסמת המערכה הראשונה של המחזה המעודכן במלואה. ובצידה שתי מסות בקיפות המשליכות זו את זו ובוחנות מנקודת ראות מנוגדות את יצירתו של יעקב שבתאי כמחזאי וכמספר: גדעון עפרת בוחן את תיפצה יעקב שבתאי בר במסתו „המחזאי כמספר". האלוהים של שבתאי": בהר מקור הדבית „הדוד פרץ" בדרכה. מבקורתה הצחיקים יעד ימינה. יטהי היחס בין המחזה „גמר חברבורות" ר הסיפור „הדוד פרץ ממריא". יעקב אברבסקו, העוסק עתה בכתיבת ספר על יצירתו של יעקב שבתאי בוחן את סיפוריו של שבתאי ר „הדוד פרץ ממריא" בברכום — ויבירר בהייחס הסיפור למחזה „גמר חברבורות". המוסף מאויר בצילומים מתוך המחזה המועלה עתה בגירסתו החדשה ב„הבימה" בצירוף דברי הסבר.

בחוברת גם שירים, מסות, תרגומים וסיפורים מפרי עטם של נתן זך, יונה וולך, דויד גרוסמן, עמליה כהנא-כרמון, תובאס כאן, איפוא באבל, בילי בירסקי, אריה סיון, גבריאל פרייל, מאיה בז'רנו, גרשון שקד, ב.י. מיכלי.

פרס דב חומסקי

משוררים ומו"לים המעוניינים שספריהם יובאו לדיון ועדת־השופטים לפרס דב חומסקי, לשירה לשנת תשמ"ו מתבקשים לשלוח ארבעה עותקים מכל ספר לפי הכתובת: אגודת הסופרים העברים, ת.ד. 7111 תל־אביב, מיקוד 61070. הפרס יינתן למשורר עברי, החי בארץ, על ספר שירה שיכיל לא פחות כשני גליונות דפוס. בפרס יוכל לזכות לספר שירה שהמהדורה שלו הופיעה בשלוש השנים האחרונות ובתנאי שהוא לא זכה בפרס ספרותי אחר. המועד האחרון להגשת הספרים הוא — יום ראשון, ג' בטבת תשמ"ו — 15.12.85.

התנהגות מוסרית בעידן הגרעיני

מאת סטיבן לי ואבנר כהן

הדילמה המוסרית־פוליטית

העובדה שמסורת המלחמה הצודקת מאבדת הרבה מרלבנטיות הפוליטית שלה מה על הבעיה המרכזית שמציב הנשק הגרעיני בפני כל מסורת מוסרית: היחס הדומסי של המתח בין דרישות המוסר לבין הוראות השיקול הנבון (Prudence). נקח הוראות המוסרית שונה מנקודת המבט של השיקול הנבון והוראותיהן נבדלות תכופות. אולם מתח טבעה בין שתי נקודות הראות איננו כרוך כלל בחזקת הפיה בוטה. קודים של המוסר דורשים לעתים להקריב ידה מסויימת של אינטרסים עצמיים, אך ההקרבה אינה, בדרך כלל, מוחלטת, המוסר הוא מעשי. לא אחת. תכונה זו של המוסר אפיינה בעבר גם את מסורת המלחמה הצודקת – ובכך התאפשר לה למלא תפקיד של תו היתר למלחמה מוגבלת בנסיבות מסויימות. היא לא ראה הקרבה יתרה של אינטרסים עצמיים בצד המדינה וכך שמרה על הרלבנטיות הפוליטית שלה. הרלבנטי הפוליטית של מסורת המלחמה הצודקת החלה לתקוות במאה העשרים, כאשר טבח המוני של אזרחים החל לאפיין את המלחמות המודרניות. אבל הקרע ה בין מסורת המלחמה הצודקת לבין דרישות האינטרס העצמיים של המדינה העמיק עוד יותר נוכח מדיות ההרתעה הגרעינית: בנקודה זו דומה שדרישות ש הצדדים – המוסר והתבונה הפראקטית – התפרדו להפוך. מדיניות ההרתעה הגרעינית גרמה איפוא ניתוק ה בין המוסר לתבונה.

הבעיה הניצבת עתה בפני המסורת הזאת היא כיצד לסגור את הפער שיצר הנשק הגרעיני בין התבונה למוסר. ניתן להעלות שלושה נסיונות להשיב־דילמה זו חזרה לריאליזם בריטאלי, בנסיון להציע שוב חרש למסורת המלחמה הצודקת וכמובן להתייחס מחדש להשיקול התבוני־האסטרטגי כפי שנהגנו לשקול־הגרעיני.

הריאליסט הקלאסי ימצא בשבר בין מסר המוסר לבין האינטרסים העצמיים של המדינה עת הוכחה להעדר כל קשר בין פוליטיקה למוסר. א נראה שהמסורת המוסרית הפכה את מדיניות הנשק הגרעיני לבלתי־אפשרית, הרי מה שמתגלה למעשה הוא הצורך במדיניות של הרתעה גרעינית הופך את דרישות המוסר לבלתי־ישימות בתחום זה. הריאליסט טען תמיד, כי תחום היחסים הבין־לאומיים הוא מציאות שבה ההתחשבות בתבחינות מוסריות פשוט איננה ישימה. עילו הנתק בין המוסר לשיקול הנבון בהקשר למדיניות נשק הגרעיני רק מביא נקודה זו לידי מיקוד־יתר – מה שהוכח מבחינה פוליטית בתחום היחסים הבין־לאומיים, הוא, במקרים רבים, בלתי אפשרי מבחינה מוסרית, וכן יהיה המטופש להתעטף בסייגים מוסריים בתחום זה. מכאן כזה, שהגישה הריאליסטית הזו איננה מבקשת לסגור את הפער בין מוסר לשיקול נבון, אלא להיפך, לראות פער זה תכונה אופיינית, ישנה ועקבית של היחסים הבין־לאומיים.

הנסיון להציע פשר חדש למסורת המלחמה הצודקת נועד לחשוף אופנים לאחות את הקרע בין השיקול הנבון למוסר, מתוך ההכרה שהגיעה לעדכן את מושגינו המוסריים באופן שאינו מתעלם מהתפתחויות טכנולוגיות. מדיניות שנראית כה בלתי־אחראית מבחינה פוליטית, כמו העיון של נזיות הו־צדדיות של הרתעה, חייבת להיחשב כבלתי־אחראית גם מנקודת הראות המוסרית. מאחר שהנשק הגרעיני מביא את התייחסותנו לשאלות של בטחון לאומי לידי התנגשות עם מושגינו המוסריים המסורתיים, יש לעדכן את האחרונים. אחד האופנים הוא בעדכון מסורת המלחמה הצודקת באופן שתעניק קשות יותר לעקרון המידה, ותייחס לתוצאות חשיבות מוסרית גבוהה יותר מאשר לעקרון ההבחנה. עמידה בדרישות של עקרון ההבחנה (כפי שהוא מתייחס להרתעה גרעינית) היא בבחינת מותרות שאיננו יכולים עוד להרשות לעצמנו. נראה שהענקת משקל רב יותר לתוצאות תקרב מאוד את הוראות המוסר לאלה של השיקול הנבון. ואמנם רוב אלה שטוענים שניתן בתנאים מסויימים להצדיק היתר מוסרי להרתעה גרעינית עושים זאת תוך שימת רגש חזק יותר על התוצאות. השבר יתוקן אפוא על־ידי עדכון המסורת המוסרית.

האפשרות השלישית, התגובה החדשה של השיקול האסטרטגי־הנבון, מבקשת לאחות את הקרע מן הכיוון ההפוך: היא מנסה לבחון אם ניתן להציע מחדש הוראת השיקול האסטרטגי הנבון בהקשר למדיניות השימוש בנשק גרעיני סמוך יותר למושגינו המוסריים המסורתיים. בכלות הכל, מה שנראה אחראי מבחינה מוסרית עשוי להיחשב גם כאחראי מבחינה אסטרטגית־פוליטית. הטיעון הוא, שהסיכוי למנוע מלחמה גרעינית שיש למדיניות חלופית בהקשר לשימוש בנשק הגרעיני עשוי להיות טוב יותר מאשר זה של המדיניות הנוכחית של ההרתעה הגרעינית. דבר ההופך את זו האחרונה לנוגדת את ההנחיות של השיקול האסטרטגי הנבון. גישה זו כרוכה, כמובן, בתשובה

שלילית לשאלה: האם הרתעה גרעינית משמשת את מטרותיה בהצלחה מספקת? התשובה החיובית לשאלה זו בעבר נשענת על הנחת היסוד המסורתית לפיה, ככל שגדל כוחה הצבאי של מדינה כן גדל בטחונה הצבאי. אולם אם מדיניות ההרתעה הגרעינית טרפה את קלפיה של הנחה זו, הרי שלהמשיך ולהחזיק בה פירושו ליצור מצב שבו התנהגות אסטרטגית שנראית כמקדמת את האינטרס הלאומי, אינה מתיישבת, לאמיתו של דבר, עם השיקול הנבון, ומכשילה את עצמה. בחינה מדוקדקת של המציאות הצבאית בת־זמננו מגלה שהאינטרס הלאומי נראה קרוב יותר למסורת המלחמה־הצודקת. השבר בין שיקול נבון למוסר מאוחה על־ידי הבנה מתוקנת של דרישות השיקול הנבון. מסורת המלחמה־הצודקת משיבה לעצמה בדרך זו את הרלבנטיות הפוליטית שלה.

הנשק הגרעיני מעמיד בפני חשיבתנו המוסרית בעיה קשה, במובן מסויים חסרת תקדים, המשקפת את ייחודו המוסרי של הנשק הגרעיני. היא נוגעת לא רק לעת מלחמה, אלא גם למדיניות ההרתעה. תשובתנו לבעיה זו נשענת על אחת מן הגישות שהצגנו עד עתה. ריאליזם וספגי דוחה את הבעיה כבעיה; יש לחפש את הפתרון באחת הגישות הנותרות: ניתן להציע עדכון של המסורת המוסרית, או לחלופין, עדכון השיקול האסטרטגי הנבון באשר למציאות הגרעינית בת־זמננו. תהיה בחירתנו אשר תהיה, ממילא היא גוררת מסקנות פוליטיות. נעבור אפוא לבחינת המסקנות הפוליטיות.

מוסר, פוליטיקה ומדיניות גרעינית

נוכחותו של הנשק הגרעיני היא בעיה פוליטית שממילא נדרש לה פתרון פוליטי. לנקוט פעולה בהקשר לנשק הגרעיני פירושו לנקוט פעולה פוליטית. מטרתו של הדיון המוסרי היא לשמש מדריך לפעולה. שלוש האפשרויות שנזכרו בסעיף הקודם עשויות לשמש נקודת מוצא לבחינת החלופות הפוליטיות והמדיניות העומדות בפנינו. הריאליסט שרואה את הרלבנטיות של דיון מוסרי לשאלות אסטרטגיה יתמוך במדיניות אסטרטגית שתחפש אחר עליונות תוך שימת רגש רב יותר על היכולת נגד־כוח, מבלי להתחשב כלל בחולשותיה המוסריות. לעומתו מי שמצדד בעדכון מסורת המלחמה־הצודקת עשוי לתמוך בהמשך ההישענות על הרתעה גרעינית, אם־כי לא בהכרח בגירסה המקובלת כיום. ואילו מי שרוגל בשכלול השיקול הנבון יתמוך בצעד פוליטי מרחיק לכת של זניחת מדיניות ההרתעה הגרעינית.

שלוש האפשרויות הפוליטיות הללו נבדלות זו מזו בעיקר בהנחות היסוד השונות בדבר אופיו ומקומו של האינטרס הלאומי. כדי לבחון את הנקודות שאליהן צריך להתייחס הדיון בשיקול האסטרטגי עלינו לחזור לדיון בדבר היחס בין מלחמה ותרבות בעידן הגרעיני. לראשונה בתולדות האנושות, מוסר המלחמה שצמח ככלי שרת לכוח הפוליטי, מאיים להחריב את הפוליטיקה יחד עם כל דבר אנושי אחר. מוסר ההרתעה הצבאי שירת בעבר את האינטרס העצמי של המדינה בסיוע לשמירת סדרי עולם המועדפים על־ידי אותה מדינה. כאשר נכשלה ההרתעה במילוי תפקידה זה ניתן היה אף ליזום מלחמה כדי לשרת אותה מטרה, ובאותה עת לסייע לאמינותו של איום בעתיד. אבל נשק גרעיני אינו יכול עוד לשרת מטרות פוליטיות־אסטרטגיות כאלה, וספק רב אם יש בהרתעה הגרעינית כדי לשרתן. הדבר יוצר אי־רציפות, מבחינת עצם טיבו של השיקול האסטרטגי־התבוני והתפיסה הפוליטית, מה שנראה כמובן מאליו בעבר נעשה בעייתי לאורו של העידן הגרעיני. התפיסה המקובלת עלינו, הגורסת, מנקודת הראות של השיקול האסטרטגי המקובל, כי מלחמה והרתעה הם מוסדות המשרתים את האינטרס העצמי של מדינות הבוחרות להשתמש בהן, עומדת בסתירה־התאמה למציאות הגרעינית.

הריאליסט יראה את אי־הרלבנטיות הפוליטית של הנחות המוסריות המסורתיות כהוכחה ותמיכה לטענתו, שלפיה אין כלל מקום למוסר בהחלטות הנוגעות לשאלות צבאיות־אסטרטגיות. נקיפות מצפון מוסריות אינן צריכות למנוע אותנו מפיתוח הנשק הגרעיני ומחיפוש אחר עליונות גרעינית, בדיוק באותו האופן שהלם את מירוץ החימוש הקונבנציונאלי. נשק גרעיני אינו אלא סוג חדש של נשק בשידורה של העילות הנושנה של כפייה בין־לאומית, כפייה שנועדה לשמור על הסדר העולמי; ניתן אפוא לראות בו חלק אינטגרלי מן העולם הפוליטי המוכר לנו. מאחר שהנשק הגרעיני אינו מסוגל לשנות את טבע האדם, האומות צריכות לנהוג בו כפי שנהגו בנשק מאז ומתמיד אם כי במשנה הזהירות, כמובן: לשפר את איכותו ולהגדיל את כמותו במטרה להשיג עליונות צבאית או לשמור עליה; וכן לתכנן את השימוש בו במקרה של מלחמה באופן שאם וכאשר תיכשל ההרתעה נוכל באמצעותו להגיע לנצחון. בדרך זו הריאליזם תומך למעשה בגישה האסטרטגית הרווחת בעשור האחרון והרגש שהיא שמה על אפשרות של "מלחמה גרעינית מוגבלת" ומכאן פיתוח מוגבר של היכולת האסטרטגית נגד־כוח (Counter-Force).

מעבר למה שניתן לחשוב על גישה כזו מנקודת ראות מוסרית, היא גם נופלת בתחום אי־הרציפות התבונית הפעורה בין החשיבה הפוליטית המסורתית לבין המציאות הגרעינית. בשל טבעו הייחודי של הנשק הגרעיני לא ניתן להשתמש בו יותר למטרות התבונית אותן שירת בעבר הנשק הקונבנציונאלי. מלחמה גרעינית תכשיל כל מטרה פוליטית שעליה היא תבוא להגן, ויש סיבות טובות להאמין שגם ההרתעה הגרעינית, בעיקר בגירסת הנגד־כוח הרווחת בימינו, לא תוכל להשיג, לפחות בטווח הארוך, את מטרתה הפוליטית. אם כך הם פני הדברים, ריאליזם כזה הוא שיא של חוסר אחריות מנקודת הראות של השיקול האסטרטגי הנבון. הנשק הגרעיני גרם לנתק בין השיקול הנבון לריאליזם. הריאליסטים, בנסיונותיהם החוזרים ונשנים להדוף את מיתקפות אנשי המוסר, לא חשו בכך שהבסיס המשותף המסורתי לריאליזם ולתבונתיות האסטרטגית נשמט מתחת לרגליהם.

הגישה הקוראת להתוויה מחדש של מסורת המלחמה הצודקת מכירה, בדומה לריאליזם, בהכרחיותה של ההרתעה הגרעינית. אבל, שלא כמו הריאליזם, גישה זו בוחנת את מדיניות ההרתעה מתוך התחשבות ברגישותנו המוסרית: כתוצאה מכך ההנחיות המדיניות המעשיות שהיא מציעה שונות מאלה של הריאליזם בכמה נקודות חשובות. ראשית, מאחר שמסורת המלחמה הצודקת מבוססת על בחינה מוסרית של תוצאות המדיניות והשלכותיהן על כל בני־האדם, הרי היא לעולם לא תתן הרשאה מוסרית לפתוח במלחמה גרעינית. כפי שהבהרנו קודם לכן מחשבת המלחמה הצודקת משמעה בהקשר הנבחר פאציפיזם גרעיני. הגירסה המעודכנת של מסורת המלחמה הצודקת שוללת בדרך זו כל אפשרות מעשית של מלחמה גרעינית, דבר שהריאליסט הקלאסי אינו מוכן להתחייב עליו מראש.

שנית, הבחינה המוסרית של השלכותיה של מדיניות ההרתעה הגרעינית לגבי כל בני־האדם תוביל את המחזיקים בגישה זו לתמוך בטיפוס כזה של הרתעה גרעינית שיהיה מבוסס על הסיכון הקטן ביותר האפשרי מבחינת התוצאות של הוצאת האיום אל הפועל; סוג כזה של הרתעה גרעינית עשוי להיות בעל עלות גבוהה יותר בתחומים הקרובים ללבו של הריאליסט, כגון יוקרה לאומית ומשקל דיפלומטי. יש יסוד להניח שמדיניות ההרתעה הגרעינית שכרוך בה הסיכון הנמוך ביותר היא זו הדוגלת בתגובה גרעינית רק בתגובה על מיתקפה גרעינית, ומבוססת על ראשי־חץ בלתי־פגיעים המכוונים כנגד מטרות כלכליות של היריב, ולא כנגד ריכוזי הכוחות הגרעיניים שלו. כך עשויה הבחינה המוסרית להמליץ על סוג של מה שמכונה היום "מינימום הרתעה גרעינית", בניגוד לזו שמעדיף הריאליסט, המדגישה את יכולת הנגד־כוח.

נקודה מבדילה שלישית נוגעת לשאלת הכרחיותה של מדיניות ההרתעה הגרעינית. הריאליסט רואה בהרתעה תכונה הכרחית של היחסים הבין־לאומיים ולכן הוא מאמין שלא ניתן לוותר עליה. לעומתו, זה הדוגל בעדכון מסורת המלחמה הצודקת, יראה בה מדיניות זמנית שיש לעשות מאמצים להחליפה בהקדם האפשרי. אף שהיא נתוצה מבחינה מוסרית (כל עוד עולה בידה למנוע מלחמה), הרי טמון בה גם הסדק מוסרי, שכן היא אינה עומדת בדרישות עקרון ההבחנה. בשל קושי זה, מן הראוי למצוא בהקדם דרכים חדשות אחרות למניעת מלחמה, כדי שנוכל לצאת ממצב שבו השלום מובטח תחת מטריית איומים גרעיניים. אחד המבטאים של מחשבת המלחמה הצודקת בימינו, מיכאל ואלצר סבור, שרק מצב חירום קיצוני יכול להצדיק קיומה של מדיניות ההרתעה הגרעינית, אולם אסור לנו לראות במצב זה מצב קבוע ויש לעשות כל מאמץ כדי להיחלץ ממנו. ברוח דומה לכך, גם הבישופים הקאתוליים בארה"ב טוענים, שהיתר מוסרי להרתעה גרעינית מותנה בכך שתהא בחזקת שלב ראשון לקראת תהליך כולל של פירוק הנשק הגרעיני.

למרות ההבדלים בין שתי הגישות, ומשום ששתיהן מאמצות בסופו של דבר גירסאות מסויימות של מדיניות ההרתעה הגרעינית, ניתן להעמיד גם כנגד הגירסה המעודכנת של מסורת המלחמה הצודקת ביקורת דומה לזו שמעלים נגד הריאליזם: כאשר היא מניחה שמוסר ההרתעה הגרעינית מונע מלחמה, היא עדיין ממאנת לקבל את אי־הרציפות בין ההנחות המסורתיות הנוגעות להתנהגות פוליטית תבונית לבין המציאות האסטרטגית החדשה שהביא עמו העידן הגרעיני. מאחר שהרתעה באמצעות נשק גרעיני אינה יכולה למלא כלל את מקומה של ההרתעה הצבאית הקלאסית, הרי היא איננה יכולה גם להשיג את היעדים המסורתיים של הרתעה, וממילא השימוש בה אינו רק לא־מוסרי, הוא גם לא־נבון. עם זאת, אין כמובן להכחיש שביקורת זו נוגעת ביתר שאת לריאליזם, שכן תמיכתו הקיצונית בהרתעה היא עוד פחות נבונה מן התמיכה המסויגת שתאפיין, ככל הנראה, את אלו שיצדדו בעדכון מסורת המלחמה הצודקת. יתירה מזו, הגישה המציעה את עדכון מחשבת המלחמה הצודקת לא תשמש נושא לביקורת מעין זו, אם אמנם תתייחס ברצינות הראויה לצורך הדחוף בנטישת מדיניות ההרתעה הגרעינית.

אם אמנם קיימת אי־רציפות תבונית בין חשיבתנו הפוליטית המסורתית לבין המציאות שעיצב העידן הגרעיני, הרי אחת המסקנות המתבקשות מכאן היא שעלינו "לתקן" את אושיי החשיבה הפוליטית שלנו. שכן עצם קיומנו תלוי בכך. עלינו להיענות לקריאת ג'ונתן של (Jonathan Schell) "להמציא מחדש את הפוליטיקה": עלינו לתקן מן היסוד את חשיבתנו הפוליטית, כדי למנוע מלחמה גרעינית מבלי להשתעבד

בהרתעה גרעינית. הגירסה המעודכנת לעדכון מחשבת מלחמה צודקת, אם אמנם מחוייבותה לנטישת מדיניות ההרתעה הגרעינית בהקדם האפשרי היא כנה ורצינית, תחייב גם היא, למעשה, שינוי יסודי באופני החשיבה הפוליטית שלנו: היא תתמוך בהרתעה הגרעינית באופן זמני בלבד, כאמצעי להשגת הזמן שיידרש לכינונו של שינוי מעין זה במחשבה הפוליטית. לעומת זאת, אם הנסיון לעדכן את מסורת המלחמה הצודקת אינו מתייחס ברצינות הראויה לקריאה לנטוש את מדיניות ההרתעה הגרעינית, הוא יהיה ראוי לכל חומרת הביקורת המוסרית שהפנינו נגד הריאליזם.

הגישה השלישית, זו הקוראת לסדר חדש בעצם חשיבתנו האסטרטגית־פוליטית, מחפשת תחליפים לעצם מוסר ההרתעה הגרעינית. היא מקבלת את עיקרו של הטיעון המוסרי כנגד הרתעה גרעינית ומכירה בניגוד הגדול שבין ערכי המוסר המקובלים לבין משטר של איומים גרעיניים הדדיים. ומאחר שמוסר ההרתעה הוא הראשון ובלתי־מוסרי יש לחפש תחליפים אחרים. במובן מסויים זוהי הגישה הרדיקלית ביותר מבין כל האפשרויות שהוזכרו, שכן היא מכירה במפורש בצורך להביא לשינוי מהותי בחשיבה האסטרטגית־פוליטית. היא מתייחסת באופן הרציני ביותר אל אי־הרצף התבוני והמוסרי באופני החשיבה שלנו שהעידן הגרעיני מביא עמו. אילו אפשרויות פוליטיות או אסטרטגיות חלופיות עשויות לענות על הדרישה לזנוח את מוסר ההרתעה הגרעינית?

באופן מסורתי גישה זו נראתה כרדיקלית באוטופיה על שום התרסתה הגלוייה כנגד עצם מוסר הריבונות הלאומית. כל ההסדרים הפוליטיים המושתתים על מערכות ההרתעה מניחים את קיומן של מדינות־לאום ריבוניות בהיררכיה פוליטית אחרונה. הריבונות היא שיצרה את המציאות הפוליטית שעליה מבקשות להגן המלחמה וההרתעה. הגנה על ריבוניות וכינונה מצריכים קיומם של מנגנוני איום – מנגנוני איום קורסים ומובילים למלחמה. ההשלכה הברורה מניתוח כזה, שהיותה טיפוסית לרבים מאלו שחשו באיכויות המיוחדות של העידן הגרעיני מאיינשטיין עד ג'ונתן של היתה ערעור על עצם מסגרת הריבונות הלאומית כבסיס לארגון הפוליטי האנושי. לעתים ערעור זה לווה בהצעה להקים מסגרת על־סמכותית, על־לאומית, מעין ממשלה עולמית, שתטיל את הפיקוח בנושא הגרעיני.

עם זאת, מלבד ביטול הריבונות הלאומית תיתכנה דרכים נוספות לשינוי דרכי החשיבה הפוליטית שלנו, וגם הן עשויות למנוע מלחמה בלי להיעזר בהרתעה גרעינית. האמנם, ניתן לחשוב על כמה אפשרויות כאלה. ראשית, ייתכן שמודעות גוברת וחוצה־גבולות לסכנות הגרעין, שתופש בקרב אוכלוסיית כדור־הארץ, תביא לכך שאזרחים יתחילו לדרוש מממשלותיהם לשאת ולתת על הסכמים רב־צדדיים לפירוק נשק שיביאו, בסופו של דבר, להשבתת הנשק הגרעיני. במקרה כזה, השינוי המהותי במחשבה הפוליטית יתבטא בהתייחסות לרעיון, שבני־אדם ממדינות שונות יכולים לעמול יחד לפתרון בעיה משותפת באופן שיתעלה על נאמנותו המסורתית של האזרח למדינתו. שנית, ייתכן שניתן, בעזרת שינויים חברתיים־טכנולוגיים מרחיקי לכת, לכונן הסדרים פוליטיים חדשים שיהיו משוחררים מן הצורך המסורתי שהיה למדינות בכל הזמנים לשמור על סדר עולמי מועדף בעזרת שליטה והרתעה. ייתכן ששינויים תרבותיים מאסיביים עשויים לשבור את הקשר ההיסטורי בין ריבונויות לבין המנגנון של הרתעה־מלחמה.

שלישית, אם אחד הצדדים יקבל על עצמו החלטה חד־צדדית לפרוק את נשקו, בצד שעשוי למנוע מלחמה גרעינית, מבלי שאותו צד ייאלץ בהכרח לוותר על ריבונותו. השינוי במחשבה הפוליטית מתבטא כאן בכך שמכירים באפשרות לשמור על ריבונות מבלי להישען על מנגנוני איום. כל אחת מאפשרויות רדיקליות אלו מצריכה, כמובן, שינוי מהותי במחשבתנו הפוליטית, אך ראוי לזכור שהמין האנושי כבר עבר בעבר בשינויים עמוקים בארגונו החברתי, למשל, עצם הולדת התרבות והמצאת הפוליטיקה הריבונית מלכתחילה. אם ניתן היה "להמציא" את הפוליטיקה בעקבות שינויים מהותיים בנסיבות האנושיות ניתן גם, כך נראה, "להמציאה מחדש" לאור שינוי בסיסי חדש.

הכיוון הכללי שבו עלינו לבחור, אם מבקשים אנו להתגבר על אי־הרציפות המוסרית התבונית, שהביא עמו הנשק הגרעיני, הוא אחד. כדי להישרד עלינו לשנות את דרכי החשיבה הפוליטית־אסטרטגית שלנו. אם תיוותרנה אי־הרציפויות האלו בעינן ואנו נמשיך להתנהג מבחינה פוליטית־אסטרטגית באותו אופן שלימד אותנו הנסיון הטרום־גרעיני, לא זו בלבד שזו תהיה התנהגות לא־מוסרית, תהיה זו גם התנהגות לא־נבונה, ובאופן המוסר ביותר, התנהגות שתעמיד את האנושות תחת איום מוחשי בהשמדה גרעינית.

(מאמר שלישי)

טקס הענקת פרס לספרות עברית ויידיש ע"ש שלמה שנהוד

פרס לספרות עברית ויידיש ע"ש המשורר שלמה שנהוד ז"ל יוענק, לראשונה, ביום שלישי כ' בכסלו (3.12) בשעה 8 בערב ב"בית הסופר" בת"א. הפרס לספרות עברית יוענק לישראל בתן והפרס לספרות יידיש לאליעזר רובינשטיין. דברים בטקס ישאו: שולמית לפיד, מרדכי צאנין ישעיהו אוסטרידן וחברי ועדות השופטים.

הזיה רומנטית

מאת נטע נאמן

איזק דינסן, "סיפורי החורף"; מאנגלית: ליאורה הרציג; זמורה, ביתן – מוציאים לאור; 1985; 280 עמ'.

"סיפורי החורף" הם המשך תימאטי ואסתטי ישיר של "שבעה סיפורים גותיים". גם בספר זה נשמרים אווירת המיסתורין הגוי והייחוד הקראפאם האירופי שעל סף כלייה. נשמר גם התחושה כי במסגרת הסיפור הכל אפשרי ואין חלום גבולות. ראייתה של דינסן את המציאות האומנותית מרחיקה ואצילה: החיים היומיומיים הם שלוחה ירודה של האמנות וכבואה הם הדורשים התבוננות ממעל, פרספקטיבה המאפשרת רק הרדיה אל "אוהדי" שבפרטים מתמוגים אך לא מובלטים.

סיפוריה חיים של דינסן מתעסקים בגיבורים הנתונים במלכות (כזאת או אחרת), הם אסורים (במינם, במעמדם או בולדות חייהם) ושואפים לצאת לחופשי. באמצעות מעשי החורגים משיגרת המוסר הבורגני (הנער מ"סיפור של נער־מלחים", ההורג אדם כדי שלא לאחר לפגישה עם אהובתו) הם זוכים באות־זיהוי הירואי. הם הופכים להיות גיבורים גם במסגרת המוניטין ההוק־ספרותי. אולא דמויות־הגיבור חשובות, חשובה מסגרת הסיפור, אווירה שבה היא מתקיימת: "אני כותבת על דמויות־שביהר הן מהות את הסיפור" – אמרה דינסן ב"הרפס מגזין" – "אני מתחילה באוירה של הסיפור. אחר כך אני מוצאת את דמויות־הגיבור והן משתלטות. הן יוצרות את העלילה, אני פשוט מאפשרת להן את עצמאותן. אני כותבת על דמויות־גיבור הנתונות בתוך מיבנו כלשהו וכיצד הן משפיעות אחת על השניה".

השיכנון המיסטיקאי של דמויות־הגיבור מתגלבת על רקע האופי התיאטרלי של הסיפורים. המציאות היא דראמה, אולי הזיה, גיבורים – שחקנים הלובשים ופושטים צורה. גם במבנית העלילה הבדיונית עצמה, רבים הגיבורים שהם שחקני־תיאטרון, רקדנים, לוליני קרקס ומשפחיות קברט. הם עושים מסיכות, משנים את מינם, עוברים מטמורפוזה והופכים להיות בעלי־חיים (הזקנה הלאפית ההופך להיות נץ, או אם המגזר ההופכת להיות קוף) הגיבים מעמידים פנים, משחקים תפקידים שאינם הם עצמם.

בסיפור "בעלות עבדי ללא תקבוהי" בחור צעיר ועשיר מעמיד פנים שהוא מותן הזקן והנאמן של שתי נערות עניות המגיעות לסף קיט מפורסם. הן עצמן מתחזות להיות עשירות ומפוריות. כל העמדת הפנים הזאת אינה אמצעי להשגת מטרה כלשהי, כי אם חלק מאופיין של הדמויות, נחמה תימה ושירה "אפשר... הזו ראים באווירות־לאופק צמר ופתקנים שבאו למלון לצוד בעל עשיר. מחשבה מעין זו לרוחי בתכלית. הן באו לבאר־דבארן כדרך שציפורי באות לפקמותיה לפי תמורות האקלים..." (עמ' 5). המסיכה היא ארעית ועם זאת גם חלק בלתי־נפרד ממשחק גורלי, בלתי־אפשרי, שבו נעות הדמויות ללא תכלית ברורה. משום שאין כמעט הרדיה אל הדמות (המציאים נותרים סמויים ולא ברורים) הן עצמן הופכות להיות מטאפוריות, ממששות את זהות העלילה. הדמות הופכות להיות מיתיות כמו סיפור עלילותיהם של אבירימיון האפולו. דינסן היא מספרת סיפורים, כמו מינקל נודד שמטרת סיפוריו היא למשוך קהל מהר ולאתו בקסם המלים.

הלל בתקופת הרנסאנס, מצא בדמויות המיתיות של המסלך, מודל לחיקוי, גם מודל הירואי. המרחק שבין העליה הבדיונית, הצבעונית והראוותנית לבין אורחות החיים היומיומיים, יצר את ההוויה הרומאנטית אל מחוזו הדמיון. לכן דינסן היא מספרת רומאנטית ודמויות הגיבור שלה הן גיבורים הירואיים גדולים מהחיים. התייחסות אל המספר הרומאנטי היא כאל אמן, שאינו שואף לשקף את המציאות אלא לשנות אותה, ליצור אותה מחדש עפ"י רצונו וחזונו. גדולת אמנותו תלויה בעומק ובטווח הדמיון שלה. בסיפור "הצעיר עם פרח הציפורן" ישב סופר צעיר ומפורסם בשם צ'ארלי דספרד (גבר מוספרארד) במלון ותוהה "אם איננו אמן גדול, מיהו כי יזכה באהבת האל? בלא תעצומות החזון של דמיונו הקסם, מעשי־הליצנות ומחוות התוגה – כיצד יעלה בידו לשחר פני אלוהים ולהפציר בו כי יתרצה אליו... בכוחו להתנות את העולם, אך מימיו לא עשה שקר בנפשו..." (עמ' 10).

גם החלום הוא תימה מרכזית בסיפוריה של דינסן, וגם הוא משמש כמערפל־מציאות. הוא מתפרש כראייה אלטרנטיבית של החיים, כיצירה מחודשת ונפלאה יותר של היומיום. בסיפור "הילד החולם" חולם ילד יתום ובורר את הורין המאמצים. מחורזת העלוב ושורץ העכברים הוא חולם את ביתם המהודר והגדול. הוא חולם הכל בעוצמה חושית וכשחלומו אכן מתגשם, הוא חולם את מותו ומת. הילד הקטן הוא "אמן" עפ"י כל הקריטריונים האמנותיים של דינסן, בסיפור הוא גם מכונה ה"משורר". הוא מייצר מציאות אחרת, נפלאה מכל מה שמוכר לו בעולמו. בכך הוא "משפיע" על סביבתו הקרובה, באמצעות דמיונו הוא גורם לבני־משפחתו החדשים להתאים את עצמם להזיותיו. "אחד מרישומי הכישוף הזה המסויים היה, שהבריות החלו לראות את עצמם בעיניו של החולם והחלו לחיות בהתאם לאידיאל ולשמו של קיומם המרומם נעשו תלויים בחולם. בתקופה שחי ינס בבית נשתנה הבית תכלית שינוי, ולא היה דומה לו בין כל בתי העיר, הוא נעשה לאולימפוס, משכן האלים". (עמ' 113) החלום הוא הממשות וקיום החלום מאבד את הממשות הפיזית האמיתית. ינס הוא גיבור ש"הערגה" היתה תמצית טבעו. הגיבורים הדינסניים מספרים סיפורי־אגדה אחד לשני, ובהדרגה הופכים סיפורי־האגדה להיות קורות־חייהם האמיתיים, מעין נבואות מתגשמות. הקו המחבר בין ממשות לחלום הוא בלתי נתפס ולכן גם חסר חשיבות.

במסגרת הבריה והעמדת הפנים מתוארים תולדות האריסטוקרטיה האירופית ההולכת ונעלמת על סיפה של מלחמת העולם הראשונה. זוהי חברה דקאדנטית ומבותקת בעלת קוד מוסרי אחר, ודינסן מתעדת אותה בגעגועים ובאירוניה. הגיבורים האריסטוקרטיים נעים במעגלים חברתיים סגורים, במעונות נופש ובאתרי קיט בהרים, הם משמרים נהגי חיזור מיושנים ותיאטרליים וקודים חברתיים אחרים שאבד עליהם הכלח. יש משהו פאתטי במפגש העיוור שלהם עם העולם החדש שאיבד את רוחשי הכבוד שלו אל האצולה. זהו עולם דינאמי ואכזר והשינויים שהוא עובר אינם מובנים להם.

בסיפור "הגיבורה" מסתובב פרדריק למונד "בצד לשושלת ארוכה של אנשירות ומלומדים" באירופה המעורת על סיפה של מלחמת העולם, כשהוא פרוש אבל עצמו ואצל ספרי הפילוסופיה שלו: "בעודנו תועה, שקוע בהרהוריו, עולם־ומעשה אשר סביבו לא שבת מלכת, אלא שעט היה במרוצת־עיוועים. מלחמה גדולה עמדה לפרוץ". (עמ' 51) הוא מגיע למלון קטן שעל הגבול ופוגש בו חבורה מוזרה ומפוחדת של פליטי חברה במהה. אל המלון מגיעה גברת מסתורית ויפהפיה ומיד מיוחסים לה קשרי משפחה מלכותיים ועושר אגדי. בעקבותיה מגיעים גם הגרמנים ומשתלטים על המלון ועל הקבוצה המבוהלת. אותה גברת מסתורית, המצליחה להציל את החבורה מהצבאה־להורג בעזרת ארצותה ויהודתה, מתגלה מאוחר יותר כרקדנית קטן בפאריס כחשפנית ידועה. את עולם העיונעים, המסופר והיהודי של האצולה האירופית הנמצאת על סף הכחדה הכרתית, מושיעים רק מעמידי־הפנים, המשתייכים למעמד חברתי נחות אבל עמיד ובעל יכולת ריבאמית.

דינסן סבורה, כי הטקסיות האופיינית של ההוויה האריסטוקרטית יש בה העוצמה והיופי הראויים לספרות. והספרות היא ההוויה הרומאנטית של החיים.

בוטנים לעם

מאת טליה רפפורט

עד עכשיו לא התייחסתי במסגרת זו לנושא האמנות בטלוויזיה – כי לא היה לי למה להתייחס – עכשיו כבר יש: הטלוויזיה הישראלית הקרינה בשבועות האחרונים שלושה סרטים על אמנות, ויש על מה לדבר: – אך מה בוחרת הטלוויזיה בשביל הציבור שלנו, שרובו אינו מתמצא במיוחד בתחום זה?

תחילה הראו לנו סרט על קטה קולביץ במסגרת התוכנית "גלריה". אח"כ בא סרט בן 25 דקות, שדהר במהירות מופרות ובשטחיות מרהימה על פני המאה ה־20 (אבל לא עדכני להיום). הקש ששבר אותי וגרם לי להגיב הפעם הוא הסרט שהוקרן ביום השישי האחרון ועסק בשיפוץ "משמר הלילה" של רמברנדט – תמונה שמטורף כלשהו תקע בה סכין מטבח שבע פעמים! מה שמקומם הוא לא הסרט הזה כשלעצמו, אלא המבחר המשולש המגוחך הזה, שממחיש היטב מדיניות־של־חוסר־מדיניות והקרנה מזדמנת של מה שיש במחסן, או של מה שמשיגים בזול.

קשה להמשיל למה מקביל המבחר המשונה הזה של סרטי־אמנות, אבל תארו לעצמכם, למשל, שהתייחסותה היחידה של הטלוויזיה לתחום הספרות תהיה סרט על סופר מישני בחשיבותו (הרולד רובינס, לדוגמה) סרט כללי ומרפרף על הספרות מקדמת־דנא ועד היום ברבע שעה ותוכנית המוקדשת לתהליכים הטכניים של הדבקת כריכת הספר... שכן הסרט על רמברנדט היה טכני לגמרי. הוא לא עסק כלל באמנות של רמברנדט אלא של המשחזרים, שעשו לתמונה המפורסמת הזו ניתוח עדין ומסובך. מישהו חשב, משום מה, שהדבר הזיתני ביותר למי שאינו יודע הרבה על אמנות הוא להכיר בפרוטרוט את כל שלבי הפירוק, ההפרדה, האיחוי, המילוי, המריחה, הגיהוץ (כן! היה גם גיהוץ!) הניקוי, הצביעה, הציפוי וכו' וכו'. של התמונה שנפגעה. כאילו כל צופה ישראלי ממוצע עומד לשפץ את הרמברנדט הפרטי שלו כבר מחר.

זהו סרט קוריוזי בלבד, שיכול אמנם לעניין סטודנטים לאמנות זו או למוזיאולוגיה, אך אפשר להעלות על הדעת עשרות סרטי אמנות אחרים שראוי ורצוי להקרינם לציבור קודם לכן, כמו, למשל, הסרטים על האקספרסיוניזם המופשט האמריקאי שהוקרנו באחרונה במוזיאון תל־אביב, אלא שהטלוויזיה מתייחסת לתחום האמנות בזלזול מופגן ולכן גם אין זה פלא שסרטי האמנות המסכנים הללו גם שובצו בלוח המשדרים ביום שישי בשעה 3.30(!), מתוך הנחה הבריאה שכל אדם נורמאלי מן הישוב שקוע בשעה זו בסייאסטה המבורכת שלו. העיתוי הזה, כשלעצמו, מצהיר שלפחות יודעים שם כי מה שהם מציעים שייך ללילה ו'. ממש מורגשת כאן התקווה שפרט למספר קרבנות שלא הצליחו להירדם וכמה ילדים משועממים, איש לא ישים לב לעניין הזה והטלוויזיה תוכל להמשיך להתעלם בשלווה מהאמנות. מה שעצוב בכך הוא שדווקא הטלוויזיה, בהיותה מדיום חזותי (בניגוד לרדיו, למשל) היא זו שיכולה להציג את האמנות בצורה הנכונה והטובה.

☆

אם יורשה לי, בעקבות הרוגז הזה, להרהיב לרגע את הבעייה, אפשר לומר שקו דומה מנחה את הטלוויזיה גם בהתייחסותה לרוב תחומי התרבות האחרים. הספרות מקבלת, אמנם, טיפול הולם תחת ידיו האמנותית של ירון לונדון ("סוף ציסוס"), גם בקולנוע עוד נוגעים, איכשהו, מדי שבועיים, אם כי בצורה אינפורמאטיבית בסיסית למדי ("סיפורי בדים"), אך המוסיקה הקלאסית, למשל, הפכה לבידור קליל ("אלגרו") ואילו התיאטרון זוכה לתשומת לב ממשית רק כשיש איזה פסטיבל (פסטיבל עכו, פסטיבל ישראל) או כשפורצת איזו שערוריה! מי שנוחה יותר מכולם היא האמנות הפלאסטית.

נכון, מראים לנו מדי פעם איזו תערוכה כפרפרת ל"ערב חדש", אם כי לא ברור לפי איזה קריטריונים בוחרים שם מה להראות. מכל מקום, קני־המידה אינם נראים לי ערכיים אלא בעיקר חיפוש קוריוזים, או אירועים חברתיים. לפעמים מציגים ב"ערב חדש" אמנות חובבנית ממש, או נרדעה וגם או זה נעשה בצורה סתמית למדי. כשמדובר באירוע אמנותי פופולארי (תערוכת זריצקי, ארדון או אוסף וייסמן) יש אמנם סיכוי שנראה זאת אפילו בסוף "מבט לחדשות", אך כל הפירורים הללו גם יחד, כולל שלושת סרטי האמנות הנרדנים, אינם מגיעים אפילו כדי "ביס" אחד מזין, שלא לדבר על מנה סבירה. חבל. דווקא בארץ כמו שלנו שאין לה מסורת של מאות שנות אמנות ואוצרות אמנות נכבדים, ושגם מערכת החינוך שלה טרם הגיעה בתחום זה למצב אופטימאלי – המדיום הפופולארי של הטלוויזיה יכול היה למלא תפקיד חשוב.

נכון, רבים יעדיפו ודאי עוד סידרת מתח אמריקאית קלוקלת על פני תכניות אמנות, אבל נדמה לי שתפקידה של הטלוויזיה אינו רק לספק בידור זול להמונים. אם יש לה יומרה לספק לאנשים שמעוניינים גם בתרבות – ויש כאלה – גם משהו מעבר ללחם, פוליטיקה ושעשועים – היא אינה יכולה להתעלם מתחום יצירתי שלם ולשים את עצמה לצחוק על ידי השלכת שנים־שלושה בוטנים לעם.

דפדוף ראשון – ספרים חדשים

ביוגרפיות

בכל מדורי הגיהנום

דוסטויבסקי חייו ויצירתו / מאת קונסטאנטין מוצ'ולסקי / תרגמה מרוסית הדיה קידל / כתר / 2 כרכים, 567 עמ'.

בהמשך לביוגרפיה של טולסטוי, כפרי עטו של טרויה, מזכה אותנו "כתר" בביוגרפיה של יוצר רוסי גדול אחר – וגם זו הפעם מפרי עטו של חוקר רוסי שגלה לפאריס. "אין להפריד בין חייו של דוסטויבסקי לבין יצירתו", אומר מוצ'ולסקי, "הוא חי בתוך הספרות: היא היתה מפעל חייו וגורלו הטראגי. בכל יצירותיו עסק בפתרון חידת אישיותו. דיבר רק על מה שחווה באופן אישי". בהתאם לכך, ובהסתמך על מחברות, רשימות וטיוטות שהותיר הסופר, ניגש מוצ'ולסקי לניתוח היצירות, מתחקה אחר גלגוליהם השונים של רעיונות, אפיזודות, תמונות וחוויות, וחושף את דיוקן פניו של דוסטויבסקי – כפילוסוף, פסיכולוג, תיאולוג ודוגמטיקן. וחתימתו בקביעה: "מקומו של דוסטויבסקי בספרות העולם לצידם של סופרים נוצרים דגולים... ברוח לדאנטה עבר גם הוא בכל מדורי הגיהנום האנושי".

על הספה

משה דיין – האיש והאגדה / מאת אבנר פאלק / כנה / 372 עמ'.

אבנר פאלק, פסיכולוג קליני לפי השכלתו ועיסוקו, טוען כי דמותו של משה דיין ריתקה אותו, "כמו רוב הישראלים" מאז היותו ילד. לפיכך החליט להתעמק בפשר הסתירה הקיימת, לדעתו, בין "השיגיו הגדולים והטראגדיה העמוקה של חייו". המפתח לצורך ההתעמקות האחרת נמצא לו בפסיכואנאליזה: ב־28 פרקים המוכתרים ברובם בשמות מקראיים הוא מנסה לנתח את עלילותיו ומעלליו של דיין על רקע אירועים טראומטיים שפקדוהו בילדותו ואפילו מאז עצם לידתו. בין השאר הוא טוען שהורי דיין היו לו לרועץ, שבן־גוריון שימש לו כאב וצה"ל היה לו לאם, ושתחלואיו הגופניים היו מעוגנים בבעיותיו הנפשיות. הדיון בטיבה של התיה הפסיכואנאליטית הזאת ובמסקנות הפוליטיות־חברתיות הנובעות ממנה מחייב יתר מדפ־דוף ראשון.

שירה

רשפים ותל־אביב

בשמים הנבהים / מאת עודד אברמובסקי / ספריית פועלים / 63 עמ'.

ספר שירים ראשון לבן קיבוץ רשפים ובו שני שערים: רשפים 1977־1980 ותל־אביב 1978־1980. בתוכו שירים כמה "איליאנה בת עשרים וארבע / לובשת את שמלתה השחורה / רוח חמה נושבת מתחת לדקלים / מביאה מחלת המסין / איליאנה את זרועותיה מניפה / שמלתה הקלה גולשת / באוך הצד־ריים החזק / גופה מתלהט והופך המקמק / איליאנה בת עשרים וארבע / רצה בעירום על הדשא".

גם סונטות

נדבות הלב / מאת יורם בק / רשפים / 101 עמ'.

ספר שיריו השמיני של בק מכיל כמה וכמה סונטות (ומספריו הקודמים נראה שכתיבת שירה זו חביבה עליו במיוחד). בכללן, למשל, "העידן הרדיואקטיבי": "הבוקר האב־כי, שבע הרוחות / הביא פתאום מנוחה לעץ התפוח. / השנים נשרו מבנו כמתכות / הנושרות מעולם נפח. / הבבע העירום נותר רעגן / באין אדם שיכלימנו. / תקוה גדולה נתלתה בענן, / דמות מלאך שנלקחה מבינינו, / ונותרנו, שתי דמויות, על קצה ההר / לבדנו בעולם שכבר לא נותר, / צופים בהרדה אל העד־פל הקר, / וראינו את אמנו במחזה הנהרה / מעל לענן בתוך קשת וסע־רה, בשקט הנבוך, המוזר הרע."

סוציולוגיה

מארקס ופיטר

היחיד והסדר החברתי / בעריכת דניאלה רוטיהלר ונתן גוזה / עם עובד / 474 עמ'.

מהדורה מחודשת – ומעודכנת ומורחבת – למקראה הבנויה על פי תכנית הלימודים בסוציולוגיה בבתי־הספר התיכוניים (והגם שחלק מן המאמרים מיועדים גם לרמה האקדמית). יש בה 36 מאמרים בתשעה פרקים הדנים במושגי־יסוד, מקיפים את התחומים העיקריים של המקצוע ונדרשים לבעיות סוציולוגיות של החברה הישראלית. כך, למשל, מצויים במקראה קטעים מן המאניפסט הקומוניסטי והעקרון הפיטרי, משל ובר וטופלר, כלמון ושוהם. בשולי הדפים הערות־הם של העורכים.

חינוך

שכרו מעמלו

מכתבים למחנך / מאת יצחק שפירא / יבנה / 118 עמ'.

עשרות שנים ניהל יצחק שפירא את בית־הספר הריאלי בחיפה־הכל השנים הללו ניהל שיחות רבות עם תלמידיו והוריהם וקיבל מהם מכתבים לרוב. עתה קיבץ מבחר מן המכתבים הללו בספר וגם הקדים דברים על יחסי מורים ותלמידים שעיקרם קריאה להגדרת הזיין הקיים בין אלה לאלה. במכתבים עצמם לא נעדרים שבחים מופלגים לבעל הספר ואין תימה שהוא רואה בכך את שכרו מכל עמלו.

מתח

עוד בחורנו חי

חיה הגן למות / מאת יאן פלי־מינג / תרגמה מאנגלית דפנה לוי / מודן / 171 עמ'.

עוד בחורנו חי. ג'ימס בונד ממ־שיך ללחום בכוחות השחור ובכלל זה בארגון "סמארש" הרצחני. זו הפ־עם משתרעת העלילה בין הארלם וג'מייקה ויש בה זהב וכרישים וסמים וגם אחד מיסטר ביג, הגאון הכושי הראשון בתחום הפשיעה. והנצחון בתום מעללים מופלאים וכמה וכמה גוויות, למי אם לא לטוב ביותר?

"רבש פרא" ו"חצבים" – ב"עתון 77"

בצרור הגליון החדש של "עתון 77" – הטקסט המלא של מחזה הנעורים של אנטון צ'כוב בתרגומו של ד"ר אבי עוז. בימים אלה מועלה המחזה על קרשי בימת "הקאמרי" בת"א. המערכה הראשונה של "חצבים" לא.ב. יהושע, פורסמה ב"עתון 77" בגל' מס' 62 ומרץ 85. בגליון זה ניתנת המערכה השניה בשלמותה. מחזהו של א.ב. יהושע עוסק במות האב במשפחה, יועלה בקרוב בתיאטרון העירוני חיפה.

במלאת שישים שנה למותו של המשורר הרוסי סרגיי יסנין, ניתן שיר מתורגם חדש של יעקב בסר, וכן שלושה שירי נעורים של אוסיפ מנדלשטם, מתרגמו.

בשירת מקור: מאיר ויזלטיר, יאירה גינוסר, יוסי יזרעאלי, רינה קסן ועוד. סיפורים של נתן גרוס ועמנת לריס.

פרופ' גרשון שקד כותב על יצירותו של יורם קניוק ועל פרס היצירה מקרן ראש הממשלה.

בסידרה "הסיפורת הארצישראלית", עוסקת פרופ' נורית גוברין בברנר כעורך כתב־עת לבני הצעירים, בהקשר זה מובאים זכרונותיו של לוין קיפניס.

מאמרה של תמר משמר סוקר את ספרה האחרון של יונה הדף, ויעקב דילבר מסיים בגליון זה סידרת מאמרים על ספרים פוליטיים. אהוד בן עזר סוקר במדורו הקבוע חמישה ספרים חדשים, וכן יתר המדורים הקבועים.

"כתובים" הוצאה לאור־ ירושלים

רחוב אבידע 3, המלך ג'ורג' 45, 91077
ת.ד. 7830 טל' 02)247695, 02)246829

חידוש: כל "היד החזקה" בכרך אחד !!

הופיע כעת לראשונה בכרך אחד

ספר משנה תורה של הרמב"ם

עם חמשה מפתחות בסגנון אנציקלופדי

בעריכת: צבי ה. פריזלר

הוצאת "כתובים" שמחה להודיע לצבור הרחב על הוצאת כל ספר "משנה תורה" הוא "היד החזקה" של הרמב"ם עם היתרונות הבאים:

1. כרך אחד: כל 14 הספרים שבספר "משנה תורה", עם חמשת המפתחות מרוכזים, בעת קריאה וברורה. בכרך אחד, בגודל 21/26 ס"מ, 860 עמודים בכריכה קשה. מודפס על נייר בייבל (תוצרת חו"ל).
2. פיסוק: כל ספר "משנה תורה" מפוסק בפסיק ונקודה.
3. איזכורים מהמקרא: בכל מקום שהרמב"ם מביא מקור מהמקרא, מצויינים האיזכורים בגוף הטקסט.
4. חמשה מפתחות שנערכו לראשונה בסגנון אנציקלופדי כדלהלן:

א. מפתח אנציקלופדי–אלפביתי לפי נושאים: המפתח מקיף את כל הנושאים בהלכה ומאפשר גישה מהירה ונוחה לכל נושא.
ב. מפתח לערכים הראשיים שבמפתח האנציקלופדי–אלפביתי
ג. מפתח איזכורים מהמקרא: באמצעותו ניתן למצוא כל פסוק מהמקרא, שהרמב"ם מאזכר בספר "משנה תורה".
ד. מפתח הספרים וההלכות לפי סדר הופעתן.
ה. מפתח הספרים וההלכות בסדר אלפביתי.

מחיר הספר: 120,000 שקל

להשיג: ישירות בבית ההוצאה, ע"י המחאה בדואר ובחנויות הספרים המובחרות

הרמב"ם לכל בית!

לחברה מובילה במכירת ציוד למוסדות, בתי מלון ומסעדות
דרושים
נציגי מכירות

הלוח הכללי
ידיעות אחרונות
דבר

סימטק
מערכות הדרכה, אימון וסימולציה בע״מ.

— אנשים, חדשנות וטכנולוגיה — המפתח לגידולנו

סימטק הינה חברה צעירה ועתירת ידע, העוסקת בפיתוח מערכות סימולציה, אימון והדרכה משובצות מחשב — ליצוא ולשוק המקומי.
אנו מישמים טכנולוגיות STATE OF THE ART בתחומי הוידאודיסק, גרפיקה ואינטליגנציה מלאכותית.

אנו מחפשים

1. מהנדס מערכות
לפרוייקט רב אתגר של מערכת אימון וסימולציה משובצת מחשב.
ממלא התפקיד יהיה אחראי לאספקטים המערכתיים של הפרוייקט, בכל הדיסציפלינות הטכנולוגיות.
מועמד מתאים יהיה מהנדס אלקטרוניקה או מהנדס מחשבים, בעל יוזמה ונסיון בתכנון מערכות משובצות מחשב.
לצלצל לאורי רונן. טל: 03-382372.

2. הנדסאי אלקטרוניקה
דרוש בעל נסיון של חמש שנים במעגלים אנאלוגיים וספרתיים.
נסיון ב-8086 של אינטל — רצוי.
לצלצל לאלי דורון. טל: 03-382372.

3. עוזר למנהל מכירות/שיווק
התפקיד כרוך בגיבוש ובהכנת הצעות ללקוחות בארץ ובחו״ל, בהכנת חומר פרסומי/שיווקי; בהדגמות ובעבודה עם לקוחות.
מועמד מתאים יהיה מהנדס אלקטרוניקה, בעל רקע מערכתי.
עדיפות לקצין בחיל האויר לשעבר.

4. עוזר למנהל חשבונות
התפקיד כרוך בחישוב שכר, בהתאמות ובעבודות הנהלת-חשבונות שונות.
מועמד מתאים יהיה מנהל-חשבונות סוג 3, בעל נסיון בחישוב שכר.

מועמדים מתאימים לדרישות של משרות 3 ו-4 מתבקשים לכתוב בפירוט מכסימלי של השכלה ונסיון בעבודה, לפילת בע״מ, דרך פתח-תקוה 53, תל אביב 67138.
נא לציין על המעטפה:
עוזר למנהל מכירות/שיווק משרה מס׳ 1300 או
עוזר למנהל חשבונות משרה מס׳ 1310.
סודיות תישמר בקפידה.

סימטק הינה חברת בת של תדיראן וחברת PERCEPTRONICS U.S.A.

ברינקס (ישראל) בע״מ
דרושים:
שומרים/מאבטחים
• בעלי פרופיל גבוה, ללא עבר פלילי, עד גיל 50.
מועמדים מתאימים, ...
לפנות למשרדנו הראשי, רחוב קיבוץ גלויות ..., ביום ראשון 1.12.85, בשעות 17.00 - 19.00.
יש להביא פנקס מילואים, תעודת שיחרור, תעודת זהות ורב תמונות.

NEOPHARM LTD.
דרושים:
תועמלנים/יות רפואיים/יות
- פקידה למחלקת התרופות

מהנדסי תוכנה בכירים
"קונתהל" מחיבת פעולותיה ...
לתפקידי פיקוח ובקרה של פרוייקטים בנושאי: • אוויוניקה • מכ״מ • קשר • חימוש • צב״ד
הכישורים הדרושים:
• נסיון בניהול פרוייקטים בנושאי הנדסת תוכנה.
• ידע + נסיון בנושאים המבצעיים הרלוונטיים.
• סיווג בטחוני גבוה - תקף.
המעוניינים יפנו טלפונית לצורך קביעת פגישה למנהלת כחן טל. 03-749711
קונתהל בע״מ
אגף מערכות צבאיות וזמן אמת

מנהל בכיר למערכות מידע

אם אתה טוב באמת אנחנו רוצים אותך בתדיראן

חטיבת הרכיבים
למפעל הסוללות

מהנדס מוצר
(דרישה מס׳ 1/015)

תאור התפקיד: קבלת דרישות חלקות, בניית דגמים, הכנת תיקי מוצר ומפרטי עבודה, אחריות על צוות עובדים.

דרישות התפקיד: מהנדס מכונות עם 3 שנות נסיון בזיווד מכני, ידע בפלסטיקה. רצוי נסיון בייצור המוני. ידיעת השפות עברית ואנגלית הכרחית, גרמנית רצויה.

מהנדס כימיה
(דרישה מס׳ 1/016)

תאור התפקיד:
אחראי לתכנון, הקמה והרצה של מתקנים כימיים.
מתן פתרונות לבעיות שוטפות בתחום הנדסה כימית.

דרישות התפקיד:
בעל 5 שנות נסיון בתחומים הנ״ל
ידיעות השפות עברית ואנגלית הכרחית.

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב בצרוף קורות חיים ובציון המשרה המבוקשת לחטיבת הרכיבים, מחי גיוס עובדים. ת.ד. 2071 רחובות מיקוד 76120.
— סודיות מובטחת —

קח חלק בהצלחה של תדיראן

טכנאי שיניים
מעולה
לעבודות ויניר ופורצלן

לבי״ס לתכנות מחשבים
דרושים/ות
* מורים/ות בעלי השכלה מתאימה ונסיון להוראת השפות: PASCAL, COBOL, FORTRAN, BASIC
* מדריכים/ות לתרגול תלמידים בהרצת תוכניות במחשב

למוסד ממלכתי באשקלון
דרושים
דוברי ערבית לעבודת תרגום

לחברה פיננסית גדולה
דרושים
סוכני ביטוח חיים מתחילים
(בוגרי קורס ביטוח חיים)

למפעל מזון בנתב״ג
דרושים
• טבח רוטציה
• אחראי/ת לחדר-אוכל
• פועל/ת נקיון

למפעל באזור ת״א
דרושים
דפס
עוזר דפס
עם נסיון בלקוגרפיה

לחברה מחשבים מתפתחת
דרוש
איש פיתוח

לחברת בניה ארצית
דרוש
לעבודה באזור תל-אביב
מנהל עבודה מנוסה
לעבודות שלד

לבי״ח דרושים רוקחים:
1 רוקח במשרה מלאה
1 רוקח בחצי משרה.
המעוניינים מתבקשים לפנות לרוקח האחראי בבי״ח, מר שכטר:
טל: 03-340109, 03-710573

דרוש
מוכר מנוסה

המלונאי
מוחה לשיפוץ 70 ...

לקיבוץ ...
דרושה
אחות מוסמכת
רוקח

מגדל
חברה לביטוח בע״מ
דרוש
מזכיר חברה

למפעל באזור התעשיה נתניה דרושים
1) מנהל אחזקה
2) חשמלאי תעשייתי

האם אתה מכיר טוב את ה IBM-PC
1. דרוש איש טכני
2. לחיפה ולאזור
איש מכירות מעולה

"לצלצון בע״מ"
דרוש/דרושה
פקיד/ה עם נסיון
עבור מחלקת יבוא/יצוא
נא להתקשר 03-5515591

אתגרי המחר... היום
התעשיה האוירית לישראל בע״מ
חטיבת האלקטרוניקה
למפעלנו מבת
עבור מינהל טכנולוגיות החלל
דרושים/ות
מהנדסים בעלי יכולת אישית גבוהה ומנונות להתמודד עם טכנולוגיות מתקדמות High/tec בנושאים הבאים:

משרה מס׳ 1273:
מוביל צוות מבנה ומכניקה
• בעל/ת תואר שני ומעלה, כושר ניהולי מוכח, נסיון בתיכון מערכות מורכבות

משרה מס׳ 1274:
מהנדס/ת מחשבים בכיר/ה
• מהנדס/ת אלקט׳ בעל/ת נסיון בפיתוח חומרה למערכות ממוחשבות בזמן אמיתי R.T

משרה מס׳ 1275:
מהנדס/ת זיווד בכיר/ה
• נסיון מוכח בזיווד מערכות אלקטרוניות מתקדמות.

משרה מס׳ 1276:
מהנדס/ת אלקטרוניקה
• נדרשת התמחות נוספת באחד התחומים הבאים:
מערכות משובצות מחשב.
תקשורת. ספקים.

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות אישית או בכתב ולפרט קורות חיים, השכלה נסיון ומספר תעודת זהות אל: מינהל התעסוקה, יחידת גיוס וקליטה, התעשיה האוירית לישראל בע״מ, נמל התעופה בן גוריון מיקוד 70100. (נא לציין על המעטפה את מספר המשרה המבוקשת).
מועמדים מתאימים ייענו
סודיות מובטחת

לחברה בצפון ת״א
דרושה
פקידה כתבנית
בעברית.

לצה״ל דרושים
קצינים
לעבודה יחודית דינמית ובלתי שגרתית

ב.נ. שרותי ניהול
מידע על משרות ועובדים בכירים

שוקו חי בע״מ
מפעל לייצור שוקולד וממתקים
בהקמה
מחפש מנ״כל

למשלה ...
עבודות רציניות

לחברה קבלנית לעבודות אינסטלציה סניטרית תעשייתית והסקה מרכזית
דרושים
* שרברבים מנוסים
* רתכי צנרת

לתיאטרון העירוני חיפה
דרושים

דרוש
מפעיל
וולוו 4400

דרוש
מנהל עבודה
שלד

לתעשיה הצבאית
במרחב ירושלים
דרושים / ות:

1. מהנדסים והנדסאי מכונות
בעלי נסיון של חמש שנים ומעלה, בתכנון ציוד תעופתי, ידע בחישובי חוזק, ידע בשימוש במערכות CAD/CAM. רצוי יוצאי חיל־האויר

2. מהנדסים והנדסאי מכונות
בעלי נסיון בהסכבות ושיפוצים של ציוד תעופתי ברמה של דרג ד'. רצוי יוצאי חיל־האויר, חיל־חימוש או חיל־תחזוקה.

3. מהנדס אוירונאוטיקה
בעל נסיון של חמש שנים ומעלה בתכנון תצורות של ציוד תעופתי, בעריכה ופענוח של ניסויי־מינהרה, בתכנון ובניית דגמים לניסויים אלו.

4. מהנדסים והנדסאי אלקטרוניקה או אוירונאוטיקה
בעלי התמחות מוכחת בבקרה של כלי־טייס ובסימולציה ממוחשבת של תהליכים פיזיקליים, תוך דמוי תנאי סביבה שונים.

5. מהנדסים והנדסאי ייצור או מכונות
בעלי נסיון בשיטות ותהליכים של תכנון ופיקוח על הייצור. ידיעת השפה האנגלית הכרחית.

6. מהנדס מכונות
לתפקיד ראש צוות פיתוח של פרוייקט חשוב. דרוש נסיון בנושאי חימוש. רצוי יוצא ח"ח.

7. מהנדס מכונות
לתפקיד ראש צוות פיתוח של פרוייקט חשוב. דרוש נסיון בהסכבות ושיפוצים. של ציוד תעופתי ברמה של דרג ד'. רצוי יוצא חיל־האויר.

8. מהנדסים והנדסאים
בעלי התמחות בהנדסת איכות – לעבודה בקביעת שיטות מדידה ובתכנון מדידים לחלקים בודדים ולהרכבות. רצוי נסיון של שנתיים לפחות בעריכה של בדיקות בתנאי סביבה ובדיקות של פריט ראשון – ARTICLE INSPECTION ידיעת השפה האנגלית – הכרחית.

9. בוחנים עצמאיים
א) לבחינת כלים ומדידים;
ב) לבחינה במכונות מדידה (ולידטור).
על המועמדים להיות בוגרי בי"ס מקצועי 4 שנתי, ובעלי נסיון בעבודה עצמאית בתחומים הנ"ל של שלוש שנים לפחות. ידיעת קריאת שרטוט – הכרחית. יועדפו מועמדים שעסקו בציוד אוירי.

10. מתכנן מדידים בהנדסת איכות
על המועמדים להיות טכנאי מוסמך, לפחות, ובעל נסיון של שלוש שנים לפחות בתכנון מתקני בדיקה ומדידים. רצויה שליטה טובה באנגלית.

11. כרסמים / חרטים
בעלי נסיון של 3־5 שנים, שיודעים קריאת שרטוט טכני ומסוגלים לעבוד באופן עצמאי.
למועמדים מאיזור השפלה, אשר ייקלטו במפעל ויסיימו בהצלחה את תקופת הנסיון – תינתן עזרה זמנית בפתרון בעיות דיור.
בתקופת הביניים תקויים הסעה יומית מאורגנת מגוש דן – למפעל ובחזרה.

למתמידים – קיימת אפשרות להשתלם מקצועית, כולל השתתפות בתוכנית לימודים פנימית של התעשיה הצבאית, לתואר שני בהנדסה (התוכנית משותפת לטכניון ולתעשיה הצבאית).

לפנות לכח־אדם
טל: 02-535161 או בכתב ל־ת.ד. 3635 ירושלים.

התעשיה הצבאית

LIACOM
לצורך ארגון וניהול קו ייצור והרכבה אנו מחפשים;
מנהל עבודה בכיר
דרישות המשרה;
* נסיון של 10 שנים בתעשית האלקטרוניקה.
* ידע בתהליכי ייצור והרכבה בתעשית האלקטרוניקה.
* יכולת מוכחת בעבודה מעשית, ניהול עבודה, פיקוח על ביצוע עבודות או תכנון ופיקוח על ייצור.
* יכולת עבודה עצמאית.
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב, אל ליאקום בע"מ קרית וייצמן, רחובות. או לטל' 08-476041.
— סודיות מובטחת —

דרוש **אגרונום**
* התמחות בקרקע ומים
* בעל נסיון רב בגידולי חוץ
03-241973

אנו ממשיכים לקלוט מהנדסי תוכנה
דרושים
מהנדס תוכנה בכיר
– לאפיון וניהול פיתוח תוכנה למערכת צבאית משולבת חומרה/תוכנה
– 8 שנות נסיון בפיתוח תוכנה למערכות זמן אמת
– בוגר מצטיין במדעי המחשב/הנדסת מחשבים
– רצוי תואר שני שלישי
– ידע בתותחנות – יתרון
מהנדסי תוכנה
למערכות זמן אמת
– 3 עד 5 שנות נסיון בתכנות זמן אמת
– נסיון ב־SUPER PDL, MDS, VAX/VMS, P.L.M
– תואר ראשון לפחות במדעי המחשב
מהנדסי תוכנה אקדמאיים
לתכנות במערכות צבאיות לתרגול טקטי
– 1־2 שנות נסיון בתכנות
– הכרחי נסיון בפסקל
– הכרת ווקס/SUPER PDL, MVS – יתרון
חוזה אישי, תנאים מעולים, קידום מהיר
טלפונים 04-385148, 04-384288 או בכתב פרודקט מחשבים בע"מ, דרך חיים 120 חיפה

ההסתדרות הציונית העולמית
המחלקה לחינוך ולתרבות תורניים בגולה · המינהל המרכזי לשליחות
אתה המחנך/ת הדתי/ת
אם אתה
* ער לחיוניות החנוך היהודי בגולה.
* חרד לעתיד העם היהודי בתפוצות.
* בתוכנית השכלה תורנית וכללית מתאימה.
* בעל נסיון וותק בהוראה, ניהול או פיקוח.
* אוהב ציון, ומלאת חובתך למדינה.
* בעל מעוף, יוזמה ומוטיבציה.
ואם את/ה מוכן/ה להטות שכם, ולפעול בשליחות בחו"ל.
פנה אלינו
המחלקה לחינוך ולתרבות תורניים בגולה
ההסתדרות הציונית העולמית,
האגף לשיגור שליחים ת.ד. 92 ירושלים.

חשב החברה הבין קבוצית לשרותי נהול
שד' שאול המלך 2 ת"א 61400
דרוש
כלכלן בכיר
כישורים:
– תואר שני בכלכלה ו/או מנהל עסקים. (יועדף בעל תואר נוסף בראיית חשבון או סטטיסטיקה)
– נסיון בייעוץ כלכלי לתעשיה (רצוי בעל רקע קיבוצי בתעשיה ובכלכלה הקלאית).
– רצויה שליטה טובה בשפה האנגלית.
– גיל עד 37, מגורים באיזור המרכז.
לפנות בצירוף קורות חיים ונסיון מקצועי לת.ד. 40021 תל־אביב 61400, לידי ש. גולדמן

פולגת
תעשיות בע"מ
– תצטרף לחברה הגדולה בארץ בתחום הטקסטיל – "פולגת משלבת טכנולוגיה מתקדמת ומתוחכמת, כח אדם מקצועי וניהול צעיר ודינאמי
למפעל הטקסטיל בקרית גת דרוש/ה
עובד/ת רווחה
תחומי העיסוק: • תכנון וביצוע פעולות רווחה. • טיפול וסיוע לעובדים • קשר עם מוסדות • ביצוע ויזום ארועים תרבותיים וחברתיים • קיום סדנאות, תוכניות פרישה וכו'
הכישורים הדרושים:
• בוגר/ת בית הספר לעבודה סוציאלית
• נסיון של לפחות 3 שנים בעבודה דומה
• מגורים – בקרית גת
למועמד/ת המתאים/ה ינתנו תנאי שכר הולמים
עמדה בכיר
בדבר פרטים נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים למנהל אגף כח־אדם ת.ד. 15 קרית גת מיקוד 82000
– סודיות מובטחת –
מפעל הטקסטיל בקרית גת

אתה מחפש תמורה מלאה לכישוריך?!!
צלצל אלינו!!!
מילטון אלקטרוניקה בע"מ
החברה המובילה בתחום השירות למוצרי חשמל ביתיים
דרושים לנו:
* **טכנאי שירות** + נסיון
* **טכנאי אלקטרוניקה HI-FI** + נסיון
* **פקידת שרות** – רצוי נסיון במחלקת שרות + ידע באנגלית
רח' כינרת 15 אזור תעשיה ב"ב טל. 700648
סודיות מובטחת

לחברה מסחרית דרושה –
מזכירה
התנאים הדרושים:
1. עברית ואנגלית על בוריין
2. טלקס והדפסה באנגלית
3. יום עבודה מלא
4. נסיון מוכח הכרחי
– תנאים טובים
למתאימות –
לפרטים:
03-337088
03-331786

לרשת מעבדות לפיתוח תמונות תוך שעה
דרוש טכנאי
* נסיון בתיקון מערכות צילום – רצוי
* למתאים תנאים מצוינים + רכב צמוד.
* עצמאות בעבודה.
לפנות למשרד הראשי טל. 03-287180

מ.ט. המרכז לטכנולוגיה היוקית
בית"ס לטכנולוגיה של האוניברסיטה הפתוחה חינו מסגרת חדשה להכשרת טכנאים והנדסאים במקצועות האלקטרוניקה והמחשבים. ביה"ס מפתח קורסים ללימוד עצמי בשיטות חדישות ואמצעים טכנולוגיים מתקדמים
דרושים
ליחידת הפיתוח
1. במגזר מחשבים תוכנה
משרות 100, 110, 120 – כותבים ומרכזי פיתוח לקורסים בארגון קבצים, מערכות הפעלה, תקשורת נתונים.
משרה 130 עורך מדעי לקורס "תכנות מבני ב־PASCAL"
• בעלי תואר אקדמי במדעי המחשב, רצוי תואר שני או שלישי, ובעלי נסיון בהוראה.
2. במגזר אלקטרוניקה
משרה 400 – ראש קבוצת פיתוח תחום בקרה.
משרה 410 – ראש קבוצת פיתוח תחום תקשורת.
משרה 420 – ראש קבוצת פיתוח תחום אלקטרואופטיקה.
• מהנדס אלקטרוניקה או פיסיקאי בכיר, בעל תואר שני או שלישי שהתמחה בתחום המתאים ובעל נסיון בהוראה.
משרות 420, 430, 440 – כותבים ומרכזי פיתוח לקורסים ב"אלקטרוניקה אנלוגית" "מיקרופרוססורים ומיקרומחשבים" "אלקטרוניקה ספרתית".
• בעלי תואר אקדמי בהנדסת אלקטרוניקה או מחשבים ובעלי נסיון בהוראה.
משרה 450 – מהנדס או הנדסאי בעל 3 שנות נסיון לפחות, לפיתוח מעגלים וניסויים במיקרופרוססורים ומערכות ספרתיות. נדרש ב־8085, 8086.
בחלק מהמשרות אפשרית גם העסקה במשרה חלקית בהיקף של 50־75 שעות בשבוע.
המעוניינים יפנו בכתב, תוך פירוט השכלה ונסיון והמשרה המבוקשת אל: "מינהל הפיתוח ביה"ס לטכנולוגיה היוקית, ת.ד. 39513 תל־אביב. מיקוד 69011.

דואל עובדים זמניים לפי שעות
יהושע אדירו בע"מ
למשרדנו בתל אביב
דרושים:
* **מזכירות עברית/אנגלית** (כולל הדפסה) לעבודה במשרה מלאה
* **מזכירות עברית/אנגלית** (כולל הדפסה) לאחר שרות צבאי, 5 ימי עבודה בשבוע, שעות עבודה 11.00-19.00
* **כתבנות טלקס עברית/אנגלית** לעבודה במשמרות (6 שעות משמרת)
* **קלדניות** קלדניות להזנת חשבונות לעבודה במשרה מלאה, לאחר שרות צבאי, 5 ימי עבודה בשבוע
* **מרכזניות:** מרכזניות מנוסות על תדקן לעבודה במשרה מלאה
המועמדים חייבים להיות בעלי נסיון בתחומים הנ"ל
דואל גורדון 88 ת"א
03-222266
03-245541

חברה מסחרית גדולה מחפשת
איש שיווק למשאיות
הדרישות: השכלה תיכונית־טכנית מושלמת, נסיון בשיווק של 5 שנים לפחות, ידיעת השפה האנגלית על בוריה, בעל רשיון נהיגה, גיל עד 45 שנה.
תושב אזור תל־אביב
המעוניינים יפנו בכתב עם קורות חיים ונסיון מקצועי לת.ד. 866, תל־אביב 61008 עבור 484.

ציקלון מוצרי תעופה בע"מ
לאגף אבטחת איכות
דרושים
מבקרי איכות
לבקורות יצור ובקורות סופיות לעבודה במחלקה לעיבוד שבבי תעשייתי
כישורים:
• טכנאי מכונות בעל תעודה.
• שליטה והבנה טכנית באנגלית טכנית.
• הכרת מערכת שרטוטים טכניים אמריקאיים
• נסיון קודם באבטחת איכות – יתרון.
מעוניינים מתאים תנאי עבודה טובים, 5 ימי עבודה בשבוע, הסעות מהיישובים מגוש דן ומהסביבה.
קורות חיים לציקלון בע"מ ת.ד. 114 כרמיאל

למשרד רואי־חשבון בת"א
דרושים
בוחנים
עם נסיון בעבודה
קיימת אפשרות להתמחות. תנאי עבודה טובים.
בדבר פרטים נא לפנות לטלפון 293416

דרושה
מנהלת משק בית אחראית
עם ניסיון, מתאמת למשק בית. ניקוי וכיבוס בבית.
נא לפנות עם המלצות בלבד.

תפרון
דרושה
עוזרת למנהל ייצוא
* ידיעת שתי שפות (אנגלית וצרפתית/גרמנית)
טלפון 03-221701 16.00-14.00

למפעל תעשייתי גדול במרכז הארץ
דרושים/ות
1. מנהל/ת חשבונות בעלת נסיון
2. עוזר/ת למנהל/ת חשבונות
על המתאימים/ות לפנות בכתב יד לת.ד. 835 ת"א מיקוד 61007 בצרוף קורות חיים וציון נסיון קודם בעבודה
סודיות מובטחת

דואל עובדים זמניים לפי שעות
יהושע אדירו בע"מ
למחלקה הטכנית בתל־אביב ובאשדוד
דרושים
* **מהנדסי מכונות / מהנדסי אוירונאוטיקה**
לעבודות תיכון מבנה מטוסים ומערכות מיכניות.
* **מהנדסי מבנה / מהנדסי אוירונאוטיקה**
* **מהנדסי חשמל**
* **שרטט/ת מכונות**
עם נסיון באיזומטריות
* **שרטט/ת חשמל**
* **חווטים/ות**
למתאימים מובטח שכר גבוה ותנאים טובים במיוחד. בדבר פרטים נוספים לפנות תל־אביב גורדון 88 03-222266, 03-245541. אשדוד רוגוזין 8 055-22561, 055-34777.

כן, עכשיו הזמן!!!
אם יש לך...
השכלה תיכונית (מינימום), נסיון בשיווק (מומלץ), רכב, יוזמה, ומוטיבציה להצליח...
אם אתה...
מדבר שפות (כמה שיותר), "יוצר כימיה" בקלות, מחפש מקצוע מענין, רוצה להרויח ולהתקדם בהתאם ומקום מגוריך: ת"א, חולון, ראשל"צ, סביון־קראון.
הצטרף...
לצוות היועצים של אנגלו סכסון. בטלפון טל': 347281. סודיות מובטחת.
אנגלו סכסון זה נכס בשבילך.

לחברה פיננסית גדולה
דרושים/ות
גובים/ות
למחלקת גבייה
(נסיון בעריכת חשבונות/ידע בסיסי בהנהח"ש).
המתאימים יפנו בכתב לת.ד. 11028 ת"א.

רציני
+ רכב פרטי 1985
מעוניין בהצעות עבודה
טל: 052-558232
לא בשבת

דרושים
למפעל מתכת אריאל
1) כרסם לעבודות מבלטים וכבישת
2) מבקר איכות
לפנות מיום א' 03-9366618, 03-9366181

למשרד רואי חשבון בת"א
דרוש
בוחן ראשי
למשרה מלאה
לקביעת ראיון להתקשר 03-644561.

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה
תשמ"א 1981
לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה.
העבריינים צפויים לעונש על פי החוק.

טבע תעשיות פרמצבטיות בע"מ
ירושלים
למפעלנו בירושלים דרושה:
מזכירה אנגלית־עברית
כישורים: שפת אם אנגלית, הדפסה בשתי השפות לעבודה במשרה מלאה 5 ימים בשבוע א'-ה'
על המעוניינות לפנות למחלקת כח אדם ת.ד. 1142 ירושלים 91010

דחף
לפרסום מודעה!
ב דחף תקבל יותר ובמחירי העיתון

ת"א דחף מרכז	ת"א דחף דיזנגוף	ת"א דחף בן יהודה	ת"א דחף אלנבי	חיפה דחף	ירושלים דחף	רחובון	ובעוד 50 סניפי דחף בכל רחבי הארץ
מגדל בית השואפים (94) אלנבי (מול קולנוע מוגרבי) טל. 622547	רח' דיזנגוף 118 (מול כסית) פתוח 24 שעות טל. 239952	רח' בן יהודה 9 (מול קולנוע מוגרבי) טל. 656120	רח' אלנבי 123 (כיכר המושבות) טל. 611806	רח' הרצל 11 (הדר) טל. 645333-4	רח' יפו 43 (כיכר ציון) טל. 226335	שרות מודעות טלפוני 03-611001	

לפעמים אתה צריך פרסום. תמיד דחף

עסקים

Data General
a Generation ahead

לאגף הטכני
דרושים
טכנאי מחשבים למח׳ שרות
נסיון שנתיים באחזקת מיני מחשבים וציוד היקפי. לפנות מיום א׳ לטנינה, טלפון: 03-340962, קו פנימי 259.

טכנאי מחשבים למחלקת התקנות
להתקנת מערכות מחשב.
יתרון לבעלי נסיון קודם בתחום זה. לפנות מיום א׳ לאריאלה, טלפון: 03-340962, קו פנימי 323.

עובד למחלקת פיתוח וייצור
לעבודות מגוונות.
אחראי ומסודר. רצוי רקע בסיסי בחשמל ו/או אלקטרוניקה. לפנות מיום א׳ לאריאלה. טלפון: 03-340962, קו פנימי 323.

אנו מעיקים עבודה בחברה דינמית מהמובילות בתחום המחשבים בארץ. תנאים טובים למועמד המתאים. 5 ימי עבודה בשבוע
— סודיות מובטחת —
מרכז מסחרי רמת-אילן, גבעת-שמואל. טלפון: 03-340962

לחברה מסחרית גדולה
דרושים
למחלקת שירותים טכניים

* אחראי מחלקת קירור
— בעל ותק רב וידע נרחב בקירור מסחרי ומערכות מיזוג אויר.
— יתרון להנדסאי קירור או טכנאי מוסמך.
— רשיון נהיגה.

* אחראי מסגריה
לניהול מסגריה וצוות מסגרים
— בעל ידע מקצועי מעולה.
— רשיון נהיגה.

* חשב/ת שכר
— בעל/ת נסיון בהכנת משכורות ממוחשבות.

המועמדים מתבקשים לפנות בכתב יד, תוך פירוט נסיון קודם, אל אגף כח־אדם, ת.ד. 5255 רמת גן, 52152.
סודיות מובטחת.

לחכי שיווק כדורים ת״א
דרושה
עוזרת למנהל חשבונות
עם נסיון מוכח בעבודות מחשב
המתאימות תתקשרנה 03-625216 לאברהם מיום ראשון

המשטרה אתגר
דרושים
שוטרי סיור ותנועה
דרישות התפקיד: 10 שנ״ל לפחות, לאחר שרות בצה״ל, בריאות טובה (פרופיל 82 ומעלה), גיל עד 35.
מקום השירות: ירושלים, תל-אביב, והמרכז
המעוניינים מתבקשים לפנות בצרוף תעודות השכלה ופנקס מילואים לאחת מלשכות הקליטה המפורטות להלן:
ירושלים — רח׳ המלך ג׳ורג׳ 8 — טל 03-244433
תל-אביב — רח׳ מרכבת 14 — טל 03-62280-3
חיפה — דרך חטיבת גולני 21 — טל 04-681067
באר שבע — רח׳ העצמאות 55 — טל 057-32821
רחובות — רח׳ הרצל 206 — טל 08-487444
(מאחורי תחנת המשטרה)

שליח
עם רשיון נהיגה על קטנוע לשליחויות ועבודות שונות במשרד ביטוח.
העבודה משעות הבוקר.
נא להתקשר טל׳ (03)228692, (03)236821.

דרושים:
למפעל אריגה במרכז הארץ
א. אורג מקצועי
ב. שתאי
ג. מזכירה
שליטה מלאה באנגלית + הדפסת עברית ואנגלית
מובטחים תנאי שכר טובים
נא להתקשר, טלפון 03-705152
בשעות 07.30—13.00

שופר-סל
דרוש
ירקן מנוסה
לניהול מחלקת ירקות
באזור גוש דן
לפנות טלפונית 03-250545

לנציגות בתל-אביב של חברה בינ״ל לתרופות וכימיקלים
דרושים
תעמלן רפואי
בגיל 30 ומעלה אשר לו:
* רקע פרה רפואי
* שליטה מלאה באנגלית
* נכונות לעבודה ניידת בכל הארץ
* רשיון נהיגה
# איש מכירות כימיקלים
בגיל 30 ומעלה, אשר לו:
* שליטה מלאה באנגלית (רצוי שפת אם)
* תואר בחקלאות (בע״ח), מדעי החיים, כימיה, או טכנולוג מזון
* רשיון נהיגה.
עדיפות לבעלי נסיון במכירות
מועמדים ישלחו פירוט קורות חיים ונסיון, בצרוף ציון תפקיד רצוי, אל ת.ד. 11024 ת״א 61110.
סודיות מובטחת

---

team תים
מחשבים ומערכות בע״מ

למשרד עו״ד
דרושות:
1. כתבנית מעולה
* לשעות 08.00—13.00
# 2. כתבנית מעולה
* לשעות אחה״צ
* 4 פעמים בשבוע, 16.00—19.00
* ידיעת חשפה האנגלית וידיעת הדפסה במעבד תמלילים יהוו — יתרון.
המעוניינות מתבקשות לפנות בכתב יד לת.ד. 13063, ת״א ולפרט קורות חיים ונסיון קודם.

בית״ס האזורי מקיף ע״ש עמי אסף בגית ברל — למגמת מכשור ובקרה
דרושים
מורה לאלקטרוניקה
מורה לחשמל
פרטים: מזכירות ביה״ס טל׳: 052-33855, 052-451241

מלונות דן
להברת מלונות דן
דרוש/ה
שליח/ה
עם וספה/טוסטוס
לאחר שרות צבאי
מועמדים מתאימים יפנו לטלפון 03/641104

דרוש/ה
חתם/ת בכיר/ה
הכישורים המבוקשים:
* נסיון מוכח של חמש שנים לפחות, בחיתום בכל ענפי הביטוח הכללי.
* השכלה תיכונית — רצויה השכלה אקדמאית.
* בוגר המכון לביטוח.
* גיל מ־30—40.
* שליטה מלאה בעברית ואנגלית.
מועמדים העונים על הכישורים הנ״ל מבוקשים יפנו למר יעקב פלינט מנהל סניף ת״א, לקביעת ראיון אישי וסודי.
טל. 627728, 03-627770.
כלל חברה לביטוח בע״מ

לחברה גדולה באזור פתח-תקוה
דרושה
מזכירת מנכ״ל
הכישורים הדרושים:
* ידיעת השפה העברית על בוריה וידיעת השפה האנגלית.
* ניהול התכתבות עצמאית וידע בהדפסה.
* ידע ונסיון בניהול משרד.
היקף המשרה — מלאה.
5 ימים בשבוע, בין השעות 07.00-16.30.
נא לפנות בכתב יד, בצרוף קורות חיים ונסיון בעבודה לת.ד. 587 (עבור ״מזכירה״).
רק מועמדות מתאימות יענו.
סודיות מובטחת

דרוש
מנהל חשבונות בכיר
למפעל העוסק ביבוא וייצוא חלפים גוש-דן.
כשורים נדרשים: נסיון 5 שנים לפחות, הפעלת צוות עובדים, ידע בהפעלת מחשב
789577 780990
לפנות ליולן או דוד

לחברה מסחרית בתל-אביב
דרושים
* פקידה כללית
ידע בהנהח״ש - ומחשב
* מחסנאים
+ רשיון נהיגה
* סוכנים
622108 — 612172

למלון גלי כנרת — טבריה
דרוש
סו־שף
בעל נסיון
או טלפונית לרפי טולדנו
067-92331
— סודיות מובטחת —

לחברה ארצית גדולה
דרוש/ה
במשרדיה בת״א
אחראי/ת אדמיניסטרציה
תפקיד כולל:
תאום תוך משרדי, טיפול ומעקב שוטף.
אחריות לעבודה עם ספקים.
אחריות להפקות דברי דפוס (טפסים וכו׳).
דרישות התפקיד:
כושר ארגון ותודעת שרות גבוהה.
נסיון 5 שנים לפחות בתפקידים אדמיניסטרטיביים דומים.
השכלה תיכונית לפחות וידיעת השפה האנגלית.
רצויה יכולת הדפסה בעברית ואנגלית.
יום עבודה מלא. (5 ימים בשבוע).
תנאים טובים מובטחים למועמד/ת המתאים/מה.
לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 23032 תל-אביב 61230 עבור ״מספר 231״.

לעל רובוטיקס
דרוש
APPLICATIONS ENGINEER
* מהנדס/הנדסאי מכונות
* נסיון בעיבוד שבבי
רצוי C.N.C
התפקיד כרוך בשהיות ממושכות בחו״ל.
נא לפנות בטלפון 03-492348/9
או בכתב יד לת.ד. 43187 גוש-שרות 61430

דרושה
מזכירה
למשרד עורכי־דין בת״א לעבודה בשעות אחה״צ.
שליטה מלאה בעברית ואנגלית כולל הדפסה (נסיון בעיבוד תמלילים — יתרון).
03-287728, 03-289969

למשרד לתכנון כבישים
דרושים
מהנדס אזרחי
טכנאים/שרטטים
בעלי נסיון
טלפון 03-468213

לחברה ארצית גדולה
דרושים:
מנהל סניף
ראשון לציון
ממונה
על סניף רמלה
הכישורים הדרושים:
• נסיון מינהלי
• יכולת טיפול בלקוחות ומוסדות
• כושר ניהול צוות עובדים קטן
• תושב ראשל״צ לסניף ראשון לציון, תושב רמלה לסניף רמלה.
על המעוניינים לפנות בכתב יד בצרוף פרטי קורות חיים ונסיון קודם בעבודה לת.ד. 11010 ת״א 61110 בציון המשרה המבוקשת
— סודיות מובטחת —

לחברה לציוד רפואי
דרושה
מזכירה
אנגלית, עברית כולל הדפסה.
נא לפנות לטל׳ 03-418060 בשעות הערב.

לודזיה
דרוש
מנהל מפעל גרביים
* ידע בתיקון מכונות לסריגת גרביים
* נסיון ניהולי
* מגורים באזור חדרה, עפולה, נצרת.
לפנות מחי בוזי ארם, ת.ד. 34 חולון 58100

הלוח הכללי חיפה

דרושים
* **אחיות מוסמכות ומעשיות**
* **כח עזר**

עם אפשרות לבוגרים

לסבות לאחות הראשית בית ליפשיטשרש למחלות כרוניות ת"א ירושלים דר' החייל 34 03-931414

למשרד דרוש/ת
* **אדריכל/ית נוף**

גמור/ת בעל/ת נסיון בלבד. 03-288742 להתקשר מיום א'

דרושים
מבנאי מטוסים/ מסוקים
יוצא חיל האויר בלבד

להתקשר לטלי 289352 03-280704 בין השעות 15.00—17.00 בלבד

למלון חדש בטבריה
דרושים
* מנהל מלון
* מנהל מכירות
* איש אחזקה — ידע טכני, ובחשמל
* חדרניות
* טבח
* מלצר
* פקידות קבלה
* עובדות נקיון

רצ בעלי נסיון ייענו עדיפות לתושבי המקום. טלפון: 04-882273, 01-670458

מכוניות תפירה
● שרות, מכירה, החלפות, מבצ עים מיוחדים, מרכז זינגר חיפה, חרטל 92, 04-663708

רהיטים
● קונה רהיטים מקררים וי תיקונים במחירים גבוהים טל. 04-539285 04-666597
● כהן קונה רהיטים ותיקו ניים 04-539585 — 04-662666 04-385009 —

שידוכים
● שירות הלוח־הכללי לקבלת פונות שידוכים בדואר שלח/י לת.ד. 16400 ת"א 61163 ציין הכתובת דואר לפי 5026 למילה ומורשה המפורסם בשישי הקרוב. ללוח הכללי תוכות לשאת נוסח המודעה.

הכרויות
● מעוניין להכיר אנשי חוץ ל... פרסם ב"ישראל שלנו" ב־ פרסום "הכינתי" 02-244418

נתניה

דירות
● חברת "אביבי" מציעה ב־ נתניה ברחוב טשרניחובסקי 7 בבנין מפואר דירות 4 חדרים משכנתאות עד 26,600,000 שקל. מחיר מבצע ל־2 דירות בסרוג יקסו משרד המכירות: חברת "אביבי" ביאליק 158 רמת־גן — 03-7512203.
● למכירת דירת 3 חדרים ב־ נאות גולדה ק"א 053-922810.
● בהזדמנות לרציניים 3 ב־ ברודצקי מסודרת 44,000 ג'נפון 053-27305 053-34630.
● בנתניה בכאר, האורות, ברסות, סוכה, ארונות־קיר, שטיחים ומסכה מפואר טלפון 053-43466.

דירות בשכ"ת
● בנתניה ברחוב ליד אסכול עלן חרשה ריקה לטלפון טלפון 954121.

מבני תעשיה
● להשכרה באזור התעשיה ה־ ישן בנתניה מבנים בגדלים שו־ נים אנגבר־סכטון 053-28240 — 053-92496.

באר-שבע

הצעות עבודה
● משפחות צעירות ורווקים/ות בוגרי תיכון בואו לחיות אחרת ולהיקלט בחברה צעירה בקיבוץ בבאר־שבע דרך הנשיאים ג'ית מועצת הפועלים 057-77361 בימי ראשון 19.00—17.00 בלבד.

אילת

דירות
● בהזדמנות! חייבת להשכיר ב"לוס אנג'לס" 3 חדרים + פ"א 059-71914.
● מציאה! דירת 3, משופצת — 059-75815 הקודם זוכה 31,000 ובבית 059-78602.

וילות ובתים
● קוטג' גרין, 5, גינה, יחידה נפרדת בבנין, 04-387349.
● בטבעון 6 במרכז, דונם ו־ שליש, אפשרות לפרצלציה — 03-343976 03-345812.

דירות למכירה 4 חדרים ויותר
● קוטג' נריה, 5, גינה, יחידה נפרדת בבנין, 04-387349.
● בקרית־אתא 5 לוקסוס, פס־ בת אמריקאי, 4 כ"א, חניה פר־ טית. 04-446394.

דירות בשכר חודשי
● מחפש שותפה לדירה בכרמל הצרפתי, טלפונים: 04-517641, 03-475166.
● באחוזה בשותם, 4 חדרים, ק"א, ט"ע + מחסן 04-254450 + פתיחה 33469-3.

מכוניות
● למכירה וולבו 1974, במצב מצוין, 04-944701.
● למכירה פולקסווגן פרוס־ פורטר, 1982, במצב מצוין, טל. 04-924701.
● וולבו 83 ספיישל 36,000 מנכה מצוינת — 04-514365 — 04-537430.
● חייבת למכור! רנו 5 85 ראשונה בהזדמנות, 067-52104.
● ליילנד קליפר? (טלוויזיה) 1969 + מוביל + ארגז 6.20 04-942893.

הצעות עבודה
● מהנדס/טכנאי מנוסה להפ־ עלה והחזקת מערכות מייצרים מבוקרים טלפון 03-7519146 — בערב 03-7513870.
● למפעל מזון, דרוש מנהל מס־ דות לבחס, שורת סיפחת בצפון, נסיון ערבויות והפקצת ה... 8115, ירושלים.
● דרושה פקידה+רשיון נהיגה מגיל 28 ומעלה ת.ד. 8000 חיפה.
● דרושים/ות מתמדים/ות רצי־ נים אשר יוכשרו כאנשי מכירות למוצר נדרש ביותר. תכר ב־ סיס, פרמיות ונסיעות לחו"ל — לכתאימים. 04-673376 03-289411.
● בעלי מסחריות ושינוים, טרנספורטים (קבינות כפולות), לעבודה בצפת, טבריה, חדרה וחיפה 04-434402.
● דרוש פנסיונר לשליחויות וכו', טלפון 664767 לפנה"צ.
● לאשה משותקת במושב גבע כרמל, דרושה מטפלת + לינה וכלכלה, 04-942165, 04-244501.
● דרוש קבלן בעל ציוד מת־ אים לביצוע עבודות חציבה — ותעלות לקוי ניקוז ביוב ומים) עבודה באזור הצפון, 04-922335 04-927042.
● הנדסאית/שרטטת לשרטוט תכניות עבודה למבני תעשיה מקונסטרוקציות פלדה, נסיון 3 שנים לפחות למשרד תכנון ב־ אחוזה, 244823.
● פקידה כללית למשרד בכרמל למשרה מלאה, ת.ד. 9714 חיפה.
● משפחות צעירות בלי/עם ילדים עד 4 — בואו לחיות אחרת בקיבוץ אורטל !! פנו ב־ יום ראשון, 14.00—18.00, טל. 04-662422, י.ל. פרץ 31 (ע"י השקם), חיפה.
● מורות לטוכירות לעבודה בשעות הערב לפנות לטלפון: 04-684505.
● ניימשריקר חברה לקוסמטיקה דרושות דיילות יופי ותחום ותנאי עבודה הטובים בארץ — 04-665473 04-917345.
● למספרת "מי ומי" דרוש ספר בעל משמרת, לקביעת ראיון לב־ גוות לחמי 04-522093.
● ל"שגריר"/רכז מכירות ומי־ רץ, תנאים טובים + עמלות — 04-674476 לרמי.

עסקים
● למכירה, ברמ"א מספרה, ב־ אזור צ'ק־פוסט, 04-725768 (לא בשבת).

מלון "גליל" טבריה טל. 067-91166—8

בתוקף: כל עוד אפשר!

שלם פעמיים: 25,250.— שקל ותקבל 3 לילות בחדר זוגי

כולל ארוחות בוקר ומע"מ

((N)) **נמדע חברה בע"מ**

עם התרחבות וקבלת הזמנות ליצוא, מציעה חברת "נמדע" אתגרים לאנשי מקצוע בעלי מעוף רחב בנושאי הנדסה ופיתוח רק"מ.

דרושים:
מהנדסים-הנדסאים• שרטטי מכונות
רקע וידע בתכנון מכונות, נסיון של שנתיים לפחות.
מכונאי
בעל נסיון בעבודה עם מנועי דיזל.
עדיפות תינתן לבעלי רקע ונסיון ברק"מ.
נא להתקשר לאופיר: 03-776075 גבעתיים.

אם אתם יכולים לקחת על עצמכם אחזקה שוטפת של בית משרדים קטן עם כל עבודות הנקיון, תיקונים קלים ושליחויות. תנאי - רשיון לנהיגת קטנוע. תנו צלצול לאילנה בפרסום פוגל טל': 229997, מיום א'.

זוג לאחזקת משרד

הלוח הכללי ירושלים
ידיעות אחרונות: הלל 24, טל. 225051
הבר: הלל 16, טל. 231251

בתי-כנסת
דירות למכירה 4 חדרים ויותר
דירות בדמי מפתח
בית-ספר ושיעורים
הלבשה והנעלה
ציוד תקשורת

יום שישי, ט"ז כסלו, תשמ"ו — 29.11.1985

מכתבות אל־אהל

מכון ויצמן

הלוח הכללי ידיעות אחרונות הלוח הנפוץ ביותר דבר ראשון בבוקר

דירות

וילות ובתים

● ברמת השרון לרציניים בלבד!!! וילה מפוארת מיוח־דת 1750 בירון חדשה — אנגלו־סכסון 474244.

● בנאות אפקה קוטג' מפואר 300 מ"ר בנוי, כבית 266810, במשרד 229833.

● בנוף ים דו־משפחתי מפואר 4 ½ דונם 160.000 דולר — 052־72697.

● לרציניים בלבד!!! לרציניים כ־ביה בבניה.

● לכל הזכאים, כולל הגנקת מעודה ובאות וללקוחות קבל־נים ב,בנק" בנק למשכנתאות בע"מ. ת"א, מקוה ישראל 18, 03־625303.

משכנתאות

בתי כנסת

● השכרת, בבית הכנסת הגדול בתל־אביב, אלנבי 110, יתפלל הרב הראשי הרב"ג יצחק ידידיה פרנקל שליט"א.

הלוח הכללי

דירות למכירה

קבלנים מציעים

● בהרצליה בקריית הצעירה, בקרבת המרכז דירות 3 ו־4 וגג.

● „קרית" בונה בגבעתיים, ב־בנאות.

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

דירות למכירה 3-3½ חדרים

2-2½ חדרים

1-1½ חדרים

ת"א - יפו

● בצפון ת"א, ברמת אביב ברחוב ברזיל 5½, 4½ חדרים, דירות גג, מחיר דירה ק"ב במזומן: 152,131,000, מ־פ, א'־ה' 18.00—16.00, שבת 14.00—10.00, „אפריקה ישראל להשקעות" 03־650281.

● בנאות אפקה 4, מושקעת, ק"ד, ללא מעלית, אנגלו סכסון, רמת אביב ג', 424310.

חולון - בת-ים

איזור השרון

גוש דן

הלוח התכליתי של סאדאב

• דירות יד שניה

• ללא תיווך • עם אפשרות למשכנתא

אנשים שרוצים דירות מפוארות, רוצים לבחור דירותיהם הישנות במחירי הזדמנות, ללא תיווך, עם אפשרות למשכנתא של סאדאב.

טלפונים: 03־881553, 881590

סאדאב קומה אחת מעל כולם

שירותי אחזקה לתעשיה

מומחים להרכבת ציוד מכונות ועבודות נירוסטה במפעלים + תיקון ושיפוץ מכונות

טל. 03־919949

ש.א.י.

ביצוע עבודות חשמל אור וכוח

052־63317

052־61407

052־453098

תנעל קבוצת פשמורות בע"מ

למפעלנו דרוש

מנהל כח־אדם

בעל נסיון בניהול כח־אדם במפעל תעשייתי

לפנות בכתב־יד לביח"ר תעל ת.ד. 28 פרדס חנה 37100

MF Massey Ferguson

החברה הישראלית לטרקטורים בע"מ מפיצי טרקטורים וציוד מסי־פרגוסון

דרוש

רב בוחן או בוחן

עם תעודה והסמכה לניהול מוסך טרקטורים למשרה חלקית.

✱ רצוי מנוסים.

נא לפנות בכתב־יד ובצירוף קורות חיים + מס' טלפון לת. ד. 33884 חיפה 31339

הלוח הכללי | ידיעות אחרונות | הלוח הנפוץ ביותר | דבר ראשון בבוקר

איזור הדרום

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

● בראשל"צ במערב 4 קיר + מעליות, מסודרת, טלפון 956796.

● בראשל"צ שכונת אברמוביץ 4 מרווחת, סרקוסבורג — 11/6 03-597296.

● בראשל"צ 4 גדולה מרווחת ומטופחת, בבחיר הרמטונה — 03-958246.

● בראשל"צ למסרב 5.5, גדול קומה + מעלית, אנגלו סכסון, 994262.

● בראשל"צ בהרמבוצות 4, קיר + מעלית, אנגלו סכסון — 994262.

דירות למכירה 3-3½ חדרים

● בראשל"צ, 3½, קיר, דגבר, סינסקי 68, 998895 (לא בשבת).

● בראשל"צ במדרוגטו 3½, קיר + מעלית, אנגלו סכסון, 994262.

דירות בשכר-חודשי

● בהרצליה 5 + טלפון + רדייס, ק.ב., כניסה בינואר — 052-72846.

● בגבעתיים דירה חזיתית, 4 חדרים טלפון + הסקה 312003.

● בחולון, 2 + פ"א + דודים, פ"ק מייד, בכי בית-שעריים 6 896194, 845468.

● ברמת-אילן 4 חדרים + טלפון + ארונות קיר, טלפון 052-456128.

● בפתח-תקוה סביבת ביה"ח חולים השרון 3 ק.ב. כותשה 03-9320107.

דירות להחלפה

● החלפת דירה של צעירים באילת ב-2½ לתל-אביב — 059-72661 03-760739.

ביקוש דירות

● סרטי בצגורין לקנות 4 חדרים ברמת-אביב ג' 03-425346.

● בעוניין לקנות בחולון — שלושה חדרים האפור, בכבוד 05-892284.

דירות בדמי מפתח

● בהוד-צבות 2 חדרים בגודל הלב (צפון), ובירוהות הלר / אבן-גבירול. 657331.

דירות מרוהטות

● במרכז רמת-גן 2 + חול מרוהטת קומפלט + טלפון 03-807591.

● 3 בבת-ים קיץ, דודיש, בלי מעלית, — 03-596945, 03-586654, לא בשבת.

הצעות עבודה

● מטפלות צעירות בלי/עם ילדים עד 6 — בואו לחיות אתרת בקיבוץ אורטל!! — 03-262240.

● לביתם להשכיר ברמת-גן: עובד + ידע בחשמל + רישיון נהיגה. 704141/2.

הלוואות

השכרה/הפירה

הנהלת חשבונות

יהלומים

עסקים/יזמות

ORS לוח ORS
שירותי כוח אדם
החברה המובילה בשרותי כוח אדם

לאו.אר.אס. תל-אביב דרושים:

לאו.אר.אס. ירושלים דרושים:

לאו.אר.אס. רחובות דרושים:

תל-אביב, כנר אחרים 125, טל' 03-284321, 281819
ירושלים, רח' אבן ישראל 35, טל' 02-242152, 242159
חיפה, רח' הרצוג 2, טל' 04-663703, 664002
באר-שבע, רח' המכבים 29, טל' 057-35634
רחובות, רח' הרצל 187, טל' 08-450630

הלוח הכללי ידיעות אחרונות | הלוח הנפוץ ביותר | ראשון בבוקר — דבר

● לחברת אלקטרוניקה בר"ג ידע בהנהח"ש בילס בעים בצלאל 21 ר"ג, 8-7 03-7515186

● לניבה דרושה פקידה בהנהח"ש בעלת נסיון. לפנות לדרך יפו ת"א 25, 03-651155.

● לשותפי ארבל גמל תל־אביב דרוש מנהח"ש ראשי מנוסה למשרה מלאה. 03-463314 (ליהושע).

● ל.א.ו.ת." מנהל חשבונות בכיר לתפקיד מנהל מדור לקוחות, במפעל תעשייתי, תנאים מצויינים. 03-203052/3

● למפעל דרוש/ה מנהח/ת והנהלת חשבונות מנוסה לחצי משרה 03-470574

● לסוכנות ביטוח בת"א דרוש/ה מנהח"ש בעל/ת נסיון 202772/3

● דרושה מנהח"ש לאופיס 1512 03-210732 להתקשר ביום ראשון.

● מנהח"ש 3 לבדו נסיון להנהל כספי עצמאי, רצוי ידע במחשבת 03-287337

● מנהלת חשבונות סוג ב׳ ידע בתוכנה, כהשב, 3 שנות נסיון, אפשרות ל־3/4 במשרה 03-285151

● דרוש/ה מנהח"ש/ית כנוסה, סוג 3, למשרה מלאה 03-291340

● מנהל־חשבונות עצמאי לניהול משרד של מפעל לקונפקציה 03-295939

● פקיד/ה אחראי/ת הנהח"ש למשרה מלאה ידע בהנהח"ש חובה. לפנות ביום א׳ 03-9231628

מחסנאים

● מחסנאי מנוסה למפעל מזון יד אליהו, 259333 ביום א׳.

● למפעל כהכת דרוש מחסנאי. עדיפות לבעל נסיון בכלי ייצור (אפשרי משוחרר בצה"ל) סטירת כמחסנאי) 803217, 803170, לפנות לשרה מיום א׳.

חשמלאים

● חשמלאים בעלי נסיון לעבודות בנין ותעשייה 747777 .741858

● דרוש חשמלאי רכב כעולה בלבד ב"ב 780563 ,786-77

● דרושים חשמלאים בעלי נסיון בתעשיה 03-379190 ב־9.00 ליעל.

● דרוש חוטי לנחות חשמל מנוסה לפלגן 03-254167

● למפעל מתכת בת"א דרוש חשמלאי מוסמך 03-837137 לניקול.

● דרוש חשמלאי עם נסיון בתעשיה בבית: 03-916147

● חשמלאי רכב מנוסה, עדיפות לבוגרים בשיפורים קרית אריה 9230773

● דרושים חשמלאים מקצועיים וחשמלאים עוזרים לעבודות חשמל במבני תעשיה ובנין 03-893241

● דרוש חשמלאי רכב בעל נסיון בתנאים טובים 03-721984 03-443556

● "מאור" חשמלאי מוסמך/ ראשי + התם לוחות מקצועי 03-292190

טכנאים/הנדסאים

● בהנדם פנסינור (חשב כסוף) לעבודה חלקית. לפנות בבתביר לת.ד. 13242

● לאו"ס אייס טלקום ב״ר דרוש טכנאי/הנדסאי אלקטרוניקה לביקורת איכות אלקטרוניקה. הצערכות תקשורת במוצרים. חיים ותלפון להתקשרות לת.ד. 9045 תל־אביב 61090

● ל"זמקור" מרכז, טכנאי, הנדסאי. כלה תוכנית, ידע באלקטרוניקה, רשיון נהיגה, ל... 03-664703

● לחברת תקשורת דיגיטלית צורך טכנאי אחריות קירור. דש"ן לאופצ׳ע (טכנ"ג) — 280425

● תבנת עם נסיון במערכת "אינטל" 8031 אפשרות לעבודה חלקית 03-9234483

● טכנאי אלקטרוניקה, כוננות בבדיקות חשמליות, סופיות, תנאים מצויינים, "א.י.ו.ת" טלפון 03-203052/3

● דרוש טכנאי הקלטה (די־בור) מנוסה לעבודה קבועה + שעות נוספות. דרושת אנ־גלית הבדרה, טל׳ 03-245127

● לשיבוץ הנדסאית/טכנאית בנין ידע ונסיון בבדיקת תשבוניות קבלנים, הכנת חשבון לכמויות, הכנת מפרטים + עבודות מסוף תוספות 03-289493

● טכנאי קירור למסחריים אפשרות להתלמד. עבודה מגוונת 03-381986

● טכנאי הנדסאי קצר ידע במיקרוגל תקופה במרכזת תנאים טובים "תיגבור" 03-257840

● טכנאי הנדסאי אלקטרוניקה + ידע ד.אר.סי. 240 עבודה בירית "תיגבור" 03-282257

● ל"זמירי" לטורנס תעשייתי בעל ידע בציפוי נתכת למשרה קבועה. 08-454651

● ל"זמירי" שרטטי מכונות/ אלקטרוניקה בנוסים לעבודות מכניות זקבעות — בתנאים מצויינים. 03-240105

● ל"זמירי" — מהנדס/הנדסאי ייצור + נסיון של 3 שנים בבניית תוכניות ייצור, עצוב מוצר, רכש וקשר עם ספקים. 03-249876

● אלקטרונאי לעבודות הרכבה והתקנת ציוד תקשורת. — 03-653395

● ליקיר — מייד בעים, דרוש טכנאי לסכונות צילום, נסיון הכרחי, טלפון 9233364/5

● דרוש טכנאי חמים לעבודות פיתוח ותחזוקה. 052-447068

● הנדסאי/טכנאי חשמל עם נסיון בלוחות חשמל, ליעל — 03-379197

● דרוש טכנאי מתלמד למכונות משרד, ידע במכניקה עדינה, דרושת עלודה כבעלת רשיון נהיגה, 4 03-455223

עוזרות משפחה

● דרושה מטפלת עוזרת 8.00 — 14.00 שש ימים ברמת השרון 03-496204

● בחורה רצינית לניהול משק בית וטיפול בילדים עם אפשרות ללינה 421079 להתקשר בשעה 2.00 אחה"צ.

● ברמת־גן דרושה עוזרת ל־פעמים בשבוע. 03-745720

● באבטסטורדם דרושה מטפלת לילדים במשפחה ישראלית רצוי רשיון נהיגה 03-611245

● דרושה עובדת נקיון 3 פעמים בשבוע + הבלצות 662143

● בסביון אשה למשק בית, ליום עבודה מלא, אפשרי עם לינה + המלצות. 03-357737

● בנווה עוז (פ"ת) מטפלת לשניים בבן + עבודות קלות + 03-9222863

● בפתח־תקוה מטפלת לתי־נוקת 5 ימים 14.30—7.30 .5234256

● מטפלת ברמת־חן ל־2 ילדים אחה"צ 12.00—17.00 ל־ 748074

● לניהול משק בית ושיפול בילדים (מ־10.00 בבוקר עד 16.00) א—ה׳ 712869

● אי/ה לטיפול בקשיש א׳—ו׳ 8.00—13.00 03-6293

● ספורטאית ליקיון ולעזרה בסיפורים בנאות־אפקה לפע־מיים בשבוע 03-481438

● מטפלת לאוהיבל עם אפשרות לינה + נקיון 03-220616 בערב.

● לבית חב ברמת חן דרושה בבוקר ל־2 ילדים + אחזקת הבית ליגה, כלכלה ושכר הולם 03-764653, 03-768178

● ברמת־השרון עוזרת לנקיון פעם בשבוע אחראית ה־סודה 03-475917

● ביהלום מטפלת אחה"צ ל־אשה נכה 03-848946 לא ב־שבת.

● בת"א, דרושה עוזרת, פע־מיים בשבוע + הבלצות. 03-234472

● דרושה מטפלת לאחה"צ 03-266556

● דרושה עוזרת בית בבבלי פעמיים בשבוע 03-318903

● בשיכון דן עוזרת ומטפלת עם הבלצות 03-494727

● אשה לכל עבודות הבית, 5 ימים, הבלצות הכרחיות. 03-653664

● עוזרת בבית בבית לבית בהרצליה ב׳ 5—3 פעמים ב־שבוע. 052-77912

● לזוג מבוגרים דרושה מטפלת מליל ליגה 03-317107

● בחורה מנוסה במטפלת ל־תינוקת ל־5 ימים + הבלצות 03-353897

● בכפר שמריהו דרושה אישה לבקביבית עם ליגה 052-57657

● ברמת גן מטפלת + עבודות בית קלות 6 ימים 781342 ב־16.00

● ברמת־אביב ג׳ דרושה מטפלת ליום עבודה מלא טלפון 421449

● דרושה עוזרת הדרושה ל־בית לשבוע מלאה + הבלצות 03-414180

● לקשישה מטפלת בנוסה ב־א׳־ו׳ לכל העבודות + לינה 03-456674

● להרצל חוץ, דרושה אשה לעבודות בית שונות, ל־רצוי עם הבלצות, בדבר פר־טים: 03-461814

● מטפלת אחראית — לתינוק — לחצי יום, כ"ל׳ (הבלצות) 411252

● לבית פרטי בת"א דרושה בחורה לעבודות בית 6 ימים בשבוע, 8 שעות ביום מ־8.00 עד 16.00, יום ו׳ 8.00—13.00 בהבטחת הודית 03-521149/8/0

● בהרצליה דרושה בחורה (רצוי קיבוצניקית) עם לינה לעבודות משק־בית ושיפול חלקי בילדים. 052-72032

● בבבלינת כפר דרוש מע־מיים בשבוע בת לחיה לעזרת קשישה בבוקר 03-656669

● הדרוש עובדת משק־בית + בישול 5 פעמים בשבוע מ־9.00—15.00 תנאים טובים 03-358489

● בהרצליה דרושה מטפלת ל־4 ימים 03-9225033 16.30—13

● ליד תל־השומר לניהול משק בית לכל השבוע. 15.30—10.30 + הבלצות, בתנאים טובים: 03-369951

● ברעננה דרושה עוזרת נקיון פעמיים בשבוע 052-445648

● עוזרת ל־3—4 פעמים בשבוע 14.00—9.00 באזור אשקה

● ברמת־גן אישה לטיפול בתינוק ובילדה + עבודות בית 03-293484

● בפ"ת דרושה מטפלת למעון ילדים לאחר צבא. רחוקה, 910174, 919061

● בבבלים מטפלת לתינוק 03-876748

● ברמת־השרון עוזרת ל־4 פעמים 12.00—14.30 + הבלצות 03-482617

● לרחל בובל מטפל בתינוק ובעבודות בית 869231

● בתל־ברוך דרושה מנהלת משק בית עם לינה תנאים טובים 496077

● בחולון, מטפלת לתינוק דילד 15.00—07.30 ובישול 808826

● עוזרת לכל השבוע, תנאים טובים, 397377 לא בשבת!

● דרושה מטפלת לתינוק בצהריים — 052-552568

● ברמת־השרון מטפלת מנוסה להתינוק + עבודות קלות + הבלצות — 477140

● בהרצליה ל־2 בקרים ול־2 אחר הצהריים 03-395574, 03-311406

● בבבעתיים, מטפלת לתינוקת + הבלצות, 16.00—7.00

● דרושה מטפלת + עוזרת בבית ליום מלא — (אפשרות לינה) — בשעות הערב 052-445721

● משגיחה לחולה מבוגרת בתל־אביב, שעות גמישות — בערב. 03-251576

● בחולון בציונות — מטפלת לתינוק + הבלצות — 14.00—7.33 03-888920

● מטפלת 5 — 6.00—12.30 פעמים בשבוע ברמת־אביב ג׳ 428737

● בפתח־תקוה עוזרת + ביישול ל־6 ימים בשבוע 7.00—16.00 אפשרות עם לינה. טל׳ 9220285 ,257948

● מטפלת לבת שנה + נסיון במשרה מלאה. ראשל"צ 952535

● לעבודות נקיון + ילדים — 11.00—14.30 בלי שיפוי 03-739161

● לטיפול בילדים ומשק — רמת־השרון 03-496049

● בהוד השרון מטפלת + עבודות בית, 5 ימים. טלפון 052-455915, 03-291641

● דרושה סוכנת בית לחמישה ימים בשבוע בגבעתיים, טלפון 485652

● לקשישה בראשון לציון דרושה אישה לעזרה ולינה חובה, דוברת עברית. 941086 .16.00—20.00, בולל שבת.

● דרושה אישה להשגחה ל־אדם מבוגר בתל־אביב 472028

● בפתח־תקוה מטפלת משק בית בשעות 11.00—16.00 03-912082

● ברישפון, מטפלת, 15.30—18.30 052-70134

● בתל־ברוך מנהלת משק בית + 2 ילדים + לינה 494066

עובדי מתכת

● ליס.א. עבודות אלומיניום, דרושים עובדים מקצועיים 052-26279

● דרושים חרש, כרסם מעולים תנאים מצויינים 03-708357 08-221053

● בחור אחרי צבא עם ידע בלי בסטגרות 03-9610661

● דרוש כבלפון לתבניות פלסטיק, בעולה בעל נסיון, בגבעתיים : ביום ראשון 03-745452

● באזור התעשיה חולון, דרושים רתכים, מסגרים ומלטשים לעבודות נירוסטה (פלב"ם) 803604

● חרש בעולה תנאים טובים "ראפי הרצליה תעשיה" 052-558851

● חרוט מסגר כ.סה עם ידע בריתוך 2.ג.ס 379585

● דרוש עזור למסגר לעבודות במסגרת שזופות 03-893341

● ל"כלל הגביות לבוצרי פלסטיק" באזור התעשיה חולון דרוש מבלפון בעל נסיון בעל 6 שנים תנאים טובים להתאים 03-804649

● בשרון כרסם חרש + נסיון בייצור חבצנים ת.ד. 569 הוד השרון, בגדיאל.

● בשרון מסגר + רקע טכני לקונסטרוקציות וסרגים ת.ד. 569 הוד השרון, בגדיאל.

● דרוש מסגר כעולה, בעל יכולת עבודה עצמאית, למפעל מסגרות "מבאזית", בת־ים ביום א׳ 03-298877

● מסגר/רתך בעל נסיון ברתוך חשמלי של מבנים, עבודה לפי שרטוט "מבאזית" מיום א׳ 03-284128

● ל"זמירי" רתכים מעולים, רצוי עם טסט לעבודה במרכזת בחולון 03-240106

● ל"זמירי" כרסמים מעולים בעלי 5 שנות נסיון, לעבודה כ־שמונה 5 ימים בשבוע 03-240106

● ארנוטים בעים פתח תקוה דרושים כרסם סי.אנ.סי, עובדי ייצור בענף מתכת בוגרי ב״ס מקצועי 5 ימים עבודה 900259 905326

● רתך ארגון מנוסה, לעבודה מיידית, שכר תנאים סוציאליים טובים, "א.ו.ת." 03-203052/3

● דרוש מסגר מבלפון מנוסה 5 ימים אפשרות עבודה חלקית 03-9228678

● בחיים מבלפון בנוסה ל־עיתה כוצרים ואחזקת מבלפים 03-5514623

● ל"עוז־אור" בעים דרושים: מסגר רתך לחזות חשמל עם נסיון של שנתים לפחות עובד/ת להרכבות מעולים מוד־סים עם נסיון 5 ימי עבודה בשבוע להתקשר לרוחי המר 03-800127

● דרושים מסגרים ורתכים במסגרות גמישה לפנות ל־טלפון 494035

● כרסם מעולה לעבודות מ־דויקות ידע בתוכנות סי.אנ.סי. באזור חולון בני־ברק ת"א 03-615652

● מלחימה עם נסיון 5 ימים בשבוע בחולון ביום א׳ 802115

● באזור התעשיה חולון דרוש רתך ליצור מבנים 2 חומרי טלפון 9611691 ,9611881 5 ימים בשבוע.

● למפעל גדול ברמת־גן דרוש ב"ס מקצועי ותק 5 שנים לפחות, להתקשר לפורר בין 14.00—17.00 03-731111

● צבעים מעולים עם ידע ב־אינסטלציה סניטרית ומסגרים מעולים 03-719344 לפנות ב־שעות 8.00—14.00

● לאלקטרה ביכון בהוד ה־שרון דרושים מסגרים וחרטים בעלי נסיון 052-441221

● למפעל מתכת דרוש מלגזן; 803217 ,803170 לפנות לשרה מיום א׳.

● דרושים עבדים לרהיטי מתכת "לורי" 03-374160 לפנות 22 ת"א.

● למפעל תגום בהרצליה לאגף הפריחה, הבקורת, דרוש מסגר מכני בעל נסיון לאחזקת ציוד האגף לקביעת ראיון: 052-558228

● דרוש עובד אלומיניום מעולה ומנוסה, למפעל בת"א. 375002

● מסגרים כלליים מנוסים ל־מפעל פרטי גדול בחולון 03-801121/3

● מסגר באזור אשקלון יכולת ניהול צוות עובדים 053-31452

● דרושים בנים בלתי מקצועיים למפעל מתכת ביד אליהו 333343

● חרט־כרסם, לעבודות פתוח עבודה 03-891835 — בערב 03-996433

● רתכים מעולים "מסס" לעבודה מסוכנת תנאים טובים "תיגבור" 03-297840

● כרסמים מעולים לתקופה מבושכת. שכר גבוה. תנאים טובים "תיגבור" 03-282258

● עובד לעבודת ייצור קלה, 5 ימים. 800129, חולון.

● דרוש מסגר מעולה בהוד השרון, בעבודה 052-440865, בערב 08-475883

● מסגיר ומבקר למתרטות אוטומטיות 5 ימי עבודה בתנאים מלאים, 7512564 מיום א׳.

● למפעל מתכת דרושים עובדים מקצועיים (אפשרי בלתי מקצועיים). 803170 ,803217 לפנות לשרה ביום א׳.

מוכרים/ות

● מוכרת בנוסה לעבודה ל־שעות אחה"צ 03-9610661

● לחנות בדים בסיסטונות מוכר + נסיון — 8.00 — 16.00 03-653362

● לשברון + סולוג לחנות בקניון אילון דרושות מוכרות לעבודה במשמרות. 03-784176

● ל"סולוג" בקניון איילון דרושה בירנית, רצוי כהסכלה לפנות ל"ריבקה", רח׳ הפלך 3 ת"א, אצ׳ שלומית 03-242121

● לחנות פרלבה תהודיה רח׳ קריסבן 2 ת"א לבתלקת מבר״ם דרושים מוכרים. לפנות במקום למר חיים מנהל החנות.

● לרשת חנויות פלגת בית קלקה 116 ת"א, דרוש מוכר למחלקת נגרים רצוי עם ידע של חיים, לפנות במקום ב־שעות אחה"צ.

● יועצות יופי לפרפומרייה בגוה־אביבים לאחה"צ. גם ל־סטודנט/ית / סמינריסטית 03-446312 ,03-725013

● מוכרת לאחה"צ בשעות 03-633C66 18.00—13.00 טלפונים 625893

● לאבי מזל לאזור המרכז והשרון מוכרה מנוסת בעלות הופעה נאה (ממוצל) 831405 טלפון 14.00

● לרשת שיווק בת"א מוכרות מנוסות לעבודה בפ־צול 254644

● לחברה ליבוא ושווק מזון דרוש איש מכירות, מנוסה ב־מכירה לרשתות שוק בכל ה־ארץ 728177/8

● מוכר מקצועי למוצרי בשר ונקניקיות. לא כשר. טלפון: 03-790964

ספרים/יות

● ספר/ית למספרה ברחוב רעננה טל׳: 052-21441 בש־עה.

● לסלון ליזה דרושה במלכדת אחראית לניקור המקצוע, טל. 229250

● בראש העין דרוש/ה ספר/ית + שמפוס/ית כעולה בתנאים טובים — 03-9360261

● בבבירה הדמוקרטיה צ׳ל ויהום חדשים למספרה: 03-239514 לרדו.

● ברעננה דרוש ספר גברים צעיר ונבוגה 052-32321

● המקדשה + פן + רולים + מניקור. להתקשר גם בשבת 03-284051

● למלון "פלורי" מניקוריסטית ופסוריות לתיירות וכלות. טל׳ 281300 ,299535

● בגבעתיים דרושה מתקדמת 5 ימים בשבוע 260458

● דרוש/ה ספר/ית פניסטית 763456

● ספר למספרה במלון מרינה בת־ים, 596111, בבית 588641

● לאצ׳יק סטיל, דרוש/ה ספר/ית כעולים 868280

פועלים/ות

● דרושה אורזת משעה 4.00—8.00 תנאים טובים "סירקו שיווק" 03-829722

● בעיר לברנית מתקשים פועל/ת להרכבות במפעל ל־יום עבודה כלא, רח׳ שלבים 22 ת"א ע״י רח׳ קיבוץ גלויות

● דרושים/ות פועלים לנקיון משרדים בוקר/אחה"צ 03-289229

● ל"א.ו.ת." פועלי ייצור ב־תעשייה, לעבודה קבועה, תנאים טובים 03-203052/3

● דרושים עובדי נקיון ליום שלם ולחצי יום לסגת ב־גם ראשון בשעה 14.00—11.00 "סייר אחוי־העם 90 ת"א.

● פועלים/ות דרושים לנקיון בשעות הבוקר או הערב 806395

נהגים

● דרושים נהגי סמיטריילר ופולטריילר עם נסיון והמלצות באזור ת"א — 823769

● ידע בשיווק בזון + נהיגה ב׳ באזור בת־ים 03-582691

● "הבנד", נהג, שומר ראש מקצועי + רשיון מסחלתי — 03-373777

● ידע בשיווק מזון + נהיגה ג׳ באזור בת־ים 03-582691

● דרוש נהג סמיטריילר מנוסה תושב חולון — בת־ים, טלפון 03-9610590 03-9611146 בשבת: 03-464423

● דרוש נהג משאית כבוף ל־אחר צבא בכלל עבודת מחוץ לבית 08-229705

● דרושים נהגים בעל 15 טון באזור פ"ת 03-910987

● נהגי מיזליות מתמרכז ל־עבודה קבועה בתוך לבית 063-22195

נגרים

● למפעל רהיטים ביהוד דרוש נגר בתנאים טובים 658312

● צעיר לאחר צבא בעל רשיון לרכב פרטי ולקטנוע רצוי בעל קטנוע 03-719344 לפנות ב־שעות 8.00—14.00

● לחלוקה דרושים מרכיבי ארונות עצמאיים עם רכב + נגרים 03-282659 389880

● נגר רהיטים כעולה בתנאים טובים 833961 451718 גם בשבת.

● נגרים לעבודה קבועה ל־מפעל ארונות ומטבחים בשרון "תעשיות הלה" 03-808057

● דרוש פוליטורר לעבודת מזרניר, תנאים טובים למתאים — 03-9610787 ,9614776

● דרוש נגר מנוסה עם ידע בעבודות הרכבת רהיטים וחי־תוך בקורייזיך — 03-379595

● דרוש נגר רהיטים מעולה בתנאים טובים ביהוד, 362070

● נגרים מקצועיים לנגרית רהיטים ברמת־גן 03-709023 052-87238

● למכירה הא צבע (מפעל מ״פ) 2 בסר 03-822761

● דרושים נגרים לעבודות פר־דיור במגוזנים טל. 822818

● דרוש מוביל מרכיב עם רש־יון ב׳ בתנאים טובים 5 ימים בשבוע אזור פתח־תקוה — 9232537 ,9234441

● בפתח־תקוה דרושים נגרי רהיטים מקצועיים, 5 ימים ב־שבוע תנאים טובים 03-9222126 03-9224997

שומרים

● שומרים במשמרות צהרים ו־לילה במתקן במרכז ת"א. לפ־נות לחברת "מסס." בן־הודה 14 ת"א קי"ס.

● מאבטחים לאחר שרות צבאי בעלי רשיון נהיגה ב׳ לאבטחה בכוננות בשעות הלילה במפעל תדיראן באזור התעשיה חולון. אפשרות לשבוע עבודה חלקי, כולל שבת. לפנות לציג "מס־בר" בשער הראשי התדיראן רח׳ השופטים 26 איזור התעשיה חו־לון ב־9.00—14.00.

● שומרים עד גיל 55 לעבוד־דה באזור המרכז תנאים מצו־יינים למתאימים לפנות ל־דיסקט 735575

● דרושים שומרים לשומרים לאזור פתח־תקוה קוסרים ב־אזור רמלה תל־אביב. בא לפ־נות עם תעודות־זהות + פנקס מילואים ליהודה־הלוי 131 ת"א טלפון 225671 ,247211/2/3

● ליהודית אבטחה במתקן בט־חוני מאבטחים יוצאי יחידות קרביות, 470,000 נטו + הסעות פרופיל 65 ומעלה עד גיל 35 עבר ללא דופי, שרות צבאי, רשיון נהיגה — יתרון, מתאים גם לסטודנטים, מגורים : גוש דן עד רעננה בצפון, לוד, רמלה בדרום. פניות : רביעי 1.12.85, בשעות 11.00 — 14.00, שד׳ר 16 ת"א (בקרבת ה"כרמלי") פנקס מלואים, תעודת זהות ושתי תמונות.

שליחים/ות

● לבחורים רציניים בעלי קט־נועים המכירים את ת"א ה־גוש הגבוהה + בונוסים + הו־צאות + דלק 03-625157 08-624649

● שליחים בעלי קטנועים ל־חלוקת עתונים בערב לבתים, ת"א, הוד השרון, רמת השרון ופ"ת. 03-769870, 03-253211

● לסוכנות ביטוח דרוש שליח לאזור תל־אביב 03-236404

● למשרד דרוש/ה שליח/ה + עבודות עזר משרד־ דיות. 03-234027 03-242725

● בראשון לציון שליח + קטנוע אחרי צבא, לאיזור ה־מרכז 03-945512

● לבית במחר בת"א דרוש בחור לשליחויות 03-297654

● שליח אחרי שרות צבאי בעל רשיון נהיגה לקטנוע + רכב עם המלצות בכתב. — 03-613801, 03-611521 נאות ביום ראשון.

● למסרולגן ראשל"צ, שליחה + רכב באזור בשעות 9.00 — 14.00 03-995995 לשרי.

● אליחים יוצאי יחידות קר־ביות תנאים מצויינים למתאי־מים 03-739056

● נער לשליחויות עם רשיון לקטנוע עד 50 סמ"ק — 03-372705

● למסרולגן ראשל"צ שליחה + רכב באזור, בשעות 9.00—14.00 03-995995 לשרי.

● למאיר שחם המסחר 50 סליח עם רשיון ל"וספה" לפ־נות במקום.

מכוניות למכירה

● יעקב פיליניק — "מכוניות הנחמה" אם מכוניתך יד ראשו־נה, צבע מקורי, קילומטראז׳ סביר — אצלנו תקבל מחיר הקסימאלי 03-336142 03-313054

● בדר השכרת רכב בציקה!! 3 אוטוביאנקי 84 מהשכרה, 2 טרגוזים מהשכרה 83, 03-941661, 03-942288

● "הודים!! יבוא אישי!! 1985/86 כיידי!! מרצדס, ב.מ.ו. אאודי, אופל, פורד, סובארו, טרנספורטרים!! הת־לסות!! מחיר ההצרך לצר־כן!! אשראי!! הגלום לאחר המסירה!! התחייבות למחיר אמיתי על הכבים!! "יוהדיס" בילה זאת מילה!! 03-235667

● יבוא אישי 1986 ב.מ.ו. אופלו אחיין פורדו סוקולוב 30 רמת השרון 03-492482

● לנוכחות כיידי בכבצע ג׳טה 1600 דיזל 1986 הדשות! אוטומטיות! ורגילות! 03-225217 03-235624

● מיידי!!! 1986 !!! אאודי, ב.מ.ו, אופלים, דייהטסו, סו־בארו, ולנכים!! 03-462039 08-451462

● "הגל הגהורס" לבסירה מיי־דית!! 1986 !! אופל !! + אודי !! + ב.ב.ה. !! + סודר !! + סובארו !! + ערבויות !! + תוספות רבות !! 03-848729

● ספונטפייר ספורט 1978 ביין חזק בחרסה לבבייסים טלפון 03-585141 03-834857

● ישירות בחברת הנשכרה מ אס רונדה 1984 פיאט פורה 1984 + אוטוביאנקי 1984 + פיאט 1600 131 אוטומטית אפשרות החלפה ברכב ישן 'ב־בהם' לוויום 03-490683 ובעבודה 063-22723

● ג׳ינר, 1979, במצב טוב, סרסי, + רדיו + טסט טלפון 03-727458

● ג׳ינר 1981/82 מהשכרה, 60,000 ק"מ 053-30655

● אוטוביאנקי 1978 במצב מצויין 35,000 + טסט + יוסי 03-945273

● אינגס 1979 מי־ח 61,000 ק"מ במצב טלפון 03-553952 — 03-955526

● אוטוביאנקי ג׳ינר 81 הו־רה ישנה באחר + תוספות — 08-234705

אלפא רומיאו

● לרגל נסיעה סוד 79 1300 במצב מצויין 03-820864

● סוד 1982 1200 שנה ב׳ חדשה + תוספות 052-440721 ב־13.00

● אלפא־סוד 1200, 1982, במלי כב יין, שמירה ה 46,000 052-83896

● ג׳וליטה 1984 1800 ראשונה, בוזן, חלונות חשמל, 20,000 ק"מ כחולה 03-224745

● אלפטא 1800, 79, יד ראשונה כעולה, 03-459137

● אלפא־סוד 1983 + תוספות, טסט כולל הפקדה, ראשונה, — 03-476893

● אלפא רומיאו ספורט 1600 73 יפיפיה בהזדמנות 852063

● 33 נהדרת, הזדמנות ! 1984 להתקשר ביום ראשון — 03-457615

● 82 יד־ראשונה יפהפיה כצב מצוין בערב 03-294336

● ג׳ינר ספורט משרי שחור 1300 86 בהזדמנות 364349

● סוד 1979 שנה גדירה 1300 + כערכת + תוספות 03-45696

● סוד 1982 1350 במצוינת 57,000 063-39328 בבוקר 063-2386

● אלפא סוד 1976 עם רדיוסים + כבצר + צבע 03-900497

● אלפא סוד 1.2 1983 בצויין בת, 285291 ; בבית 953670

● בהזדמנות ג׳ינר ספורט 2000 1973 + רדיוסים + גוציקה. 03-7519294

● סוד 1982 ראשונה במצב מצויין, אפשרות להחלפה — 052-2014

● אלפא סוד 81 ראשונה, טסט 69,000 ק"מ 052-87253

● ג׳יר 1979 1300. כסרסי ! ראשונה ! במצב מעולה 052-554775

● סוד 1982 מהשכרה כ׳־סלית, גדירה 9,700,000 שקל 052-557339

● החלף לכוניתך היכנה ב־אחד מדגמי אלפא החדשים 1986, אפשרות בתשלומים 03-490683 ובעבודה 063-22721

● אלפתא 2.0 1978, יד שניה, + בוזן, יבוא אישי 03-724737

● אלפא ספרינט 1500 תיחון 1986, 0 ק"מ, 03-895796

● אלפא רובאיו 1979 טסט לשנה במצב טוב 052-444873

● ג׳יננור ב׳יי.סי. 1750 71 גג נפתח כצויינת — 02-819313

● אלפא 33 1.2 מודל 1985 11,000 ק"מ, 802038

● ספרינט 82 1.5 שניה מצויינת + תוספות — 355985 271157

● אלפא סוד ספרינט 82 1.5 במצב מצויין, 052-541378

● בהזדמנות אלפא סוד 83 ראשונה + תוכבות חייבת ל־הכבר 9223941

● סוד 1982 טסט לשנה כחי רון טלפון 942606

● בדאי לטפל בבוסך המרכז. א. גילין העטיות, רח׳ ת־בל 8 ת"א.

● אלפתא 1982 1.8 ראשונה — 66,000 ק"מ — 03-255062 03-9224391

אינוצ׳נטי

● לכבינים איננצ׳נטי דה טומסו 82 מעולה 376946, 872032 יהו־דה.

אוסטין

● בשרו אס. 1.3, 1984 ראשונה שמורה כחדשה 03-829577 03-862319

● בשרו 1300 אל. 1984 יפה־פיה כסף מהשכרה 28,000 — 03-227619 11,500,000.

● בהזדמנות! מטרו 1982, 1200 מצויינת 03-285643 03-862549 בשבת.

● מבחר אוסטין מטרו + מאסטרו 1984 בעולות ;בהיש־ כרה) 03-373104

● בראשונה, מטרו 1300 1943 + טסט + סטראו + אזעקה 052-542012

אוטוביאנקי

● ג׳ינר 1978 במצב כעולה + רדיו + טסט יפהפיה 03-5514003

● אלגנס 1980, מצב מצויין אחר טסט, טלפון 724802

● מבצע השלום: דגמי 1986 "באוטוביאנקי" רמת־גן והחלפות 03-720738

● 84, ג׳ינר במצב מצויין כ־חדשה 24,000 ק"מ 052-33271

● אלגנס 1980, 70,000 ק"מ שניה מצב טוב 03-498026

● ג׳ינר 83 יד ראשונה (מהשכרה) מצב מצויין 03-458688

● אוטוביאנקי 1983 שניה מש־כורה 72.000 ק"מ 703111

● אברט 1979 שלישית 66.000 + תוספות שמורה ומצוינת, 03-843965

● אלגנס 1980 — מצב מצויין 69,000 ק"מ 03-475543

● עלית 84, 5 הילוכים + רדיוסיפ + טסט, ראשונה 13,000 ק"מ 03-891580

● 82 ג׳ינר 47000 ק"מ יד־שניה פרטית 03-485884

● אלגנס 79 שניה פרטית שמורה עקב נסיעה 052-87380

● אברט 79 שחורה רכבים + מגינים יפהפיה, מחירון — 865049

● ג׳ינר 1979, במצב מעולה שמורה כחדשה, פרטית — 399999

● ג׳ינר 83 32000 ק"מ — שמורה היטב 03-264957 ליפה

● ג׳ינר 85 שחורה חדשה, ראשונה, כולל הישל. 886361

● ג׳ינר 1980 כחול יפה 61,000 קמ"ש. (מהשכרה). — 052-73281

● ג׳ינר 85 כחדשה + 11 7500 ק"מ. יעקב 03-355998

● אברט 1979 מקורית ומה־ל הו מיסלי לא בשבת 3437

● אלגנס 80 מצב מצויין 64.9 03-253702 02-763549

● 1979, 90,000 מכני מצויין, רדיו שמורה בחירון 441794

● ג׳ינר 83 ראשונה 21.5 ק"מ גדירה 10,000,000 — טל׳ 03-254550

● ג׳ינר 1982 פרטי אדומה ריפה כחדשה + מערכת טלפון 03-9328201

● אוטוביאנקי ג׳ינר 1979 + טסט לשנה מצויינת + רדיו 03-911419

● ביאנקי 1979 ראשונה + טסט מקורית שמורה כחדשה 9226924

● אלגנס 1980 שלישית 261844 451932

● אלגנס 1979 פרטית במצב מצויין + סטריאו + טסט — 052-556607

● אלגנס 1975, ביכני חיצוני מעולה + טסט, גדירה 03-905025

● אוטוביאנקי ג׳ינר 83 ב־מצב מצויין 858245, 884816

● בהזדמנות ג׳ינר 1982 (השכרה) + צמיגים, אפשרות החלפה 03-597289

● ג׳ינר 1984 ישירות כ־השכרה במצב מעולה + דיו + אחריות 6 חודשים — טלפון 052-543875

● באוטוביאנקי הרצליה בלעדי ג׳ינר + חלון גגג 1986 טלפון 052-543875

● אלגנס 1979 יד ראשונה פרטי 72.000 ק"מ 03-202107

● בהזדמנות! ג׳ינר 83 ראשונה, אדומה, 19,000 + טסט 03-263457

● בהזדמנות אלגנס 1982 יפה 7,800,000 שקל — 03-232733

● אוטוביאנקי ג׳ינר 1982 במצב מצויין + רדיו טיפ — 08-460808

● ג׳ינר 78, מצב מכני מצויין בעבודה 03-371248 ב־בית 03-913471

● אוטוביאנקי רגיל 79 40,000 ק"מ טסט בספטמבר 052-27385

אמריקניות

● פונטיאק גרנד פרי 1974 או־טומ׳ + כערכת — 2600 טלפון 705906

● שברולט שבט 1980 יד־ראשונה + טסט, מזגן — 03-743550

● דודג׳ דארט מודל 1973 — 03-454586 בערב 08-474629 בעבודה.

● קרייזלר 2000, בהזדמנות, מצב מכני מצויין — 03-429166 03-413813

● פונטיאק לבנס ספורט קו־פה 1976 + כל התוספות. — 03-86544

● ג.מ.סי סנברד ספורט, 6 צילינדר, יפיפיה, — 6000. — 03-86447

● פורד פיירמונט 79 במצב מצויין + טסט. 412837 — 60,000 ק"מ.

● ביואיק סנצ׳ורי 1980 + טסט, במצב מעולה, טלפון: 03-894369 03-837386

● ביואיק סנצ׳ורי סלון, 78, ראשונה, צבע אורגינל טלפון: 055-83314

● פורד מרקורי 1979 מזגן + הגה כח. טל׳ 03-997117 03-947863

● אוגנה "ברוגהם" 1983 כי ראשונה!!! חשמלית + ביס־לית + סקאי. 03-729637

● אולדסמוביל אוכנה 1977 יפיפיה, כחולה, פרטית (הח־לפה). 03-802534

● אלקצ׳ור 79 יד ראשונה — מצב גדיר. 953893

● אילדסמוביל אוכנה!!! 1981 + טסט לשנה + הישלו רדי־לית (מאייסח)!!! 03-646419

● דאויג ביוזחה 72 ... 70 בהזדמנות. — 03-122768 53-60413

● פונטיאק פיירבירד 1979 + כל התוספות האמשריות, במצב מצויין. 03-594355

● אילדסמוביל אוכנה 1983, 4 דלתות, ראשונה, פרטית + תוספות, כחושה. 052-20148 — 052-20215

● שברולט סלבריטי 1983 כי ראשונה 6 צילינדר כל התוס־פות, בעבודה : 03-288456 — 03-424753

● דאוג 1973 יפהפיה — טסט + תוספות. כה־יי 03-850957

● אולדסמוביל סטישן 1979 + התוספות האמשריות ב־ראשונה, ניתן להחיפה. טלפון: 052-443821

● אולדסמוביל אוכנה 1982 4 צילינדר יד ראשונה, 72,000 ק"מ, בוגן אורגינלי, טלפון : 03-371565

● אולדסמוביל אוכנה, 1980, ראשונה 19,000 .03-349864 לא בשבת.

● ביואיק ריגל 1979 יד ראשונה, כל התוספות + טסט. 03-662718 בעבודה.

● אולדסמוביל אוכנה 1978 במצב מצויין. טלפון 03-651302 בוקר.

● דודג׳ סטיישן אספייאר — שכור, 1977—1976, 03-905077 03-9327871

● כוכחים למנויים וניידים אוטובוסים לאמריקאיות. ש. ולדהורן 052-550757

● דודג׳ דארט 1969, במצב מכני וחיצוני מעולה. טלפון ; 03-799265

● אולדסמוביל קטלס, 1976, במצב מצויין. טל׳ 03-357377

● פונטיאק גרנד לימאנס ביזדי 79 במצב טוב, אחרי טיפול ב־כל או להחלפה בכדול 81-82 — 804071 — ובערב 980838

● ביואיק סנצ׳ורי — במצב מצויין. לפנות 03-622767 — 03-454262

אופל

● רקורד סטיישן 73, מכני מצויין. 259383 ובעבודה — 821611

● קדט 83 סטיישן 1.00 39,000 ק"מ כחדשה. 063-96367

● אסקונה אוטומטית 1983 ראשונה בצויינת + רדיו + טסט 03-932137

● 2 מכוניות אופל קדט 1.3 אוטומט במצב מצויין 1983 כולל מזגן אויר 03-371792

● אופל קדט סטיישן כחדשה 1983, 20,000 ק"מ 860184

● אסקונה ברלינה, 82 — 1600/5 אס. ראשונה, אוטומ׳ טית + מזגן 65,000 426326

● אסקונה 1300, 82 לוקס או להחלפה 08-228720

● אסקונה 83 אוטומטית — 40,000 ק"מ טלפון בבוקר 03-293432 בערב 03-728575

● ברלינה 84, 1600, אוטומטית הנה כח מזגן + תוספות 994084

● אופל אסקונה 1976 אוטומטית מנוע 1600 מצויינת — בעבודה. 725682

● כוסר בוסטר להיקון מכוניות אופל ובכירת חלקי חילוף "אחים רינגל" הרצל 134 ת"א 03-824027

● קדט 82, 5 + תוספות, יבוא, במצב מצויין. 03-5512486

● אופל אסקונה 1600 דה־לוקס 1979 יד ראשונה 47.000 ק"מ 03-440734

● למסירה מיידית! 1986 יד־עותו! אסקונה + קדט + קייסה כל הדגמים + אודיו לזמן 03-225217 03-235824

● אסקונה 1300 אס 1984 12,000,000 ק"מ 18500 טלפון 417536 315479

● אסקונה ברווזו 1300, אר־סיב, 20,000 ק"מ 1983 — 063-36922

● רקורד 1984, ראשונה, 55,000 ק"מ בצויינת 055-91078

● אסקונה 1300, 1983, אוטומטית. ראשונה, מיטל, תוספות 712430

● קורסה 1984, ראשונה, 1200 אס, זוקם 9,000 קילומטר 03-745889

● קדט 77, סטיישן אוטומטי. אחר טסט, 03-997955

● אסקונה 83 ראשונה, 1300/5 45,000 ק"מ 03-33021

● אופל קורסה 1301, ג׳י־סי. 1986 בעבודה 372611, בבית : 052-86510

● אסקונה 1600, 1983, אוטומטית + מזגן כחדשה! 052-81676 052-72566

● רקורד 1982 אוטומטי + מזגן ראשונה אפשרות החלפה 052-441554

● קדאט 1300 כסף ק"מ בבצע גיר רגיל 03-7518914

● אופל ספורט 73 יפהפיה עם הרבה תוספות 583968

● אופל אסקונה 1980 1600 ספורט אוטומטית + מזגן — 513625

● אופל רקורד ספורט 73 טסט לשנה + ק"מ 76319

● קורסה 1200 1985 אס. לוקס + אחריות (אפשרות החלפה בזולה) 03-866635

● לבבינים: קדט 1.3 אס.אר. 1983 ראשונה כחדשה + תוספות 03-472176

● אופל רקורד 1700 סטיישן 5 דלתות אוטומטית מודל 78 במחיר כחיר' 03-5510193

● אסקונה 1300 אס. 5 דלתות 1984 ראשונה + תוספות ברלינה 03-440735

● קדט 1982, 1300 אוטומטית! כחול + טסט + הישל כחדשה!!! 03-589787

● אסקונה 84 ראשונה, יפה, אפשרות להחלפה 5 הילוכים — 057-943230 051-97232

● קדט 1250 1973 אוטומטית פרטית שמורה 08-221016 ב־עבודה 08-235513

● אסקונה 1982 2 דלתות כיוחדת אפשרות החלפה — 052-31106

● קדט קופה 1970 אוטומט + טסט + רדיו כעולה — 03-790542

● אודי 80 1982 ראשונה, 1600 + טסט + תוספות 03-481574

גיפים

● ג׳יפ ארוך 1980 מעולה + תוספות ארבעה הילוכים — 03-946549

● ג׳יפ 6 ארוך מנור 1975 יפה ! ראשונה 052-77262

● ג׳יפ 83, 6 צילינדר מצויין! 08-238202, 08-238100

● ג׳יפ אינטרנשנל 80 מצויין כחדש יפהפיה — 052-445847

דייהטסו

● שרייד 1983 1000 אוטומטית מ מאלי 20,000 ק"מ יד־שניה 03-473699

● 2 דייהטסו שרמנט 1600 אל.סי. 83 מספלים יבחברה בשדות תעבודה — 03-424089 03-428161 קו עובדי 903

● דייהטסו שרייד 82 55,000 ראשונה טסט לשנה 10,500,000 03-470658

● מבצע תשלומים בדגמי 1986 בדייהטסו רמת־גן והחלפות 03-720738

● שרייד 1000 אוטומטי, 83 15,000 יד־שניה 052-24787

● דייהטסו שרייד 83 ראשונה במצב מצויין 21.000 881907

● שרייד 1984 ישירות מהש־כרה + אחריות 6 חודשים 052-543875

● דייהטסו שרייד אוטומטית 1983 ראשונה 40,000 ק"מ 03-399243

● מראשונה דייהטסו 1.000 1983 במצב מצויין 9,700,000 03-947818

● דייהטסו הרצליה מבחר שרדים 1986 + תשלומים + החלפות 052-543538

טלבוט

● הוריזון 1100, 1979, 83,000 במצב מעולה טלפון 421981

● טלבוט הוריזון 1300 1983 ד־ראשונה + טסט 052-555838

נעלבו

● חלבר די־אל 1981 + הג־בית, 54,000 ק"מ, 03-508898

● חלבר 83, מצב מצויין, יד ראשונה 30,000 ק"מ 03-471880

פיאט

● סובארו 1.8 אוטומטית 2 דלתות

לנציה

● דלתא 1808 1983 יד סר־טית ראשונה 26,000 ק"מ — 03-386081

● 2000 קופה ג׳יטרוניק 2־אל ג׳ט־ 1982 + מזגן + כח + חלונות חשמל 04-245618 04-669294 להחלפה.

● דלתא 1300 — 1982, כצב מעולה, ראשונה + רדיוסים + מזגן — 08-451579

● לנציה סרוד 1983 אוטו־מטית + 1600 + ספרינטים !! 03-881637 24,000,000.

● בהזדמנות לנציה דלתא 1300, 1983 יד ראשונה — 03-424756

ב.מ.ו.

● 315 מיבוא אישי במצב מצויין, מערכת + תוספות 03-421345 — 14,000.

● 316, 1982 אוטומטי, מזגן כערכת, ראשונה כחדשה. — 03-222783 03-411522

● ב.ב.ה. 77 בנדה גימל, אוברול, שניה ופיוחדת ! 9225414

● ב.מ.ה. 318, 78; + מזגן + רדיוסים, שמורה, טלפון 03-340252

● 316/4 אוטומטית 1985 — 11,000 כיטלי + מזגן טלפון 03-481574

● 320 77 4 צילינדר אוטומט + מזגן + כערכת 781268

● בהזדמנות 318, 1977, אוטומטית + מערכת + אזע־קה, טלפון 03-321058

● 518 אוטומטית 1978 ראשונה + מזגן טסט + הישל 844822

● 316 1986, 1985, 1984, 1983, דלתות אוטומטי ורגיל 03-440070 342

● 316 אוטומטית 1982 + מזגן 40,000 ק"מ כחדשה !! 03-551400

● 318 בהזדמנות ! 79 אוטומטית, 98,000 יקבות יפהפיה 663584

● 316 1984 טסט בוכב ותים, לא בשבת 03-849419

אאודי

● 80, 1982, סי.אל. ראשונה + טסט לשנה 80,000 063-25003

● אאודי 80, 1974 + בוגן במצב מצויין 4920

● 80, 1300, 82 50,000 ק"מ טלפון 03-805253

● אאודי 80, 1981, 1600 ג׳י. אל. אס. אוטומט׳ 68.000 במצויין בבית 03-455155 08-474785

● 80, 1983 ראשונה + טסט + מיידי פבת 03-724629 057-699122

● אאודי 83 יפהפיה 51.000 052-27595

גרפיקאית
בצועיסטית
למשרה קבועה או
לפי עבודות
סטודיו ויקטור ארטון
טל : 03-653625

לחברה גדולה בענף האוטומטיקה
דרושים
* מזכיר/ת + נסיון במכירות
(אפשרי מענף אחר).
* מנהלת חשבונות סוג 3 לפחות
לשעות 16.00—7.30 טל. 724889.

אינטל
אינטל הינה החברה המובילה בעולם בתחום רכיבי מיקרו מחשבים.
אנו מרחיבים את השרותים שאנו מספקים ללקוחותינו, לשם כך אנו זקוקים ל:
*
מהנדס/ת תוכנה
למחלקת סיוע טכני משרה 3201
- תכנת/ מהנדס/ת תוכנה בעל/ת 3 שנות נסיון בתכנון מוצרי תוכנה מתקדמים.
- שמוש ו/או ידע במערכות הפעלה UNIX ו/או RMX יתרון.
תאור התפקיד:
סיוע ויעוץ ללקוחותינו בכתיבת תוכנה ליישומים מורכבים, העברת סדנאות בתחומי ההתמחות.
אנו מציעים:
- עבודה מעניינת בצוות דינמי ומתפתח.
- אתגרים מקצועיים בנושאים העתידים בחזית הטכנולוגית.
- השתלמויות טכניות בארץ ובחו"ל.
- תנאי שכר הולמים.
- רכב חברה.
*
אם הנך בעל/ת יוזמה ומעונין/ת באתגר מקצועי הצטרף/י לצוות מעולה צעיר ודינמי במפעל מתפתח בעל שיטות וניהול מתקדמות המיישם טכנולוגיות עתירות מדע.
פנה/י בכתב בצרוף קורות חיים, ת.ז., גליון ציונים ומספר טלפון, למחלקת גיוס עובדים.
אינטל סמיקונדקטור בע"מ
ת.ד. 43202, עתידים, ת"א 61430
מודעה זו מיועדת לנשים וגברים כאחד.
-סודיות מובטחת-

למפעל העוסק בפיתוח רב אתגר של מערכות משובצות מיקרו מחשבים לייצוא
דרושים :
* מהנדסי אלקטרוניקה
נסיון של 3—6 שנים בפיתוח תוכנה ר חומרה - (רצוי 68,000).
* הנדסאים/טכנאים אלקטרוניקה
נסיון של 3 שנים לפחות לפיתוח מערכות בתחום האנלוגי הדיגיטלי.
* הנדסאים/טכנאים
נסיון של 3 שנים לפחות בפיתוח מערכות שידור אלחוטי.
העבודה בגוש־דן
טלפון : 03-708404, 03-708925
תנאים טובים למתאימים
סודיות מובטחת

דרושים
1) עובדים סוציאליים כוללניים ועובדים קהילתיים
דרישות התפקיד:
— בוגרי בתי"ס לעבודה סוציאלית או מבון.
2) עובדי נוער וצעירים (חבורות רחוב)
דרישות התפקיד:
— בוגרי בתי"ס לעבודה סוציאלית
— בוגרי מדעי החברה
— בוגרי בתי מדרש למורים ומחנכים
המעוניינים יפנו למר בנימין בוטראשוילי — מנהל אגף הקהילה והשרותים הסוציאליים בנגב — טלפונים: 057/33121 — 057/33331

2 מבנים
באזור התעשייה, חולון
* למכירה או להשכרה 2 דונם מגרש, 1750 מ"ר בנוי לבנים (בלוקים) ב־2 מפלסים, 27 חדרי משרד, 15 קווי טלפון, 250 אמפר, מערכת אויר דחוס, הפינוי מיידי.
* למכירה דונם אחד מגרש, 480 מ"ר קרקע ו־480 מ"ר גלריה וחדרי משרדים, המבנה משופץ.
ל־2 המבנים אופציה לשכירות חוזרת ב־1% לחודש.
נא להתקשר לאורי שניידר או לגורית ברנס, טלפון : 03-803791.

דרושים לנו
4 מקדמי מכירות מעולים
לעבודה עם אתגר
שכר בסיס + אחוזים
מתאימים עד גיל 28 — בעלי נסיון
יתקשרו החל מיום א׳ 9.00 :
תל־אביב 03-294986 רון
גבעתיים 03-731825 חיליק
חולון 03-803170 אבי.

למפעל העוסק בפיתוח רב אתגר של מערכות משובצות מיקרו מחשבים ליצוא
דרושים:
* **מהנדסי אלקטרוניקה**
נסיון של 3—6 שנים בפיתוח -תוכנה רו חומרה (רצוי 68,000).
* **הנדסאים/טכנאים אלקטרוניקה**
נסיון של 3 שנים לפחות לפיתוח מערכות בתחום האנלוגי הדיגיטלי.
* **הנדסאים/טכנאים**
נסיון של 3 שנים לפחות בפיתוח מערכות שיווי תקליטה.
העבודה בבורסה
טלפון: 03-708825, 03-708404
תנאים טובים למתאימים
סודיות מובטחת

דרושים
1) **עובדים סוציאליים כוללניים ועובדים קהילתיים**
דרישות התפקיד:
— בוגרי בתי"ס לעבודה סוציאלית או כמון.
2) **עובדי נוער וצעירים** (חבורות רחוב)
דרישות התפקיד:
— בוגרי בתי"ס לעבודה סוציאלית
— בוגרי מדעי החברה
— בוגרי בתי מדרש למורים ומדריכים
המועמדים יפנו למר בניטין בטראשוולי — מוכיר איגוד העובדים הסוציאליים בנגב — טלפונים: 057/31331 — 057/33121

חברה ישראלית למובילים בע"מ
מפיצי טרקטורים וציוד מסי-פרגוסון
MF Massey Ferguson
דרוש
רב בוחן או בוחן
עם תעודת הסמכה לניהול מוסך טרקטורים למשרה חלקית.
* רצוי מכונאי.
נא לפנות בכתב-יד ובצירוף קורות חיים + מס' טלפון לת. ד. 33064 חיפה 31330

הלוח הכללי

תנובה (?)
קבוצת משמרות בע"מ
למפעלנו דרוש
מנהל כח-אדם
בעל נסיון בניהול כח-אדם במפעל תעשייתי
לפנות בכתב-יד לביח"ר תעל ת.ד. 28 פרדס חנה 37100

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה, התשמ"א 1981
לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מעמדו האישי נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. המעבידים צפויים לעונש על פי החוק.

לעבודה בטחונית בארץ ובחו"ל דרושים
יוצאי יחידות קרביות
הנתונים הדרושים:
★ גילאי 21—28.
★ שרות צבאי ביחידות שדה כלוחמים (הכרחי קורס פיקודי) עדיפות לקצינים.
★ ידיעת השפה האנגלית או שפה אירופית אחרת.
★ כושר גופני טוב ובריאות תקינה (פרופיל 82 ומעלה).
אנו מציעים:
★ עבודה מעניינת ורבת אתגר בארץ ובחו"ל.
★ תנאי שכר טובים והטבות מיוחדות למתאימים.
★ חוזה העסקה למספר שנים (אפשרי חוזה לשנה אחת).
המעוניינים העומדים בכל הדרישות לעיל, יפנו בכתב לת.ד. 39350 ת"א מיקוד 61392 עבור מ.ג. רצרוף תולדות חיים ופרטים אישיים מלאים כולל מס' ת.ז. וטלפון.
— פונים מתאימים ייענו —
ש. מ / 98

רשת עמל
ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ-ישראל
פתח תקוה
המכללה לטכנאים והנדסאים עמל ב' רח' אנטקי, שכ' סלע, 03-9223875
* **מורה למחשבים**
רמת השרון
הכפר הירוק הנתיב הטכנולוגי "עמל" טל: 03-472231
* **מרכז המגמה למיחשוב ובקרה התישבותית**
½ משרה
מרכז הרשת
דרושים
ספקים
לשרותי תיקון ואחזקת ציוד סכני ומשרדי בבתי הספר ברחבי הארץ
לפנות בכתב למרכז רשת "עמל" קהילת קייב 15 תל-אביב לציין "שרותי תיקון" טלפון 03-497444
"עמל" רשת מכללות לטכנאים והנדסאים, בתי ספר תיכוניים טכנולוגיים ומקיפים, בתי-ספר לנוער וכיתות פרסונליות, בתי-ספר לאנשים כיתות השכלה ומרכזי הכשרה למבוגרים.

"שפרא"
החברה הישראלית למחקר מוצרים בע"מ
לעבודה בעלת אתגר ועניין רב
דרוש
הנדסאי אלקטרוניקה
תאור התפקיד: פיתוח מערכות מתוחכמות ויחידות המשלבות סיבים אופטיים.
הכישורים: נסיון מוכח של 3 שנים לפחות בפיתוח מעגלים אנלוגיים וספרתיים; נסיון בעבודה עם מיקרו-פרוססורים; רצוי רקע של טכנאי.
תנאי-שכר הולמים למועמד המתאים.
נא לפנות בכתב-יד בלבד בצירוף קורות-חיים ונסיון מקצועי, אל ת.ד. 3061, הרצליה ב' 46130 סודיות מובטחת.

דרושים
* **אחיות מוסמכות ומעשיות**
* **כח עזר**
ובעלי נסיון למקצועות
לפנות לאחות הראשית בית ליכטנשטטר למחלות כרוניות ת"א, רח' אליהו שי' החייל 4 03-331414

למטבח תעשייתי גדול באזור מירת הכרמל
דרושים
* **טבחים**
* **עוזרי טבח**
* **עובדי נקיון**
* **מגישות**
* **מחסנאי**
* **נהג**
* **פקידה**
פרטים נא לפנות בטל. 04-520212 שלוחה 6518.

דרושים
מבנאי מטוסים/ מסוקים
יוצא חיל האויר בלבד
להתקשר לטל' 03-280704 289352 בין השעות 15.00—17.00 בלבד

לעבודה באשדוד
דרושים:
מהנדס — הנדסאי מיכשור ובקרה — אלקטרוניקה עם נסיון
ת.ד. 389 חדרה.

גרפיקאית בצורניסטית
למשרה קבועה או לפי עבודות
סטודיו ויקטור ארנון טל: 03-653825

אשטרונאוטיקס
מנהל מחלקת אינטגרציה
(משרה מס' 304)
תיאור התפקיד: תכנון עבודה ופיקוח מקצועי על צוות של הנדסאים וטכנאים העוסקים באינטגרציה ובדיקות של מערכות אלקטרוניות מוטסות.
דרישות מקצועית מהנדס/הנדסאי אלקטרוניקה עם נסיון בניהול צוות עובדים מקצועיים.
תנאים טובים למועמדים המתאימים.
5 ימי עבודה בשבוע.
סודיות מובטחת.
מועמדים מתאימים נא לפנות לאגף הארגון ת. ד. 882 בני ברק — 51261 או טלפ. 03-784212 עם פרוט נסיון קודם וציון מס' ה משרה.

לביה"ס לגננות ולטכנאות נוף פ"ת — ויצו שוויצריה — דרוש
פסיכולוג/ית קליני
לחצי משרה
נא לפנות למזכירות ביה"ס בוה' אחד העם 50 פ"ת טל. 03-9325931.

לביה"ס החקלאי הכפר הירוק ע"ש לוי אשכול
מיקוד 47800 טל. 03-472231
דרוש **מרכז/ת מוסך**
הכישורים: * יכולת לעבוד עם תלמידים * ידע ונסיון מעשי בתיקוני טרקטורים ומכונות חקלאיות.
לפנות בכתב עם פרוט תולדות חיים.

ליחידת המחשב בקואופרטיב
דרוש מתכנת
הכישורים הדרושים:
* שליטה טובה ב-RPGII (נסיון 3 שנים)
* הכרת מערכת DOS/VSE ו-VOLLIE
* ידיעת COBOL
* רצוייה מאד ידיעת מנטיס
נא לפנות לטלפון: 03-7543204 בימי א—ה בין השעות 9.00—12.00

אורים — קרית טבעון
דרושים:
מדריכים מוסמכים
1) מתכת; 2) עץ ופלסטיקה
לעולים חדשים מאתיופיה
מצל למשרה מלאה, התחלה מיידית
להתקשר 04-931180 ליואל.
דרוש

AUREC INFORMATION & DIRECTORY SYSTEMS LTD
חברתנו המייצאת תוכנה לאירופה, אפריקה, וצפון אמריקה – מתפתחת
מצרפים לצוות עובדי החברה:
תוכניתנים
– חסרי נסיון או עד שנת נסיון.
– עדיפות תינתן לבוגרי אוניברסיטה.
תוכניתן SYSTEM
– בעל נסיון מוכח של שנה לפחות על מחשבי VAX/VMS
– בעל נסיון בשפת פרסון.
המועמדים צריכים להיות בעלי רצון להתמודדות עם אתגרים, יכולת עבודה עצמאית, נכונות לנסיעות לחו"ל
המתאימים: יקלטו במשפחה צעירה ודינמית
יחשפו לעבודה עם לקוחות בחו"ל
יהנו מתנאים טובים.
נא לפנות טלפונית לאהובה, טל': 03-7513886

חיפה כימיקלים
דרושים
מהנדס מכונות
* לעבודות ביצוע אחזקה במתקנים כימיים.
* בעל נסיון קודם של 5 שנים לפחות.
מנהל/ת חשבונות
* בוגר/ת מוסד מוכר.
* בעל/ת סוג 3, רצויה ידיעה באנגלית.
* נדרש נסיון קודם בעבודה של 1-2 שנים.
למועמדים המתאימים: תנאי עבודה טובים, 5 ימי עבודה בשבוע, הסעה מהקריות ומחיפה.
לפנות בצרוף קורות חיים ונסיון קודם ל- חיפה כימיקלים, מחלקת המנגנון ת.ד. 1809 חיפה.

קבוץ בצפון
מעונין לקלוט
אחות מוסמכת
דפסי אופסט
מנהל חשבונות
מהנדס אלקטרוניקה
משפחות עד גיל 35
נא לפנות לטלפון 04-916621

החקלאי חדרה
אגודה שיתופית חקלאית בע"מ
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות ראשי/ת
עם ידע במחשב, משכורות וטיפול בלקוחות
טלפון 063-38981 063-31392
לאביטעם יוכלמן
— סודיות מובטחת —

כפר המכביה
מלון, מרכז קונגרסים וספורט
דרושים
צ'יף סטיוארט
בעל נסיון מוכח בתחום זה בבלונות
טבח
למסעדה חלבית — נסיון הכרחי
מלצרים/ות
לעבודה במשמרות
נא לפנות למחי מזון ומשקאות טל: (03)715703/4

למפעל תעשייתי בפ"ת
דרוש
מנהל חשבונות ראשי
בעל ידע וניסיון בתעשיה
רצוי בעל ידע בהפעלת מערכת ממוחשבת.
— סודיות מובטחת —
נא לפנות בכתב-יד בפירוט קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 39690 ת"א.

למפעל מתכת בתל-אביב
דרושים:
1. **איש אחזקה**
בוגר מגמה עדיפה בעל נסיון באחזקת מכונות הידראוליקה
2. **פועלי ייצור**
טל: 03-828474.

אינטל
אינטל הינה החברה המובילה בעולם בתחום רכיבי מיקרו מחשבים.
אנו מרחיבים את השרותים שאנו מספקים ללקוחותינו, לשם כך אנו זקוקים ל:
*
מהנדס/ת תוכנה
למחלקת סיוע טכני משרה 3201
- תכנת/ מהנדס/ת תוכנה בעל/ת 3 שנות נסיון בתכנון מוצרי תוכנה מתקדמים.
- שמוש ו/או ידע במערכות הפעלה (UNIX ו/או RMX יתרון).
תאור התפקיד:
סיוע וייעוץ ללקוחותינו בכתיבת תוכנה לישומים מורכבים, העברת סדנאות בתחומי ההתמחות.
אנו מציעים:
- עבודה מעניינת בצוות דינמי ומתפתח.
- אתגרים מקצועיים בנושאים העומדים בחזית הטכנולוגית.
- השתלמויות טכניות בארץ ובחו"ל.
- תנאי שכר הולמים.
- רכב חברה.
*
אם הנך בעל/ת יוזמה ומעונין/ת באתגר מקצועי הצטרף/י לצוות מעולה צעיר ודינמי במפעל מתפתח בעל שיטות וניהול מתקדמות המיישם טכנולוגיות עתירות מדע.
פנה/י בכתב בצרוף קורות חיים, ת.ז., גליון ציונים ומספר טלפון, למחלקת גיוס עובדים.
אינטל סמיקונדקטור בע"מ
ת.ד. 43202, עתידים, ת"א 61430
מודעה זו מיועדת לנשים וגברים כאחד.
-סודיות מובטחת-

להברת ביטוח בתל-אביב
דרושה
עורכת-חשבת פוליסות
לכל ענפי הביטוח האלמנטרי
* נסיון שלוש שנים לפחות
* ידע ונסיון בביטוח עצמאי של פוליסות
* רצוי ידע בהליכי הפקה במחשב
לפנות מיום א' 622264 בשעות העבודה או בשעות הערב 03-9220898.

פריניר בע"מ
אזור התעשיה צומת גולני
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
סוג 3—2 עם נסיון.
מועמדים תושבי האזור (טבריה, נצרת עילית ועפולה) יפנו טלפו-נית לאורי 067-96092/3.

דרושים לנו
4 מקדמי מכירות מעולים
לעבודה עם אתגר
שכר בסיס + אחוזים
מתאימים עד גיל 28 — בעלי נסיון
יתקשרו החל מיום א' 9.00:
תל-אביב 03-294986 רון
גבעתיים 03-731825 חיליק
חולון 03-803170 אבי.

הגרעין בע"מ
קרליבך 11 ת"א
דרושים לנו:
* מוכרים — בעלי ידע ונסיון בהשקיה הזרבית לעבודה באור-יהודה.
* פקידה — לעבודה בקלדנות חמשב, משרה מלאה.
לפנות בין השעות 14.00—16.00 למשה.

להברת מחשבים בתל-אביב
דרוש/ה
מתכנת/ת
לעבודה ב-IBM P.C. בשפת בייסיק
נא לפנות בכתב-יד בלבד בציון נסיון ושלפון לת.ד. 37486 ת"א
סודיות מובטחת

להברת מהנדסים בפתים
דרושה
מזכירה
חרוצה ויסודית
+ הפעסה במעבד תמלילים עברית אנגלית
5 ימים
03-5516221

למשרד
דרוש/ה
* **אדריכל/ית נוף**
גמור/ת בעל/ת נסיון בלבד.
03-288342
להתקשר מיום א'

עירית דימונה
מכרז מס' 15/85
תקציבן ראשי לעירית דימונה
עירית דימונה מכריזה בזה על משרה פנויה של תקציבן ראשי.
דרישות המשרה:
1. בעל תואר אקדמאי בכלכלה ו/או במנהל עסקים.
2. ידע ונסיון בעבודה באמצעות מחשב.
3. ידע ונסיון בהכנת תקציב ובמעקב אחר ביצועו.
4. יכולת לעבודה בשותפות עם בעלי תפקידים בכירים בעירית.
5. יכולת ניהול צוות.
6. נכונות לעבודה בשעות בלתי מקובלות.
הדרגה בהתאם לכישורי המועמד.
בתפקידו יהיה התקציבן כפוף לגזבר העירייה.
על המועמד שיתקבל להיות תושב דימונה
את ההצעות על גבי טפסים אותם ניתן להשיג במזכירות העירייה. בלוו' קורות חיים בכתב יד יש להגיש למזכיר העירייה ביד או בדואר רשום לא יאוחר מיום 21.12.85.
אלי הלדי
ראש העיר

לחברה גדולה בענף האופטיקה
דרושים
* מוכר/ת + נסיון במכירות (אפשרי מענף אחר).
* מנהלת חשבונות סוג 3 לפחות
לשעות 7.30—16.00 טל. 724889.

עירית אשקלון
דרוש/ה עובד/ת סוציאלי/ת
לנערה במצוקה באגף לשירות רווחה.
דרישות התפקיד: כשירות בעבודה סוציאלית או תואר מ.א. בפסיכולוגיה קלינית או חינוכית, חינוך או חינוך מיוחד.
נסיון בעבודה עם נוער.
דרגה: בהתאם לפי דירוג עובדי ההוראה או צרים.
מועמדים מתאימים יפנו בכתב בצירוף תעודות האישורים למזכיר העיר ת.ד. 9001 אשקלון עד יום 10.12.85.

בהרצליה דרוש
מחלק עתונים
לשעות הבוקר המוקדמות
להתקשר טל. 052-552064

ביה"ס החקלאי מקוה ישראל
דרושים לכניסה מיידית לעבודה
מרכז פנימיה
למחזור השיתי
מדריך חברה
למחזור הכללי — רווק
מדריך בכיר
לענף הרפת
מרכז ענף המטעים
מועמדים מתבקשים לפנות בכתב בלבד מהק-דם האפשרי בציון פרטים האישיים, והשכלתם וותק בעבודה למזכירות ביה"ס החקלאי מקוה ישראל 58910 ולציין על המעטפה את התפקיד.

למוזיאון ישראל, ירושלים
דרוש **מנהל חשבונות בכיר**
דרישות התפקיד: דרגה: 4—6 בדירוג ה-מח"ר.
נסיון מוכח של כ-4 שנים במערכות הנהלת חשבונות ממוחשבות (רב מטבעות. רצוי מלכ"ר). כושר ניהול מו"מ ידיעת השפה האנגלית.
השכלה:
השכלה אקדמאית בתחום חשבונאות (או סוג 3 בהנהלת חשבונות).
את הצעת המועמדות יש להגיש בכתב למוזיאון ישראל ת.ד. 1299 – אגף הכספים – מר אורנשטיין יזהר
פרטים נוספים בטלפון 698265-(02) תאריך אחרון להגשת מועמדות 10.12.85 יש לצרף צילומי תעודות.

SANDERS MICROWAVE DIVISION | Adams Russell MICRO-TEL DIVISION
אנו מרחיבים פעולתנו בתחום
R.F/MICROWAVE
ואנו מחפשים
מהנדסי מכירות
לשיווק רכיבים, תת-מערכות ומיכשור מיקרוגלים
אם אתה בעל רקע מקצועי בנושאי R.F. ומיקרוגלים
אנו מציעים:
★ תפקיד בעל אתגר אישי ומקצועי
★ מעורבות עם קבוצות פיתוח מתקדמות
★ השתלמויות בארץ ובחו"ל
★ אוירה נעימה
★ רכב חברה
★ תנאים בהתאם לכישורים
— סודיות מובטחת —
נא לפנות בכתב יד בפירוט קורות חיים ולציין "עבור מיקרוגלי"
המודעה מתייחסת לגברים ולנשים
איסטרוניקס בע"מ
ת.ד. 39300 תל אביב 61392

3

שיר השירים ללאה גולדברג

■ אהוד מנור

במהלך ההכנות לקראת תוכנית הטלוויזיה „זמרת הארץ" (המשודרת הערב), המוקדשת הפעם לשירה המזומרים של לאה גולדברג, נתגלה לי צד שלא הכרתי באישיותה של המשוררת הנפלאה הזאת. במשך שנים האמנתי לסיפורים שלאה גולדברג סלדה מרוב המנגינות שנכתבו לשיריה, ומעצם החיבור שבין מנגינה לבין מלים שנועדו לקריאה בלבד.

שיריה של לאה גולדברג מטביעים את חותמם על תולדות הזמר העברי זה כחמישים שנה. הוותיקים בשיריה המולחנים היו אמנם, בדרך כלל, שירי ילדים („החליל" עם נעימתו של דוד זהבי ו„פזמון ליקינטון" עם לחנה של רבקה גוילי), אך בשנות ה־60 וה־70 נמשכו מלחינים צעירים רבים אל ספרי השירה שלה. המשקלים הסדורים בדרך כלל, והתבעה הצלולה בשיריה צדו את עיניהם. את ליבם כבשו השירים שנכתבו בגוף ראשון, ושירים בגוף ראשון היו מסימניה המובהקים של אופנת הפופ באותן שנים.

וכך הגיעו לאוזנינו, בצד מנגינות שלא עלו יפה, כמה וכמה שירים נפלאים כמו „ימים לבנים" (לחן של שלמה יידוב), „סליחות" (עודד לרר), „את תלכי בשדה" (חיים ברקני), „משירי ארץ אהבתי" (דפנה אילת), „ולא היה בינינו אלא זהר" (דני ליטני), „סיבולת ירוקת העיר" (נעמי שמר), „זה מכבר" (מתי כספי), „למי שאינו מאמין" (יהודית רביץ), „אולי מחר" (יעל גרמן), „נחל שלי" ו„ההר הירוק" (משה ארגוב) ועוד.

מי שהיתה מזכירתה האישית של לאה גולדברג בעשר שנות חייה האחרונות (עד 1970), יהודית פריים, סיפרה לי שלאה גולדברג לא סירבה למלחינים שפנו אליה וביקשו להלחין משיריה. היא חשה שאם שיריה מדרבנים יצירתיות בתחום אמנות אחר, מן הראוי שהנסיון ייעשה.

הופתעתי לגלות כמה היתה לאה גולדברג מעורבת בשירי זמר, שעה שפגשתי בחברתה הטובה והקרובה, המלחינה רבקה גוילי („פזמון ליקינטון" „הירח הצהוב" ועוד). התברר לי שגולדברג שמחה מאוד בחיבורים מוצלחים של מוסיקה למלותיה, ולא פעם פנתה אל רבקה גוילי ואמרה לה „בואי נכתוב שיר". נדהמתי לשמוע מפי רבקה גוילי שהיא ולאה גולדברג אף שלחו פעמיים (בעילום שם) שירים לפסטיבל הזמר והפזמון של רשות השידור. שני השירים לא התקבלו... „אבל לא נזקקנו לטיפול פסיכיאטרי בעקבות הטראומה", אמרה לי רבקה גוילי.

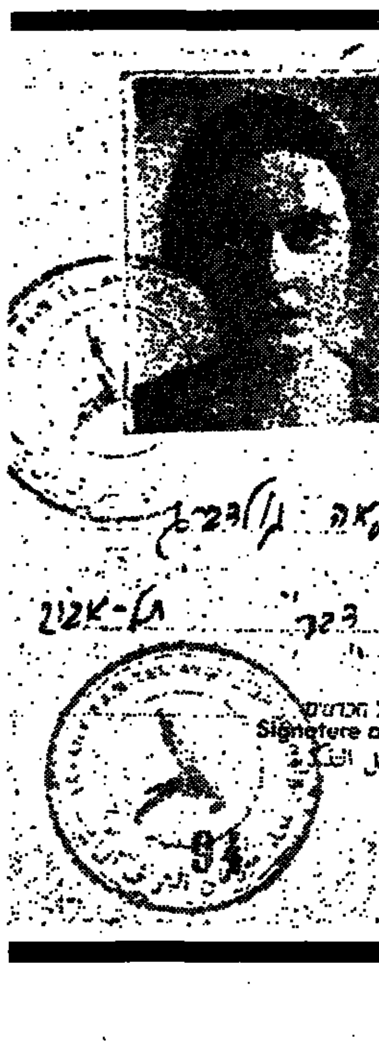

הגל הקל והכובש של לאה גולדברג מצא, כמובן, כר נרחב לפעילות בספרי הילדים המקסימים שלה, אך היא שלחה ידה גם בכתיבת חרוזי... פרסומת.

המשורר טוביה ריבנר, חבר קיבוץ מרחביה וחבר של לאה גולדברג, מביא בספרו המוקדש לשירתה ולביוגרפיה של המשוררת, קטע מתוך מכתב שכתבה בשנות ה־30: „כל גיליון של 'טורים', לא בלבד שלא הכניס לנו שכר סופרים כלשהו, אלא אדרבה, לשם כיסוי ההוצאות היינו כולנו כותבים שירי רקלאמה לחברות מסחר ומודעות. בדברים אלה הצטיינו בעיקר שלונסקי ואלתרמן, והיה במאמץ זה גם משהו עליז ביותר, ונדמה לי שלא אטעה אם אומר שגם פזמוני הפרסומת הללו תרמו תרומה מסוימת לגמישותה וחיותה של הלשון העברית".

במאמרו „חרוזים להשכיר" (שהופיע במוסף הספרותי של „מעריב" באמצע שנות ה־70), סיפר ישראל זמורה ש„בדרך מקרה ונס נשמרו בידי כתבי יד של כמה מן המודעות". באותו מאמר הביא צילום של תיקונים ועריכה בכתב היד למודעה של „שמן", שחוברה בידי לאה גולדברג ושופצה, „מטעמים של מסחריות ומעשיות" בידי אברהם שלונסקי:

כל נפש עורגת, חומדה, מתמוגגת:
רק שמן של „שמן", השמן הוא „מגד".
זה שמן בכל השמנים משובח
כי זך ומזוכך הוא אלוף המטבח.
ולכן שיר השירים ל„שמן" שמניים!
מטוב תמרוקים עד משחת השיניים.
ו„מגד" — השמן הזך בתכלית
תפארת לכל סעודה ותפריט.

בשנות ה־30 ותחילת שנות ה־40 שימשה לאה גולדברג מבקרת התיאטרון של „דבר". מאמרי הביקורת שלה התפרסמו תחת השם „לוג". א. קרסל, מי שהיה במשך שנים רבות מנהל הארכיון של „דבר", סיפר לי שלאה גולדברג לא אהבה את מלאכת ביקורת התיאטרון, אך נאלצה לקבל על עצמה את דין העתון והפרנסה.

במאמר קצר שפירסמה ב„דבר", באוקטובר 1941, בעקבות תרגומו של ש.צ. דרידוביץ ל„המלט" מאת שייקספיר, כתבה: „טוב לאופליה בשגעונה — עדיין יודעת היא זמר: ואולם אטומי הלב, רוצחי האבות, החנפנים, קטני הרוח לא ידעו נגינה. המלט מציע לפולוניוס לנגן בחליל, ופולוניוס אינו יודע את המלאכה. 'ואתה', הוא אומר לו, 'שאינך יודע לפרוט על כלי פשוט זה, רוצה לפרוט על נשמתו של האדם?' הרי כאן, בפעם הראשונה נאמר אותו הפסוק האיום אשר הגה אחר־כך גוגול בטירופו: 'ואם המוסיקה תעזוב את עולמנו, מה יהא עלינו?'".

מה שהם עושים בשביל מדינה

■ יגאל משיח

אשה עבריה

מאיר כהן אבידוב הוא האיש שלי בכנסת. מדבר מה שבא לו, לא שם על אף אחד וכל הצהרה פורשת עוד נדבך אשיות נעלם. בחיפה, במשפטם של רוצחי דני כץ, הוא מיצר על כי לא עלה בידו לשלוף מהם כמה איברים פנימיים, ובהזדמנות אחרת באותה עיר (חיפה מדליקה אותו), הוא מתנפל על צייר ותמונתו בשם אהבת האמנות וחופש הביטוי. ביום ב' לקראת חצות, עוד דבר חכמה: תכנית הצלה לאומית, תורת מלתוס במהופך. אם כל אם עבריה תתגייס ללדת רק עוד ילד, נצח, על־פי מאיר אבידוב, את האבולוציה המזרחתיכונית. למחרת קראתי כמה הסברים למיכסת התפוקה שהטיל עלינו הח"כ. יש אויבים ויש מלחמות, הוא מסביר. מקורי כרגיל. איש עדיין לא צייר את היולדת העבריה כספקית לבשר תותחים.

לשם צניעות

אין לי טענות נגד „מבט שני". התכניות מעניינות. השבוע ראינו סרט בלגי על תורכיה, בשבוע שעבר ראינו סרט אנגלי על אירלנד; לפני שלושה שבועות ראינו סרט אמריקאי על מנחם גולן, ולפני ארבע שבועות ראינו סרט צרפתי על האיידס. לשם הצניעות, אולי מוטב להסיר את הכותרת „מבט שני" ולפרסם את הסרטים האלה בלוח התכניות סתם בשמם, כמו כל רכש מחו"ל.

ציפורני המיסיון

ב„זה הזמן" מראיין רם עברון את האדונים תורן ודן. מר תורן מייצג רשמית את העמדה המורמונית, אבל את מי מייצג מר דן? האיש מעוטר בזקן, חובש כיפה, מדבר אנגלית אמריקאית ביהירות, אבל כל אלה אינם מסמיכים אותו לדבר בשם עם ישראל. מה זכותו? עם ישראל איננו, בינתיים, כת הומוגנית סביב כהן גדול. לדעת נציגה זה של היהדות, נועדה האוניברסיטה המורמונית להמיר את דתנו והוא כועס מאוד. אולי. אבל אם תיאסר הקמתה של האוניברסיטה בגלל סכנה זו, יש גם לאטום את ישיבת „אור שמח" ולהצר את צעדיהם של המיסיונרים המחזירים בתשובה. לפני שנים יצאה צעקה להציל את בנינו מציפורני המיסיון; בעיני, ציפורני המחזירים בתשובה אינן נוראות פחות וכל מה שעוללו המסיונרים היהודיים לאלפי משפחות, ברור לעין הרבה יותר מכל סכנותיה המשוערות של האוניברסיטה המורמונית...

איפה השריף?

חולי הכרך נקלעו למלחמה בנוסח „חופי הכרך" — קופ"ח מכבי נגד התאגדות הרוקחים. על־פי כתבתו המצויינת של דני לוינשטיין (כלבוטק) לא מזכירה הקופה את טוהר המכבים. כביכול יצאה למלחמה כדי לחסוך ולשפר את השירותים, אבל למעשה מנסה מכבי לשבור את התאגדות הרוקחים ולשלשל את הכסף לכיסה. „כלבוטק" אינו מסתיר את דעתו: הקופה לוחמת ברוקחים על גבו של המבוטח ומגייסת לעזרתה סיסמאות מרגשות שאין היא טורחת לממש. כביכול יצאה הקופה למלחמה כדי להוזיל את מחיר התרופות, אבל כשהקימה רשת בתי־מרקחת משלה, לא מימשה את ההבטחה. מכבי הרי לא כפופה לפקודת הרוקחים ולמחיר האחיד, ולו רצתה היתה יכולה להוריד מחירים ולהקל על הלקוחות.

המוטיבציה, על־פי כתבתו הישירה של דני לוינשטיין, היא כוח וכסף, ולשם כך שכרה מכבי — ללא מכרז — חברת ניהול מיסתורית ושילמה לה למעלה משני מיליון דולר. ובינתיים, עד שיתברר מי המנצח, מכתתים המבוטחים את רגליהם בין בתי־מרקחת מרוחקים גם בשביל אספירין ואקמול, ובשפרעם, זכרון, אשקלון, צפת ועוד, אין עדיין בתי־מרקחת של הקופה. מי שנזקק לתרופה משלם מכיסו וממתין לחסדי הקופה: ירדו יפצו.

* * *

את תרומת השבוע להבראת הכלכלה הרים הח"כ פנחס גולדשטיין, יוזם ביטול תשלום השקל ליום לחיילי מילואים. לא אתפלא אם יתברר כי ביטול ניירת התשלומים חסכה למדינה כמה מיליוני דולר.

ואלה הקברים

ביום ג', בהשראת ספר בראשית פסוק לג', הלכנו לישון עם תמונות קבר יוסף. אפשר להמשיך מדי ערב: קבר רחל, דוד, שמעון, בר־יוחאי, אחד אחד לפי התור. מדוע לא יהפוך „פסוקי" לסידרה?

זה מה שהם עושים בשביל המדינה

הפליא אותי מוטה גור, שכשר הבריאות השתמש דווקא במונח שמשמעותו הקלינית מעורפלת ויפה עשה, לעומתו, השר שחל, שהלך אל המקורות ופירש את הסתום מעל בימת הכנסת. אגב, בדוכן הפלאפל בפינת נורדאו בן־יהודה, שמעתי כמה פירושים מקובלים יותר, אבל אלה הוזכרו בלי סימוכין מהלכסיקון, ולפיכך קיבלתי את הפירוש שהושמע מעל בימת הכנסת. זה מה שהם עושים בשביל המדינה.

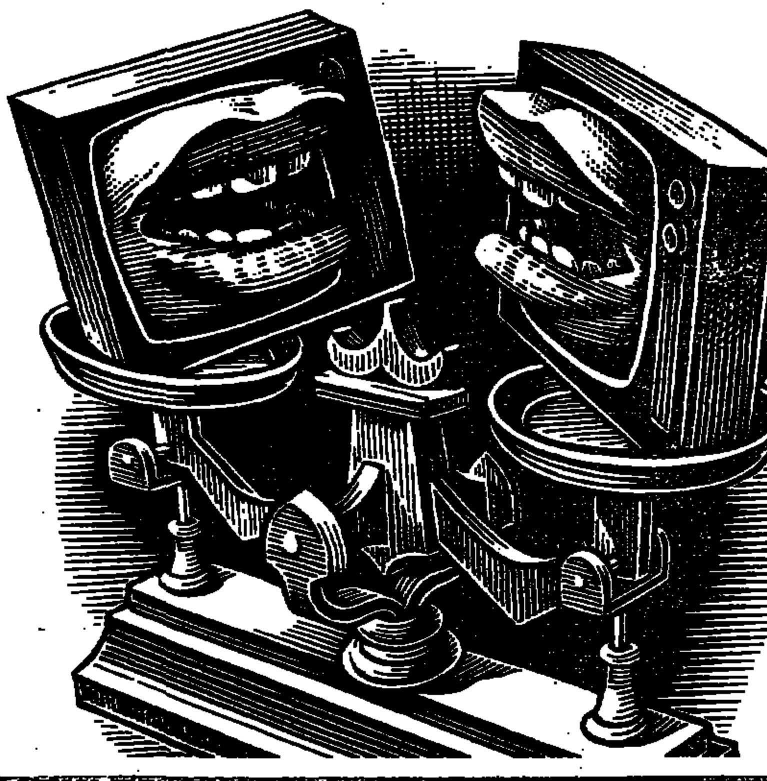

חג יובל

■ אמיר רותם

טוביה צפיר, באחד מסיבובי הנצחון האחרונים על כתפי העתונות, נזכר שהיה זה חנן יובל שלחץ להכניס את שלום חנוך ללהקת הנח"ל לפני כ־20 שנה. „אמרתי להם: תשמעו..", אומר יובל ומדגים את אחד משירי חנוך המוקדמים תוך שהוא פורט על גיטרה בלתי נראית. התגובה היתה פושרת מאוד. בסופו של דבר התקבל שלום ללהקה (בעוד יוסי פולק נדחה), לא מעט בזכות יובל, שזוכר לו חסד נעורים משותפים במשמרות.

אחרי הלהקה נשאר יובל מוגן בהרכבים מוסיקליים שונים. „להקת פיקוד דיזנגוף", „השלושרים" (שוב עם חנוך ועם בני אמדורסקי), „כיף התקווה הטובה" (הנהנית מהטענה שהקדימה את זמנה) ו„שובבי ציון" (עם היקבים' רכס ואשרת). מאז יצא בקריירת סולו לא זכה להכרה הרחבה, כזו הנפרטת להשמעות רדיו תכופות, ביקורות אוהדות, יציאה לקהל חדש. השנה, עושה רושם, זה קרה. שיתוף פעולה בין יובל לאהוד מנור, תוצאה של שלוש שנות עבודה משותפות בהופעות „ימי בנימינה" ו„חלומות שמורים", הוליד את „דור", תקליט מגובש מאוד, הן טקסטואלית (מנור), הן מוסיקלית (יובל) והן מבחינת העיבודים וההפקה (יאיר שרגאי).

„יאיר אמר: ,בוא נעשה תקליט שיכנס לילדים הביתה'", מצטט יובל בהסבר לצליל העכשווי הנשען על קלידים אלקטרוניים ומכונת תופים. „במשך שנתיים, עד לשבוע האחרון, הרצנו יחד, אהוד ואני, את ,חלומות שמורים', גירסה אינטימית, ולדעתי חזקה יותר, של ,ימי בנימינה'. בשנתיים האלה הנהגנו תורנות נהיגה להופעות. פעם הוא, פעם אני. בנסיבות כאלה או שצומח שעמום, או שנאה, או אהבה גדולה. נדמה לי שצמחה בינינו אהבה. צחוקים משותפים ואנחות משותפות. עוד לזה גם רקע משותף: שנינו גדלנו ארבעה ק"מ אחד מהשני, בקו אווירי — זאת מבלי להכיר זה את זה".

בימים אלה מתגבש ערב יחיד של חנן יובל ובו עשרת שירי „דור" ועוד תריסר שירים אחרים, כאלה שיובל כתב לאחרים („אני וסימון ומואיז הקטן", שביצע יוסי בנאי, „הלילה הוא שירים", שלי חוה אלברשטיין, „הימים שעוד נכונו לנו", שביצעו „הדודאים" וכו').

אצל רבדי התרבות מתויק יובל כזמר שירי „א"י הטובה והישנה" — תדמית „שעושה לו פריחה", הגדרה שלו. יובל מופיע הרבה, מקפיד להגיע עם ציוד תאורה והגברה משלו, גם כשהוא נרתק בין נושאי הדברים לכיבוד הקל, תחת הכותרת „תכנית אמנותית". אחד הפתרונות לצאת מסיטואציות כאלה הוא יצירת ערב יחיד שכזה. לערב, „חנן יובל־דור", יש „קרדיט" לכותבי דברי קישור. הרעיון הראשוני היה יצירת מעין מסכת, כולל שקופיות, רעיון שנפל לא מעט בשל עצותיו הטובות של יצחק שאולי, המכונה כאן „עורך ומעצב" הערב לבמה. „ישבתי עם רוני סומק", מספר חנן, „והוא דאג לזה שכל הסיפורים ייצאו אמינים מהפה שלי. אני יודע שאין לי מה לנסות לשחק. שאולי ניקה את ההגשה שלי והתוצאה היא ,ללא מגע יד אדם'".

התקליט נמכר עד כה בכ־6000 עותקים ויובל מאמין שההצגה תרתום את המכירות אל הרבבה. לא מסכן את המכירות של פוליקר, אבל בהחלט סימנים של פריצת הדרך. „אני מופיע לא מעט שנים ובתדירות גבוהה. אני רואה שבאישהו מקום לא עברתי בהרבה שכבות. הרגשתי שזוהי הזדמנות (אף־על־פי שהתפרנסתי בסדר וזה שווה לי את כבודי המוגבל). לא רציתי שאנשים יפתעו לטובה. לא השתגעתי ב־180 מעלות. פשוט יותר מקצועי".

„כל עוד אני/ים תיכוני, /שנולד על החול/מול הגל הכחול", שר יובל את מלותיו של מנור למנגינה התואמת את חופיו הלבנים של הצי האי האיגאי. ההשתלבות במרחב מבצבצת כבר ב„אני וסימון.." ועוד קודם בתקליט „פסוליה", שהוקלט בכלא על־ידי שושי. „יש בתקליט כמה שירים יפים. השיר 'פסוליה' הוא גולם שקם על יוצרו. אנשים לא ניסו להבין את המלים המדברות על הספירה לאתור לשחרור. זו לא היתה פוזה. השירים הנחשבים לקלאסיקה ישראלית, זעירא, ארמון והשאר, הם שירים בעלי גוון מזרחי שכתבו פולנים. הטענות והוותיקות על קיפוח סתמו לנו את הפה. תמיד רציתי לצעוק — זה לא קיפוח, זה זבל. כעט שרעבי מרעיד לי את הבטן כבר מזמן, לזוהר ארגוב יש קול נהדר, טוב הרבה יותר מכאלה המצליחים יותר ממנו. כפי שבשירים באנגלית יש המון זבל, ככה גם בתחום הזה".

רציתי לשאול שאלה על ההתאמה של קולו לשירים שכתב בשביל אחרים ודרכתי, מבלי משים, על חבורה ישנה. „מישהו כתב באיזה מקום 'קולו המוגבל של חנן יובל..' מה זה מוגבל? שיגיד מכוער, יפה. בכל זאת אני לא שר מאתמול, יש לי שתיים וחצי אוקטבות, יותר מלהרבה זמרים כאן, אין בתקליט זיוף קטן ביותר... אני לא חושב שמישהו היה כותב על פול סיימון ,קולו המוגבל'".

לפני ימים לא רבים שב משליחות בסקנדינביה. שבועיים שהה שם ושר לדיירבון התיירות. חזר עם געגועים לקהל עם תרבות האונה ופירגון. כעת צפוי מפגש ישיר נוסף עם קהל מכל רחבי הארץ, במסגרת התכנית שתשתדל להעביר את המסרים של התקליט ובהם עייפות מסויימת של דור ילידי שנת הולדת המדינה, ההתפכחות והתקווה. תקווה שלדור של „דור" יתגשמו יותר חלומות, תקווה להשאיר איזה סימן. „דיברתי עם טוביה (צפיר) על ההצלחה שלו והוא אמר: ,כן, אבל זה בידור — אתה תיכנס לפנתיאון; שיר זה שיר'".

סוף עונת הפורנוגרפיה

■ דיק פולמן

כן, רק 14 שנה אחרי ש„גרון עמוק" פתח את אופנת הפורנו. בתי הקולנוע הפורנוגרפיים בארה"ב גוועים בקצב של שלושה בשבוע. הטכנולוגיה הצליחה במקום שאגודות מוסר ושוטרים נכשלו. 280 בתי־קולנוע נסגרו בתוך שנתיים.

מתנגדי הפורנוגרפיה מאושרים. כמובן, מהיעלמותן של „מורסות" אלה בנוף העירוני, אבל הם חוששים שעתה הם עומדים בפני בעיה קשה עוד יותר: אומה של חרמנים. שהווידיאו כחרר אותם מאימת הבושה הציבורית. „זה אותו זבל פורנוגרפי באדרת טכנולוגית חדשה", אומרת הסופרת הפמיניסטית סוזן בראונמילר. „אף אחד לא ישכנע אותי שזה ,מבחרר'. אנשים קונים את זה ואותי זה מדכא. אני לא יודעת מה אפשר לעשות נגד זה".

כוכבת פורנו מחלקת חתימות בכתב־יד ילדותי: גבר בחליפת ערב מנגן בפסנתר; מנהל מכירות של חברת וידיאו למבוגרים מסביר ש„פתחנו את דלתותינו לקבוצה דמוגראפית חדשה של צופים"... וכל זה לאור הנברשות של בית־מלון מהודר בוושינגטון.

מיטב הכוחות של הפורנו הממוכן הציגו בחודש אוגוסט את מוצריהם בירידי הווידיאו השנתי בפילדלפיה. באי היריד, ובהם אלפי בעלי חנויות, יודעים שסרטים למבוגרים מהווים כיום 20 אחוז מכלל המכירות של קאסטות. לצורך העניין מוכנים אנשי הענף לדבר אפילו כמו פמיניסטים...

הווידיאו הצליח למשוך את הקהל בגילאי 18־40, כך אומר מנהלה של אחת החברות המובילות בענף. „הם דורשים הפקות מתוחכמות יותר. יותר עלילה. אנחנו תומכים בכל התנועות הפמיניסטיות הקוראות ליותר רגישות בתחום זה. אצלנו לא תמצא סצינות אונס או אלימות. אני רוצה להציג אנשים שנהנים לעשות אהבה".

לגבי ביל סוינדל, העומד בראש אגודת מוסר באריזונה, ההסבר אינו משכנע. „בתי הקולנוע גוססים, אבל הווידיאו עוד הרבה יותר גרוע. מפיקי הסרטים ממשיכים לספק את תאוותיהם של מבקרי הקולנועים הסוטים, אבל עכשיו הם גם רוצים להרחיב את השוק שלהם. הם טוענים שהיום הכל נעשה ,בפרטיות', אבל מה בדבר ההשפעה הכוללת על החברה?".

לפני שלוש שנים באו 75 אחוז מהכנסות תעשיית הפורנו מבתי־קולנוע והיתרה מווידיאו. כיום המצב כמעט התהפך. בעלי בתי־הקולנוע מנסים עתה לקחת אף הם נתח מן העוגה, ורבים החלו למכור קאסטות באולם הכניסה של בית הקולנוע. אבל עורכו של ירחון לעינייני וידיאו פורנוגרפי אומר שהתכנית עתידה להיכשל: „רק שבעה אחוזים מבין הקוראים שלנו ביקרו בבית קולנוע פורנוגרפי במהלך השנה האחרונה".

8 נצחונות

ד. משולם